

Statistički rezime

Srbija

Istraživanje višestrukih pokazatelja **2019**

i

Srbija – romska naselja

Istraživanje višestrukih pokazatelja **2019**

Statistički rezime

Srbija

Istraživanje višestrukih pokazatelja **2019**

i

Srbija – romska naselja

Istraživanje višestrukih pokazatelja **2019**

SRBIJA

ISTRAŽIVANJE VIŠESTRUKIH POKAZATELJA POLOŽAJA ŽENA I DECE
2019.

I

SRBIJA – ROMSKA NASELJA

ISTRAŽIVANJE VIŠESTRUKIH POKAZATELJA POLOŽAJA ŽENA I DECE
2019.

Izdavač

UNICEF Beograd

Za izdavača

Deyana Kostadinova

Direktorka

Objavljeno u oktobru 2020.

Republički zavod za statistiku je, kao deo globalnog programa MICS (Multiple Indicator Cluster Survey), 2019. godine sproveo dva istraživanja – Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2019. (Srbija MICS 2019) i Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2019. (Srbija – romska naselja MICS 2019). Stručnu podršku za sprovođenje istraživanja je obezbedio Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). Finansijsku podršku su obezbedili UNICEF, Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) 2018, Vlada Republike Srbije i Populacioni fond Ujedinjenih nacija (UNFPA).

UNICEF je tokom devedesetih godina razvio globalni program MICS kao višenamenski međunarodni program anketnog istraživanja domaćinstava u cilju prikupljanja međunarodno uporedivih podataka o širokom spektru pokazatelja položaja žena i dece. Istraživanje MICS meri ključne pokazatelje koji omogućavaju zemljama da generišu podatke neophodne za razvoj politika, programa i nacionalnih razvojnih planova, kao i za praćenje napretka u ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja (SDG) i drugih ciljeva koji proističu iz potpisanih međunarodnih sporazuma.

Ovi statistički pregledi su propratni materijal o glavnim nalazima objavljenim u Izveštaju o nalazima istraživanja.

Više informacija o globalnom MICS programu dostupno je na adresi mics.unicef.org.

Rezime

Statistički pregledi

Karakteristike uzorka i istraživanja	1
Smrtnost dece	7
Upis u matičnu knjigu rođenih	9
Zdravlje majke i novorođenčeta	11
Ishrana novorođenčadi i male dece	17
Status uhranjenosti dece	21
Razvoj u ranom detinjstvu (ECD)	25
Okruženje koje podstiče učenje kod kuće i uključenost roditelja	31
Obrazovanje	35
Disciplinovanje deteta	41
Dečiji rad	45
Dečiji brakovi	49
Adolescenti	53
Rodna ravnopravnost	63
Fertilitet i planiranje porodice	75
Diskriminacija i viktimizacija	81
Materijalna deprivacija	85
Voda za piće i sanitacija (WASH)	91

Istraživanje višestrukih pokazatelja je nacionalno reprezentativno istraživanje o položaju domaćinstava, žena i dece. Ovaj izveštaj se zasniva na rezultatima Istraživanja višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2019. (Multiple Indicator Cluster Survey – MICS) i Istraživanja višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2019, koja je sproveo Republički zavod za statistiku 2019. godine, uz tehničku i finansijsku podršku UNICEF-a, Evropske unije, UNFPA i Vlade Republike Srbije.

Ova istraživanja daju statistički pouzdane i međunarodno uporedive podatke koji omogućavaju razvoj politika i programa zasnovanih na podacima, kao i praćenje napretka u ostvarivanju nacionalnih politika i drugih ciljeva koji proističu iz potpisanih međunarodnih sporazuma, uključujući ciljeve Agende održivog razvoja do 2030. godine.

Istraživanja MICS su realizovana tokom 2019. godine na dva nezavisna uzorka: Srbija MICS 2019. na nacionalno reprezentativnom uzorku, a Srbija – romska naselja MICS 2019. na uzorku populacije koja živi u romskim naseljima u Srbiji.

Rezultati oba istraživanja su predstavljeni zajedno u ovom izveštaju. Svi nalazi se odnose, ukoliko nije drugačije naglašeno, na period septembar–decembar 2019. godine, kada je obavljeno prikupljanje podataka na terenu

KARAKTERISTIKE ISPITANIKA

Pismenost žena

Među ženama u Srbiji postoji visoka stopa pismenosti – pismeno je 99 procenata žena. Niže stope pismenosti prisutne su jedino kod žena koje imaju samo osnovno obrazovanje i koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima. Sedam procenata žena sa osnovnim obrazovanjem moglo je da pročita izjavu koja im je bila pokazana, a 1 procenat žena sa istim nivoom obrazovanja nije mogao da je pročita.

Romska naselja

Među ženama iz romskih naselja pismeno je 80 procenata. Među pismenim ženama ima 19 procenata onih koje su izjavile da imaju srednje obrazovanje. Socioekonomski status je u pozitivnoj korelaciji sa stopom pismenosti, pa je 64 procenta žena iz domaćinstava najsiromašnijeg kvintila blagostanja pismeno u poređenju sa 93 procenta iz domaćinstava najbogatijeg kvintila.¹

Među ženama u romskim naseljima, 59 procenata je navelo osnovno obrazovanje kao najviši nivo obrazovanja i pokazale su pismenost (tj. mogle su da pročitaju izjavu koja im je pokazana), dok 10 procenata žena sa istim nivoom obrazovanja nije moglo da pročita izjavu.

Deset procenata žena navelo je da su bez obrazovanja i nisu pokazale pismenost (tj. nisu mogle da pročitaju izjavu koja im je pokazana), dok je 2 procenta žena sa istim nivoom obrazovanja moglo da je pročita.

¹ Za više informacija o tome kako je izrađen indeks blagostanja videti poglavlje 4.5 izveštaja o nalazima istraživanja.

Uslovi u kojima deca žive

Procenat dece mlađe od 18 godina koja žive sa oba biološka roditelja je 85, procenat dece koja žive samo sa majkom je 11, dok 3 procenta živi samo sa ocem. Procenat dece mlađe od 18 godina koja ne žive ni sa jednim biološkim roditeljem, iako su oba biološka roditelja živa, iznosi 2. U Srbiji je 3 procenta dece izgubilo jednog ili oba roditelja. Kao što je očekivano, starija deca ređe od mlađe dece žive sa oba roditelja, a starija deca češće od mlađe dece nemaju jednog ili oba roditelja.

Smrtnost dece

Stope smrtnosti dece su izračunate samo na osnovu Istraživanja Srbija – romska naselja MICS 2019. za populaciju dece iz romskih naselja..

Romska naselja

Procenat dece mlađe od 18 godina koja žive sa oba biološka roditelja je 81, procenat dece koja žive samo sa majkom je 12, dok 4 procenta živi samo sa ocem. Procenat dece mlađe od 18 godina koja ne žive ni sa jednim biološkim roditeljem, iako su oba biološka roditelja živa, iznosi 3. U romskim naseljima, 4 procenta dece je izgubilo jednog ili oba roditelja. Najveći procenat dece mlađe od 18 godina koja su izgubila oba roditelja čine deca koja žive u domaćinstvima iz najsiromašnijeg kvintila indeksa blagostanja (6 procenata).

Romska naselja

Procenjena stopa smrtnosti odojčadi među decom u romskim naseljima iznosi 8 na hiljadu živorođene dece, dok je verovatnoća da će dete umreti pre petog rođendana oko 9 na hiljadu živorođene dece. Stope smrtnosti dece u romskim naseljima su značajno veće od nacionalnog proseka, prema podacima iz vitalne statistike.

NAPREDOVANJE – REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE I ZDRAVLJE MAJKE

Fertilitet

Stopa ukupnog fertiliteta (Total Fertility Rate – TFR) za jednu godinu koja je prethodila istraživanju MICS sprovedenom 2019. godine iznosi 1,6 rođenja po ženi.

Romska naselja

Stopa ukupnog fertiliteta (Total Fertility Rate – TFR) za jednu godinu koja je prethodila istraživanju MICS sprovedenom 2019. godine u romskim naseljima iznosi 3,5 rođenja po ženi.²

² Podatak se zasniva na 125–249 neponderisanih godina izloženosti.

Rano rađanje

Stopa rađanja adolescentkinja u Srbiji iznosi 12 na hiljadu žena starosti 15–19 godina. Samo 3 procenta žena starosti 15–19 godina su već rađale ili su trenutno trudne, a nijedna od žena starosti 15–19 godina nije rodila živorođeno dete pre navršene 15. godine. Pored toga, 3 procenta žena starosti 20–24 godine je rodilo živorođeno dete pre navršene 18. godine.

Kontracepcija

Podaci MICS istraživanja pokazuju da su skoro sve žene čule za neku kontraceptivnu metodu, a prosečni broj metoda za koje žene znaju je 11 (od 14 navedenih metoda). Od žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici, 62 procenta je izjavilo da trenutno koristi neku kontraceptivnu metodu.

Tradicionalne metode su dominantne i koristi ih 41 procenat žena, dok moderne metode koristi 21 procenat žena. Najpopularnija metoda je prekinuti odnos, koji koristi 31 procenat udatih žena u Srbiji, a sledi muški kondom koji je zastupljen kod 15 procenata žena. Prevalencija kontracepcije varira od 55 procenata u Beogradskom regionu do 69 procenata u regionu Južne i Istočne Srbije.

Prevalencija modernih metoda raste sa nivoom obrazovanja i blagostanja. Samo 11 procenata žena sa osnovnim obrazovanjem koristi neku od modernih metoda, u poređenju sa 27 procenata žena koje imaju visoko obrazovanje.

Samo 13 procenata žena iz najsiromašnijih domaćinstava koristi moderne metode, u poređenju sa ženama iz najbogatijih domaćinstava, gde dvostruko više žena koristi neku modernu metodu (27 procenata).

Više od jedne petine žena (22 procenta) koje su udate ili žive u vanbračnoj zajednici nije nikada koristilo nijedan metod kontracepcije, a kao glavni razlog su navodile to što su želele da ostanu trudne (71 procenat).

Romska naselja

Stopa rađanja adolescentkinja u romskim naseljima (žene starosti 15–19 godina) iznosi 163 na hiljadu žena starosti 15–19 godina. Skoro trećina žena (31 procenat) starosti 15–19 godina su već rađale ili su trenutno trudne, a 3 procenta žena ove starosti su rodile živorođeno dete pre navršene 15. godine. Više od jedne trećine žena starosti 20–24 godine (38 procenata) rodilo je živorođeno dete pre navršene 18. godine.

Romska naselja

Među ženama iz romskih naselja, 98 procenata je čulo za neku kontraceptivnu metodu, a prosečni broj metoda za koje žene znaju je 6 (od 14 navedenih metoda). Ni za jednu modernu metodu nije čulo 10 procenata žena bez obrazovanja.

Među ženama koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici, 60 procenata je izjavilo da trenutno koristi neku kontraceptivnu metodu. Samo 7 procenata žena koristi neku od modernih metoda, dok tradicionalne metode koristi 53 procenta žena. Najpopularnija metoda je prekinuti odnos i nju koristi 53 procenta udatih žena, a sledi muški kondom, koji je zastupljen kod 3 procenta udatih žena.

Procenat žena koje su udate ili žive u vanbračnoj zajednici i nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije iznosi 29, a glavni razlozi su to što su želele da ostanu trudne (61 procenat) i nedostatak znanja o kontracepciji (13 procenata).

Odlučivanje o reproduktivnom zdravlju

U Srbiji, među ženama starosti 15–49 godina koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici, odluke o reproduktivnom zdravlju uglavnom donose žene samostalno (82 procenta), dok skoro jedna petina odluku donosi u dogovoru sa mužem/partnerom (18 procenta). Procenat žena koje samostalno donose odluke o reproduktivnom zdravlju raste sa nivoom obrazovanja (od 65 procenta žena sa osnovnim obrazovanjem do 87 procenta onih sa visokim obrazovanjem) i blagostanjem (od 67 procenta u najsiromašnijem do 89 procenta u najbogatijem kvintilu).

Procenat žena koje su udate i same donose odluke o tome da li će imati seksualni odnos, o korišćenju kontracepcije i o reproduktivnom zdravlju iznosi 84.

Abortus

U Srbiji je 11 procenta žena starosti 15–49 godina imalo barem jedan indukovani abortus. Iskustvo abortusa je rasprostranjenije kod žena sa osnovnim obrazovanjem (28 procenta) i kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava (15 procenta). Procenat žena koje su imale indukovani abortus raste sa godinama i najviši je kod žena starosti 45–49 godina (24 procenta). Postoje razlike prema regionima, pa procenat žena koje su prijavile iskustvo sa abortusom varira od 8 procenta u Beogradskom regionu do 13 procenta u Regionu Vojvodine.

Od svih žena starosti 15–49 godina koje su imale abortus, 57 procenta je imalo 1 abortus, 36 procenta je imalo 2 ili 3, a 7 procenta je imalo 4 ili više abortusa.

Kod žena starosti 15–49 godina, ukupna stopa indukovanih abortusa u poslednjih 12 meseci iznosi 4 na 1.000, u poslednjih 5 godina 27 na 1.000, a tokom celog života 189 na 1.000. Broj mrtvorodenja iznosi 8 na 1.000 žena.

Romska naselja

Među ženama starosti 15–49 godina koje žive u romskim naseljima i udate su ili su u vanbračnoj zajednici, nešto više od polovine (56 procenta) samostalno donosi odluke o svom reproduktivnom zdravlju, dok 41 procenat odluku donosi u dogovoru sa mužem/partnerom. Procenat žena koje samostalno donose odluke o reproduktivnom zdravlju raste sa nivoom obrazovanja (od 46 procenta žena bez obrazovanja do 67 procenta onih sa srednjim ili visokim obrazovanjem) i blagostanjem (od 48 u najsiromašnijem do 70 procenta žena u najbogatijem kvintilu).

Procenat žena koje su udate i same donose odluke o tome da li će imati seksualni odnos, o korišćenju kontracepcije i o reproduktivnom zdravlju iznosi 68.

Romska naselja

Ukupno 28 procenta žena starosti 15–49 godina iz romskih naselja imalo je barem jedan indukovani abortus. Iskustvo abortusa je rasprostranjenije kod žena bez obrazovanja (28 procenta) i kod zaposlenih žena (39 procenta). Procenat žena koje su imale iskustvo sa abortusom raste sa godinama i najviši je kod žena starosti 45–49 godina (54 procenta).

Od svih žena starosti 15–49 godina koje su imale abortus, 40 procenta je imalo 1 abortus, 42 procenta je imalo 2 ili 3, a 18 procenta je imalo 4 ili više abortusa.

Kod žena starosti 15–49 godina, ukupna stopa indukovanih abortusa u poslednjih 12 meseci iznosi 38 na 1.000, u poslednjih 5 godina 164 na 1.000 žena, a tokom celog života 763 na 1.000. Broj mrtvorodenja iznosi 11 na 1.000 žena.

Prenatalna zaštita

U Srbiji su skoro sve žene starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete tokom dve godine koje su prethodile istraživanju imale prenatalni pregled. Taj pregled su u gotovo svim slučajevima obavili lekari. Prenatalni pregled barem četiri puta imalo je 97 procenata žena, a 80 procenata žena bile su pregledane osam ili više puta.³

Od ukupnog broja žena, 97 procenata onih koje su rodile živorođeno dete tokom prethodne dve godine obavilo je prvu prenatalnu posetu tokom prvog tromesečja poslednje trudnoće, a medijana starosti trudnoće prilikom prve posete je bila 1,2 meseca. Kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava postoji tendencija da se prva prenatalna poseta događa kasnije, jer je manji procenat njih (86 procenata) obavio prvu posetu tokom prvog tromesečja. Žene sa nižim nivoom obrazovanja takođe kasnije odlaze na prvi pregled nego žene sa višim nivoom obrazovanja. Pristup preporučenom sadržaju prenatalne zaštite imalo je 93 procenata žena.

Procenat žena koje je posetila patronažna sestra tokom trudnoće je nizak i iznosi samo 30 procenata. Najniži obuhvat je u Beogradskom regionu (22 procenata), dok je najviši u Regionu Južne i Istočne Srbije (40 procenata). Mnogo veći značaj se pridaje posetama patronažnih sestara nakon porođaja, tako da je patronažna sestra posetila 94 procenata žena u nedelji nakon porođaja. Prosečan broj poseta patronažnih sestara nakon porođaja iznosi 3,8.

Samo 16 procenata žena koje su rodile živorođeno dete u prethodne dve godine pohađalo je program pripreme za porođaj u ustanovama primarne zdravstvene zaštite. Glavni razlozi za slabo korišćenje pomenutih programa su sledeći: 60 procenata žena je izjavilo da smatraju da im nije potreban, 15 procenata nije imalo vremena, 14 procenata je reklo da takav program nije organizovan u njihovoj sredini i 9 procenata nije znalo da takav program postoji.

Romska naselja

Od žena starosti 15–49 godina iz romskih naselja koje su rodile živorođeno dete tokom dve godine koje su prethodile istraživanju, 96 procenata imalo je prenatalni pregled. Taj pregled su u 96 procenata slučajeva obavili lekari. Prenatalni pregled više od jednog puta imalo je 95 procenata majki, a 83 procenata je imalo prenatalni pregled barem četiri puta. Osam ili više puta je prenatalni pregled imalo 43 procenata majki. Među majkama iz najsiromašnijih domaćinstava, 73 procenata je imalo prenatalni pregled četiri ili više puta, u poređenju sa 96 procenata onih iz najbogatijih domaćinstava.

Od ukupnog broja, 84 procenata žena iz romskih naselja koje su rodile živorođeno dete tokom prethodne dve godine obavilo je prvu prenatalnu posetu tokom prvog tromesečja poslednje trudnoće, a medijana starosti trudnoće prilikom prve posete je bila 2,0 meseci. Postoje neke razlike u odnosu na socioekonomski status, jer je samo 78 procenata žena iz najsiromašnijih domaćinstava obavilo prvu posetu tokom prvog tromesečja poslednje trudnoće, za razliku od 91 procenata žena iz najbogatijih domaćinstava. Pristup preporučenom sadržaju prenatalne zaštite imalo je 89 procenata žena.³

Patronažna sestra je posetila jednu četvrtinu žena tokom trudnoće (25 procenata), dok je 90 procenata njih patronažna sestra posetila u nedelji po povratku kući posle porođaja. U proseku, patronažne sestre su ih posećivale 3,6 puta.

Procenat žena iz romskih naselja koje su rodile živorođeno dete tokom dve godine koje su prethodile istraživanju i koje su pohađale program pripreme za porođaj veoma je nizak – samo 3 procenata.

³ Za više informacija o sadržaju prenatalne zaštite videti poglavlje 6.6 izveštaja o nalazima istraživanja.

Pomoć pri porođaju

Stručno osoblje je obavilo skoro sve porođaje (skoro 100 procenata). Carski rez je imalo 32 procenta žena; za 26 procenata žena odluka je doneta pre početka porođajnih bolova, a za 6 procenata nakon početka bolova. Odluka o carskom rezu pre porođajnih bolova je doneta na predlog lekara u 94 procenta slučajeva, a u 3 procenta na zahtev žene. Najviši procenat porođaja obavljenih carskim rezom je kod žena starosti 35–49 godina (36 procenata).

Kada se posmatra cela populacija, 100 procenata svih porođaja u Srbiji obavljeno je u zdravstvenoj ustanovi, a od toga manje od jednog procenta u privatnim zdravstvenim ustanovama.

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su izjavile da su posle porođaja boravile u istoj sobi sa bebom iznosi 59. Među onima koje nisu bile u istoj sobi sa bebom nakon porođaja, preko dve trećine žena (69 procenata) izjavilo je da je glavni razlog to što nije bilo uslova, četvrtina žena (25 procenata) izjavila je da je razlog bolest majke i/ili bebe, a 5 procenata nije želelo da bude u istoj sobi sa bebom posle porođaja.

Telesna težina dece na rođenju

Skoro svoj deci u Srbiji izmerena je telesna težina pri rođenju (skoro 100 procenata). Među živorođenom decom kojoj je izmerena težina, 6 procenata je imalo težinu manju od 2.500 grama. Najveći procenat živorođene dece koja su imala manje od 2.500 g na rođenju beleži se u regionu Vojvodine (9 procenata), a najmanji u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (2 procenta). U gradskim i ostalim naseljima⁴ taj procenat iznosi 7 i 4 procenta, tim redom.

Romska naselja

Stručno osoblje je obavilo 99 procenata porođaja žena iz romskih naselja. Od ukupnog broja, 18 procenata žena je imalo carski rez; za 12 procenata žena odluka je doneta pre početka porođajnih bolova, a za 6 procenata je odluka doneta nakon početka bolova.

Skoro svi porođaji žena iz romskih naselja obavljani su u zdravstvenoj ustanovi (99 procenata), a manje od jednog procenta izvan zdravstvenih ustanova.

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su izjavile da su posle porođaja boravile u istoj sobi sa bebom iznosi 73. Među onima koje nisu boravile u istoj sobi sa bebom nakon porođaja, nešto više od polovine žena (53 procenta) izjavilo je da je glavni razlog to što nije bilo uslova, 40 procenata je izjavilo da je razlog bolest majke i/ili bebe, dok 6 procenata nije želelo da bude u istoj sobi sa bebom posle porođaja.

Romska naselja

U romskim naseljima, težina je odmah po rođenju izmerena kod 99 procenata dece. Među živorođenom decom kojoj je izmerena težina, 11 procenata je imalo težinu manju od 2.500 grama.

Najveći procenat živorođene dece koja su odmah posle porođaja imala manje od 2.500 g beleži se među novorođenčadi iz 60 procenata najsiromašnijih domaćinstava u romskim naseljima (12 procenata).⁵

⁴ Za više informacija o definiciji ostalih naselja videti poglavlje 2.1 izveštaja o nalazima istraživanja

⁵ Za više informacija o izradi indeksa blagostanja videti poglavlje 4.5 izveštaja o nalazima istraživanja.

Nega novorođenčadi na rođenju

U Srbiji, procenat novorođenčadi koja je odmah nakon rođenja osušena ili obrisana iznosi 81. Na голу kožu majčinih grudi odmah nakon rođenja stavljeno je 63 procenta beba, a oko polovine te dece nije bilo umotano pre nego što je stavljeno na голу kožu majčinih grudi (32 procenta). Dve trećine sve novorođenčadi (67 procenata) prvi put je okupano u prvih pet sati po rođenju.

Seksualno ponašanje

Procenat žena u Srbiji starosti 15–49 godina koje su ikada imale seksualni odnos iznosi 88. Postoje razlike prema regionima, pa je procenat najveći u Beogradskom regionu (91 procenat), a najmanji u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (83 procenta). Oko polovine mladih žena, starosti 15–24 godine, imalo je seksualni odnos, 1 procenat je imao seksualni odnos pre 15. godine, dok su skoro sve žene starosti preko 30 godina imale seksualni odnos (preko 99 procenata).

U poslednjih 12 meseci, 73 procenta žena starosti 15–49 godina je imalo seksualne odnose, od čega je samo 1 procenat imao odnose sa više od jednog partnera.

Među ženama starosti 15–24 godine, 8 procenata je u poslednjih 12 meseci pre istraživanja imalo seksualni odnos sa partnerom koji je 10 ili više godina stariji od njih, dok je 67 procenata žena istog uzrasta u istom periodu imalo odnos sa partnerom sa kojim nisu u braku ili vanbračnoj zajednici.

Romska naselja

U romskim naseljima, procenat novorođenčadi koja je odmah nakon rođenja osušena ili obrisana iznosi 82. Na голу kožu majčinih grudi odmah nakon rođenja stavljeno je 72 procenta novorođenčadi, a oko polovine te dece nije bilo umotano pre nego što je stavljeno na голу kožu majčinih grudi (37 procenata). Skoro tri četvrtine sve novorođenčadi (74 procenta) prvi put je okupano u prvih pet sati po rođenju.

Romska naselja

Procenat žena u romskim naseljima starosti 15–49 godina koje su ikada imale seksualni odnos iznosi 87. Razlike postoje prema nivou obrazovanja, pa je procenat žena koje su imale seksualni odnos najveći kod žena bez obrazovanja (95 procenata), a značajno niži kod žena sa srednjim ili visokim obrazovanjem (73 procenta). Dve trećine mladih žena, starosti 15–24 godine, imalo je seksualni odnos (67 procenata), 14 procenata je imalo seksualni odnos pre 15. godine, dok su skoro sve žene starije od 30 godina imale seksualni odnos (preko 99 procenata).

U poslednjih 12 meseci, 77 procenata žena starosti 15–49 godina imalo je seksualne odnose, od čega je manje od jednog procenta imalo odnose sa više od jednog partnera.

Među ženama starosti 15–24 godine, 4 procenta je u poslednjih 12 meseci pre istraživanja imalo seksualni odnos sa partnerom koji je 10 ili više godina stariji od njih, dok je 12 procenata žena istog uzrasta u istom periodu imalo odnos sa partnerom sa kojim nisu u braku ili vanbračnoj zajednici.

Vakcinacija

Osamdeset procenata dece uzrasta 24–35 meseci u Srbiji primilo je (do trenutka istraživanja) sve preporučene vakcine, bez vakcine protiv pneumokokne infekcije/bolesti (PCV) i revakcina, dok je 69 procenata dece primilo sve vakcine na vreme (do drugog rođendana za vakcinu protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR), odnosno do prvog rođendana za sve ostale vakcine). Postoje razlike prema tipu naselja, regionima i obrazovanju majke. U gradskim naseljima procenat iznosi 74, dok je u ostalim naseljima taj procenat veći – 87. U Beogradskom regionu procenat je najmanji i iznosi 66, dok je u regionu Šumadije i Zapadne Srbije najveći – 91 procenat. Obuhvat svim preporučenim vakcinama veći je kod dece čije su majke bez obrazovanja ili imaju osnovno obrazovanje (86 procenata) nego kod dece čije su majke visokoobrazovane (75 procenata).⁶

Obuhvat prvom, drugom i trećom dozom svih pojedinačnih vakcina, osim PCV vakcine, iznosi preko 94 procenta za decu uzrasta 24–35 meseci. Procenat dece koja su primila revakcinu za pojedinačne vakcine je manji, ali nije manji od 73 procenta (ne uključujući PCV).

Među decom uzrasta 24–35 meseci, 43 procenta je primilo MMR vakcinu do navršenih 15 meseci starosti, uz izražene razlike prema tipu naselja (35 procenata u gradskim naseljima i 54 u ostalim) i regionu (27 procenata u Beogradskom regionu, a 61 procenat u regionu Šumadije i Zapadne Srbije).

Romska naselja

Šezdeset i tri procenta dece uzrasta 24–35 meseci u romskim naseljima primilo je sve preporučene vakcine (do trenutka istraživanja), bez vakcine protiv pneumokokne infekcije/bolesti (PCV) i revakcina, dok je samo oko jedne trećine dece (35 procenata) primilo sve vakcine na vreme (do drugog rođendana za vakcinu protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR), odnosno do prvog rođendana za sve ostale vakcine). Postoje razlike prema tipu naselja, pa u gradskim naseljima procenat dece koja su primila sve preporučene vakcine iznosi 56, dok je u ostalim naseljima taj procenat veći i iznosi 79.

Obuhvat prvom i drugom dozom svih pojedinačnih vakcina, osim PCV vakcine, iznosi preko 85 procenata za decu uzrasta 24–35 meseci. Procenat dece koja su primila treću dozu za pojedinačne vakcine je nešto manji, ali nije manji od 80 procenata (ne uključujući PCV). Procenat dece koja su primila revakcinu za pojedinačne vakcine iznosi približno 50 procenata (revakcina protiv dečije paralize (IPVR1/OPVR1) 53, revakcina protiv difterije, tetanusa i dečijeg kašlja (DTPR1) 51, revakcina protiv hemofilusa influence tip b (HibR1) 49).

Među decom uzrasta 24–35 meseci, 44 procenta dece je primilo MMR vakcinu do navršenih 15 meseci starosti, uz značajne razlike prema tipu naselja (38 procenata u gradskim naseljima i 57 u ostalim).

⁶ Podatak za decu čije majke/očevi imaju osnovno obrazovanje ili su bez obrazovanja zasniva se na 25–49 neponderisanih slučajeva.

Upotreba energije u domaćinstvu

U Srbiji, čista goriva za kuvanje koriste se u 82 procenta domaćinstava, od čega skoro 67 procenata koristi električni šporet. U gradskim naseljima, upotreba električnog šporeta ide do 80 procenata, dok u ostalim naseljima iznosi 47 procenata. Nasuprot tome, fabrički proizvedeni šporeti na čvrsta goriva znatno su zastupljeniji u ostalim naseljima (30 procenata) nego u gradskim (6 procenata), pogotovo u regionima Šumadije i Zapadne Srbije te Južne i Istočne Srbije (oko 27 procenata u oba regiona).

Među članovima domaćinstava koji žive u domaćinstvima koja za kuvanje koriste goriva i tehnologije koje zagađuju životnu sredinu, manje od jednog procenta kuva u prostorijama sa slabom ventilacijom.

Za grejanje se 54 procenta domaćinstava oslanja na čista goriva (uglavnom na centralno grejanje – 44 procenta), dok 46 procenata koristi goriva koja zagađuju životnu sredinu (najviše drva – 43 procenta). Devedeset i tri procenta najsiromašnijih domaćinstava koriste goriva koja zagađuju životnu sredinu.

Skoro sva domaćinstava u Srbiji koriste električnu energiju za osvetljavanje prostorija.

U nacionalnom uzorku, 52 procenta domaćinstava za kuvanje, grejanje i osvetljenje koristi goriva i tehnologije koji ne zagađuju životnu sredinu.

Romska naselja

U romskim naseljima, čista goriva za kuvanje koriste se u 42 procenta domaćinstava (najviše se koristi električni šporet – 39 procenata), dok 58 procenata domaćinstava za kuvanje koristi goriva koja zagađuju životnu sredinu, pretežno fabrički proizvedene šporete na čvrsta goriva – 80 procenata domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila i 19 procenata iz najbogatijeg kvintila.

Među članovima domaćinstava koji žive u domaćinstvima koja za kuvanje koriste goriva i tehnologije koje zagađuju životnu sredinu, 14 procenata kuva u slabo ventiliranim prostorima.

Svega 13 procenata domaćinstava u romskim naseljima za grejanje prostorija koristi čista goriva, od čega 9 procenata centralno grejanje. Čak 86 procenata koristi goriva koja zagađuju životnu sredinu (od toga najviše drva – 85 procenata).

Električnu energiju za osvetljavanje prostorija koristi 98 procenata domaćinstava koja žive u romskim naseljima.

Ukupno posmatrano, 12 procenata domaćinstava u romskim naseljima upotrebljava čista goriva za kuvanje, grejanje i osvetljavanje.

Dojenje i ishrana odojčadi i male dece

Iako je 93 procenta dece u Srbiji bilo ikada dojeno, samo 24 procenta dece uzrasta 0–5 meseci se isključivo doji, dok se 54 procenta dece uzrasta 0–5 meseci pretežno doji. Medijana trajanja isključivog dojenja dece uzrasta 0–35 meseci u Srbiji iznosi 1,1 mesec, a medijana dojenja uopšte 7,3 meseca.

Kod dece uzrasta 6–23 meseca u Srbiji, 96 procenata je uzimalo čvrstu, polučvrstu ili mekanu hranu prema preporučenoj minimalnoj učestalosti obroka. Minimalnu raznovrsnost u ishrani imalo je 86 procenata dece, dok je samo 75 procenata dece imalo adekvatnu ishranu, mereno indikatorom minimalno prihvatljive ishrane, koji kao kompozitni indikator uzima u obzir raznovrsnost i učestalost obroka. Samo 84 procenta dece uzrasta 6–23 meseca koja se ne doje dobilo je tokom dana najmanje 2 mlečna obroka. Postoji razlika u zavisnosti od pola deteta, pa procenat za žensku decu iznosi 88, a za mušku 81.

Stanje uhranjenosti

Prevalencija pothranjenosti (umerene i teške) u Srbiji je relativno niska: prevalencija pothranjenosti je 1 procenat, dok 5 procenata dece mlađe od pet godina zaostaje u rastu (preniski su za svoj uzrast), a 3 procenta dece je pothranjeno (ima premalu telesnu težinu u odnosu na visinu). Oko 11 procenata dece je gojazno.⁷

Romska naselja

Procenat dece iz romskih naselja koja su ikada dojena iznosi 91, procenat dece koja se isključivo doje do šestog meseca je 8, dok se 40 procenata dece uzrasta 0–5 meseci pretežno doji. Medijana trajanja isključivog dojenja dece uzrasta 0–35 meseci u romskim naseljima iznosi 0,5 meseci, a medijana dojenja uopšte 11,8 meseci.

Kod dece uzrasta 6–23 meseca iz romskih naselja, 92 procenta dece je dobijalo čvrstu, polučvrstu ili mekanu hranu prema preporučenoj minimalnoj učestalosti obroka. Manje od polovine dece (48 procenata) imalo je minimalnu raznovrsnost u ishrani, dok je samo 40 procenata dece imalo adekvatnu ishranu, mereno indikatorom minimalno prihvatljive ishrane, koji kao kompozitni indikator uzima u obzir raznovrsnost i učestalost obroka. Vrednost ovog kompozitnog pokazatelja varira prema indeksu blagostanja – 36 procenata kod dece koja žive u 60 procenata najsiromašnijih domaćinstava u romskim naseljima i 50 procenata kod dece iz 40 procenata najbogatijih domaćinstava.

Romska naselja

Stanje uhranjenosti kod dece mlađe od pet godina iz romskih naselja pokazuje nepovoljnu situaciju – 7 procenata dece je pothranjeno, a 17 procenata zaostaje u rastu. Prevalencija gojaznosti (7 procenata) niža je od nacionalnog proseka, a 3 procenta dece ima premalu telesnu težinu u odnosu na visinu. Prevalencija dece koja zaostaju u rastu je najveća kod dece iz najsiromašnijeg kvintila – 22 procenta (u poređenju sa 13 procenata dece iz najbogatijeg kvintila) i kod dece čije su majke bez obrazovanja – 20 procenata (u odnosu na 15 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje).

⁷ Za više informacija o kvalitetu podataka o ishrani u Istraživanju Srbija MICS 2019. koji se odnose na decu isključenu iz analize videti odeljak 7.4 izveštaja o nalazima istraživanja.

Kvalitet podrške ranom učenju

Kod 96 procenata dece uzrasta 2–4 godine odrasli član domaćinstva je bio uključen u četiri ili više aktivnosti koje podstiču učenje i spremnost za školu tokom 3 dana koja su prethodila istraživanju. Kod većeg procenta dece to se odnosi na majke (91 procenat), a kod manjeg na očeve (41 procenat). U aktivnosti sa decom više su bili uključeni očevi sa višim nivoom obrazovanja, očevi iz gradskih naselja i iz Beogradskog regiona.

Kod dece uzrasta 1–2 godine odrasli su bili uključeni u četiri ili više aktivnosti u sličnoj meri kao kod starije starosne grupe dece – 96 procenata, uz veću uključenost majki (93 procenta) nego očeva (48 procenata).

Među decom mlađom od pet godina, 78 procenata živi u domaćinstvima koja imaju najmanje 3 dečije knjige, dok udeo dece koja imaju 10 ili više knjiga pada na 55 procenata. Samo 48 procenata dece iz najsiromašnijih domaćinstava ima 3 ili više knjiga, u poređenju sa 90 procenata dece iz najbogatijih domaćinstava. Ova razlika je još izraženija kod dece koja imaju 10 ili više knjiga (21 procenat najsiromašnijih ima 10 ili više knjiga u poređenju sa 77 procenata najbogatijih). Kod dece uzrasta do 5 godina, 83 procenta ima dve ili više vrsta igračaka.

Tokom nedelje koja je prethodila istraživanju, 4 procenta dece bilo je ostavljeno bez adekvatnog nadzora (to su deca koja su ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta mlađeg od 10 godina). Najveći procenat dece koja su ostavljena bez adekvatnog nadzora bio je u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (7 procenata).

Romska naselja

Kod 56 procenata dece uzrasta 2–4 godine u romskim naseljima odrasli član domaćinstva je bio uključen u četiri ili više aktivnosti koje podstiču rano učenje; majke su bile uključene u takve aktivnosti sa 45 procenata dece, a očevi sa 11 procenata dece. Odrasli su nešto više bili uključeni u aktivnosti sa devojčicama (60 procenata) nego sa dečacima (52 procenta). Uključivanje odraslih u aktivnosti sa decom je bilo zastupljenije kod dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje (69 procenata), a najniže je kod dece čije su majke bez obrazovanja (40 procenata). Uključivanje odraslih u aktivnosti koje podstiču učenje sa mlađom decom, uzrasta 1–2 godine, skoro je na istom nivou kao i kod starije dece.

U romskim naseljima u Srbiji, samo 8 procenata dece mlađe od 5 godina živi u domaćinstvima koja imaju najmanje 3 dečije knjige, dok udeo dece koja imaju 10 ili više knjiga pada na 2 procenta. Među decom iz najsiromašnijih domaćinstava, 4 procenta ima najmanje 3 knjige, za razliku od 18 procenata dece iz najbogatijih domaćinstava. Dve ili više vrsta igračaka ima 66 procenata dece mlađe od 5 godina.

Tokom nedelje koja je prethodila istraživanju, 3 procenta dece je ostavljeno bez adekvatnog nadzora (to su deca koja su ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta mlađeg od 10 godina).

Indeks ranog razvoja deteta

U Srbiji, 97 procenata dece uzrasta 3–4 godine razvija se u skladu sa svojim uzrastom. Analiza četiri domena razvoja deteta pokazuje da se sva deca razvijaju u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u domenu učenja, približno 100 procenata u domenu fizičkog razvoja i 97 procenata u domenu socioemocionalnog razvoja. Znatno manje njih (35 procenata) pravilno se razvija u domenu poznavanja slova i brojeva.

Nivo postignuća u domenu poznavanja slova i brojeva pokazuje razlike u zavisnosti od obrazovanja majke i od blagostanja domaćinstva. U domenu poznavanja slova i brojeva pravilno se razvija 14 procenata dece čije su majke bez obrazovanja ili imaju osnovno obrazovanje, u poređenju sa 39 procenata dece čije majke imaju visoko obrazovanje. Deca koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima u 18 procenata slučajeva pravilno se razvijaju u domenu poznavanja slova i brojeva, u poređenju sa 45 procenata dece koja žive u najbogatijim domaćinstvima.

Pohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu takođe je u pozitivnoj korelaciji sa razvojem u domenu poznavanja slova i brojeva (40 procenata dece koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu razvija se pravilno, u poređenju sa 27 procenata dece koja ga ne pohađaju).

Romska naselja

U romskim naseljima, 89 procenata dece uzrasta 3–4 godine razvija se u skladu sa svojim uzrastom. Analiza četiri domena razvoja deteta pokazuje da se skoro sva deca pravilno razvijaju u domenu učenja i u domenu fizičkog razvoja (preko 99 procenata u oba slučaja), a nešto manje u domenu socioemocionalnog razvoja (89 procenata). Znatno manje dece razvija se pravilno u domenu poznavanja slova i brojeva (13 procenata).

Nivo postignuća u domenu poznavanja slova i brojeva pokazuje razlike u zavisnosti od obrazovanja majke i od blagostanja domaćinstva. U domenu poznavanja slova i brojeva pravilno se razvija 7 procenata dece čije su majke bez obrazovanja, u poređenju sa 16 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje. Deca koja žive u najsiromašnijim romskim domaćinstvima u 8 procenata slučajeva pravilno se razvijaju u domenu poznavanja slova i brojeva, u poređenju sa 21 procentom dece koja žive u najbogatijim romskim domaćinstvima.

Razvoj i obrazovanje u ranom detinjstvu

U Srbiji, 61 procenat dece uzrasta 3–4 godine pohađa programe predškolskog obrazovanja. Obuhvat dece u gradskim naseljima iznosi 71 procenat, a u ostalim naseljima 46 procenata. Među najbogatijim domaćinstvima, takve programe pohađa 81 procenat dece, dok je obuhvat dece iz najsiromašnijih domaćinstava samo 11 procenata. Na pohađanje programa predškolskog obrazovanja značajno utiču nivo obrazovanja majke (samo 17 procenata dece čije majke imaju osnovno obrazovanje ili su bez obrazovanja u poređenju sa 80 procenata dece čije majke imaju visoko obrazovanje) i status zaposlenosti majke (74 procenata dece čije su majke zaposlene u poređenju sa 39 procenata dece čije su majke nezaposlene, odnosno 34 procenata dece čije su majke ekonomski neaktivne).

Neto stopa pohađanja programa organizovanog učenja dece koja su godinu dana mlađa od uzrasta za polazak u osnovnu školu iznosi 97 procenata. Najveći procenat ove dece (96) pohađa predškolsko obrazovanje, a 1 procenat pohađa osnovnu školu.

Oko 3 procenata dece koja su godinu dana mlađa od uzrasta za polazak u osnovnu školu ne pohađa ni predškolsko obrazovanje ni osnovnu školu.

U većem procentu u sistem obrazovanja u ranom detinjstvu nisu uključene devojčice (indeks odnosa polova 1,78) i deca koja žive u ostalim naseljima (indeks tipa naselja 2,30).

Romska naselja

Samo 7 procenata dece uzrasta 3–4 godine iz romskih naselja pohađa programe predškolskog obrazovanja. Među najbogatijim domaćinstvima u romskim naseljima, takve programe pohađa 24 procenata dece, dok je obuhvat dece iz najsiromašnijih domaćinstava samo 3 procenata. Na pohađanje programa predškolskog obrazovanja značajno utiče obrazovanje majke (samo 2 procenata dece čije su majke bez obrazovanja u poređenju sa 15 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje).

Neto stopa pohađanja organizovanog učenja dece koja su godinu dana mlađa od uzrasta za polazak u osnovnu školu u romskim naseljima je znatno manja i iznosi 76 procenata. Procenat dece koja pohađaju predškolsko obrazovanje iznosi 74, a 2 procenata pohađa osnovnu školu.

Skoro jedna četvrtina dece ovog uzrasta (24 procenata) ne pohađa ni predškolsko obrazovanje ni osnovnu školu.

Veći je procenat devojčica koje ne učestvuju u sistemu obrazovanja u ranom detinjstvu (indeks odnosa polova 1,30).

Pohađanje obrazovanja

Od dece koja trenutno pohađaju prvi razred osnovne škole, 96 procenata je pohađalo predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine. Procenat dečaka koji su pohađali predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine iznosi 97, a devojčica 95; prema tipu naselja, u gradskim naseljima je 97 procenata pohađalo predškolsko obrazovanje, prema 95 procenata u ostalim naseljima. Nešto je niže učešće dece iz regiona Beograda (93 procenata).

Od dece predškolskog uzrasta, 93 procenata pohađa ili je pohađalo pripremni predškolski program (PPP) u odgovarajućem uzrastu. Među decom koji pohađaju PPP, 87 procenata pohađa državnu predškolsku ustanovu, 3 procenata pohađa privatne ustanove, a 10 procenata pohađa PPP u školama.

Od dece koja su u uzrastu za polazak u osnovnu školu (tj. koja su napunila 6 godina do 1. marta 2019. godine), prvi razred osnovne škole pohađa 90 procenata. U većem procentu na vreme u prvi razred škole polaze dečaci (97 procenata) nego devojčice (83 procenata) i deca iz ostalih naselja (96 procenata) nego deca iz gradskih naselja (87 procenata).

Osnovnu školu pohađa 99 procenata dece osnovnoškolskog uzrasta (6–13 godina), dok

srednju školu, koja nije obavezna u Srbiji, pohađa 94 procenata dece (14–17 godina).

Na pohađanje srednje škole utiču obrazovanje majke (79 procenata dece čije majke imaju osnovno obrazovanje ili su bez obrazovanja pohađa srednju školu u poređenju sa 97 procenata dece čije majke imaju visoko obrazovanje) i socioekonomski faktori (samo 79 procenata dece iz najsiromašnijih domaćinstava i 84 procenata dece iz materijalno depriviranih domaćinstava pohađa srednju školu, za razliku od 99 procenata dece iz domaćinstava koja nisu materijalno deprivirana).⁸

Srednju školu ne pohađa 6 procenata dece srednjoškolskog uzrasta: 2 procenata pohađa osnovnu školu, dok preostalih 4 procenata uopšte ne ide u školu. Samo 1 procenat dece srednjoškolskog uzrasta u gradskim naseljima ne pohađa školu, u poređenju sa 7 procenata iz ostalih naselja. Najveći procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja ne pohađaju školu živi u regionu Južne i Istočne Srbije (6 procenata).

Stopa završavanja osnovne škole iznosi skoro 100 procenata, stopa prelaska u srednju školu 95 procenata, dok stopa završavanja srednje škole iznosi 98 procenata. Indeks jednakosti polova je 0,98 za osnovnu školu i 0,99 za srednju školu.

⁸ Za više informacija o materijalnoj deprivaciji videti poglavlje 4.5 izveštaja o nalazima istraživanja.

Romska naselja

Deca iz romskih naselja koja trenutno pohađaju prvi razred osnovne škole su u manjem procentu (81) pohađala predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine.

Od dece predškolskog uzrasta, 77 procenata pohađa ili je pohađalo pripremni predškolski program (PPP) u odgovarajućem uzrastu – 95 procenata ove dece pohađa PPP u državnim predškolskim ustanovama, manje od jednog procenta u privatnim ustanovama, a 5 procenata u školama. Postoji uočljiva razlika u procentu dece koja pohađaju ili su pohađala PPP u odnosu na pol (71 procenat devojčica i 84 procenta dečaka) te u odnosu na socioekonomski status (73 procenta dece iz 60 procenata siromašnijih domaćinstava u romskim naseljima i 83 procenta dece iz 40 procenata bogatijih domaćinstava).

Procenat dece iz romskih naselja koja su dostigla uzrast za polazak u osnovnu školu (tj. koja su napunila 6 godina pre 1. marta 2019) i koja pohađaju prvi razred osnovne škole iznosi 85 (82 procenta devojčica i 89 procenata dečaka; 82 procenta dece iz 60 procenata siromašnijih domaćinstava i 92 procenta dece iz 40 procenata bogatijih domaćinstava).

Osnovnu školu pohađa 92 procenta dece osnovnoškolskog uzrasta (6–13 godina), veoma malo dece (manje od jednog procenta) pohađa predškolsko obrazovanje, dok 7 procenata dece ne pohađa nijedan oblik obrazovanja. Na nepohađanje obrazovanja utiču nivo obrazovanja

majke (13 procenata dece čije su majke bez obrazovanja ili imaju osnovnu školu u poređenju sa 4 procenta dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje) i socioekonomski status (procenat dece koja ne pohađaju školu iz domaćinstava najsiromašnijeg kvintila dvostruko je veći (9 procenata) nego procenat dece iz najbogatijeg kvintila (4 procenata)).

Srednju školu pohađa samo 28 procenata dece srednjoškolskog uzrasta (14–17 godina), 15 procenata ih je i dalje u osnovnoj školi, dok 57 procenata dece srednjoškolskog uzrasta uopšte ne ide u školu. Postoje vidljive razlike u pohađanju srednje škole između dece iz domaćinstava najsiromašnijeg (13 procenata) i najbogatijeg kvintila (53 procenta).

Na nepohađanje obrazovanja u ovom uzrastu utiču obrazovanje majke i socioekonomski status domaćinstva. Srednju školu ne pohađa oko jedne trećine dece iz domaćinstava koja pripadaju najbogatijem kvintilu u romskim naseljima i dvostruko više dece iz domaćinstava najsiromašnijeg kvintila.

Stopa završavanja osnovne škole dece u romskim naseljima iznosi 64 procenta, efektivna stopa prelaska u srednju školu⁹ 55 procenata, a stopa završavanja srednje škole iznosi 61 procenat. Indeks jednakosti polova je 0,98 za osnovnu školu, dok za srednju školu pada na 0,89 (0,83 u gradskim naseljima prema 0,97 u ostalim naseljima).

⁹ Efektivna stopa prelaska u srednju školu predstavlja odnos broja dece koja su pohađala poslednji razred osnovne škole u prethodnoj školskoj godini i koja nisu ponavljala razred, a u tekućoj školskoj godini pohađaju prvi razred srednje škole, i broja dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole u prethodnoj školskoj godini i nisu ponavljala razred u toj godini.

Uključenost roditelja

Sva deca starosti 7–14 godina koja pohađaju školu imaju domaće zadatke, a 67 procenata ima pomoć pri njihovom rešavanju (najčešće od roditelja). Od aktivnosti i sadržaja vezanih za školu koje domaćinstvo plaća, najviše dece učestvovalo je u sportskim aktivnostima (43 procenta), dok je približno po 15 procenata domaćinstava plaćalo deci učenje stranih jezika i privatne časove za školske predmete. Od besplatnih aktivnosti vezanih za školu koju dete pohađa, 41 procenat dece je učlanjeno u neku školsku sekciju (hor, gluma, matematičari i sl.), dok je 35 procenata pohađalo dodatnu nastavu.

Roditelji ili neki drugi odrasli član domaćinstva su u 84 procenta slučajeva upoznati sa zaključcima sa sastanaka Saveta roditelja, a 99 procenata je prisustvovalo roditeljskom sastanku u toku godine.

Nešto manje od trećine dece (30 procenata) uzrasta 7–14 godina nije išlo u školu barem jedan dan tokom radne nedelje u godini koja je prethodila istraživanju. U najvećem broju slučajeva to je bilo zbog elementarne nepogode.

Ne računajući školske i verske knjige, 86 procenata dece raspolaže sa 3 ili više knjiga koje mogu čitati kod kuće.

Romska naselja

U romskim naseljima, 91 procenat dece starosti 7–14 godina pohađa školu i skoro sva deca imaju domaće zadatke, od čega 61 procenat ima pomoć pri njihovom rešavanju (obično od majke ili oca). Među decom koja pohađaju školu, 8 procenata je učestvovalo u nekoj aktivnosti ili sadržaju koji su vezani za školu, a koje domaćinstvo plaća, dok je 79 procenata učestvovalo u nekoj besplatnoj aktivnosti vezanoj za školu (najviše u dopunskoj nastavi – 37 procenata).

Roditelji ili neki drugi odrasli član domaćinstva su u 59 procenata slučajeva upoznati sa zaključcima sa sastanaka Saveta roditelja, a 96 procenata je prisustvovalo roditeljskom sastanku u toku godine.

Četvrtina dece uzrasta 7–14 godina u romskim naseljima nije išla u školu barem jedan dan tokom radne nedelje u godini koja je prethodila istraživanju. U najvećem broju slučajeva razlog za to su elementarne nepogode, a u manjoj meri štrajk nastavnika.

Ne računajući školske i verske knjige, 13 procenata dece iz romskih naselja raspolaže sa 3 ili više knjiga koje mogu da čitaju kod kuće.

Upis u matičnu knjigu rođenih

U Srbiji su skoro sva deca mlađa od pet godina upisana u matičnu knjigu rođenih (skoro 100 procenata). Nema značajnih varijacija u upisivanju u matičnu knjigu rođenih prema osnovnim karakteristikama.

Disciplinovanje deteta

Polovina dece starosti 1–14 godina koja žive u domaćinstvima u Srbiji iskusila je isključivo nenasilne metode disciplinovanja od strane odraslog člana domaćinstva tokom mesec dana koji su prethodili istraživanju, dok je u istom periodu 40 procenata prošlo kroz neki vid psihološke agresije. Fizičko kažnjavanje doživelo je 20 procenata dece, a 1 procenat težak oblik fizičkog kažnjavanja (šamaranje ili udaranje deteta po licu, glavi ili ušima, prebijanje, odnosno zadavanje više udaraca svom snagom). Psihološka agresija (vikanje, nazivanje deteta pogrđnim imenima) i neki oblik fizičkog disciplinovanja dece najčešći su u regionu Vojvodine.

Samo 10 procenata ispitanika (majki ili staratelja) u Srbiji smatra da je za pravilno odgajanje i vaspitavanje dece neophodno fizičko kažnjavanje. Interesantno je da je takav stav najzastupljeniji među ispitanicima koji žive u najbogatijim domaćinstvima.

Romska naselja

U matičnu knjigu rođenih upisano je 99 procenata dece mlađe od pet godina iz romskih naselja. Nema značajnih varijacija u procentu upisane dece u matičnu knjigu rođenih prema osnovnim karakteristikama.

Romska naselja

Isključivo nenasilne metode disciplinovanja tokom mesec dana koji su prethodili istraživanju iskusilo je 27 procenata dece starosti 1–14 godina koja žive u romskim naseljima, dok je 62 procenta bilo izloženo nekom vidu psihološke agresije od strane nekog odraslog člana domaćinstva. Fizičko kažnjavanje doživelo je 40 procenata dece, a 2 procenta težak oblik fizičkog kažnjavanja. Ukupno 67 procenata dece iz romskih naselja bilo je izloženo psihološkoj ili fizičkoj agresiji. Deca iz materijalno depriviranih domaćinstava imala su znatno više iskustava sa fizičkim metodama disciplinovanja (42 procenta) nego ona iz domaćinstava koja nisu materijalno deprivirana ili su deprivirana u jednoj stavci (27 procenata).

Ukupno, 8 procenata majki/staratelja iz romskih naselja veruje da je za pravilno odgajanje i vaspitavanje dece neophodno fizičko kažnjavanje.

Dečiji rad

U Srbiji je 16 procenata dece uzrasta 5–11 godina i 4 procenta dece uzrasta 12–14 godina bilo uključeno u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad (1 ili više sati nedeljno za decu uzrasta 5–11 godina i 14 ili više sati za decu uzrasta 12–14 godina). Svega 1 procenat dece uzrasta 15–17 godina bilo je uključeno u ekonomske aktivnosti u okviru definisane norme koja njihov angažman klasifikuje kao dečiji rad (43 ili više sati za decu ove starosne grupe). Deca iz ostalih naselja, pre svega iz najsiromašnijeg i drugog kvintila, najviše su uključena u ekonomske aktivnosti, dok je radno angažovanje na ekonomskim aktivnostima dece iz regiona Šumadije i Zapadne Srbije uočljivije nego u drugim regionima.

Manje od jednog procenta dece uzrasta 5–14 godina učestvuje u kućnim poslovima dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad (21 ili više sati nedeljno).

Sveukupno, 10 procenata dece uzrasta 5–17 godina je uključeno u dečiji rad.

Pored toga, 3 procenta dece uzrasta 5–17 godina radi u opasnim uslovima (10 procenata dece koja ne idu u školu, 7 procenata iz najsiromašnijih domaćinstava, 6 procenata dece uzrasta 15–17 godina i 5 procenata iz ostalih naselja).

Romska naselja

U romskim naseljima je 5 procenata dece uzrasta 5–11 godina i 2 procenta dece uzrasta 12–14 godina bilo uključeno u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad (1 ili više sati nedeljno za decu 5–11 godina i 14 ili više sati za decu 12–14 godina). Pet procenata dece starosti 15–17 godina bilo je uključeno u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad za taj uzrast. Među decom uzrasta 5–11 godina u ekonomske aktivnosti češće su uključeni dečaci i deca iz ostalih naselja.

Jedan procenat dece uzrasta 5–11 godina i 2 procenta dece uzrasta 12–14 godina učestvovali su u kućnim poslovima dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad (21 ili više sati nedeljno).

Sveukupno, 5 procenata dece uzrasta 5–17 godina je uključeno u dečiji rad.

Isto toliko dece ovog uzrasta iz romskih naselja, 5 procenata, radi u opasnim uslovima (16 procenata dece uzrasta 15–17 godina i 12 procenata dece koja ne idu u školu).

Rano stupanje u brak

Oko 4 procenta mladih žena starosti 15–19 godina trenutno je udato ili živi u vanbračnoj zajednici, a taj procenat raste na 13 procenata kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava. Među ženama starosti 20–24 godine, 1 procenat se udao pre navršene 15. godine, a 6 procenata se udalo pre navršene 18. godine života. Rano stupanje u brak je češće kod žena sa nižim nivoom obrazovanja iz ostalih naselja i iz najsiromašnijih i materijalno depriviranih domaćinstava.

Među ženama starosti 20–24 godine koje su udate ili žive u zajednici, više od polovine je udato za svoje vršnjake (57 procenata ima muža/partnera koji je stariji 0–4 godine), a 38 procenata je u braku/zajednici sa partnerom koji je stariji 5 ili više godina, od čega 16 procenata sa partnerom koji je stariji 10 ili više godina.

Romska naselja

Ukupno, 34 procenta mladih žena starosti 15–19 godina iz romskih naselja je trenutno udato ili živi u vanbračnoj zajednici, ali taj pokazatelj raste na 41 procenat kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava. Pre navršene 15. godine udalo se 16 procenata, a pre navršene 18. godine 56 procenata žena starosti 20–24 godine. Kod žena starosti 20–24 godine stupanje u brak pre 15. i pre 18. godine mnogo je češće kod onih sa osnovnim obrazovanjem nego kod onih sa srednjim i visokim obrazovanjem. Pre 15. godine u brak stupi svaka peta žena sa osnovnim obrazovanjem (21 procenat) u poređenju sa 2 procenta žena koje imaju srednje ili visoko obrazovanje. Takođe, rani brakovi su karakterističniji za žene iz siromašnijih domaćinstava. Kod žena iz 60 procenata najsiromašnijih domaćinstava postojala je dvostruko veća šansa da stupe u brak pre 15. godine nego kod žena iz 40 procenata bogatijih domaćinstava (20 prema 11 procenata). U brak pre navršene 18. godine stupilo je 73 procenta žena iz najsiromašnijih domaćinstava.

Najveći procenat mladih žena koje su udate ili žive u zajednici udaje se za svoje vršnjake (starije 0–4 godine) – 56 procenata u starosnoj grupi 15–19 godina i 64 procenta u starosnoj grupi 20–24 godine. Žene iz mlađe starosne grupe (15–19 godina) češće se udaju za muškarce koji su stariji od njih 5 ili više godina (34 procenta) nego žene starosti 20–24 godine (25 procenata). U braku/zajednici sa partnerom koji je stariji 10 ili više godina živi 6 procenata žena starosti 20–24 godine iz romskih naselja.

Viktimizacija

U Srbiji, 4 procenta žena je bilo žrtva nasilne pljačke ili fizičkog napada u poslednje tri godine, a 2 procenta žena je imalo to iskustvo u poslednjih godinu dana. Žene iz Beogradskog regiona su najčešće imale ovo iskustvo (7 procenata u poslednje tri godine i 4 procenta u poslednjih godinu dana). Napadi kojima su žene bile izložene u poslednje tri godine najčešće su se dešavali bez oružja. Među ženama koje su bile fizički napadnute, napadi su se najčešće dešavali na ulici (34 procenta), kod svoje kuće (19 procenata) ili u nečijoj tuđoj kući (16 procenata). Od svih slučajeva fizičkog nasilja i/ili napada u poslednjih godinu dana, 40 procenata je prijavljeno policiji.

Osećaj bezbednosti

Većina žena starosti 15–49 godina u Srbiji se oseća bezbedno kada su same kod kuće nakon što padne mrak (96 procenata). Žene iz bogatijih domaćinstava osećaju se nešto bezbednije (98 procenata) nego one iz siromašnijih domaćinstava (91 procentat).

Nešto manje žena (88 procenata) oseća se bezbedno kada hodaju same u komšiluku po mraku. Žene iz Beogradskog regiona i žene koje žive u materijalno depriviranim domaćinstvima osećaju se manje bezbedno.

Romska naselja

Žene starosti 15–49 godina iz romskih naselja su u nešto većem procentu bile žrtve nasilne pljačke ili fizičkog napada. U poslednje tri godine 7 procenata žena iz romskih naselja je imalo ovo iskustvo, a u poslednjih godinu dana 4 procenta. Žene iz najsiromašnijih domaćinstava češće su imale iskustva sa fizičkim nasiljem, pljačkom ili napadom (12 procenata u poslednje tri godine, 7 procenata u poslednjih godinu dana). Napadi kojima su žene bile izložene u poslednje tri godine najčešće su se dešavali bez oružja, a kada je korišćeno oružje najčešće je to bio nož (9 procenata prilikom pljačke i 6 procenata prilikom fizičkih napada). Među ženama koje su fizički napadnute, napadi su se najčešće dešavali na ulici (41 procentat), kod svoje kuće (37 procenata) ili u nečijoj tuđoj kući (14 procenata). Od svih slučajeva fizičkog nasilja i/ili napada u poslednjih godinu dana, 67 procenata je prijavljeno policiji.

Romska naselja

Veliki procentat žena starosti 15–49 godina iz romskih naselja se oseća bezbedno kada su same kod kuće nakon što padne mrak (84 procenta). Manje bezbedno se osećaju žene bez obrazovanja i žene iz najsiromašnijih domaćinstava.

Nešto manje žena koje žive u romskim naseljima (71 procentat) oseća se bezbedno kada hodaju same u komšiluku po mraku. Žene iz gradskih romskih naselja osećaju se manje bezbedno od žena koje žive u ostalim naseljima.

Stavovi prema nasilju u porodici

U Srbiji, 2 procenta žena starosti 15–49 godina smatra da muž/partner ima pravo da udari ili istuče svoju ženu ili partnerku iz najmanje jednog od niza ponuđenih razloga (ako izađe bez njegovog znanja, ako zanemaruje decu, ako se prepire sa njim, ako odbije seks sa njim, ako joj zagori jelo). Oko 1 procentat žena opravdava muževljevo/partnerovo nasilje u situaciji kada žene zanemare decu ili kada se prepiru sa mužem.

Devedeset četiri procenta žena starosti 15–49 godina izjavilo je da zna kojoj instituciji može da prijavi nasilje u porodici. Njih 80 procenata izjavilo je da bi nasilje prijavilo policiji, 47 procenata centru za socijalni rad, a 40 procenata sigurnoj kući.

Romska naselja

U romskim naseljima, nasilje partnera opravdava 22 procenta žena starosti 15–49 godina. Kao opravdani razlozi se najčešće navode zanemarivanje dece (16 procenata), prepirke sa mužem ili izlazak iz kuće bez njegovog znanja (po 10 procenata). Čak 7 procenata žena smatra da muž ima pravo da udari ili istuče svoju ženu ukoliko ona odbije seks sa njim, a 4 procenta ukoliko joj zagori jelo.

Osamdeset dva procenta žena starosti 15–49 godina izjavilo je da zna kojoj instituciji može da prijavi nasilje u porodici. Njih 77 procenata bi nasilje prijavilo policiji, 27 procenata centru za socijalni rad, a sigurnoj kući 11 procenata.

Voda, sanitacije i menstrualna higijena

Gotovo sve stanovništvo koristi osnovne, poboljšane izvore vode za piće (99 procenata), a osnovne sanitarne usluge 98 procenata. Sveukupno, skoro 100 procenata stanovništva koristi poboljšane izvore vode za piće, bez obzira na tip naselja, dok je ta razlika nešto izraženija kada se radi o vodi za piće iz vodovoda koja je dovedena do stana ili kuće – 82 procenta u gradskim i 69 procenata u ostalim naseljima. Ovaj izvor pijaće vode je najmanje zastupljen u regionu Vojvodine – 61 procenat, dok je u regionu Šumadije i Zapadne Srbije taj procenat 85. Drugi najvažniji izvor vode za piće u regionu Vojvodine je flaširana voda (31 procenat), a prati ga Beogradski region sa 15 procenata.

Tokom mesec dana koji su prethodili istraživanju većina stanovništva je imala dovoljnu količinu vode za piće (92 procenta). Među stanovništvom koje nije imalo dovoljnu količinu vode za piće, glavni razlog za to je nedostupnost vode iz izvora (87 procenata).

Više od 98 procenata stanovništva Srbije živi u domaćinstvima koja koriste poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele sa drugima. U ostalim naseljima stanovništvo uglavnom koristi nužnike na ispiranje sa priključkom na septičku jamu (73 procenta), dok se u gradskim naseljima najčešće koriste nužnici na ispiranje sa priključkom na kanalizacioni sistem (87 procenata).

Većina žena starosti 15–49 godina koje su izjavile da su imale menstruaciju tokom 12 meseci koji su prethodili istraživanju koristi odgovarajuće higijenske materijale za menstruaciju i može da se opere i presvuče kod kuće u privatnosti (97 procenata). Svaka jedanaesta žena (oko 9 procenata) koja je izjavila da je imala menstruaciju nije prisustvovala nekim društvenim aktivnostima, nije išla u školu ili na posao zbog poslednje menstruacije u poslednjih 12 meseci.

Romska naselja

Gotovo sve stanovništvo koje živi u romskim naseljima koristi osnovne, poboljšane izvore vode za piće (98 procenata), a 86 procenata koristi osnovne sanitarne usluge. Sveukupno, u romskim naseljima 99 procenata stanovništva koristi poboljšane izvore vode za piće – 100 procenata u gradskim i 97 procenata u ostalim naseljima. Udeo stanovništva iz romskih naselja koje koristi vodu za piće iz vodovoda koja je dovedena do stana ili kuće iznosi 78 procenata. Osim toga, 6 procenata koristi vodu iz vodovoda koja je sprovedena u dvorište / na plac, a po 4 procenta domaćinstava koristi vodu iz bušenog bunara i flaširanu vodu.

Tokom mesec dana koji su prethodili istraživanju većina stanovništva je imala dovoljnu količinu vode za piće (92 procenta). Među stanovništvom koje nije imalo dovoljnu količinu vode za piće, glavni razlog za to je nedostupnost vode iz izvora (84 procenta).

Oko 86 procenata stanovništva u romskim naseljima živi u domaćinstvima koja koriste poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele sa drugima. U ostalim naseljima stanovništvo uglavnom koristi pokriveni poljski WC (37 procenata), dok se u gradskim naseljima najčešće koriste nužnici na ispiranje sa priključkom na kanalizacioni sistem (65 procenata). U najsiromašnijim domaćinstvima blizu 60 procenata stanovništva koristi pokriveni poljski WC, dok 7 procenata nema sanitarne prostorije.

U romskim naseljima, većina žena starosti 15–49 godina koje su izjavile da su imale menstruaciju tokom 12 meseci koji su prethodili istraživanju koristi odgovarajuće higijenske materijale za menstruaciju i može da se opere i presvuče kod kuće u privatnosti (95 procenata). Skoro svaka sedma žena (oko 15 procenata) koja je izjavila da je imala menstruaciju nije prisustvovala nekim društvenim aktivnostima, nije išla u školu ili na posao zbog poslednje menstruacije u poslednjih 12 meseci.

Funkcionisanje dece

U Srbiji, 2 procenta dece uzrasta 2–4 godine ima teškoća u funkcionisanju u bar jednom domenu.¹⁰ Očekivano, ta vrednost je nešto veća kod dece uzrasta 5–17 godina i iznosi 5 procenata. Dečaci uzrasta 5–17 godina nešto češće imaju teškoća u funkcionisanju (6 procenata) nego devojčice (3 procenta), deca koja žive u domaćinstvima čiji se nosilac izjasnio kao pripadnik romske nacionalnosti (10 procenata), deca iz regiona Vojvodine (9 procenata) i deca iz materijalno depriviranih domaćinstava (8 procenata).

Ukupno, 4 procenta dece uzrasta 2–17 godina u Srbiji ima teškoća u funkcionisanju u bar jednom domenu.

Stavovi prema deci sa smetnjama u razvoju

U Srbiji, 84 procenta ispitanika koji su odgovarali na pitanja iz Upitnika za domaćinstvo veruje da je za dete sa fizičkim ili čulnim smetnjama i invaliditetom bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za negu dece. Pored toga, 59 procenata veruje da deca sa fizičkim ili čulnim smetnjama koja pohađaju redovnu školu nemaju negativan uticaj na rad drugih učenika. Samo 36 procenata ispitanika je izrazilo pozitivne stavove u svih pet izjava koje su korišćene za definisanje opštih stavova prema socijalnom uključivanju dece sa fizičkim ili čulnim smetnjama u razvoju.

Osim toga, 79 procenata ispitanika veruje da je za dete sa intelektualnim smetnjama u razvoju bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za brigu o deci. Samo 24 procenta ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama bolje da pohađaju redovnu školu nego specijalnu. Od ukupnog broja ispitanika, 17 procenata je izrazilo pozitivne stavove u svih pet izjava koje su korišćene za definisanje opštih stavova prema socijalnom uključivanju dece sa intelektualnim smetnjama u razvoju.

Romska naselja

U romskim naseljima, 3 procenta dece uzrasta 2–4 godine ima teškoća u funkcionisanju u bar jednom domenu. Ta vrednost je znatno veća kod dece uzrasta 5–17 godina i iznosi 14 procenata. Probleme u funkcionisanju među decom uzrasta 5–17 godina češće imaju deca čije su majke bez obrazovanja (24 procenta) nego deca čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje (6 procenata), deca koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima i deca koja ne pohađaju školu (po 20 procenata).

Ukupno, 11 procenata dece uzrasta 2–17 godina u romskim naseljima ima teškoća u funkcionisanju u bar jednom domenu.

Romska naselja

U romskim naseljima, 78 procenata ispitanika koji su odgovarali na pitanja iz Upitnika za domaćinstvo veruje da je za dete sa fizičkim ili čulnim smetnjama i invaliditetom bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za negu dece. Manji broj ispitanika (49 procenata) veruje da je za decu sa fizičkim ili čulnim smetnjama bolje da pohađaju redovne škole umesto specijalnih. Pozitivne stavove u svih pet izjava koje se odnose na stavove prema socijalnom uključivanju dece sa fizičkim ili čulnim smetnjama i invaliditetom izrazilo je 29 procenata ispitanika.

Takođe, 75 procenata ispitanika veruje da je za dete sa intelektualnim smetnjama u razvoju bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za brigu o deci, a 25 procenata ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama u razvoju bolje da pohađaju redovne škole umesto specijalnih škola. Pozitivne stavove u svih pet izjava koje se odnose na stavove prema socijalnom uključivanju dece sa intelektualnim smetnjama u razvoju izrazilo je 11 procenata ispitanika.

¹⁰ Za više informacija o domenima funkcionisanja deteta koji su obuhvaćeni u upitniku za dete mlađe od pet godina i u upitniku za dete od 5 do 17 godina videti poglavlje 11.1 izveštaja o nalazima istraživanja.

Zdravstveno osiguranje

Skoro sva deca u Srbiji imaju zdravstveno osiguranje (99 procenata dece uzrasta do 5 godina i 99 procenata dece uzrasta 5–17 godina). Najveći deo njih ima obavezno zdravstveno osiguranje (približno 100 procenata).

Žene starosti 15–49 godina su zdravstveno osigurane u 97 procenata slučajeva. Skoro sve osigurane žene imaju obavezno zdravstveno osiguranje, a 3 procenta ima i dobrovoljno privatno zdravstveno osiguranje. Žene iz najbogatijih domaćinstava (7 procenata), žene iz regiona Vojvodine i Beogradskog regiona i žene koje žive u gradskim naseljima (po 4 procenta) češće imaju dobrovoljno privatno zdravstveno osiguranje.

Romska naselja

Zdravstveno osiguranje ima 96 procenata dece mlađe od 5 godina i 97 procenata dece uzrasta 5–17 godina u romskim naseljima. Sva deca koja su osigurana imaju obavezno zdravstveno osiguranje.

Žene starosti 15–49 godina su zdravstveno osigurane u 97 procenata slučajeva. Skoro sve osigurane žene imaju obavezno zdravstveno osiguranje, a manje od jednog procenta ima dobrovoljno privatno zdravstveno osiguranje.

Socijalni transferi

Ne postoji domaćinstvo u Srbiji koje nije čulo bar za jedno novčano socijalno davanje, dok je skoro dve trećine domaćinstava u poslednja tri meseca koristilo neko od njih (64 procenta). Od svih davanja, ubedljivo najviše domaćinstava (54 procenta) u poslednja tri meseca primilo je penziju (starosnu, porodičnu, invalidsku), 9 procenta je primilo dečiji dodatak, a 3 procenta novčanu socijalnu pomoć. Novčana socijalna pomoć i dečiji dodatak (novčana davanja koja su uslovljena socioekonomskim statusom domaćinstva) najmanje su isplaćivani u Beogradskom regionu (1 i 4 procenta, tim redom), dok su u drugim regionima ova davanja više isplaćivana i ravnomernije raspoređena. Očekivano, sva novčana davanja, osim penzije, najviše su primala najsiromašnija domaćinstva.

U domaćinstvima koja su u poslednja tri meseca primila penziju živi 34 procenta dece uzrasta 0–17 godina, u domaćinstvima koja su u poslednja tri meseca primila dečiji dodatak živi 22 procenta dece tog uzrasta, a u domaćinstvima koja su u istom periodu primila novčanu socijalnu pomoć 5 procenta. U domaćinstvima koja u poslednja tri meseca nisu primala nikakva novčana davanja od države ili neke verske, humanitarne ili društvene organizacije živi 45 procenta dece tog uzrasta.

Među članovima domaćinstava starosti 5–24 godine bilo je 14 procenta onih koji pohađaju osnovno obrazovanje ili više nivoa obrazovanja i koji su tokom školske 2019/2020. godine primili subvenciju za obdanište, stipendiju, kredit za školovanje ili neku drugu vrstu materijalne pomoći za školovanje.

Romska naselja

Sva domaćinstva u romskim naseljima su čula bar za jedno novčano socijalno davanje, dok je 84 procenta u poslednja tri meseca koristilo neko od njih. U poslednja tri meseca, 61 procent domaćinstava primilo je dečiji dodatak, tačno polovina novčanu socijalnu pomoć, a 6 procenta jednokratnu socijalnu pomoć. Penziju je primilo svega 15 procenta domaćinstava u istom periodu. Domaćinstva iz najsiromašnijeg kvintila u romskim naseljima najčešći su primaoci novčane socijalne pomoći – 65 procenta, prema 29 procenta među domaćinstvima iz najbogatijeg kvintila.

U romskim naseljima 75 procenta dece uzrasta 0–17 godina živi u domaćinstvima koja su u poslednja tri meseca primila dečiji dodatak. U domaćinstvima koja su u poslednja tri meseca primila novčanu socijalnu pomoć živi 57 procenta dece tog uzrasta, a u domaćinstvima koje su u istom periodu primila penziju 10 procenta. Samo 11 procenta dece živi u domaćinstvima koja u poslednja tri meseca nisu primala nikakva novčana davanja od države ili neke verske, humanitarne ili društvene organizacije.

Više od polovine (54 procenta) članova domaćinstava starosti 5–24 godine koji pohađaju osnovno obrazovanje ili više nivoa obrazovanja primilo je tokom školske 2019/2020. godine subvenciju za obdanište, stipendiju, kredit za školovanje ili neku drugu vrstu materijalne pomoći za školovanje.

Novčana socijalna pomoć

U Srbiji je preko 94 procenta stanovništva čulo za novčanu socijalnu pomoć, a tu pomoć prima 3 procenta domaćinstava. Osam procenata domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila prima ovo novčano davanje, u poređenju sa manje od jednog procenta domaćinstava iz najbogatijeg kvintila. Kada se posmatra etnička pripadnost, najveći procenat domaćinstava koja primaju novčanu socijalnu pomoć čine ona kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo pripadnik romske populacije (43 procenta).

Među domaćinstvima koja se nisu prijavila za novčanu socijalnu pomoć najveći procenat nije to učinio jer smatra da im ona nije potrebna. Jedna trećina domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila se nije prijavila zato što su smatrali da ne ispunjavaju uslove (32 procenta), nisu znali kako da se prijave (10 procenata) ili im je usmeno rečeno da ne ispunjavaju uslove (10 procenata).

Romska naselja

U romskim naseljima 53 procenta domaćinstava prima novčanu socijalnu pomoć. Ovaj procenat varira u zavisnosti od nivoa obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo i socioekonomskog statusa. Novčanu socijalnu pomoć prima 66 procenata domaćinstava kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja, u poređenju sa 36 procenata domaćinstava kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo ima srednje ili visoko obrazovanje. Takođe, u romskim naseljima novčanu socijalnu pomoć prima 67 procenata domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila, u poređenju sa 30 procenata iz najbogatijeg kvintila.

Najveći procenat onih koji se nisu prijavili za novčanu socijalnu pomoć nisu to učinili jer im je usmeno rečeno da ne ispunjavaju uslove (38 procenata) ili sami smatraju da ne ispunjavaju uslove (36 procenata). Slično je i kod najsiromašnijih domaćinstava u romskim naseljima – 41 procenat se nije prijavio zato što im je usmeno rečeno da ne ispunjavaju uslove, 29 procenata je smatralo da ne ispunjava uslove, dok je za njih 14 procenata administrativna procedura bila previše komplikovana te se zbog toga nisu prijavili.

Dečiji dodatak

Dečiji dodatak u Srbiji prima 31 procenat dece uzrasta 0–18 godina, a 24 procenata ga je primalo najmanje 12 meseci. Najmanji procenat dece koja primaju ovu vrstu pomoći u poslednjih 12 meseci je iz Beogradskog regiona (11 procenata), skoro identičan je u regionima Vojvodine te Južne i Istočne Srbije (po 29 procenata), dok je u regionu Šumadije i Zapadne Srbije neznatno manji (25 procenata). Očekivano, primanje dečijeg dodatka je u korelaciji sa socioekonomskim statusom – u poslednjih 12 meseci primalo ga je 58 procenata dece iz najsiromašnijih domaćinstava, u poređenju sa 11 procenata dece iz najbogatijih domaćinstava.

Od onih koji nisu podneli zahtev za dečiji dodatak za dete u poslednjih 12 meseci, za 47 procenata dece uzrasta 0–18 godina ispitanici su izjavili da su znali da dete ne ispunjava uslove, dok za 29 procenata smatraju da im to nije bilo potrebno. Među najsiromašnijima, za više od dve trećine dece nije podnesena prijava jer su ili znali da ne ispunjavaju uslove ili im je to usmeno rečeno, dok 14 procenata smatra da im dečiji dodatak nije bio potreban.

Romska naselja

U romskim naseljima, čak 77 procenata dece uzrasta 0–18 godina prima dečiji dodatak, a 69 procenata ga je primalo u poslednjih 12 meseci. Najveći procenat dece koja primaju dečiji dodatak je iz romskih domaćinstava koja su materijalno deprivirana po 3 ili više osnova (77 procenata), dok iz domaćinstava koja nisu deprivirana ili su deprivirana po jednom osnovu dečiji dodatak prima njih 64 procenta.

Od onih koji nisu podneli zahtev za dečiji dodatak u poslednjih 12 meseci, u najvećem broju domaćinstava (72 procenata) roditelji se nisu prijavili jer su ili znali da ne ispunjavaju uslove ili im je to usmeno rečeno. Za 11 procenata dece rečeno je da je administrativna procedura previše komplikovana, odnosno preskupa. Za preko 8 procenata dece iz najsiromašnijih domaćinstava u romskim naseljima ispitanici nisu znali kako da podnesu prijavu.

Roditeljski dodatak

U Srbiji su majka ili staratelj primili roditeljski dodatak za 87 procenata dece mlađe od pet godina; u Beogradskom regionu i regionu Južne i Istočne Srbije taj procenat je isti – po 89, u regionu Vojvodine – 87 procenata, a u regionu Šumadije i Zapadne Srbije – 84 procenta. Kako ovo davanje nije uslovljeno socioekonomskim statusom, nema značajnijih razlika u kvintilima indeksa blagostanja.

Kod većine dece čije se majke ili staratelji nisu prijavili za ovo novčano davanje, glavni razlog je bio to što su oni smatrali da im nije bio potreban (37 procenata). Drugi navedeni razlozi su bili da ne ispunjavaju uslove (15 procenata), da su administrativne procedure komplikovane ili da nisu znali kako da se prijave (po 14 procenata). U 9 procenata slučajeva majke ili staratelji su izjavili da tek treba da se prijave.

Romska naselja

U romskim naseljima su majka ili staratelj primili roditeljski dodatak za 70 procenata dece mlađe od pet godina. Razlike su izražene prema nivou obrazovanja majke i kvintilima indeksa blagostanja, tj. prema njihovoj korelaciji sa primanjem roditeljskog dodatka. Naime, roditeljski dodatak je primljen za 58 procenata dece čija su majke bez obrazovanja u poređenju sa 81 procentom dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje. S druge strane, ovo davanje je primljeno za 60 procenata dece iz domaćinstava najsiromašnijeg kvintila u romskim naseljima i 85 procenata iz domaćinstava koja pripadaju najbogatijem kvintilu.

Od majki ili staratelja koji se nisu prijavili za roditeljski dodatak, 38 procenata je smatralo da ne ispunjava uslove, 18 procenata je navelo da je administrativna procedura komplikovana, 16 procenata je navelo druge razloge, a 15 procenata nije znalo kako da se prijavi. U 7 procenata slučajeva majke ili staratelji su izjavili da tek treba da se prijave.

Za majke ili staratelje iz najsiromašnijih domaćinstava glavne prepreke za prijavljivanje su bile sledeće: komplikovana ili preskupa administrativna procedura (29 procenata) i to što nisu znali kako da se prijave (16 procenata). Više od jedne trećine (36 procenata) nije se prijavilo iz nekog drugog razloga.

Osećaj diskriminacije ili maltretiranja

U poslednjih 12 meseci 7 procenata žena starosti 15–49 godina osećalo je diskriminaciju ili maltretiranje po bar jednom osnovu. Najčešće je to bilo po osnovu pola (3 procenta), po osnovu godina i po osnovu etničkog ili imigracionog porekla (po 2 procenta za svaki od ova dva osnova). Nešto češće su se diskriminisano ili maltretirano osećale žene iz gradskih naselja, iz Beogradskog regiona, žene romske nacionalnosti i nezaposlene žene.

Subjektivni osećaj blagostanja

U Srbiji je 92 procenta žena starosti 15–49 godina izjavilo da se oseća veoma ili donekle srećno. Prosečna ocena stepena zadovoljstva sopstvenim životom je 8,0 na skali od 1 do 10, gde je 1 najgori, a 10 najbolji mogući život. Mlađe žene (starosti 15–24 godine) donekle su zadovoljnije sopstvenim životom (96 procenata je izjavilo da se oseća veoma ili donekle srećno, a njihova prosečna ocena stepena zadovoljstva sopstvenim životom je 8,3).

Udeo žena starosti 15–49 godine koje smatraju da im se život poboljšao tokom prethodne godine i koje očekuju da će njihov život biti bolji u sledećoj godini iznosi 39 procenata, a za mlađe (15–24 godine) taj procenat je 49.

Romska naselja

U poslednjih 12 meseci veći procenat žena starosti 15–49 godina iz romskih naselja osećao se diskriminisano ili maltretirano po bar jednom osnovu (13 procenata). Najčešće je to bilo po osnovu etničkog ili imigracionog porekla (12 procenata), po osnovu religije ili verovanja i po osnovu pola (po 2 procenta za svaki od ova dva osnova). Češće su se diskriminisano ili maltretirano osećale žene iz gradskih naselja, nezaposlene žene i žene starosti 35–39 godina.

Romska naselja

Među ženama starosti 15–49 godina koje žive u romskim naseljima 81 procenat je izjavilo da se oseća veoma ili donekle srećno. Prosečna ocena stepena zadovoljstva sopstvenim životom je 7,5 na skali od 1 do 10, gde je 1 najgori, a 10 najbolji mogući život. Mlađe žene (starosti 15–24 godine) donekle su zadovoljnije sopstvenim životom (87 procenata je izjavilo da se oseća veoma ili donekle srećno, a njihova prosečna ocena stepena zadovoljstva sopstvenim životom je 8,1).

Tek nešto više od trećine (36 procenata) žena starosti 15–49 godina smatra da im se život poboljšao tokom prethodne godine i očekuje da će im život biti bolji u sledećoj godini, dok je za mlađe žene (15–24 godine) taj procenat nešto viši – 41.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

Karakteristike uzorka i istraživanja

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Stope odgovora

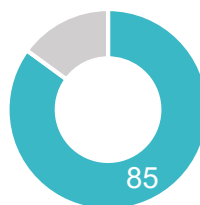

Domaćinstva Srbija

Broj

Uzorkovano	8,101
Nastanjena	7,463
Anketirana	6,346

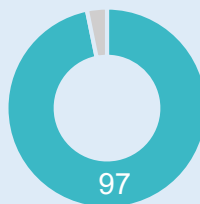
Stope odgovora

Domaćinstvo

Srbija – romska naselja

Uzorkovano	1,934
Nastanjena	1,833
Anketirana	1,774

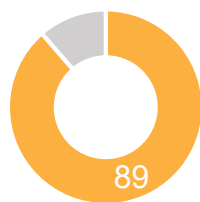
Žene starosti 15–49 Srbija

Ispunjavaju uslov
za anketiranje

4,219

Anketirane

3,740

Žene starosti 15–49

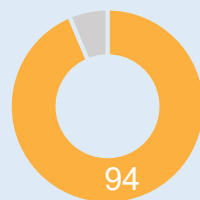
Srbija – romska naselja

Ispunjavaju uslov
za anketiranje

1,912

Anketirane

1,790

Sprovođenje istraživanja

Institucija koja je sprovela
istraživanje:
Republički zavod za statistiku

Okvir uzorka:
Popis 2011.

Mapiranje i evidentiranje:
Januar – februar 2019.

Obuka anketara:
Avgust 2019.

Rad na terenu:
Septembar – decembar 2019.

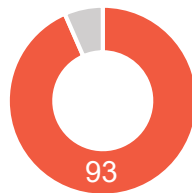
Upitnici:
Domaćinstvo
Žene starosti 15–49
Deca mlađa od 5 godina
Deca starosti 5–17 godina
Evidencija vakcinacija u
zdravstvenoj ustanovi

Stopa odgovora

Deca mlađa od 5 godina

Srbija

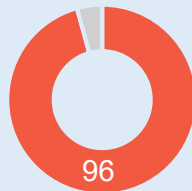
Ispunjavaju uslov za anketiranje	1,967
Anketirane majke/staratelji	1,838

Deca mlađa od 5 godina

Srbija – romska naselja

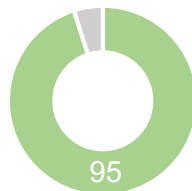
Ispunjavaju uslov za anketiranje	1,096
Anketirane majke/staratelji	1,049

Deca starosti 5–17 godina

Srbija

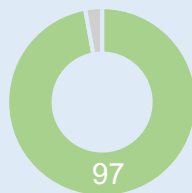
Ispunjavaju uslov za anketiranje	1,824
Anketirane majke/staratelji	1,734

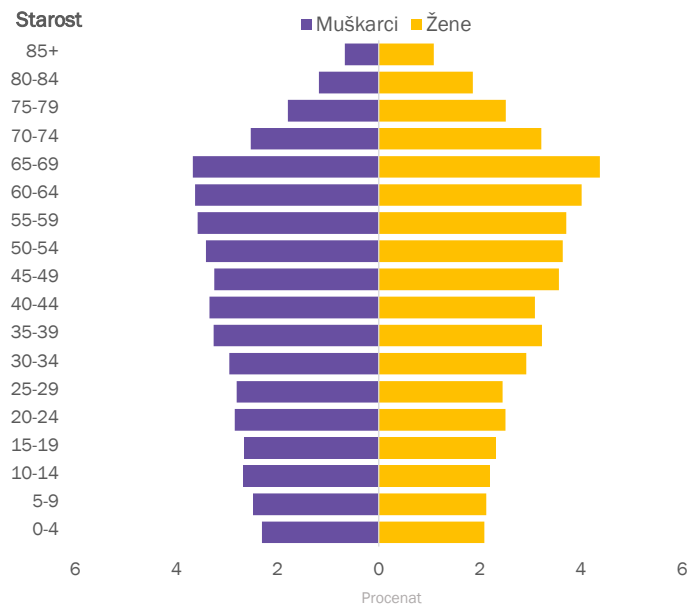
Deca starosti 5–17 godina

Srbija – romska naselja

Ispunjavaju uslov za anketiranje	1,010
Anketirane majke/staratelji	981

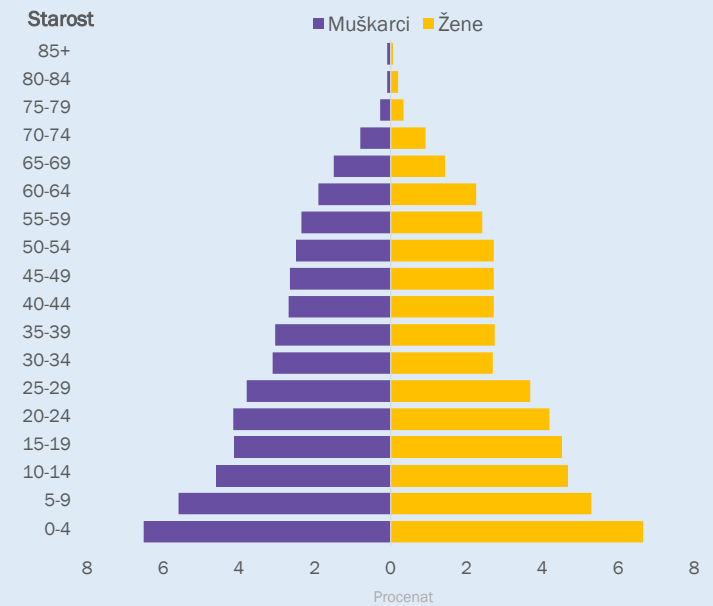

Raspodela stanovništva u domaćinstvima prema starosti i polu Srbija

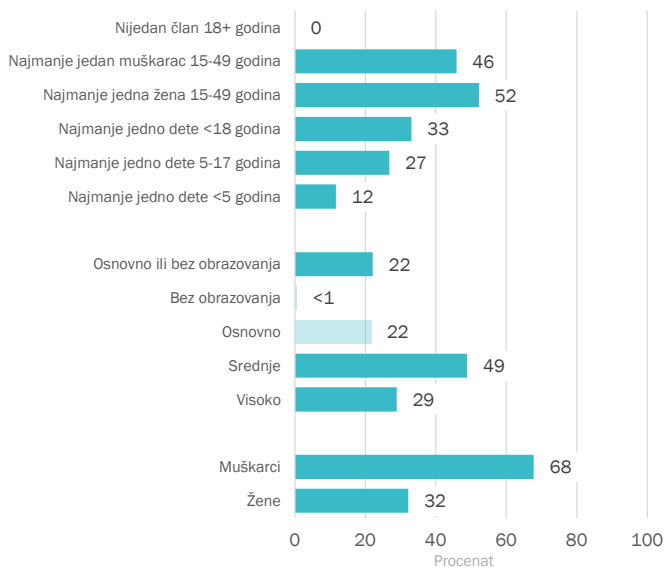
Procentualna raspodela populacije u domaćinstvima prema starosti i polu

Raspodela stanovništva u domaćinstvima prema starosti i polu Srbija – romska naselja

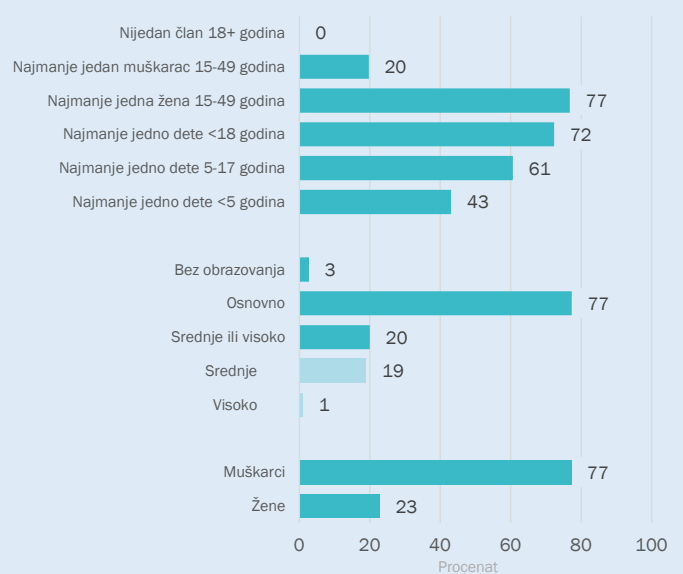
Procentualna raspodela populacije u domaćinstvima prema starosti i polu

Sastav domaćinstva i karakteristike lica na koje se vodi domaćinstvo Srbija

Procentat domaćinstava prema izabranim karakteristikama

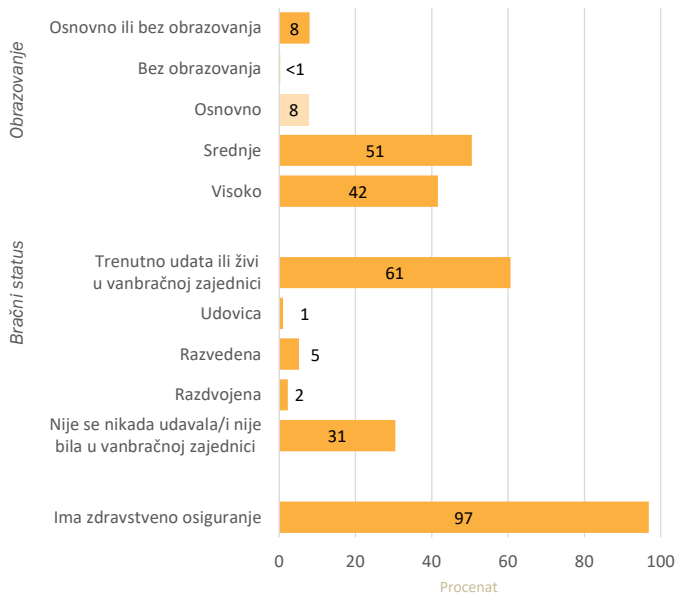
Sastav domaćinstva i karakteristike lica na koje se vodi domaćinstvo Srbija – romska naselja

Procentat domaćinstava prema izabranim karakteristikama

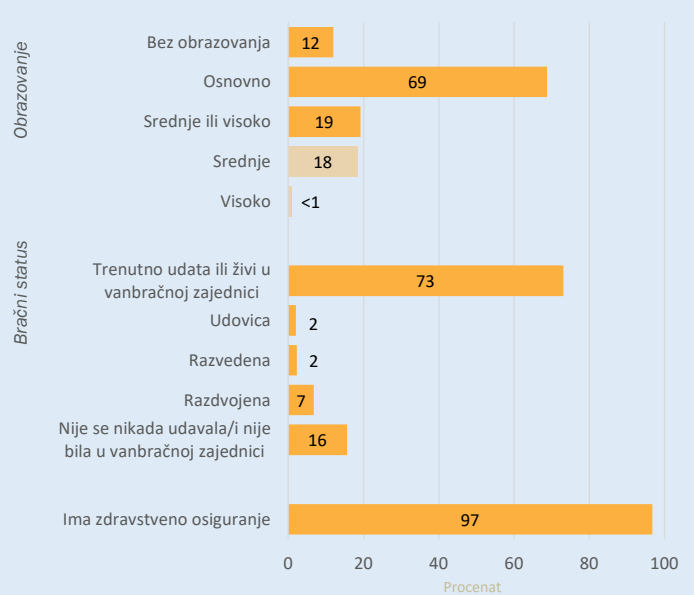
Karakteristike populacije

Profil žena Srbija

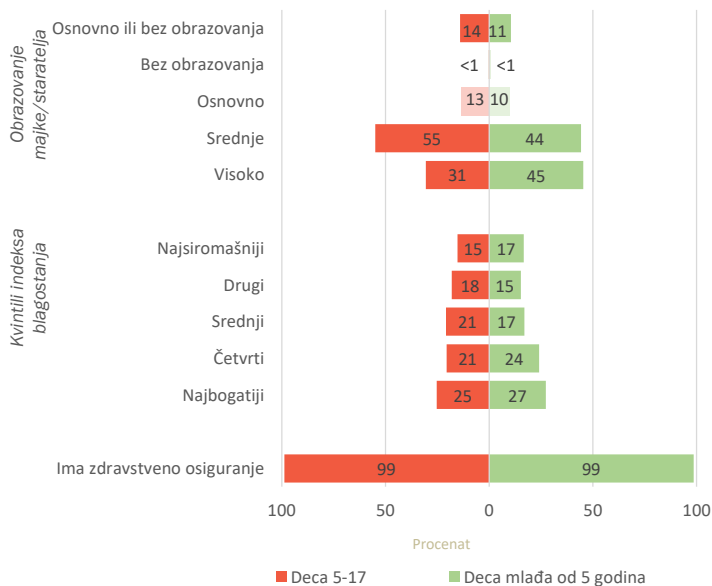
Procenatualna raspodela žena starosti 15–49 godina, prema osnovnim karakteristikama

Profil žena Srbija – romska naselja

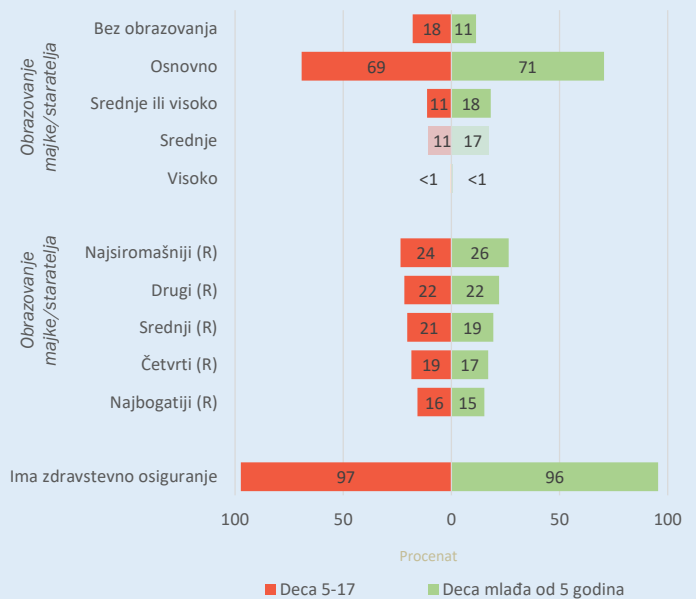
Procenatualna raspodela žena starosti 15–49 godina, prema osnovnim karakteristikama

Profil dece Srbija

Procenatualna raspodela dece starosti 5–17 godina i dece mlađe od 5 godina, prema osnovnim karakteristikama

Profil dece Srbija – romska naselja

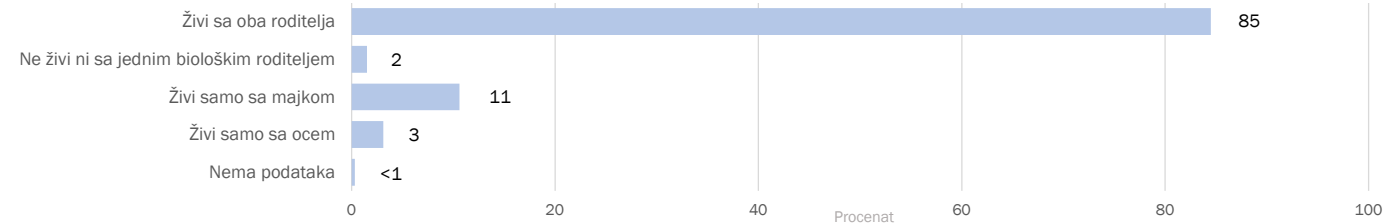
Procenatualna raspodela dece starosti 5–17 godina i dece mlađe od 5 godina, prema osnovnim karakteristikama

Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja.

Karakteristike populacije

Okolnosti u kojima žive deca*

Srbija

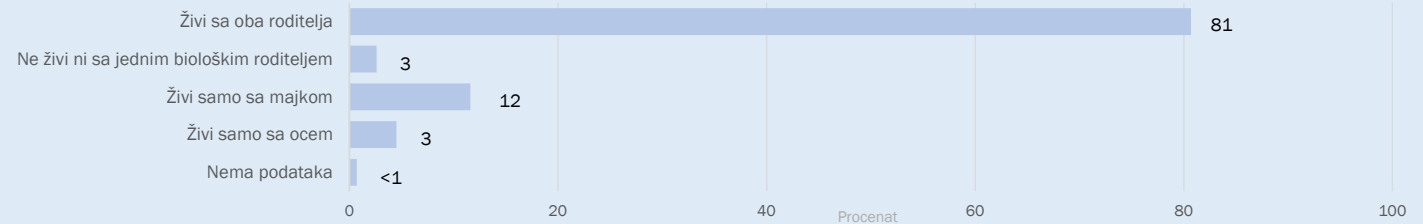

Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina prema okolnostima u kojima žive

* Deca starosti 0–17 godina

Okolnosti u kojima žive deca*

Srbija – romska naselja

Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina prema okolnostima u kojima žive

* Deca starosti 0–17 godina

Regionalna distribucija populacije (procenat)

Region	Domaćinstva	Žene	Deca mlađa od 5 godina	Deca 5-17 godina
Srbija	100	100	100	100
Beogradski region	24	24	26	22
Region Vojvodine	30	30	27	29
Region Šumadije i Zapadna Srbije	25	25	26	28
Region Južne i Istočne Srbije	21	21	21	22

Ključne poruke

- Broj dece starosti 0–4 godine u starosnoj piramidi populacije u Srbiji je manji nego broj dece starosti 5–9 godina.
- Najbrojnija starosna grupa u Srbiji trenutno je grupa od 65 do 69 godina. Najbrojnija starosna grupa u romskim naseljima u Srbiji trenutno je grupa od 0 do 4 godine.
- Pedeset jedan procenat žena u Srbiji ima

- srednje obrazovanje. Osamnaest procenata žena u romskim naseljima u Srbiji ima srednje obrazovanje.
- Trideset jedan procenat žena u reproduktivnom periodu (15–49 godina) u Srbiji nikada nisu bile udate i nisu živele u vanbračnoj zajednici.
- Zdravstveno osiguranje ima 97 procenata žena u Srbiji i u romskim naseljima u

Srbiji.

- Dva procenta dece u Srbiji ne živi ni sa jednim biološkim roditeljem.

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji koji se odnose na karakteristike uzorka i istraživanja. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama SR.1.1, SR.3.1, SR.4.1, SR.5.1W, SR.5.2, SR.5.3 i SR.11.1 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R“) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ovo i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija - romska naselja

2019.

Smrtnost dece

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Stopa smrtnosti dece mlađe od 5 godina

#EY
3A TEBE

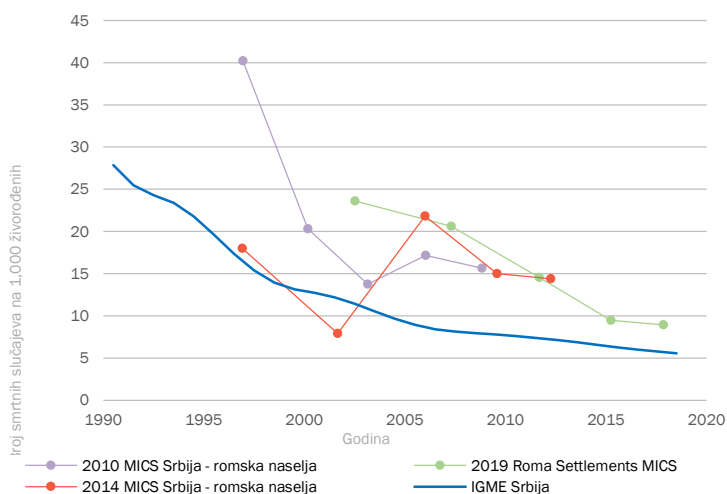
Vreme od prvog porođaja	IGME procene: Srbija		2019 MICS Srbija – romska naselja	
	Stopa smrtnosti odojčadi	Stopa smrtnosti dece mlađe od 5 godina: SDG 3.2.1	Stopa smrtnosti odojčadi	Stopa smrtnosti dece mlađe od 5 godina: SDG 3.2.1
0-4	5	6	8	9
5-9	5	6	8	9
10-14	6	7	13	15

Smrtnost novorođenčadi (${}_1q_0$): verovatnoća da odojče umre pre svog prvog rođendana

Smrtnost dece (${}_4q_1$): verovatnoća da dete umre pre svog petog rođendana

Stope smrtnosti izračunate su samo za MICS za romska naselja u Srbiji za 2019. godinu, koristeći **indirektnu metodu za procenu dečijeg mortaliteta**. To uključuje prikupljanje **zbirnih istorija rođenja**, pri čemu se žene starosti 15–49 godina pitaju za broj živorođene dece i broj dece koja su umrla nakon rođenja, kao i datum prvog i poslednjeg porođaja.

Trendovi stopa smrtnosti dece mlađe od 5 godina

Izvorni podaci korišćeni u grafikonu zasnivaju se na podacima iz Srbija-romska naselja MICS 2010. i Srbija-romska naselja MICS 2014, osim stopa IGME za celokupno stanovništvo Srbije koje su preuzete sa UN IGME web portala. **Podaci za romska naseljima u Srbiji nisu dostupni na UN IGME web portalu.**

Izvori podataka o smrtnosti dece i procene smrtnosti dece objavljeni su na www.childmortality.org, web portalu Međuagencijske grupe Ujedinjenih nacija za procenu smrtnosti dece (UN IGME). Podaci iz istog izvora mogu se razlikovati između izveštaja i web portala UN IGME, jer UN IGME preračunava procene koristeći manje intervale, duže referentne periode i / ili kalendarske godine (ako su podaci dostupni).

UN IGME su procene zasnovane na dostupnim podacima iz istraživanja, popisa i/ili podataka matičnih službi. Oni mogu uključivati i direktne i indirektno metode izračunavanja. Da bi se uskladile razlike između izvora podataka, kroz različite izvore podataka uklapa se procenjena linija trenda.

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz istraživanja MICS 2019 za romska naselja u Srbiji koji se odnose na smrtnost dece. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabeli CS.2R u Izveštaju o rezultatima istraživanja kao i grafikonu CS.1R. Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o

rezultatima istraživanja za ovo i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

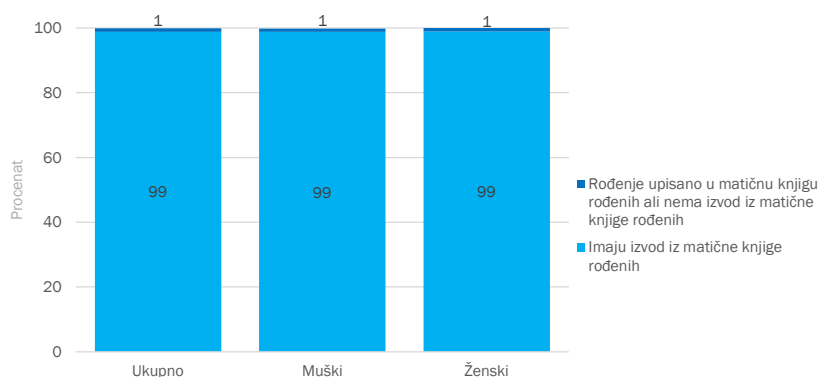
Upis u matičnu knjigu rođenih

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Upis u matičnu knjigu rođenih

Upis u matičnu knjigu rođenih dece mlađe od 5 godina: SDG 16.9.1 Srbija

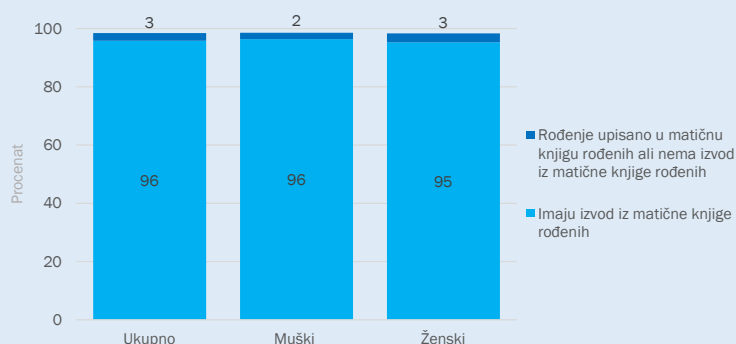

Procenat dece mlađe od 5 godina čije je rođenje upisano u matičnu knjigu rođenih, prema tome da li imaju izvod iz knjige rođenih i polu

Ključne poruke

- Upis u matičnu knjigu rođenih dece iz opšte populacije je visok.
- Nešto manje od tri procenta dece koja žive u romskim naseljima i čije su majke/staratelji izjavili da je dete upisano u matičnu knjigu rođenih, nema izvod iz knjige rođenih.

Upis u matičnu knjigu rođenih dece mlađe od 5 godina: SDG 16.9.1 Srbija – romska naselja

Procenat dece mlađe od 5 godina čije je rođenje upisano u matičnu knjigu rođenih, prema tome da li imaju izvod iz knjige rođenih i polu

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i istraživanja MICS 2019 u Srbiji za romska naselja koji se odnose na upis u matičnu knjigu rođenih. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabeli PR.1.1 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabeli označenoj slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

Zdravlje majke i novorođenčeta

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Ključni elementi zdravlja majke i novorođenčeta

Zdravstveni pregledi majke i novorođenčeta prema nivou blagostanja Srbija

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine a koje su tokom poslednje trudnoće koja je rezultirala živorođenim detetom bar jednom pregledane od strane kvalifikovanog zdravstvenog radnika ili najmanje četiri puta od strane bilo kog pružaoca usluga, čijem je poslednjem porođaju prisustvovalo kvalifikovano medicinsko osoblje (SDG 3.1.2), čiji se poslednji porođaj desio u zdravstvenoj ustanovi, koje su imale zdravstveni pregled u zdravstvenoj ustanovi ili kod kuće posle porođaja, a koje su bile posećene od strane patronažne sestre u prvoj nedelji nakon povratka kući posle porođaja, prema nivou blagostanja

Zdravstveni pregledi majke i novorođenčeta prema nivou blagostanja Srbija – romska naselja

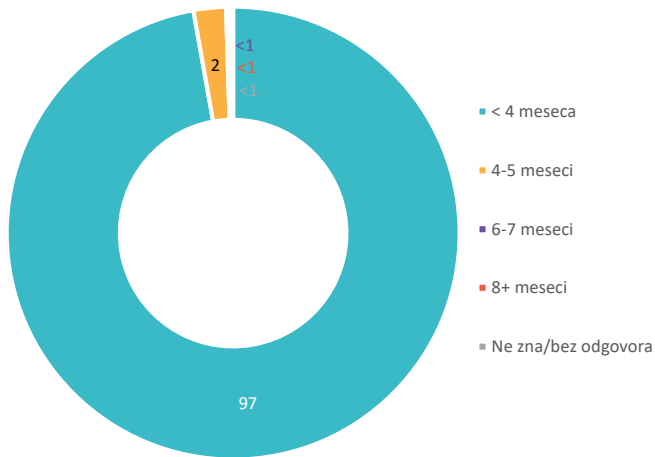
Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine a koje su tokom poslednje trudnoće koja je rezultirala živorođenim detetom bar jednom pregledane od strane kvalifikovanog zdravstvenog radnika ili najmanje četiri puta od strane bilo kog pružaoca usluga, čijem je poslednjem porođaju prisustvovalo kvalifikovano medicinsko osoblje (SDG 3.1.2), čiji se poslednji porođaj desio u zdravstvenoj ustanovi, koje su imale zdravstveni pregled u zdravstvenoj ustanovi ili kod kuće posle porođaja, i koje su bile posećene od strane patronažne sestre u prvoj nedelji nakon povratka kući posle porođaja, prema nivou blagostanja

(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su urađeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Prosečan broj poseta patronažne sestre posle porođaja	Srbija	Srbija – romska naselja
Ukupno	3.8	3.6
Tip naselja		
Gradska	3.5	4.0
Ostala	4.1	2.9

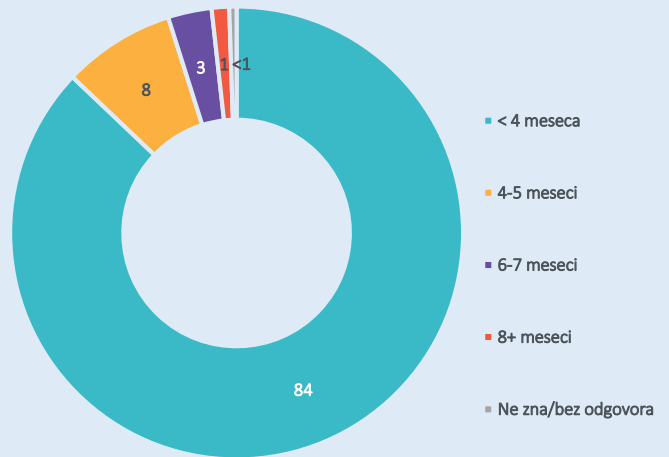
Ključni elementi zdravlja majke i novorođenčeta

Vreme prve prenatalne posete Srbija

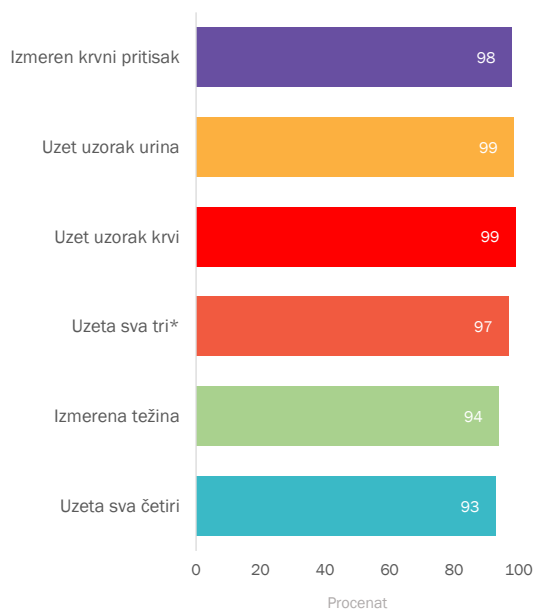
Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine i koje su tokom poslednje trudnoće koja je dovela do rođenja živog deteta bar jednom pregledana od stručnog zdravstvenog osoblja, prema vremenu prve prenatalne posete

Vreme prve prenatalne posete Srbija – romska naselja

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine i koje su tokom poslednje trudnoće koja je dovela do rođenja živog deteta bar jednom pregledana od stručnog zdravstvenog osoblja, prema vremenu prve prenatalne posete

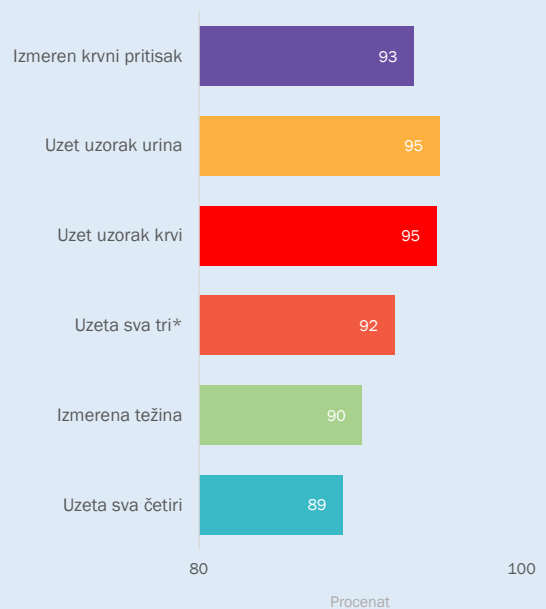
Sadržaj i pokrivenost uslugama prenatalne zaštite Srbija

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine kojima je izmeren krvni pritisak, kojima je uzet uzorak urina i krvi i kojima je izmerena težina

* „Uzeta sva 3” odgovara standardnom kompozitnom MICS indikatoru „Sadržaj prenatalne zaštite”

Sadržaj i pokrivenost uslugama prenatalne zaštite Srbija – romska naselja

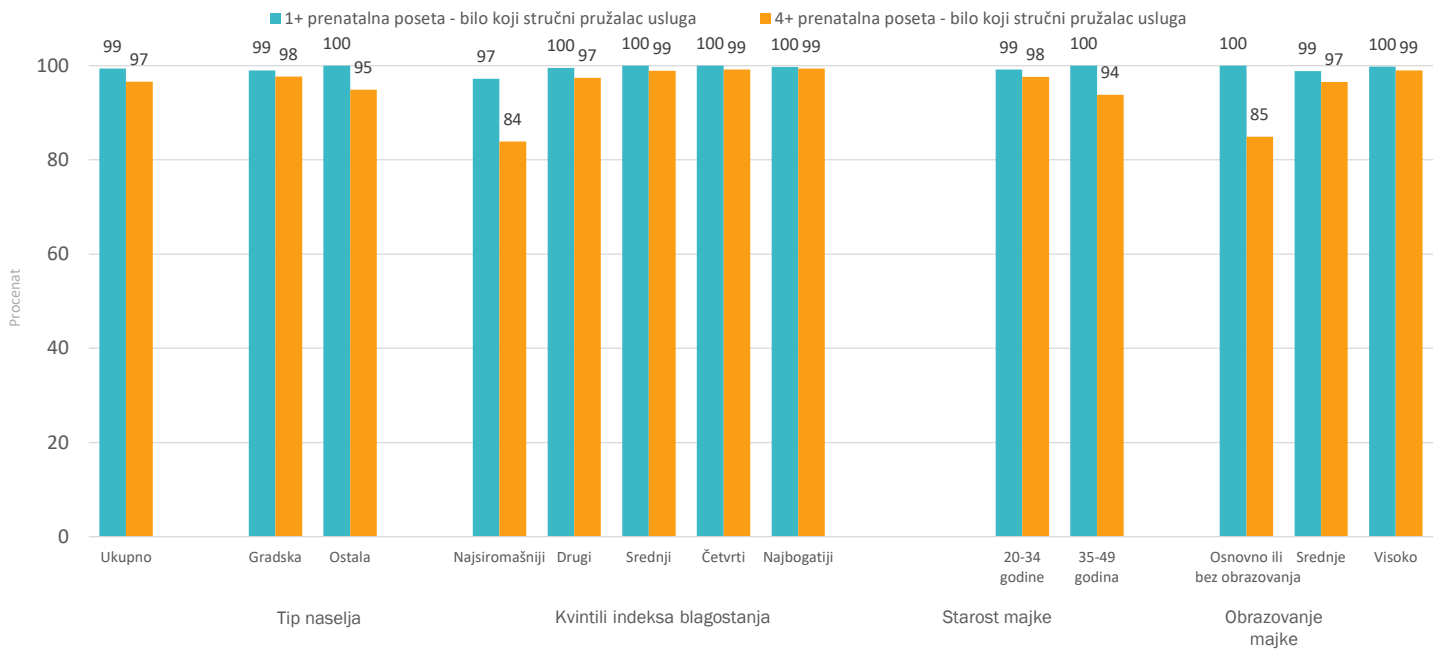

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine kojima je izmeren krvni pritisak, kojima je uzet uzorak urina i krvi i kojima je izmerena težina

* „Uzeta sva 3” odgovara standardnom kompozitnom MICS indikatoru „Sadržaj prenatalne zaštite”

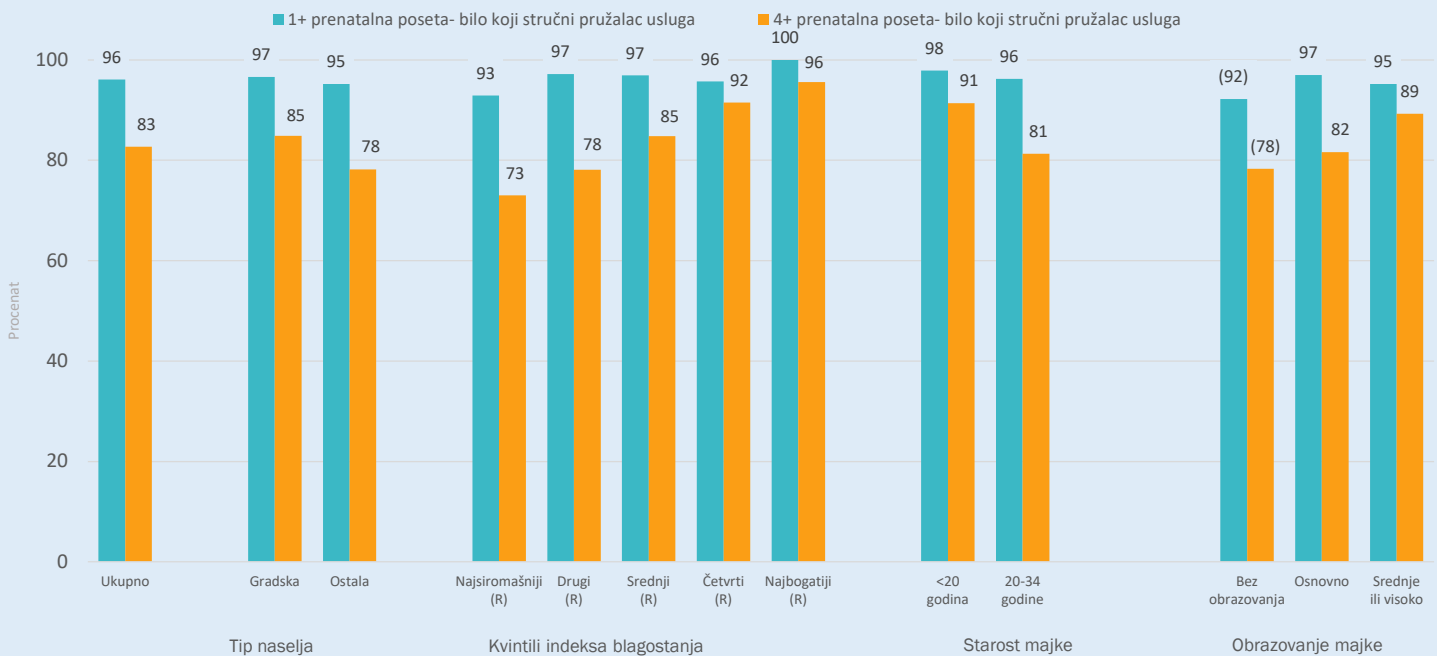
Ključni elementi zdravlja majke i novorođenčeta

Pokrivenost uslugama prenatalne zaštite prema različitim karakteristikama Srbija

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine i koje su tokom poslednje trudnoće koja je dovela do rođenja živog deteta bar jednom pregledane od strane stručnog zdravstvenog osoblja ili najmanje 4 puta od bilo kog pružaoca usluga
Podaci za žene starosti od 20 i manje godina nisu prikazani jer se zasnivaju na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Pokrivenost uslugama prenatalne zaštite prema različitim karakteristikama Srbija – romska naselja

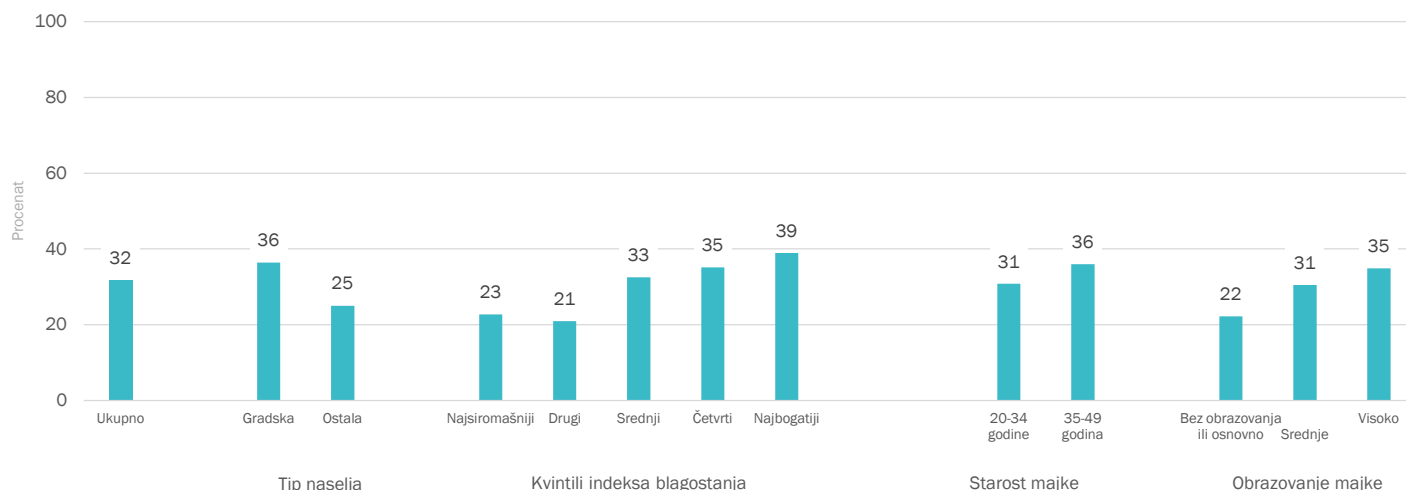

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine i koje su tokom poslednje trudnoće koja je dovela do rođenja živog deteta bar jednom pregledane od strane stručnog zdravstvenog osoblja ili najmanje 4 puta od bilo kog pružaoca usluga

() Podaci koji su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

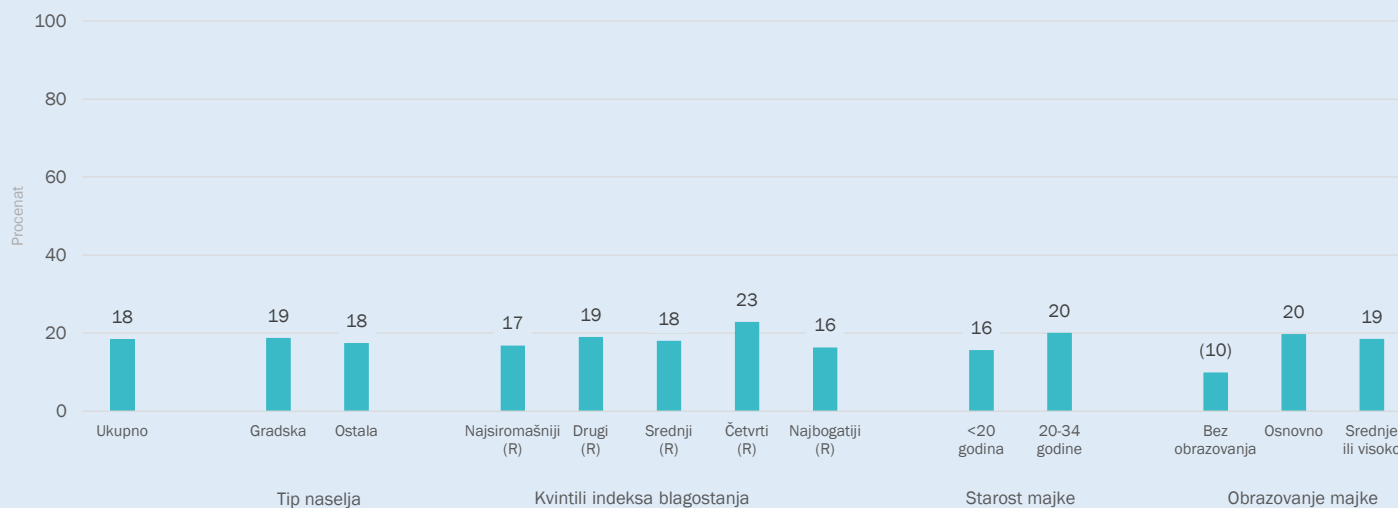
Podaci za žene u uzrastu od 35 do 49 godina nisu prikazani jer se zasnivaju na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Carski rez prema različitim karakteristikama Srbija

Procent žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine čiji je poslednji porođaj obavljen carskim rezom, prema različitim karakteristikama. Podaci za žene starosti 20 i manje godina nisu prikazani jer se baziraju na manje od 25 neponderisanih slučajeva.

Carski rez prema različitim karakteristikama Srbija – romska naselja

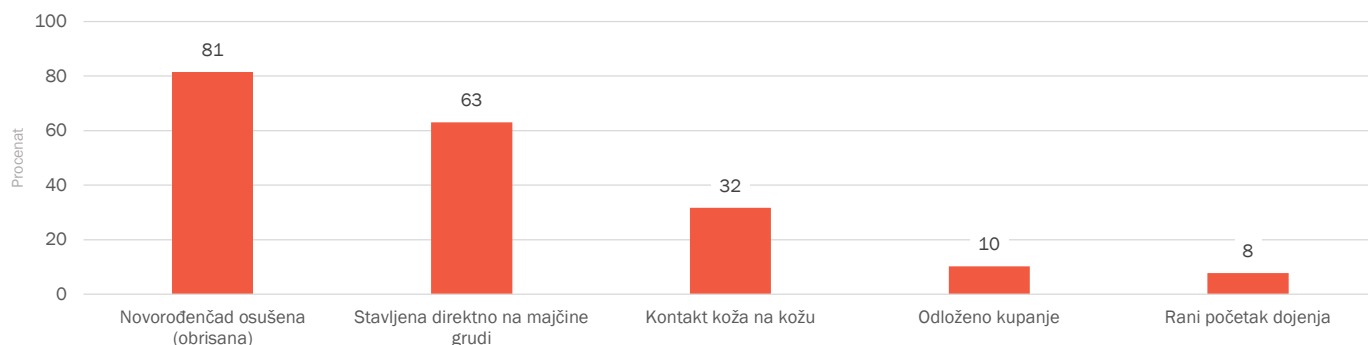
Procent žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine čiji je poslednji porođaj obavljen carskim rezom, prema različitim karakteristikama. () Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva.

Ključne poruke

- Žene iz opšte populacije u Srbiji iz domaćinstava u siromašnijim kvintilima i one koje imaju niži nivo obrazovanja imaju manju verovatnoću da budu posećene četiri ili više puta od strane stručnog osoblja u odnosu na nacionalni prosek.
- Prva prenatalna poseta kod žene iz romskih naselja dešava se nešto kasnije u poređenju sa ženama iz opšte populacije u Srbiji.
- Prosečan broj poseta patronažnih sestara ženama posle porođaja je 3,8 u opštoj populaciji i 3,6 u romskim naseljima.
- Ponovne posete bilo kojih stručnih pružaoaca usluga ređe su kada su u pitanju žene iz romskih naselja, posebno one koje žive u ostalim naseljima, one koje su iz siromašnijih kvintila, nižeg obrazovanja i pripadaju grupi starijih žena.
- Procenat carskih rezova je visok i ukazuje na, medicinaciju sistema. U opštoj populaciji, carskim rezom se mnogo češće porođaju žene iz domaćinstava u bogatijim kvintilima, iz gradskih naselja i žene sa višim nivoom obrazovanja.
- Među poslednjim rođenjima živorođenog deteta u poslednje 2 godine, kontakt koža na kožu primenjen je u 32 procenta slučajeva porođaja žena iz romskih naselja i u 37 procenata slučajeva u opštoj populaciji.

Obuhvat nege novorođenčadi

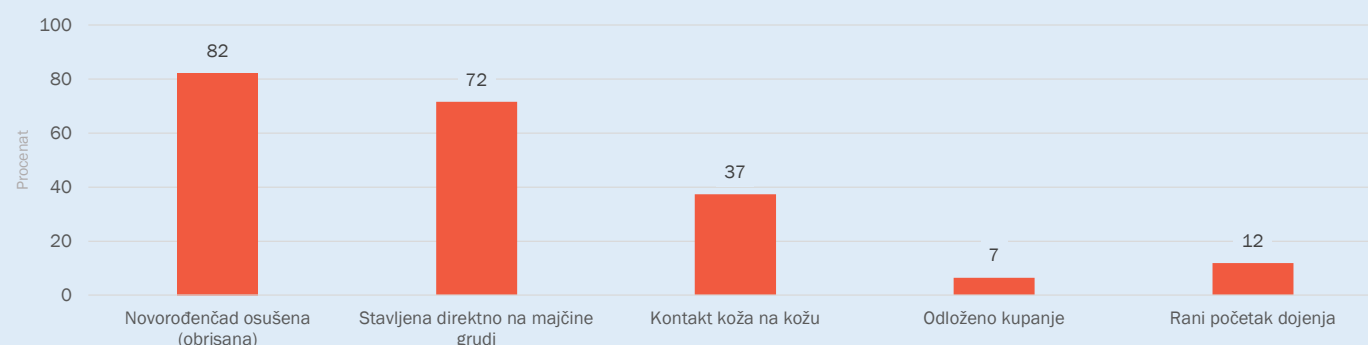
Srbija

Među poslednjim živorođenjima u poslednje 2 godine, procenat dece koja su osušena posle porođaja; procent dece koja su položena direktno na голу kožu majčinih grudi, bez obzira da li su bila umotana ili ne; procenat onih koji su imali kontakt koža na kožu sa majkom; procenat onih koji su okupani posle 24 sata od rođenja; i procenat žena koje su rodile živo dete u poslednje 2 godine koje su svoje poslednje novorođenče stavile na grudi u toku prvog sata od rođenja.

Obuhvat nege novorođenčadi

Srbija – romska naselja

Među poslednjim živorođenjima u poslednje 2 godine, procenat dece koja su osušena posle porođaja; procent dece koja su položena direktno na голу kožu majčinih grudi, bez obzira da li su bila umotana ili ne; procenat onih koji su imali kontakt koža na kožu sa majkom; procenat onih koji su okupani posle 24 sata od rođenja; i procenat žena koje su rodile živo dete u poslednje 2 godine koje su svoje poslednje novorođenče stavile na grudi u toku prvog sata od rođenja.

Zdravstveni pregledi majke i novorođenčeta prema regionima

Region	Prenatalna zaštita: najmanje 1 poseta (stručni pružalac usluge)	Prenatalna zaštita: najmanje 4 posete (bilo koji pružalac usluge)	Stručno lice prisutno na porođaju	Porođaj u bolnici
Srbija	99	97	100	100
Beogradski region	100	97	100	100
Region Vojvodine	100	96	100	100
Region Šumadije i Zapade Srbije	100	97	100	100
Region Južne i Istočne Srbije	98	96	100	100

Za definiciju indikatora, pogledati prethodne grafikone

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja za romska naselja u Srbiji koji se odnose na zdravlje majke i novorođenčeta. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama TM.4.1, TM.4.2, TM.4.2A, TM.4.3, TM.6.1, TM.6.2, TM.8.4, i TC.7.1 (podaci za romska naselja u Srbiji

nalaze se u tabelama označenim slovom „R“) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

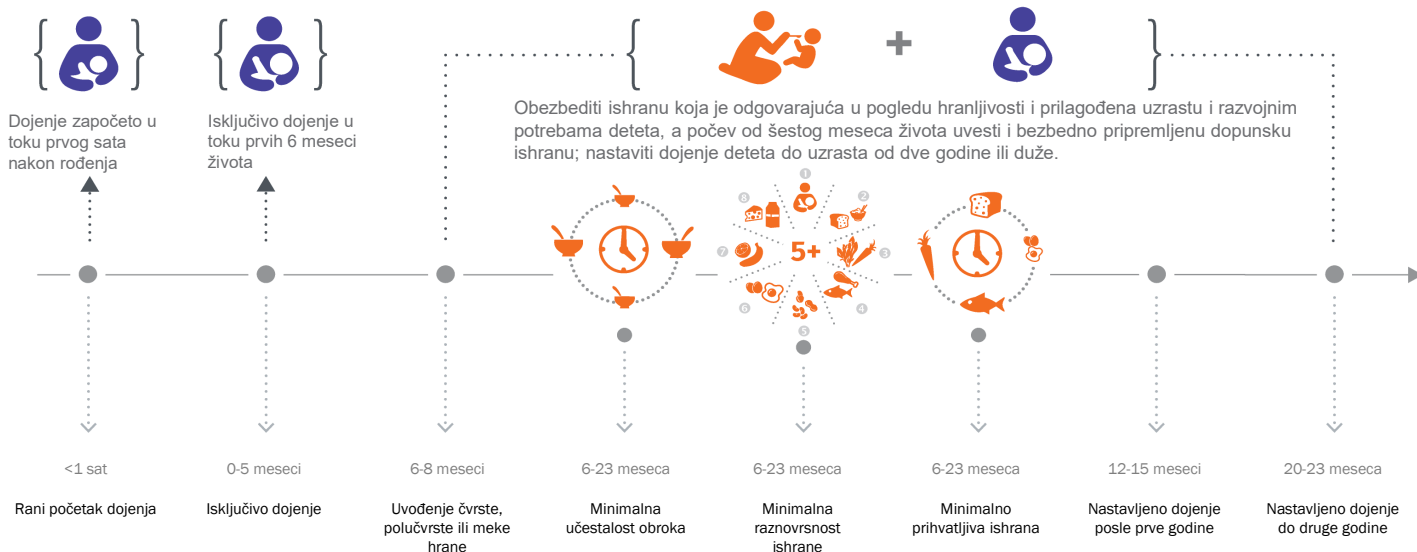
Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

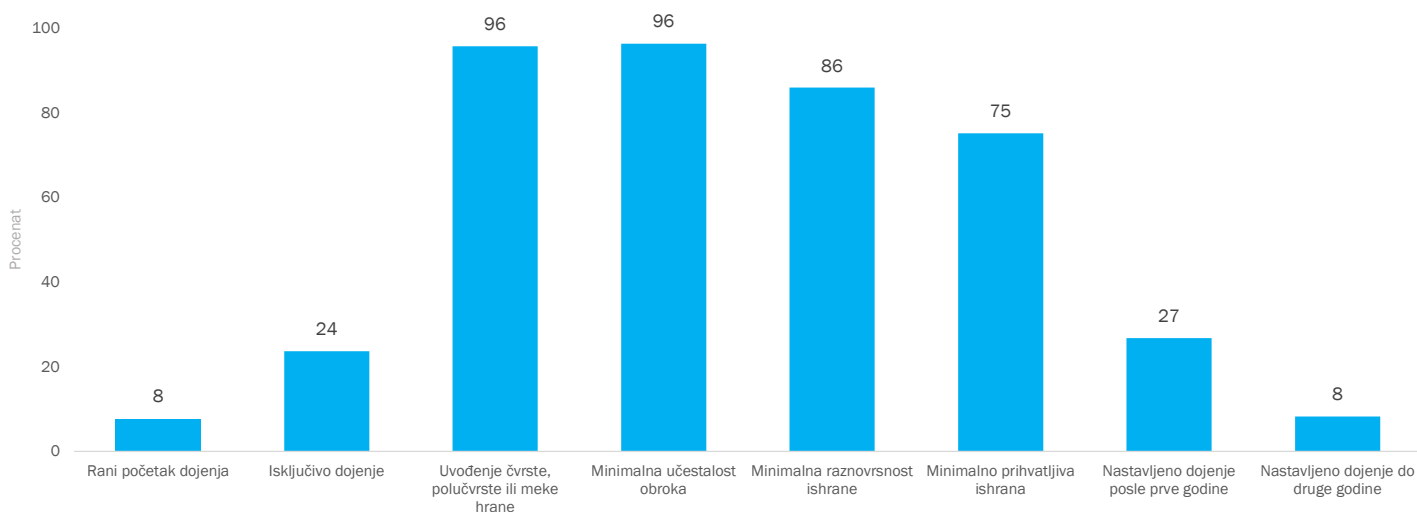
Ishrana novorođenčadi i male dece

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

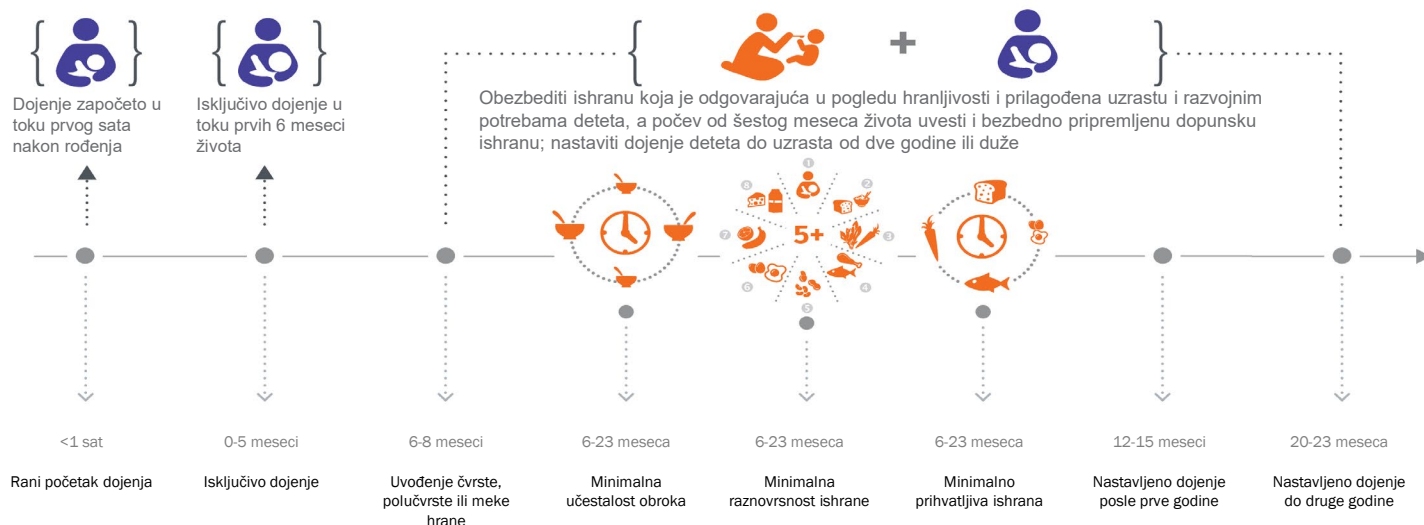
Ishrana novorođenčadi i male dece

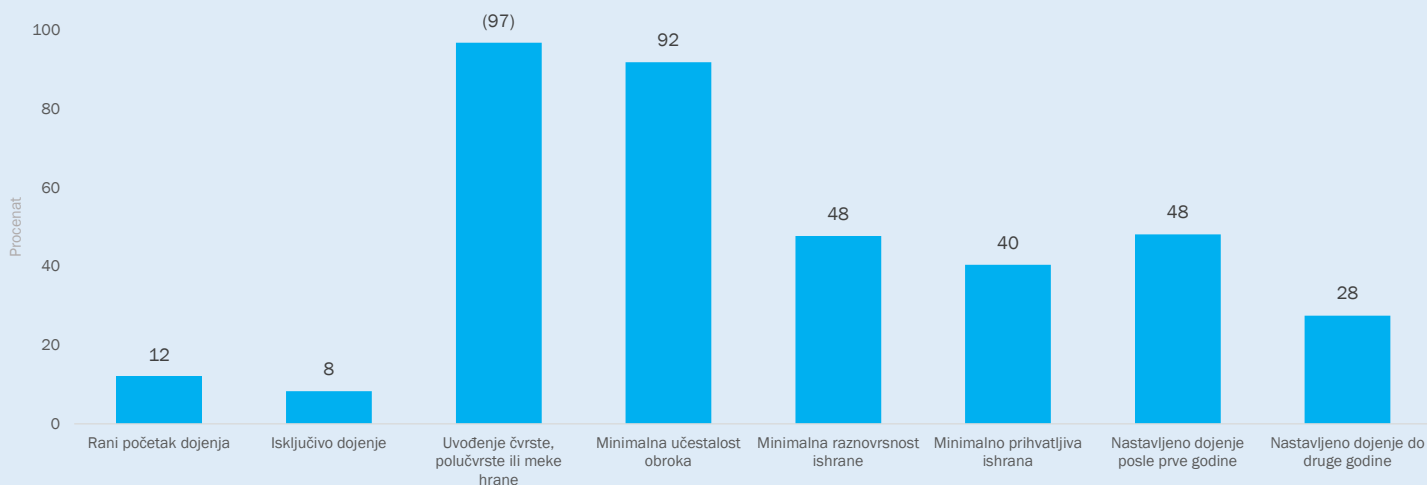
Srbija

Rani početak dojenja: procenat novorođenčadi koja su prvi put podojena u toku prvog sata nakon rođenja; **Isključivo dojenje:** procenat novorođenčadi starosti 0–5 meseci koja su isključivo dojena; **Uvođenje čvrste hrane** procenat novorođenčadi starosti 6–8 meseci koja su dobijala čvrstu ili polučvrstu hranu; **Minimalna raznovrsnost ishrane** procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobijala hranu iz najmanje pet od osam preporučenih grupa namirnica; **Minimalna učestalost obroka:** procenat dece starosti 6–23 meseci koja su dobila najmanje preporučen minimalan broj obroka čvrste/tečne hrane, u skladu sa uzrastom deteta; **Minimalno prihvatljiva ishrana:** procenat dece starosti 6–23 meseci koja su dobila minimalno raznovrsnu hranu i minimalan broj obroka; **Nastavljeno dojenje posle prve godine:** procenat dece starosti 12–15 meseci koja i dalje doje; **Nastavljeno dojenje do druge godine** procenat dece starosti 20–23 meseca koja su dojena i koja doje i dalje.

Srbija – romska naselja

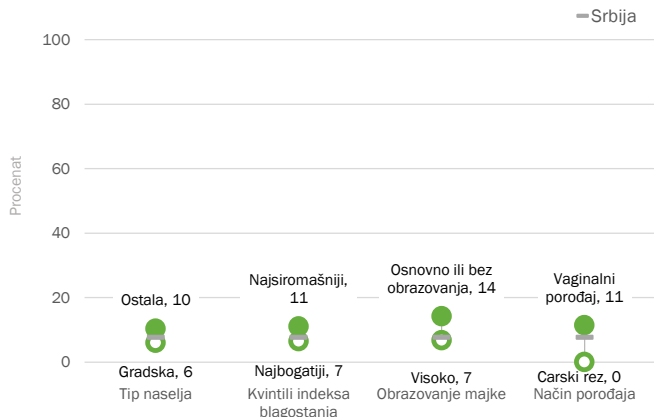
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Rani početak dojenja: procenat novorođenčadi koja su prvi put podojena u toku prvog sata nakon rođenja; **Isključivo dojenje:** procenat novorođenčadi starosti 0–5 meseci koja su isključivo dojena; **Uvođenje čvrste hrane** procenat novorođenčadi starosti 6-8 meseci koja su dobijala čvrstu ili polučvrstu hranu; **Minimalna raznovrsnost ishrane** procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobijala hranu iz najmanje pet od osam preporučenih grupa namirnica; **Minimalna učestalost obroka:** procenat dece starosti 6–23 meseci koja su dobila najmanje preporučen minimalan broj obroka čvrste/tečne hrane, u skladu sa uzrastom deteta; **Minimalno prihvatljiva ishrana:** procenat dece starosti 6–23 meseci koja su dobila minimalno raznovrsnu hranu i minimalan broj obroka; **Nastavljeno dojenje posle prve godine:** procenat dece starosti 12–15 meseci koja i dalje doje; **Nastavljeno dojenje do druge godine** procenat dece starosti 20–23 meseca koja su dojena i koja doje i dalje.

Ključne poruke

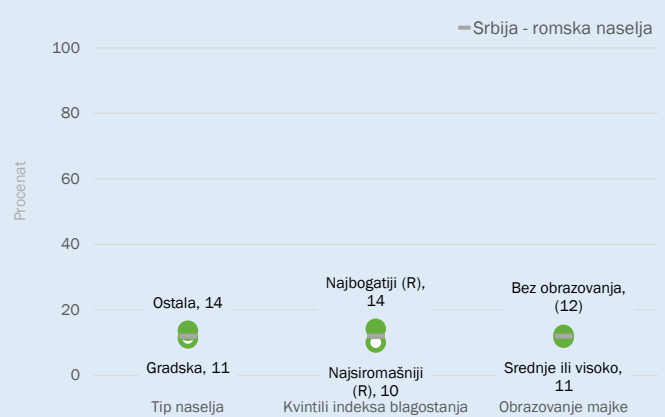
- Rani početak dojenja prisutan je kod samo 8 procenata novorođenčadi, a isključivo dojenje kod 24 procenata novorođenčadi starosti 0–5 meseci u celokupnoj populaciji u Srbiji.
- Nastavljeno dojenje u dobi od 1 godine iznosi 27 procenata kod dece uzrasta od 12 do 15 meseci u ukupnoj populaciji u Srbiji i 48 procenata među decom ove dobi koja žive u romskim naseljima u Srbiji.
- Minimalna raznovrsnost ishrane kod dece uzrasta 6-23 meseca koja žive u romskim naseljima u Srbiji je 48 procenata u poređenju sa 86 procenata za decu u ukupnom stanovništvu Srbije

Rani početak dojenja Srbija

Procenat novorođenčadi koja su podojena u toku prvog sata nakon rođenja, prema osnovnim karakteristikama

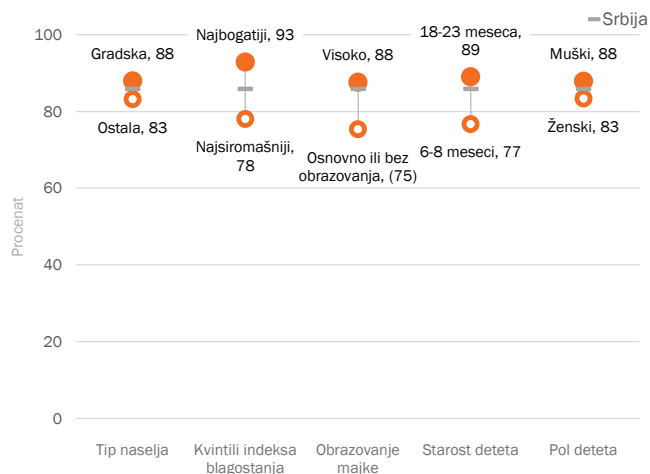
Rani početak dojenja Srbija – romska naselja*

Procenat novorođenčadi koja su podojena u toku prvog sata nakon rođenja, prema osnovnim karakteristikama
(R) Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

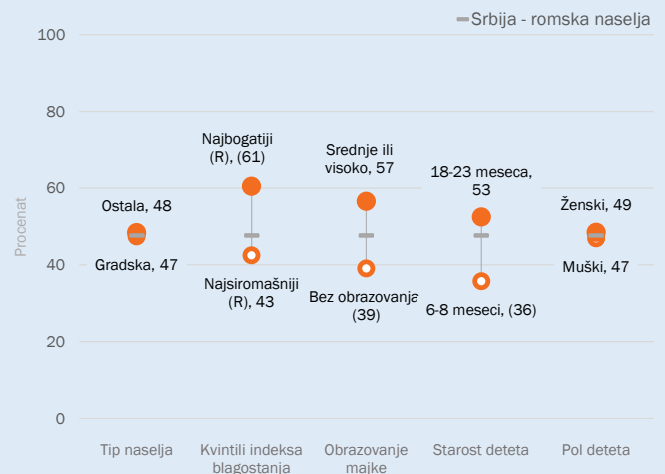
(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive su samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Minimalna raznovrsnost ishrane Srbija

Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su konzumirala hranu iz najmanje 5 od ukupno 8 preporučenih grupa namirnica, prema osnovnim karakteristikama
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

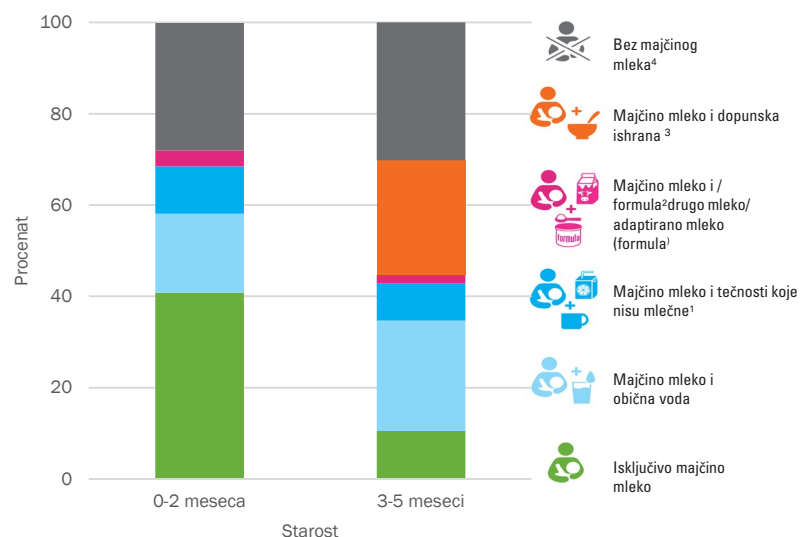
Minimalna raznovrsnost ishrane Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su konzumirala hranu iz najmanje 5 od ukupno 8 preporučenih grupa namirnica, prema osnovnim karakteristikama
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Ishrana novorođenčadi i male dece: Čime se novorođenčad hrane?

Tečnosti ili hrana kojima se hrane novorođenčad starosti 0–5 meseci Srbija

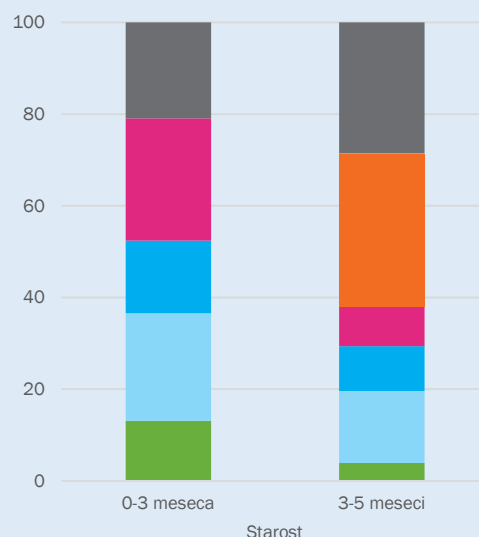

Procenat novorođenčadi starosti 0–5 meseci koja se hrane isključivo majčiniim mlekom, majčiniim mlekom i običnom vodom, majčiniim mlekom i tečnostima koje nisu mlečne, majčiniim mlekom i drugim mlekom/adaptiranim mlekom (formula), majčiniim mlekom i dopunskom hranom i bez majčinog mleka.

Napomena: 1) može biti hranjeno i običnom vodom; 2) može biti hranjeno i običnom vodom i/ili tečnostima koje nisu mlečne; 3) može biti hranjeno i običnom vodom, tečnostima koje nisu mlečne i/ili drugim mlekom/formula; 4) može biti hranjeno i običnom vodom, tečnostima koje nisu mlečne, drugim mlekom/adaptiranim mlekom i/ili čvrstom, polučvrstom i mekom hranom.

Podaci za decu starosti 0–2 meseca bazirani su na 25–49 neponderisanih slučajeva i treba ih tumačiti sa oprezom.

Tečnosti ili hrana kojima se hrane novorođenčad starosti 0–5 meseci Srbija – romska naselja

Procenat novorođenčadi starosti 0–5 meseci koja se hrane isključivo majčiniim mlekom, majčiniim mlekom i običnom vodom, majčiniim mlekom i tečnostima koje nisu mlečne, majčiniim mlekom i drugim mlekom/adaptiranim mlekom (formula), majčiniim mlekom i dopunskom hranom i bez majčinog mleka.

Napomena: 1) može biti hranjeno i običnom vodom; 2) može biti hranjeno i običnom vodom i/ili tečnostima koje nisu mlečne; 3) može biti hranjeno i običnom vodom, tečnostima koje nisu mlečne i/ili drugim mlekom/formula; 4) može biti hranjeno i običnom vodom, tečnostima koje nisu mlečne, drugim mlekom/adaptiranim mlekom i/ili čvrstom, polučvrstom i mekom hranom.

Podaci prema regionima

Region	Rani početak dojenja	Minimalna raznovrsnost ishrane
Srbija	8	86
Beogradski region	10	89
Region Vojvodine	6	90
Region Šumadije i Zapadne Srbije	9	83
Region Južne i Istočne Srbije	6	80

Procenat novorođenčadi koja su podojena u toku prvog sata nakon rođenja, i procenat dece starosti od 6–23 m koja su konzumirala hranu iz najmanje 5 od ukupno 8 preporučenih grupa namirnica, prema regionima

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podeli odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja u Srbiji za romska naselja koji se odnose na ishranu novorođenčadi i male dece (IYCF). Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama TC.7.1, TC.7.3, TC.7.5, TC.7.6 i TC.7.7 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim

slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi [are available on mics.unicef.org/surveys](http://mics.unicef.org/surveys).

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

Status uhranjenosti dece

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Antropometrijski pokazatelji uhranjenosti

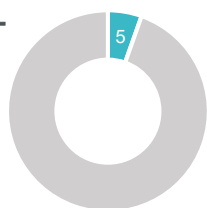

Srbija

Zaostajanje u rastu: SDG 2.2.1

Zaostajanje u rastu odnosi se na dete koje je prenisko za svoj uzrast. Zaostajanje u rastu predstavlja neadekvatan fizički i kognitivni razvoj i rezultat je hronične ili ponavljajuće neuhranjenosti.

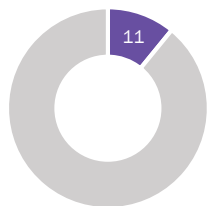

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u rastu

Gojaznost: SDG 2.2.2

Gojaznost se odnosi na dete koje je preteško za svoju visinu. Ovaj oblik stanja uhranjenosti rezultat je trošenja premalog broja kalorija od ukupne količine unete preko hrane i pića i povećava rizik od nezaraznih bolesti kasnije u životu.

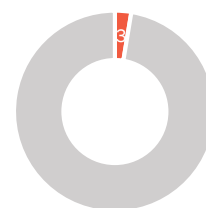

Procenat dece mlađe od 5 godina koja su gojazna

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu: SDG 2.2.2

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu odnosi se na dete koje je isuviše mršavo za svoju visinu. Zaostajanje u težini u odnosu na visinu ili akutna neuhranjenost, rezultat je skorijeg brzog gubitka kilograma ili neadekvatnog dobijanja na težini. Dete koje umereno ili jako zaostaje u težini u većem je riziku od smrti, ali je lečenje moguće.

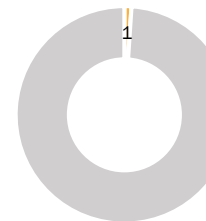

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u težini u odnosu na visinu

Pothranjenost

Pothranjenost je složen oblik stanja uhranjenosti koji može uključivati elemente zaostajanja u razvoju i rastu (tj. pothranjeno dete sa manjom telesnom težinom može imati manju težinu jer je prenisko za svoj uzrast i/ili premršavo za svoju visinu).

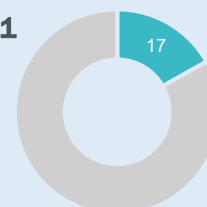
Procenat dece mlađe od 5 godina koja su pothranjena

Srbija - romska naselja

Zaostajanje u rastu : SDG 2.2.1

Zaostajanje u rastu odnosi se na dete koje je prenisko za svoj uzrast. Zaostajanje u rastu predstavlja neadekvatan fizički i kognitivni razvoj i rezultat je hronične ili ponavljajuće neuhranjenosti.

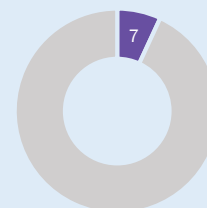

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u rastu

Gojaznost : SDG 2.2.2

Gojaznost se odnosi na dete koje je preteško za svoju visinu. Ovaj oblik stanja uhranjenosti rezultat je trošenja premalog broja kalorija od ukupne količine unete preko hrane i pića i povećava rizik od nezaraznih bolesti kasnije u životu.

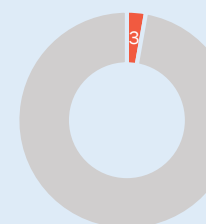

Procenat dece mlađe od 5 godina koja su gojazna

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu : SDG 2.2.2

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu odnosi se na dete koje je isuviše mršavo za svoju visinu. Zaostajanje u težini u odnosu na visinu ili akutna neuhranjenost, rezultat je skorijeg brzog gubitka kilograma ili neadekvatnog dobijanja na težini. Dete koje umereno ili jako zaostaje u težini u većem je riziku od smrti, ali je lečenje moguće.

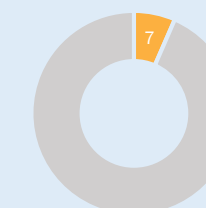

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u težini u odnosu na visinu

Pothranjenost

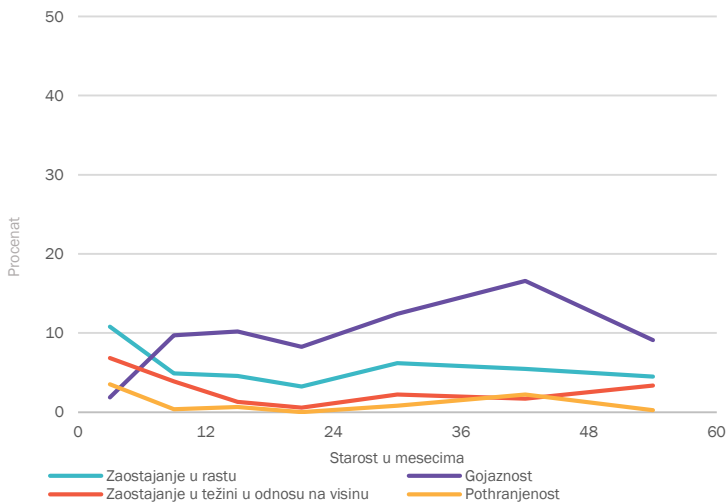
Pothranjenost je složen oblik stanja uhranjenosti koji može uključivati elemente zaostajanja u razvoju i rastu (tj. pothranjeno dete sa manjom telesnom težinom može imati manju težinu jer je prenisko za svoj uzrast i/ili premršavo za svoju visinu).

Procenat dece mlađe od 5 godina koja su pothranjena

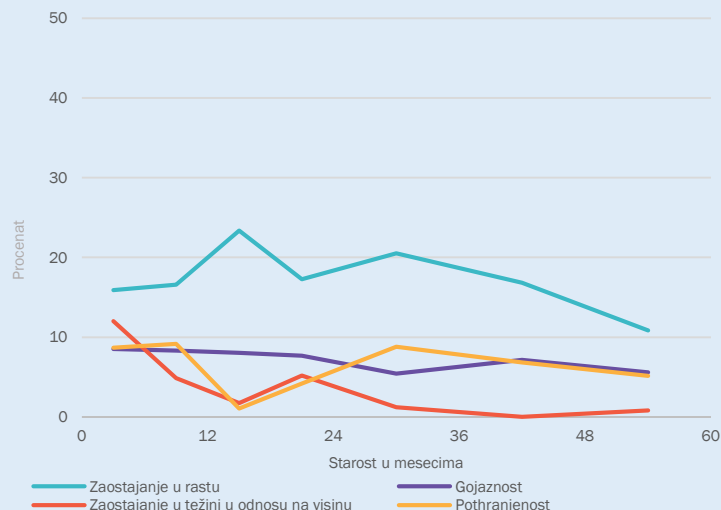
Antropometrijski pokazatelji uhranjenosti

Antropometrijski pokazatelji uhranjenosti prema starost Srbija

Procenat dece koja su pothranjena, zaostaju u rastu, zaostaju u težini u odnosu na visinu i i koja su gojazna, prema starosti u mesecima

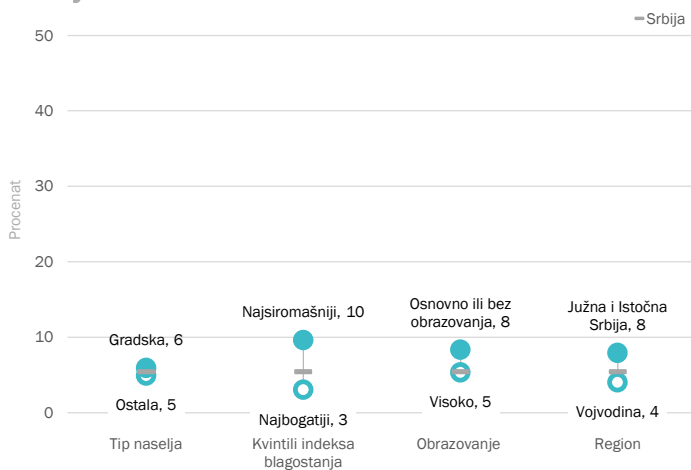
Antropometrijski pokazatelji uhranjenosti prema starost Srbija – romska naselja

Procenat dece koja su pothranjena, zaostaju u rastu, zaostaju u težini u odnosu na visinu i i koja su gojazna, prema starosti u mesecima

Stanje uhranjenosti dece: Razvrstavanje

Zaostajanje u rastu: SDG 2.2.1 Srbija

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u rastu, prema osnovnim karakteristikama

Zaostajanje u rastu: SDG 2.2.1 Srbija – romska naselja

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u rastu, prema osnovnim karakteristikama

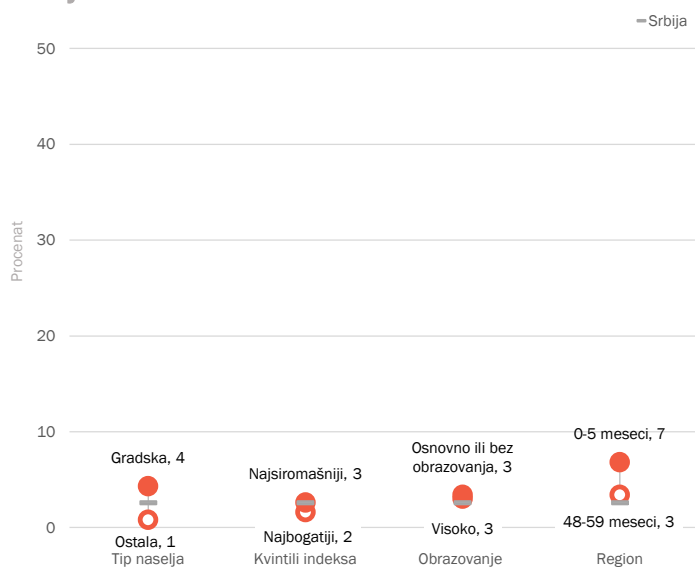
(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Ključne poruke

- Prevalencija zaostajanja u rastu među decom u romskim naseljima u Srbiji je 17 procenata, a najizraženija je u uzrastu između 12 i 24 meseca. Veća je za decu koja žive u romskim naseljima u Srbiji u domaćinstvima koja pripadaju najsiromašnijem kvintilu.
- Prekomernu težinu ima 11 procenata dece mlađe od 5 godina u Srbiji.
- I pothranjenosti i gojaznost su primećene kod romske dece u istom procentu od 7 posto.

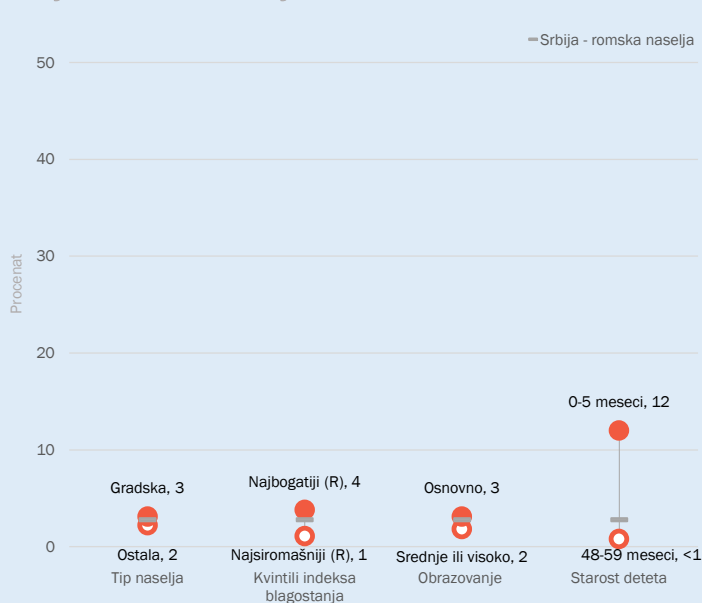
Stanje uhranjenosti dece: Razvrstavanje

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu: SDG 2.2.2 Srbija

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u težini u odnosu na visinu, prema osnovnim karakteristikama

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu: SDG 2.2.2 Srbija – romska naselja

Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju u težini u odnosu na visinu, prema osnovnim karakteristikama

Podaci o zaostajanju u rastu, gojaznosti i zaostajanju u težini u odnosu na visinu prema regionima

Region	Zaostajanje u rastu: SDG 2.2.1	Gojaznost		Zaostajanje u težini u odnosu na visinu	
	% dece koja zaostaju u rastu (umereno i teško)	% dece koja su gojazna (umereno i teško, SDG 2.2.2)	% dece koja su gojazna (teško)	% dece koja su zaostaju u težini u odnosu na visinu (umereno i teško, SDG 2.2.2)	% dece koja zaostaju u težini u odnosu na visinu (teško)
Srbija	5	11	3	3	1
Beogradski region	5	8	2	<1	0
Region Vojvodine	4	11	1	2	0
Region Šumadije i Zapadne Srbije	5	15	4	2	<1
Region Južne i Istočne Srbije	8	7	3	7	2

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbije i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku. Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa

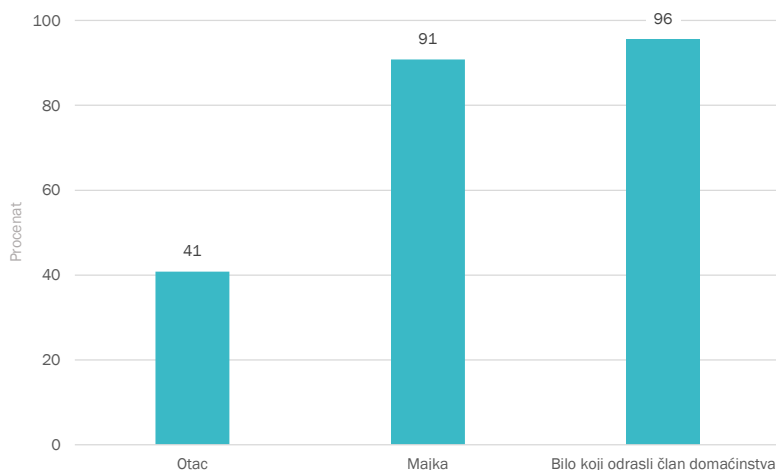
javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 u Srbiji za romska naselja koji se odnose na status uhranjenosti dece. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabeli TC.8.1 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabeli označenoj slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Podrška pri učenju

Rana stimulacija i odgovorna briga Srbija

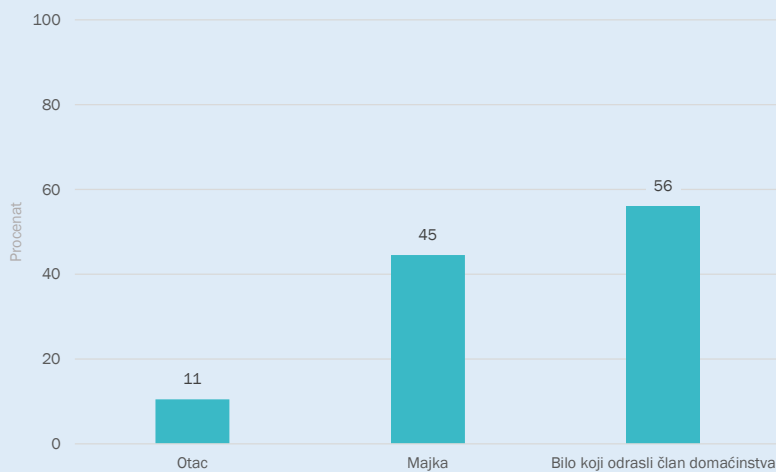
Procenat dece starosti 2-4 godine sa kojima su otac, majka ili drugi odrasli član domaćinstva u poslednja tri dana učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu

Napomena: Aktivnosti uključuju: čitanje knjiga detetu; pričanje priča; pevanje pesama; izvođenje deteta napolje; igranje sa detetom; i imenovanje, brojanje ili crtanje stvari sa detetom

Rano detinjstvo, koje obuhvata period do osme godine života, od ključnog je značaja za kognitivni, socijalni, emocionalni i fizički razvoj deteta. Tokom ovog perioda mozak deteta se razvija i veoma je osetljiv na promene. Da bi se dete optimalno razvijalo u ranom detinjstvu potrebno mu je obezbediti podsticajno i optimalno okruženje, dostupnost knjiga i materijala za učenje, interakciju sa odgovornim i pažljivim osobama koje ga neguju i brinu o njemu, odgovarajuću ishranu, pristup kvalitetnom obrazovanju u ranom detinjstvu, kao i sigurnost i zaštitu. Svi ovi aspekti detetovog okruženja doprinose razvojnim ishodima deteta.

Deca se suočavaju sa širokim spektrom faktora rizika uključujući siromaštvo; slabo zdravlje; visok nivo stresa u porodici i okruženju i izloženost nasilju, zlostavljanju, zanemarivanju i eksploataciji; i neodgovarajuća nega i ambijent za učenje imaju nepovoljne početne pozicije i možda neće uspeti da ostvare svoj razvojni potencijal. Ulaganje u rani razvoj jedan je od najvažnijih ali i najisplativijih načina na koji država može doprineti smanjenju nejednakosti, koje decu lošijeg socijalnog i ekonomskog statusa često dovode u nepovoljan položaj.

Rana stimulacija i odgovorna briga Srbija - romska naselja

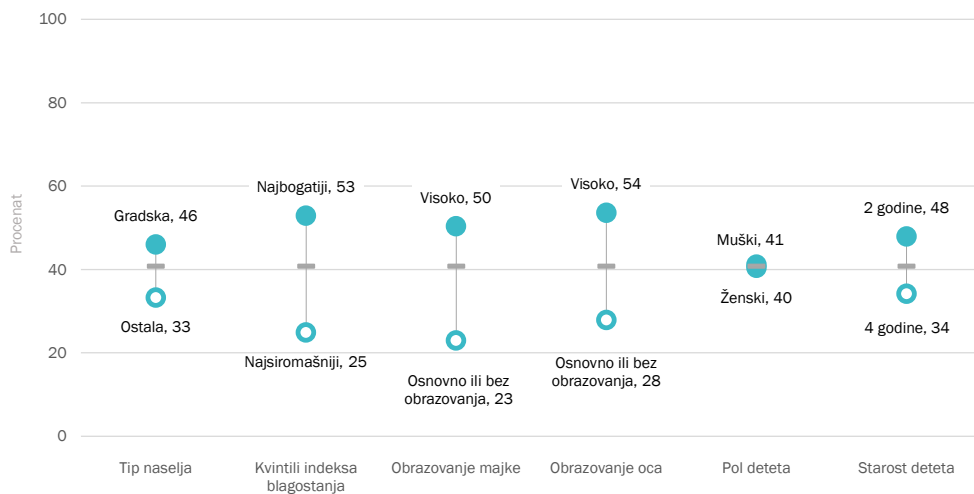
Procenat dece starosti 2-4 godine sa kojima su otac, majka ili drugi odrasli član domaćinstva u poslednja tri dana učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu

Napomena: Aktivnosti uključuju: čitanje knjiga detetu; pričanje priča; pevanje pesama; izvođenje deteta napolje; igranje sa detetom; i imenovanje, brojanje ili crtanje stvari sa detetom

Podrška pri učenju

Deca sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti

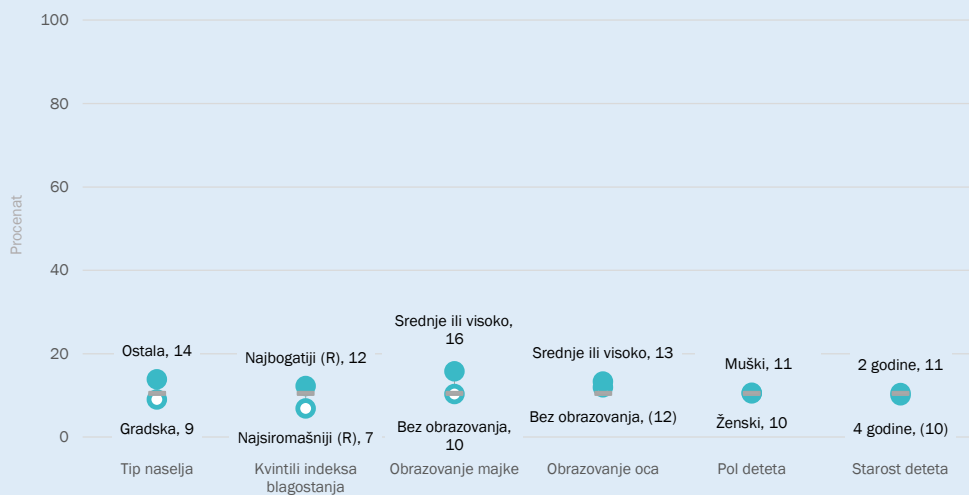
Srbija

Procent dece uzrasta 2–4 godine sa kojima je otac učestvovao u aktivnostima koje promovišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana, prema osnovnim karakteristikama

Deca sa kojom otac učestvuje u četiri ili više aktivnosti

Srbija – romska naselja

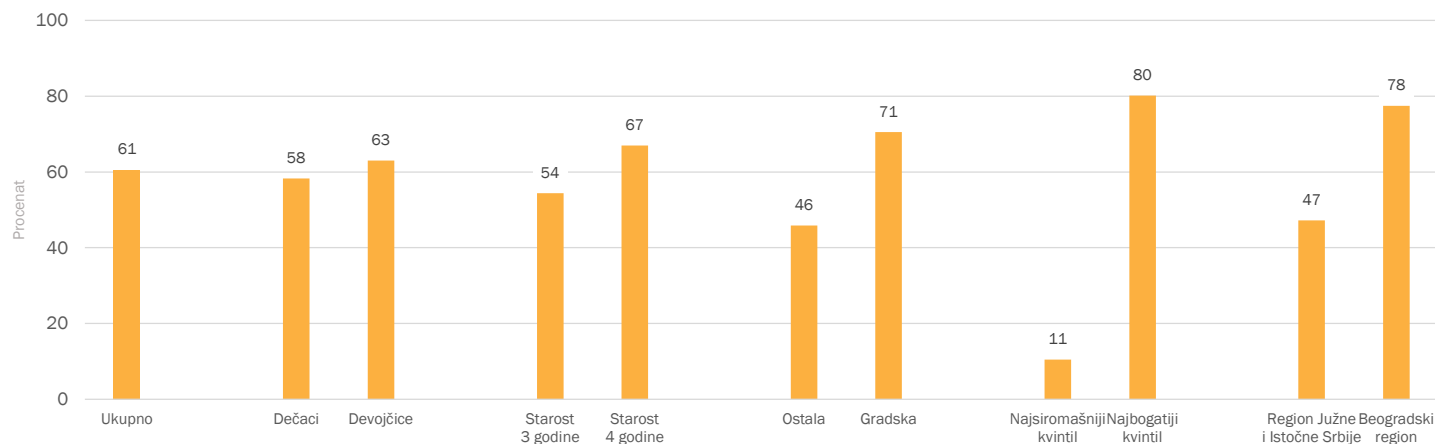
Procent dece uzrasta 2–4 godine sa kojima je otac učestvovao u aktivnostima koje promovišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana, prema osnovnim karakteristikama

() Vrednosti bazirane na 25–49 neponderisanih slučajeva

(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu

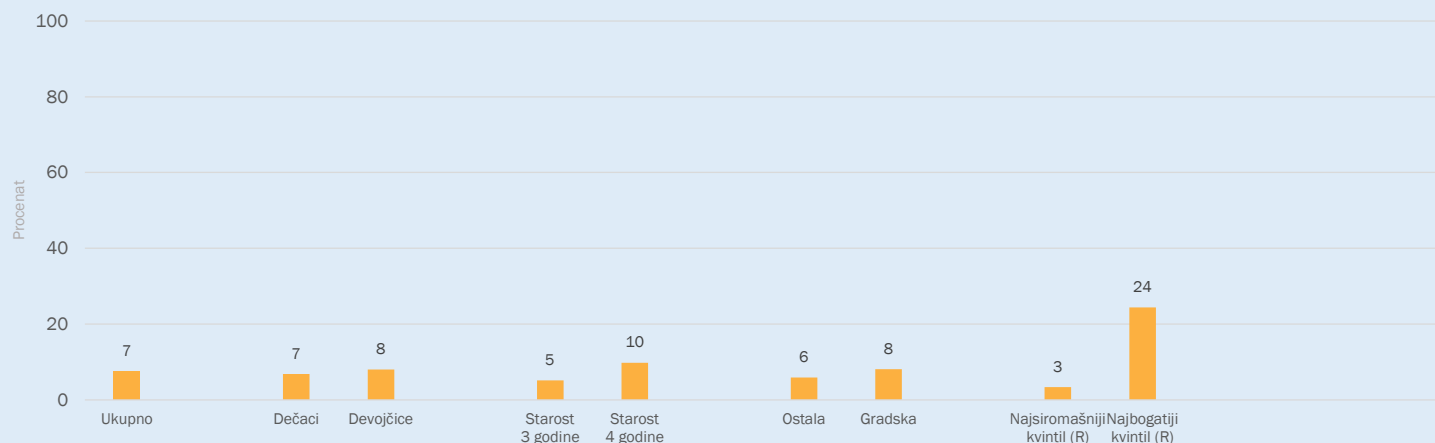
Srbija

Procenat dece starosti 3–4 godine koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu, prema osnovnim karakteristikama

Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu

Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 3–4 godine koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu, prema osnovnim karakteristikama

Ključne poruke

- Ranu stimulaciju i odgovornu negu mnogo češće pružaju majke nego očevi.
- Značajna razlika uočena je u stepenu pohađanja programa obrazovanja u ranom detinjstvu između dece u opštoj populaciji i dece koja žive u romskim naseljima. Razlike su evidentne i između najsiromašnijih i najbogatijih domaćinstava u oba istraživanja i između

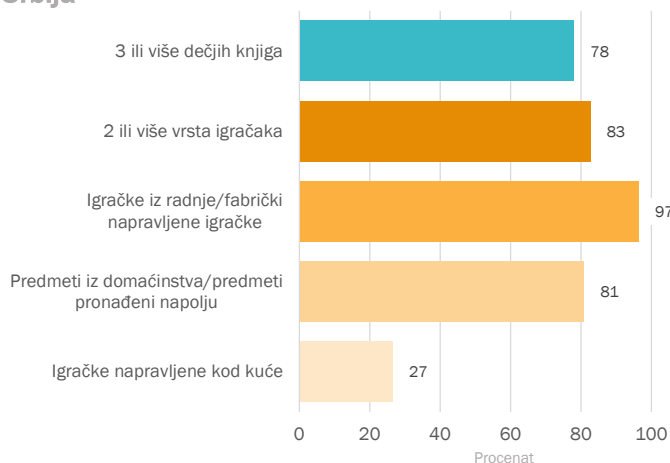
dece iz opšte populacije koja žive u gradskim i ostalim naseljima u Srbiji. Prevalencija neadekvatnog nadzora nad decom mlađom od 5 godina za decu iz opšte populacije i decu iz romskih naselja u Srbiji je slična.

- Materijali za čitanje su znatno manje dostupni deci mlađoj od 5 godina koja žive u romskim naseljima u poređenju sa

njihovim vršnjacima iz opšte populacije.

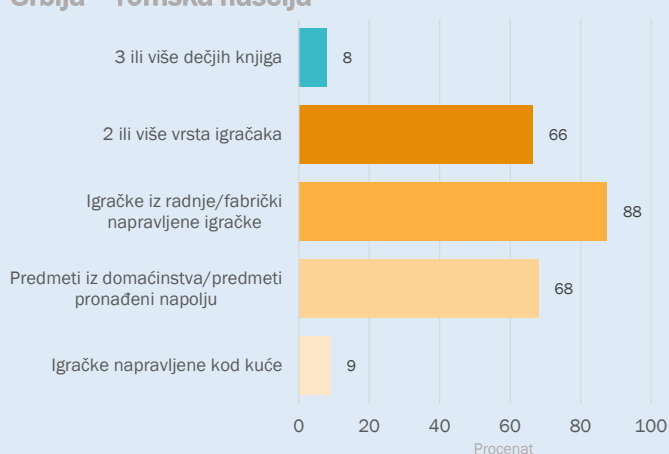
- Domen poznavanje slova i brojeva ispod je nacionalnog proseka u odnosu na ostale domene ranog razvoja (fizički, učenje i domen socio-emocionalnog razvoja) za decu starosti 3–4 godine u Srbiji.

Dostupnost materijala za igru i učenje Srbija

Procenat dece mlađe od pet godina prema njihovom pristupu materijalima za igru i učenje

Dostupnost materijala za igru i učenje Srbija – romska naselja

Procenat dece mlađe od pet godina prema njihovom pristupu materijalima za igru i učenje

Neadekvatan nadzor dece

Region	Ostavljena bez adekvatnog nadzora
Srbija	4
Beogradski region	2
Region Vojvodine	2
Region Šumadije i Zapadne Srbije	7
Region Južne i Istočne Srbije	3

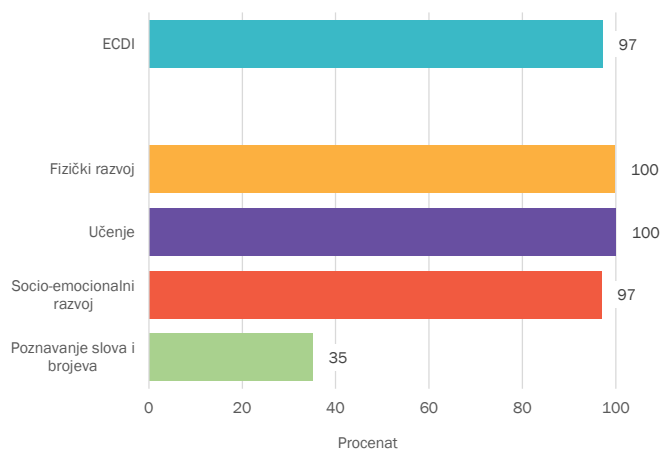
Procenat dece mlađe od pet godine koja su ostavljena sama ili sa drugim detetom mlađim od 10 godina duže od jednog sata, najmanje jednom tokom prethodne nedelje, prema regionima

Neadekvatan nadzor dece u romskim naseljima u Srbiji:

3 procenta

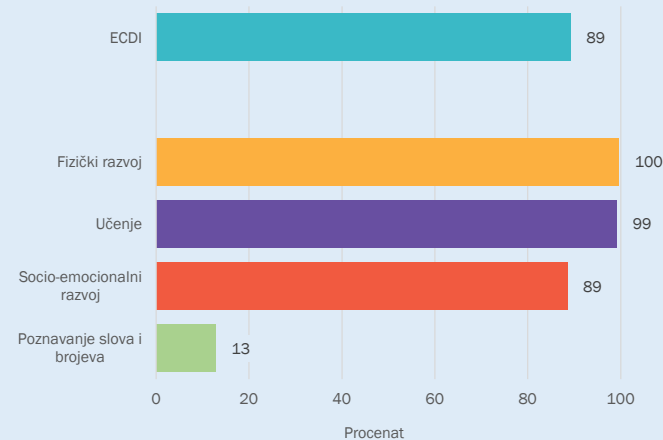
Indeks ranog razvoja deteta (ECDI)

ECDI: Ukupan rezultat i domeni, SDG 4.2.1 Srbija

ECDI: Indeks ranog razvoja deteta; procenat dece starosti 3–4 godine koja se pravilno razvijaju u domenima poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja.

ECDI: Ukupan rezultat i domeni, SDG 4.2.1 Srbija – romska naselja

ECDI: Indeks ranog razvoja deteta; procenat dece starosti 3–4 godine koja se pravilno razvijaju u domenima poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja.

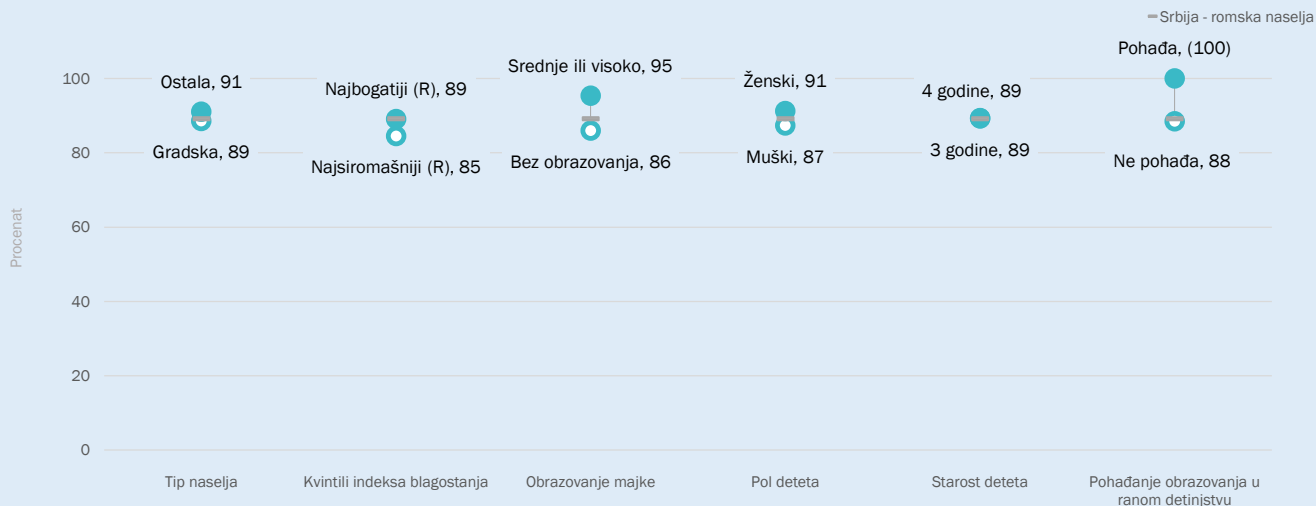
Indeks ranog razvoja deteta (ECDI)

ECDI: Razvrstavanja Srbija

Indeks razvoja; procenat dece uzrasta 3–4 godine koja su pravilno razvijaju u najmanje tri od četiri komponentne domena (poznavanje slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja učenja), prema osnovnim karakteristikama
ECE = obrazovanje u ranom detinjstvu

ECDI: Razvrstavanja Srbija – romska naselja

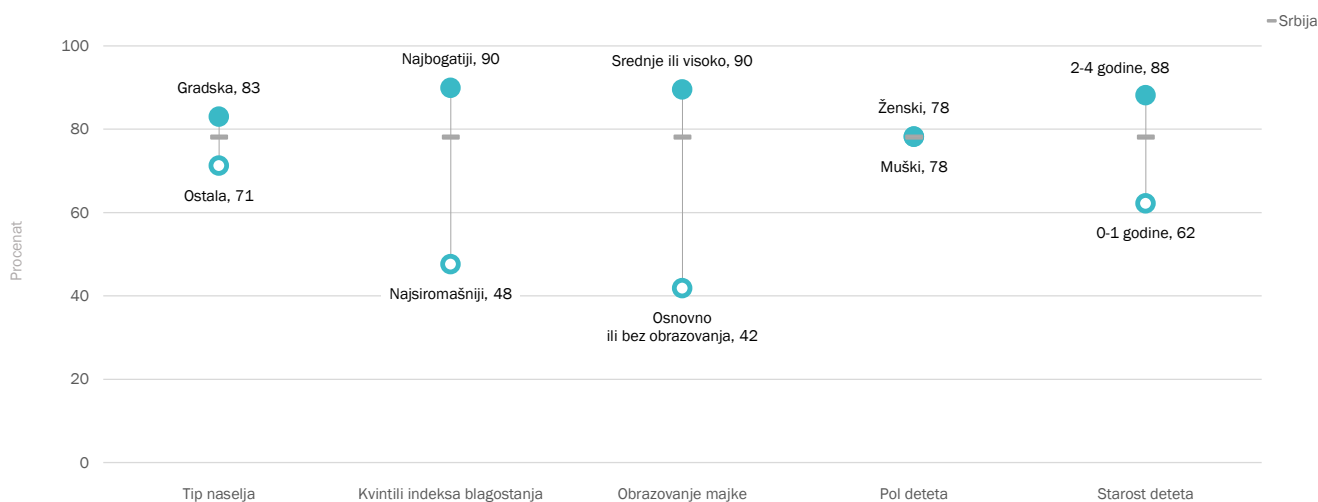

Indeks razvoja; procenat dece uzrasta 3–4 godine koja su pravilno razvijaju u najmanje tri od četiri komponentne domena (poznavanje slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja učenja), prema osnovnim karakteristikama

ECE = obrazovanje u ranom detinjstvu

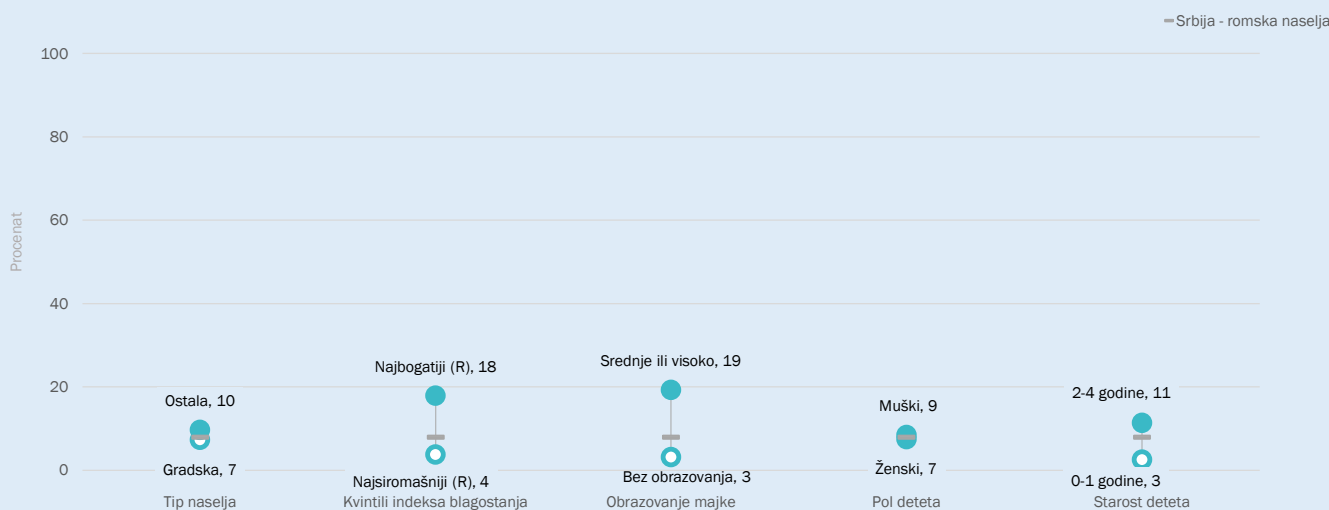
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Deca koja žive u domaćinstvima koja imaju za dete 3 ili više dečijih knjiga Srbija

Procentat dece mlađe od 5 godina koja žive u domaćinstvima koja imaju za dete 3 ili više dečijih knjiga, prema osnovnim karakteristikama

Deca koja žive u domaćinstvima koja imaju za dete 3 ili više dečijih knjiga Srbija – romska naselja

Procentat dece mlađe od 5 godina koja žive u domaćinstvima koja imaju za dete 3 ili više dečijih knjiga, prema osnovnim karakteristikama

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja za romska naselja u Srbiji koji se odnose rani razvoj deteta (ECD). Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama TC.10.1, LN.1.1, TC.10.2, TC.10.3 i TC.11.1 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

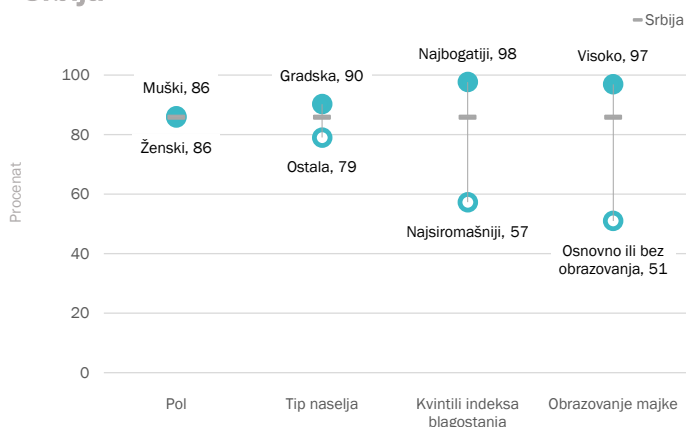
Okruženje koje podstiče učenje kod kuće i uključenost roditelja

Istraživanje višestrukih pokazatelja

Učenje, okruženje kod kuće

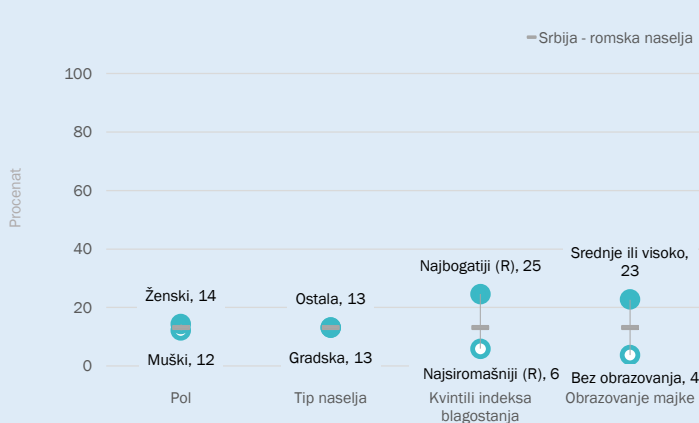

Pristup knjigama kod kuće Srbija

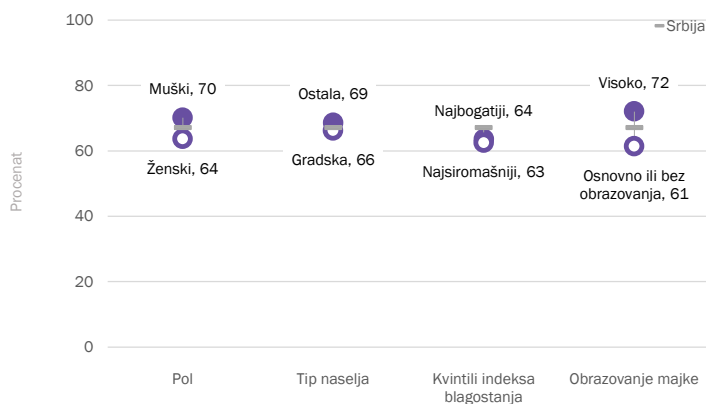
Procenat dece starosti 7-14 godina koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje, prema osnovnim karakteristikama

Pristup knjigama kod kuće Srbija - romska naselja

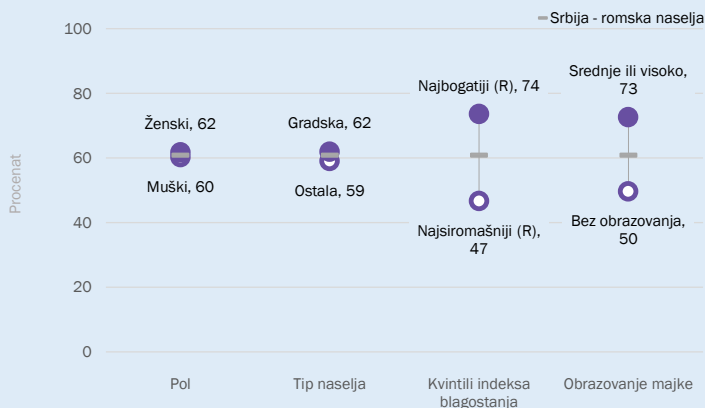
Procenat dece starosti 7-14 godina koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje, prema osnovnim karakteristikama

Pomoć sa domaćim zadacima Srbija

Procenat dece starosti 7-14 godina koja dobijaju pomoć sa domaćim zadacima, među onima koji pohađaju školu i koji imaju domaći zadatak, prema osnovnim karakteristikama

Pomoć sa domaćim zadacima Srbija - romska naselja

Procenat dece starosti 7-14 godina koja dobijaju pomoć sa domaćim zadacima, među onima koji pohađaju školu i koji imaju domaći zadatak, prema osnovnim karakteristikama

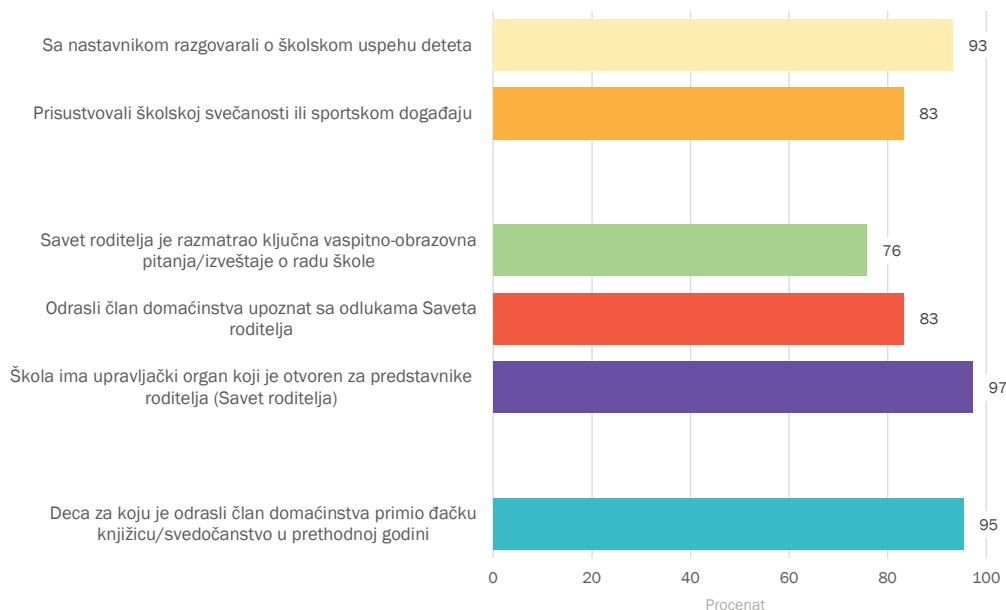
(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Uključenost roditelja: podrška za učenje u školi

Srbija

Učešće odraslog člana domaćinstva u školskim aktivnostima u prethodnih godinu dana

Informisanost odraslog člana domaćinstva o školskom menadžmentu u prethodnih godinu dana

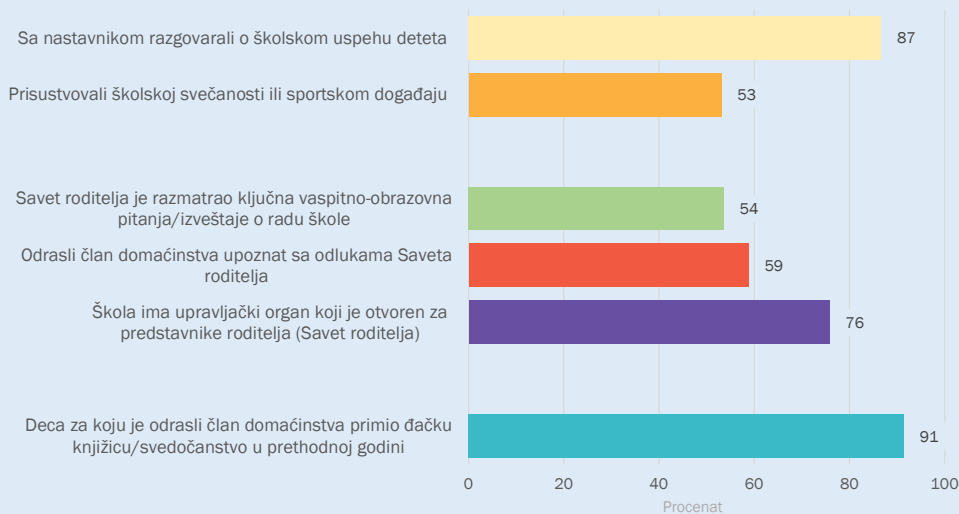

Uključenost roditelja: podrška za učenje u školi

Srbija – romska naselja

Učešće odraslog člana domaćinstva u školskim aktivnostima u prethodnih godinu dana

Informisanost odraslog člana domaćinstva o školskom menadžmentu u prethodnih godinu dana

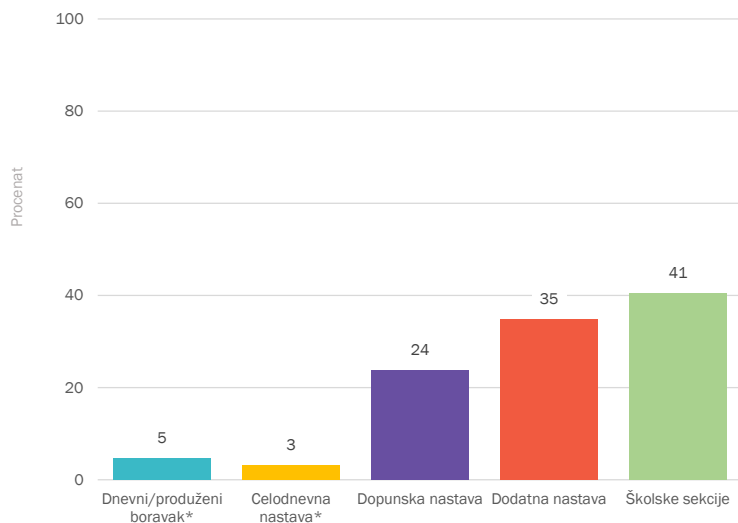
Ključne poruke

- Okruženje koje podstiče učenje kod kuće je nepovoljnije u romskim naseljima, samo 13 procenata dece uzrasta 7–14 godina iz ovih naselja ima kod kuće 3 ili više knjiga za čitanje, što je znatno manje nego kod dece iz opšte populacije (86 procenata). Procenat dece koja dobijaju pomoć sa domaćim zadacima kod kuće su slični u oba istraživanja.
- Obaveštenost o školskom menadžmentu i učešće u školskim aktivnostima roditelja/staratelja sledi sličan obrazac i za decu u opštoj populaciji i decu koja žive u romskim naseljima, pri čemu je procenat niži za decu roditelja/staratelja iz romskih naselja. Najveće razlike u pogledu učešća

odraslih u školskim aktivnostima u prethodnoj godini su kod „prisustvovanja školskim svečanostima i sportskim događajima“ (30 procentnih poena) i „upoznatost sa odlukama Saveta roditelja“ (24 procentna poena). Četrdeset jedan procenat dece starosti 7–14 godina iz opšte populacije pohađa školske sekcije i ovo je mnogo češći slučaj kod devojčica, dece iz bogatijih domaćinstava i dece čije majke imaju viši nivo obrazovanja. Samo 20 procenata dece iz romskih naselja pohađa školske sekcije. Među aktivnostima u vezi sa školom koje domaćinstvo plaća, aktivnosti koje

najčešće pohađaju deca iz opšte populacije su prvenstveno sportske aktivnosti (44 procenta), a zatim časovi jezika (16 procenata) i privatni časovi za školske predmete (15 procenata). Sportske aktivnosti ređe pohađaju devojčice, deca iz naselja koja nisu gradska, deca iz Regiona Južne i Istočne Srbije, oni koji dolaze iz siromašnijih domaćinstava i deca čije majke imaju niže obrazovanje. Procenat dece iz romskih naselja koja pohađaju sportske i druge aktivnosti u vezi sa školom je zanemarljiv.

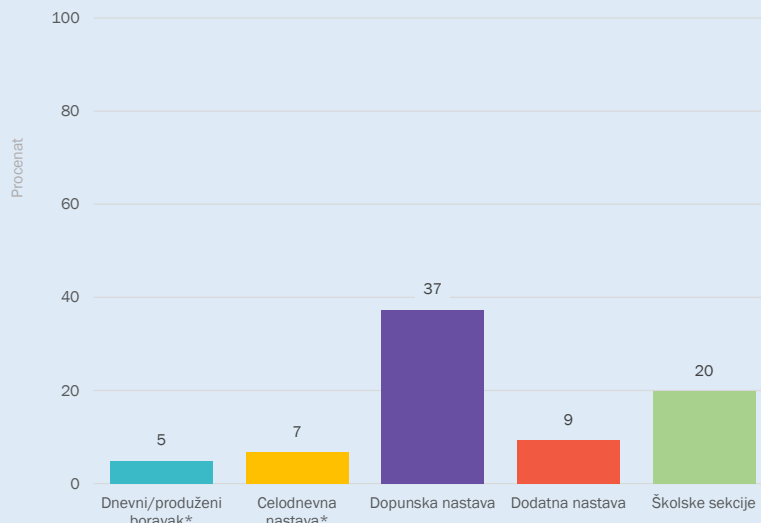
Besplatne aktivnosti u vezi sa školom Srbija

Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u besplatnim školskim aktivnostima

* Produženi školski boravak i celodnevna nastava odnose se na decu koja pohađaju osnovnu školu od 1–4. razreda

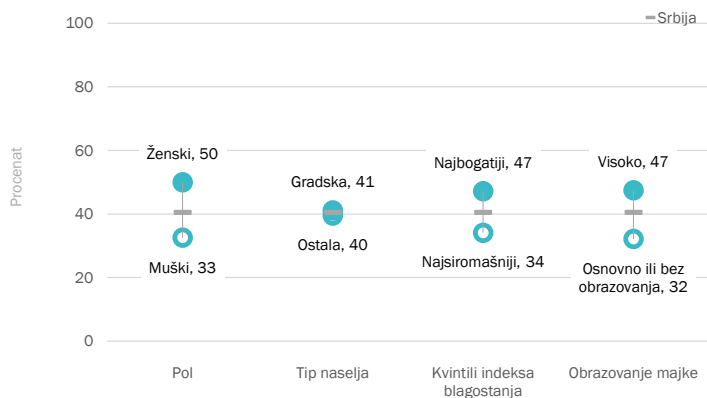
Besplatne aktivnosti u vezi sa školom Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u besplatnim školskim aktivnostima

* Produženi školski boravak i celodnevna nastava odnose se na decu koja pohađaju osnovnu školu od 1–4. razreda

Učešće u školskim sekcijama i aktivnostima Srbija

Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u školskim sekcijama i aktivnostima u vezi sa školom (koje su besplatne)

Učešće u školskim sekcijama i aktivnostima Srbija – romska naselja

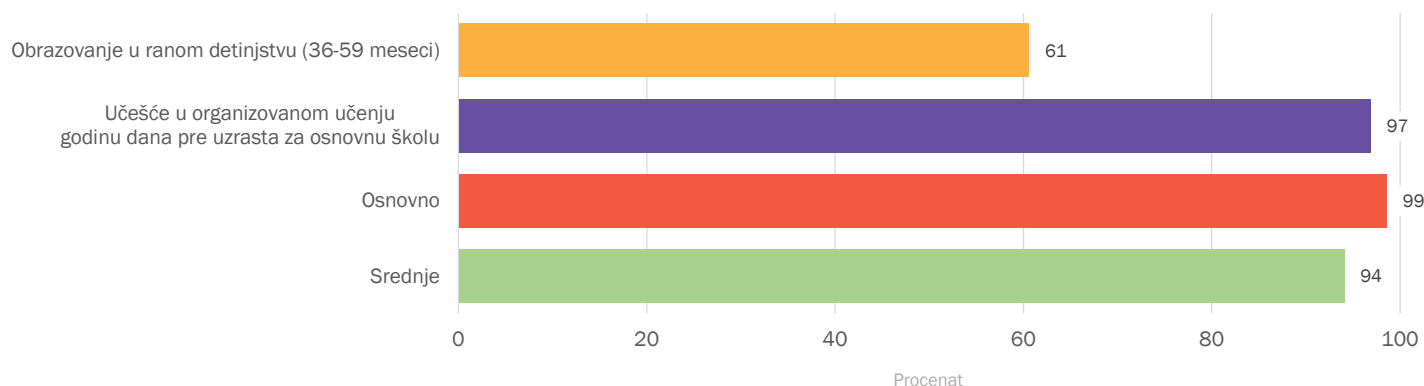
Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u školskim sekcijama i aktivnostima u vezi sa školom (koje su besplatne)

Stope pohađanja i nejednakosti

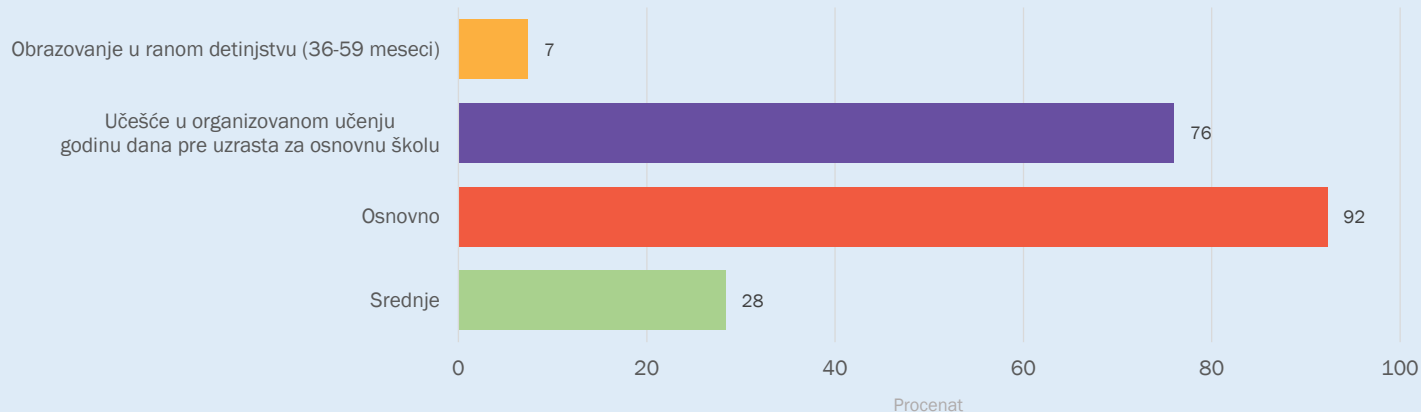
Neto stope pohađanja obrazovanja (prilagođene)

Srbija

Neto stope pohađanja obrazovanja (prilagođene)

Srbija – romska naselja

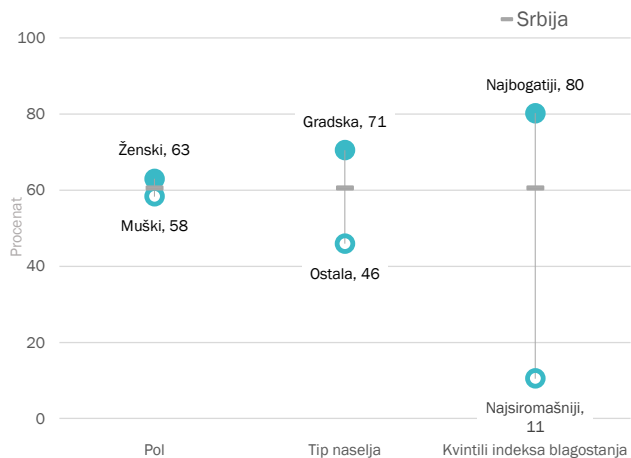
Ukoliko nije izričito navedeno, nalazi za osnovno i srednje obrazovanje predstavljeni su prema nacionalnoj klasifikaciji obrazovnog sistema.

Nacionalna klasifikacija obrazovnog sistema obuhvata 8 razreda obaveznog osnovnoškolskog obrazovanja (tipično za uzrast 6–13 godina; deca koja napune 6 godina do kraja februara tekuće školske godine moraju se upisati u prvi razred osnovne škole) i 4 razreda srednjoškolskog obrazovanja (tipično za uzrast od 14–17 godina).

Klasifikacija osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja u Republici Srbiji prema ISCED 2011 sadrži sledeće: (i) ISCED 1 - osnovna škola, koja odgovara 1–4 razreda osnovne škole (tipično za uzrast od 6-9 godina); (ii) ISCED 2 - niža srednja škola, što odgovara 5-8 razreda osnovne škole u nacionalnom obrazovnom sistemu (obično za uzraste od 10–13 godina); i (iii) ISCED 3 - viša srednja škola, što odgovara 1-4 razreda srednje škole u nacionalnom obrazovnom sistemu (obično za uzrast od 14–17 godina).

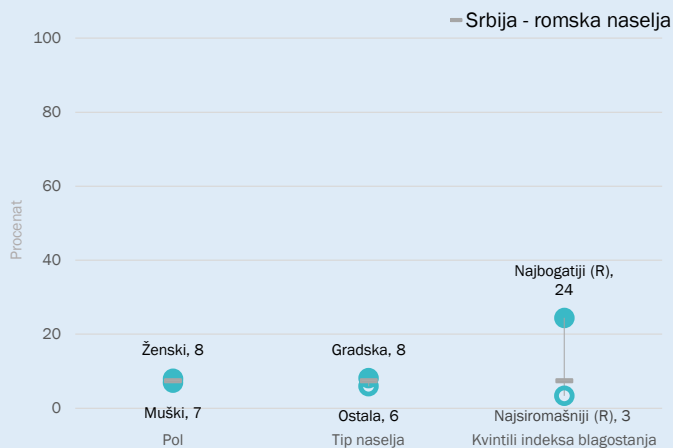
Pošto su se u Srbiji 2006. godine promenili kriterijumi za polazak u osnovnu školu za decu rođenu posle 1998. godine (ovo se odnosi na sve nalaze prikazane u ovom dokumentu), starost na početku osnovne škole je preračunata i odnosi se na starost deteta (u punim godinama) do kraja februara 2019. godine.

Stopa pohađanja obrazovanja u ranom detinjstvu Srbija

Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu

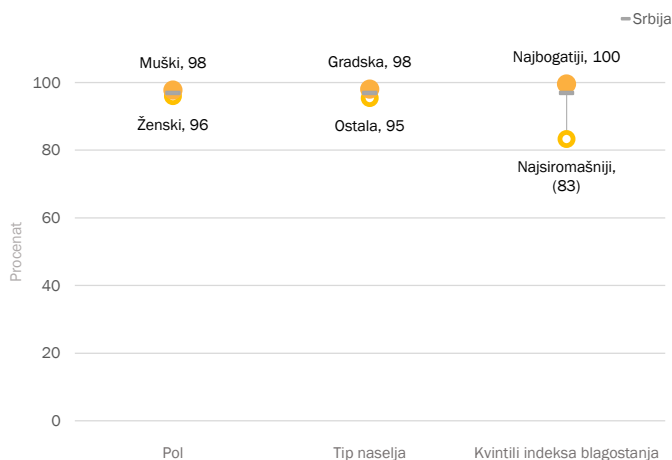
Stopa pohađanja obrazovanja u ranom detinjstvu Srbija - romska naselja

Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu

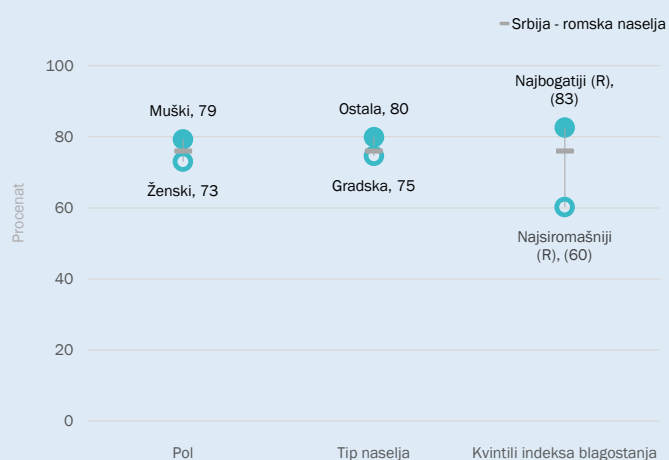
(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Stopa pohađanja organizovanog učenja (1 godinu pre uzrasta za polazak u osnovnu školu): SDG 4.2.2 Srbija

Procenat dece koja pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu ili osnovno obrazovanje (prilagođena neto stopa pohađanja), koji su na početku školske godine godinu dana mlađi od zvaničnog uzrasta za polazak u prvi razred osnovne škole
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Stopa pohađanja organizovanog učenja (1 godinu pre uzrasta za polazak u osnovnu školu): SDG 4.2.2 Srbija - romska naselja

Procenat dece koja pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu ili osnovno obrazovanje (prilagođena neto stopa pohađanja), koji su na početku školske godine godinu dana mlađi od zvaničnog uzrasta za polazak u prvi razred osnovne škole
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

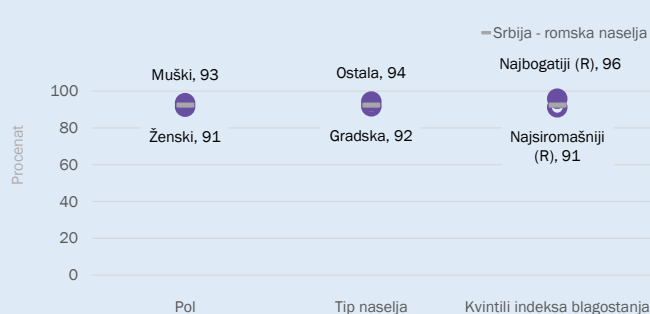
Nejednakosti u stopama pohađanja

Prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole Srbija

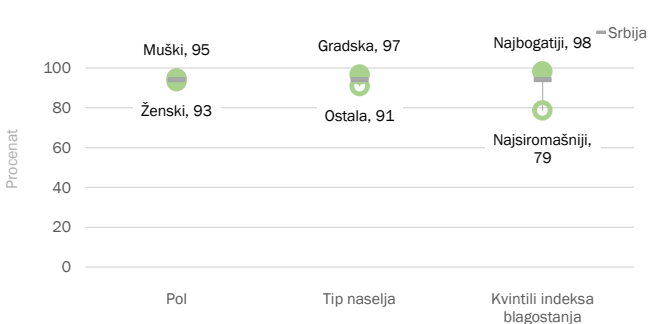
Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu

Prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole Srbija – romska naselja

Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu

Prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole Srbija

Procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja pohađaju srednju ili visoku školu

Prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole Srbija – romska naselja

Procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja pohađaju srednju ili visoku školu

Neto stope pohađanja obrazovanja (prilagođene) – prema regionima

Reglon	Obrazovanje u ranom detinjstvu	Stopa pohađanja organizovanog učenja	Osnovna škola	Srednja škola
Srbija	61	97	99	94
Beogradski region	78	94	100	95
Region Vojvodine	60	95	96	94
Region Šumadije i Zapadne Srbije	56	99	100	96
Region Južne i Istočne Srbije	47	99	98	92

Ključne poruke

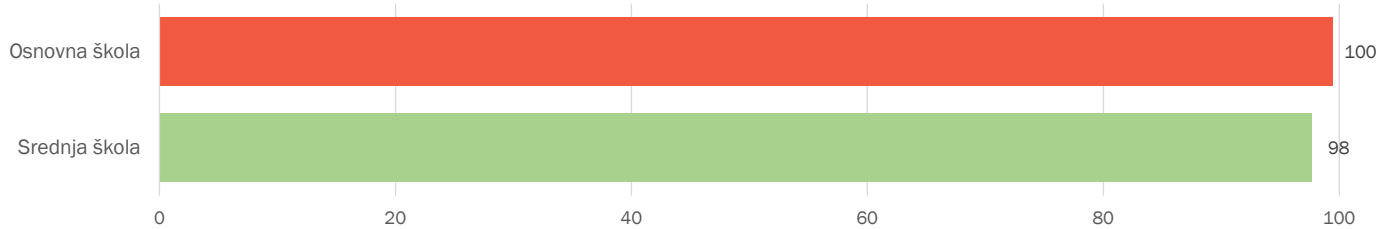
- Stopa pohađanja obrazovanja u ranom detinjstvu (36–59 meseci) u opštoj populaciji u Srbiji je niska posebno za decu iz „ostalih“ naselja, najsiromašnijih domaćinstava i iz Regiona Južne i Istočne Srbije.
- U svim regionima, stope pohađanja obrazovanja u opštoj populaciji u Srbiji su visoke i za osnovno i za srednje obrazovanje (94% i više). Nejednakosti su

- uočljive prema socio-ekonomskom statusu, kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (79 procenata) kao i kod dece iz romskih naselja u Srbiji (61 procenat).
- Stopa pohađanja obrazovanja za decu iz romskih naselja je niža od nacionalnog proseka za sve nivoe obrazovanja, a posebno za obrazovanje u ranom detinjstvu (7 procenata).
- Stopa prelaska u srednju školu značajno je

- niža za decu koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima i za decu iz romskih naselja.
- Stope završavanja osnovne i srednje škole u opštoj populaciji su visoke dok su ove stope značajno niže kod dece koja žive u romskim naseljima.

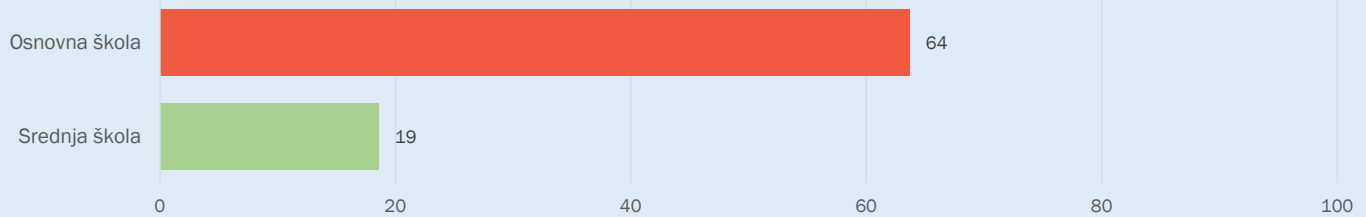
Stope završavanja škole: SDG 4.1.2

Srbija

Procenat dece koja su 3 do 5 godina starija od uzrasta predviđenog za poslednji razred, koja su završila taj razred, prema nivou obrazovanja

Srbija – romska naselja

Procenat dece koja su 3 do 5 godina starija od uzrasta predviđenog za poslednji razred, koja su završila taj razred, prema nivou obrazovanja

Nejednakosti u stopama završavanja škole

Osnovna škola Srbija

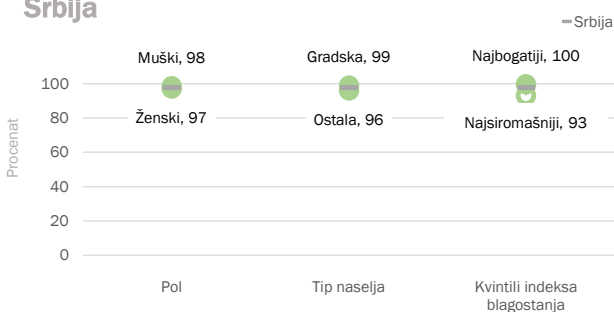
Procenat dece koja su 3 do 5 godina starija od uzrasta predviđenog za poslednji razred osnovne škole koja su završila osnovnu školu

Osnovna škola Srbija – romska naselja

Procenat dece koja su 3 do 5 godina starija od uzrasta predviđenog za poslednji razred osnovne škole koja su završila osnovnu školu

Srednja škola Srbija

Procenat dece koja su 3 do 5 godina starija od uzrasta predviđenog za poslednji razred srednje škole koja su završila srednju školu

Srednja škola Srbija – romska naselja

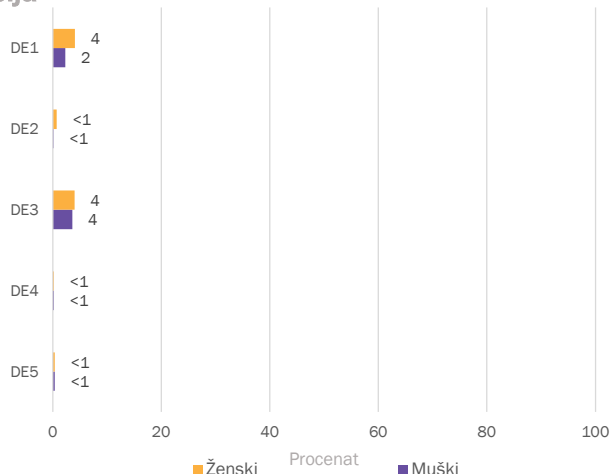

Procenat dece koja su 3 do 5 godina starija od uzrasta predviđenog za poslednji razred srednje škole koja su završila srednju školu
Najsiromašnijih 60 procenata predstavlja kombinovana tri donja kvintila blagostanja, a najbogatijih 40 procenata, prva dva kvintila blagostanja
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Stope nepohađanja škole

Dimenzije nepohađanja škole prema nivoima obrazovanja

Srbija

Dimenzija 1: Deca koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu ili osnovno obrazovanje

Dimenzija 2: Deca osnovnoškolskog uzrasta koja ne pohađaju osnovnu ili srednju školu

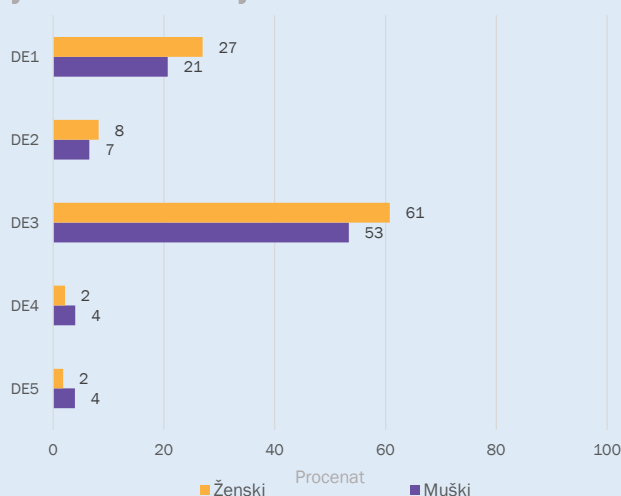
Dimenzija 3: Deca srednoškolskog uzrasta koja ne pohađaju osnovnu ili srednju školu ili visoko obrazovanje

Dimenzija 4: Deca koja su u osnovnoj školi, ali su u riziku od napuštanja škole (starija najmanje 2 godine od predviđenog uzrasta)

Dimenzija 5: Deca koja su u srednjoj školi, ali su u riziku od napuštanja škole (starija najmanje 2 godine od predviđenog uzrasta)

Dimenzije nepohađanja škole prema nivoima obrazovanja

Srbija – romska naselja

Dimenzija 1: Deca koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu ili osnovno obrazovanje

Dimenzija 2: Deca osnovnoškolskog uzrasta koja ne pohađaju osnovnu ili srednju školu

Dimenzija 3: Deca srednoškolskog uzrasta koja ne pohađaju osnovnu ili srednju školu ili visoko obrazovanje

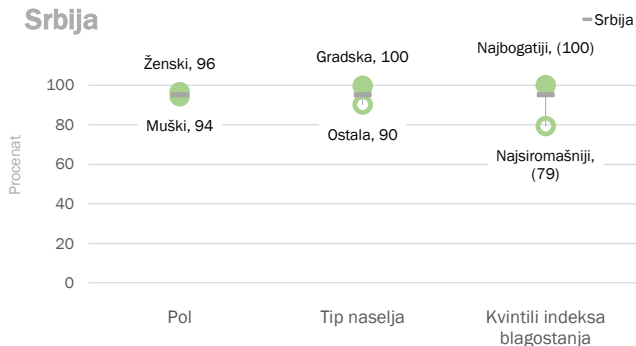
Dimenzija 4: Deca koja su u osnovnoj školi, ali su u riziku od napuštanja škole (starija najmanje 2 godine od predviđenog uzrasta)

Dimenzija 5: Deca koja su u srednjoj školi, ali su u riziku od napuštanja škole (starija najmanje 2 godine od predviđenog uzrasta)

Nejednakosti u bruto pohađanju i efektivna stopa prelaska u srednju školu

Efektivna stopa prelaska u srednju školu

Srbija

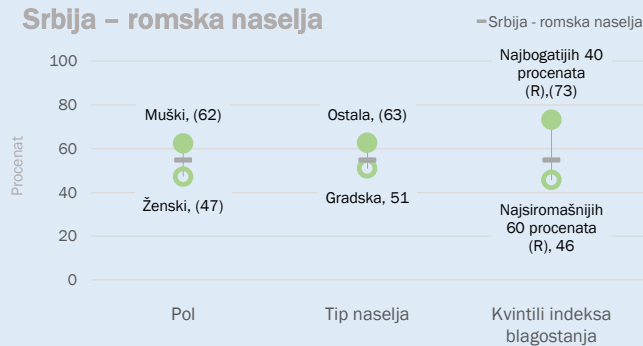

Procenat dece koja pohađaju poslednji razred osnovne škole tokom prethodne školske godine, koja ne ponavljaju poslednji razred osnovne škole i pohađaju prvi razred srednje škole tokom tekuće školske godine

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Efektivna stopa prelaska u srednju školu

Srbija – romska naselja

Procenat dece koja pohađaju poslednji razred osnovne škole tokom prethodne školske godine koja ne ponavljaju poslednji razred osnovne škole i pohađaju prvi razred srednje škole tokom tekuće školske godine

Najsiromašnijih 60 procenata predstavlja kombinovana tri donja kvintila blagostanja, dok je najbogatijih 40 procenata, prva dva kvintila blagostanja
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Pregled ciljeva održivog razvoja (SDG) koji se odnose na obrazovanje (ISCED)

Srbija

SDG	MICS Indikator	Definicija i napomene	Vrednost		
			Osnovno (prvi ciklus)	Osnovno (drugi ciklus)	Srednje
4.1.2	LN.8a,b,c	Stopa završavanja	100%	100%	98%
4.1.5	LN.6a,b,c	Stopa nepohađanja škole	<1%	<1%	4%
4.1.6	LN.10a,b	Procenat dece starije od predviđenog uzrasta za dati razred	<1%	<1%	<1%
4.5.1	LN.11a	Indeksi odnosa polova (devojčice/dečaci)	0.96	0.99	0.99
4.5.1	LN.11b	Indeksi odnosa bogatstva (najsiriromašniji/najbogatiji)	1.04	0.97	0.80
4.5.1	LN.11c	Indeks odnosa tipa naselja (ostala/gradska)	1.03	1.00	0.94
			Ukupno	Dečaci	Devojčice
4.2.2	LN.2	Stopa pohađanja organizovanog učenja (1 godinu pre uzrasta za polazak u osnovnu školu)	97%	98%	96%

Ovi pokazatelji se izračunavaju na osnovu klasifikacije osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja u Republici Srbiji prema Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja (ISCED 2011). Nacionalni nivo osnovnog obrazovanja podeljen je na osnovni (1–4 razred) i niži srednji (5. i 8. razred). Srednje obrazovanje (1–4 razred) odgovara nacionalnoj klasifikaciji srednjih škola.

Pregled ciljeva održivog razvoja (SDG) koji se odnose na obrazovanje (ISCED)

Srbija – romska naselja

SDG	MICS Indikator	Definicija i napomene	Vrednost		
			Osnovno (prvi ciklus)	Osnovno (drugi ciklus)	Srednje
4.1.2	LN.8a,b,c	Stopa završavanja	89%	64%	61%
4.1.5	LN.6a,b,c	Stopa nepohađanja škole	6%	9%	57%
4.1.6	LN.10a,b	Procenat dece starije od predviđenog uzrasta za dati razred	5%	6%	3%
4.5.1	LN.11a	Indeksi odnosa polova (devojčice/dečaci)	0.98	0.95	0.89
4.5.1	LN.11b	Indeksi odnosa bogatstva (najsiriromašniji (R)/najbogatiji (R))	0.94	0.88	0.24
4.5.1	LN.11c	Indeks odnosa tipa naselja (ostala/gradska)	1.00	1.17	1.16
			Ukupno	Dečaci	Devojčice
4.2.2	LN.2	Stopa pohađanja organizovanog učenja (1 godinu pre uzrasta za polazak u osnovnu školu)	76%	79%	73%

Ovi pokazatelji se izračunavaju na osnovu klasifikacije osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja u Republici Srbiji prema Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja (ISCED 2011). Nacionalni nivo osnovnog obrazovanja podeljen je na osnovni (1–4 razred) i niži srednji (5–8. razred). Srednje obrazovanje (1–4 razred) odgovara nacionalnoj klasifikaciji srednjih škola.

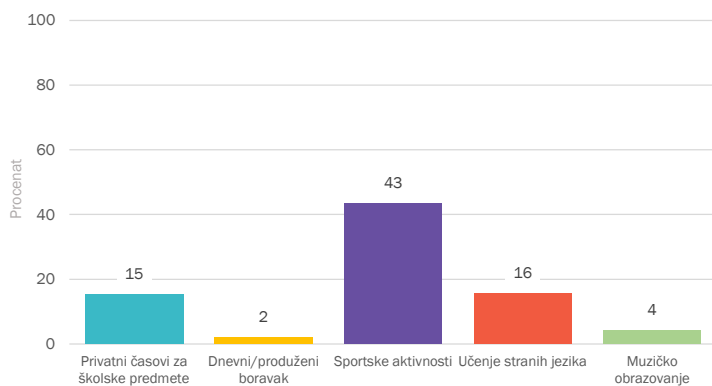
Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja za romska naselja u Srbiji koji se odnose na obrazovanje. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama LN.1.1, LN.1.2, LN.2.3, LN.2.5, LN.2.6, LN.2.7, LN.2.8, kao i LN.2.3.ISCED, LN.2.4.ISCED, LN.2.5.ISCED, LN.2.6.ISCED, LN.2.7.ISCED i LN.2.8.ISCED (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima

istraživanja.

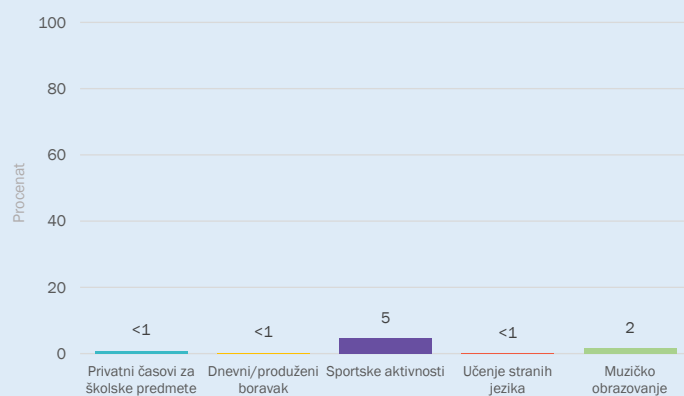
Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Plaćene aktivnosti u vezi sa školom Srbija

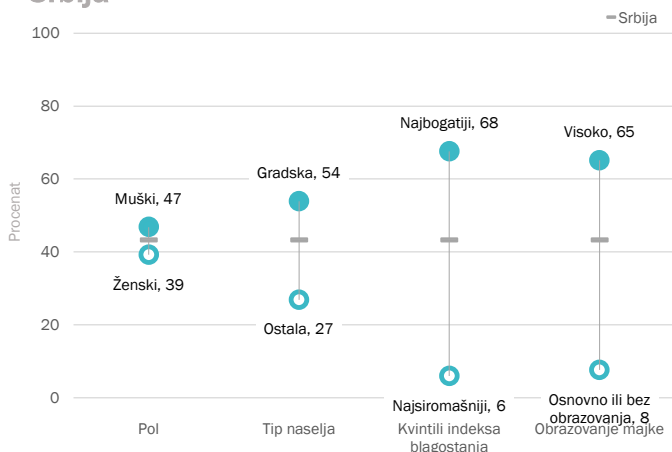
Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u školskim aktivnostima koje domaćinstvo plaća

Plaćene aktivnosti u vezi sa školom Srbija – romska naselja

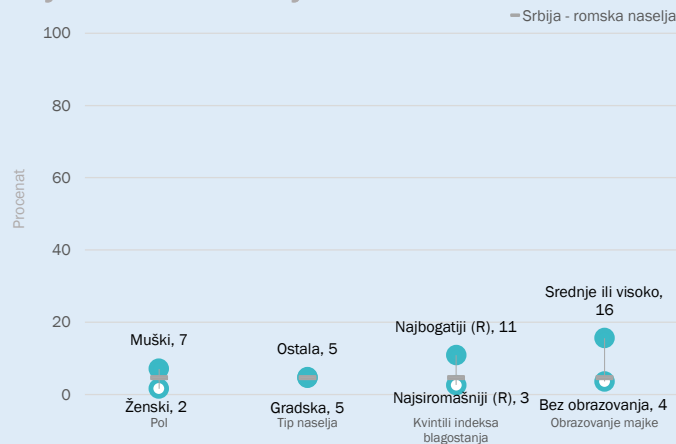
Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u školskim aktivnostima koje domaćinstvo plaća

Sportske aktivnosti u školi Srbija

Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u sportskim aktivnostima vezanim za školu koje domaćinstvo plaća

Sportske aktivnosti u školi Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 7–14 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u sportskim aktivnostima vezanim za školu koje domaćinstvo plaća

Učešće u aktivnostima u vezi sa školom – prema regionima

Region	Školske sekcije i aktivnosti (besplatne)	Sportske aktivnosti (domaćinstvo plaća)
Srbija	41	43
Beogradski region	41	59
Region Vojvodine	44	42
Region Šumadije i Zapadne Srbije	37	44
Region Južne i Istočne Srbije	41	27

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podeli odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji za romska naselja koji se odnose na okruženje kod kuće koje podstiče učenje i uključenost roditelja. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama LN.3.1, LN.3.3 i LN.3.4 (podaci

za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

Disciplinovanje deteta

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

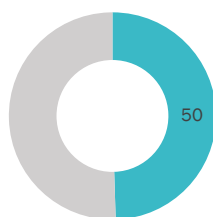
Disciplinovanje deteta

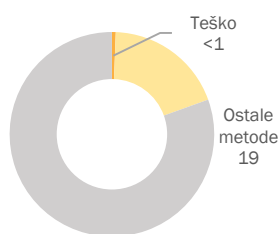
Metode disciplinovanja deteta

Srbija

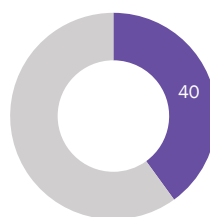
Samo nenasilni metodi

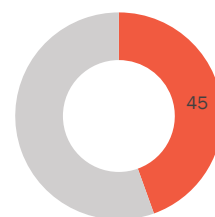
Fizičko kažnjavanje

Psihološko kažnjavanje

Bilo koji nasilni metod:
SDG 16.2.1

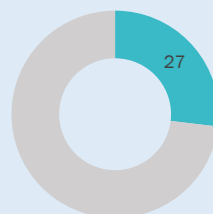

Procenat dece starosti od 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena nekom obliku disciplinovanja, prema metodama disciplinovanja

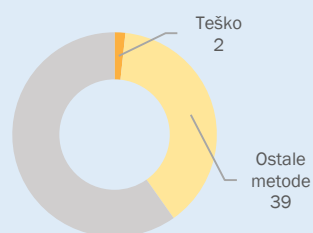
Metode disciplinovanja deteta

Srbija – romska naselja

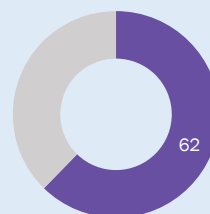
Samo nenasilni metodi

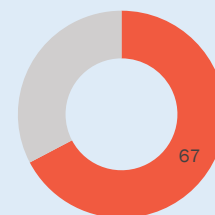
Fizičko kažnjavanje

Psihološko kažnjavanje

Bilo koji nasilni metod:
SDG 16.2.1

Procenat dece starosti od 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena nekom obliku disciplinovanja, prema metodama disciplinovanja

Ključne poruke

- Među decom starosti 1 do 14 godina u Srbiji, 45 procenata je bilo izloženo nekom obliku nasilnog disciplinovanja, dok je u romskim naseljima ovaj procenat još viši (67 procenata), pa je potrebno usmeriti pažnju na disciplinovanje dece u Srbiji.
- Nasilno disciplinovanje deteta češće je u bogatijim domaćinstvima u Srbiji dok je ovaj trend suprotan kod dece koja žive u romskim naseljima u Srbiji (deca iz siromašnijih kvintila su više izložena nasilnom disciplinovanju).
- Nasilnom disciplinovanju su podjednako izloženi dečaci i devojčice u Srbiji.
- Korišćenje metoda fizičkog kažnjavanja dece u Srbiji opada od uzrasta 3–4 godine do uzrasta 10–14 godina, dok se nivo psihičko kažnjavanje održava i u tom uzrastu.
- U opštoj populaciji samo 10 procenata majki/staratelja misli da je za pravilno odgajanje i vaspitavanje deteta neophodno fizički kažnjavati dete u poređenju sa 20 procenata dece koja su u prethodnom periodu bila kažnjavana. U romskim naseljima samo 8 procenata majki podržava fizičko kažnjavanje u poređenju sa 40 procenata dece koja su u poslednjih mesec dana bila kažnjavana.

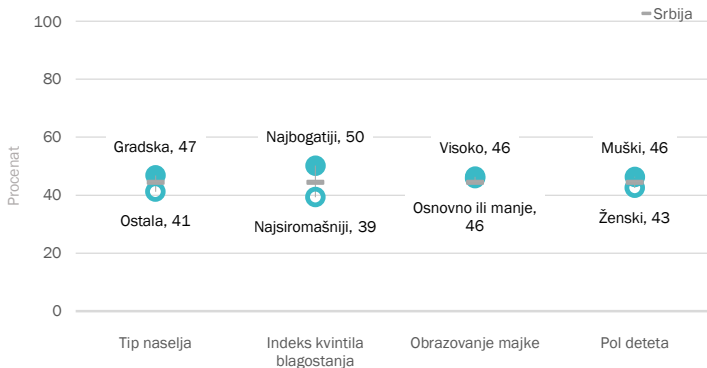
Fizičko kažnjavanje: Drmusanje ili udaranje deteta otvorenom šakom po dlanu/ruci/nozi, pljeskanje ili udaranje po zadnjici golom rukom ili nekim čvrstim predmetom, šamaranje ili udaranje deteta po glavi, licu ili ušima i jako ili često udaranje ili premlaćivanje deteta.

Teško fizičko kažnjavanje: Šamaranje ili udaranje deteta po glavi, licu ili ušima i jako ili često udaranje ili premlaćivanje deteta

Psihološko kažnjavanje: Vikanje, vrištanje na dete, nazivanje deteta uvredljivim imenima 'glupo' ili 'lenjo' i sl.

Nasilno disciplinovanje: Bilo koji oblik fizičkog i/ili psihološkog kažnjavanja.

Nasilno disciplinovanje: Nejednakosti Srbija

Procenat dece starosti od 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena nekom obliku nasilnog disciplinovanja, prema osnovnim karakteristikama

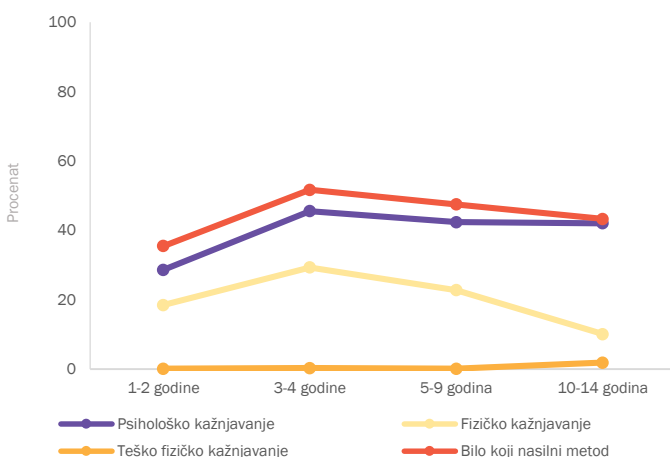
Nasilno disciplinovanje: Nejednakosti Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti od 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena nekom obliku nasilnog disciplinovanja, prema osnovnim karakteristikama

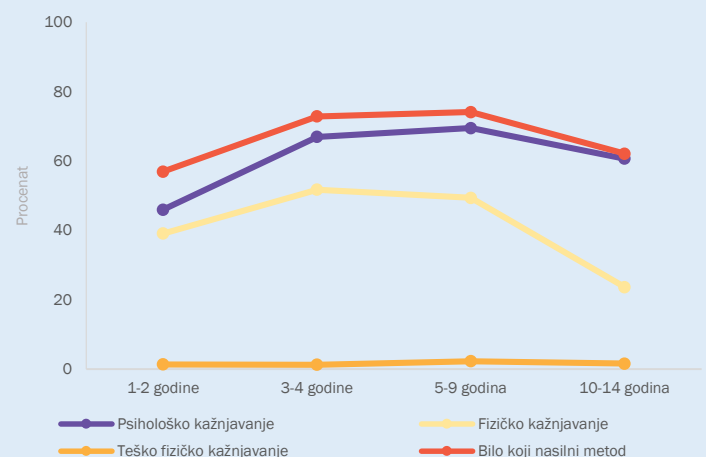
(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Nasilno disciplinovanje: Starosni obrasci Srbija

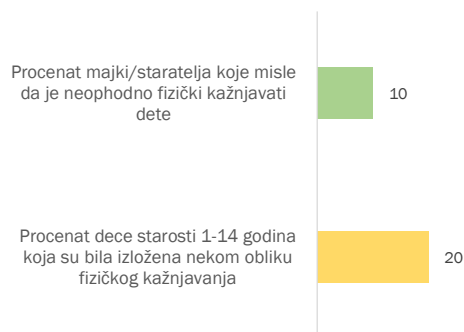
Procenat dece starosti 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena bilo kom obliku nasilnog disciplinovanja, prema obliku i starosti

Nasilno disciplinovanje: Starosni obrasci Srbija – romska naselja

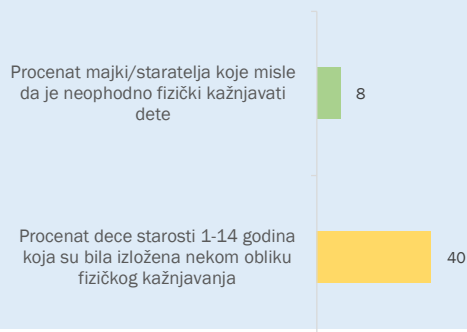

Procenat dece starosti 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena bilo kom obliku nasilnog disciplinovanja, prema obliku i starosti

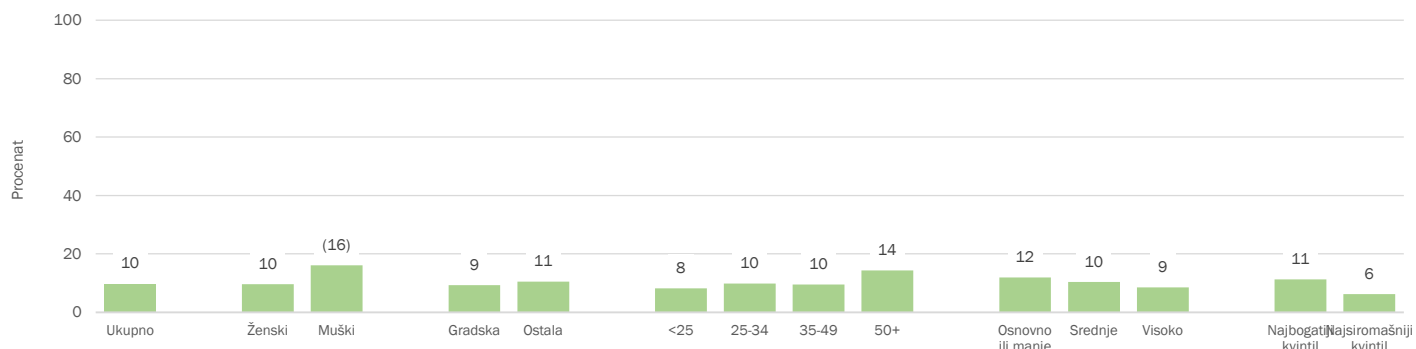
Fizičko kažnjavanje: Stavovi i Iskustva Srbija

Fizičko kažnjavanje: Stavovi i Iskustva Srbija – romska naselja

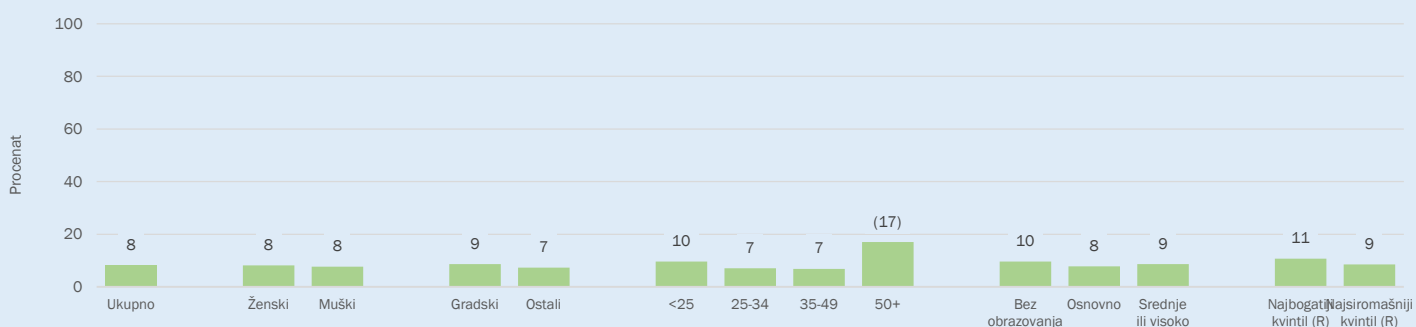

Stavovi prema fizičkom kažnjavanju Srbija

Procenat majki/staratelja koje misle da je za pravilno odgajanje i vaspitavanje deteta neophodno fizički kažnjavati dete, prema osnovnim karakteristikama
() Podaci su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva

Stavovi prema fizičkom kažnjavanju Srbija – romska naselja

Procenat majki/staratelja koji misle da je za pravilno odgajanje i vaspitavanje deteta neophodno fizički kažnjavati dete, prema osnovnim karakteristikama
() Podaci su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja u Srbiji za romska naselja koji se odnose na disciplinovanje deteta. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama PR.2.1 i PR.2.2 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019. Dečiji rad

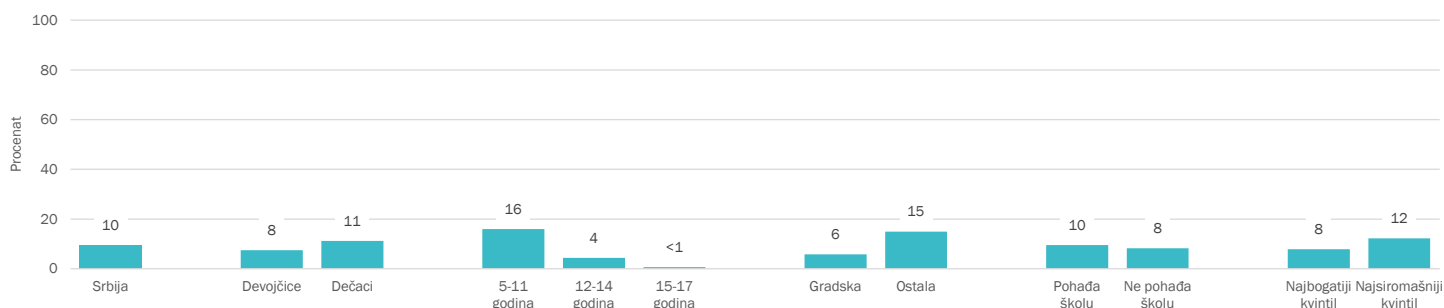

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Dečiji rad: Nivoi i razvrstavanja

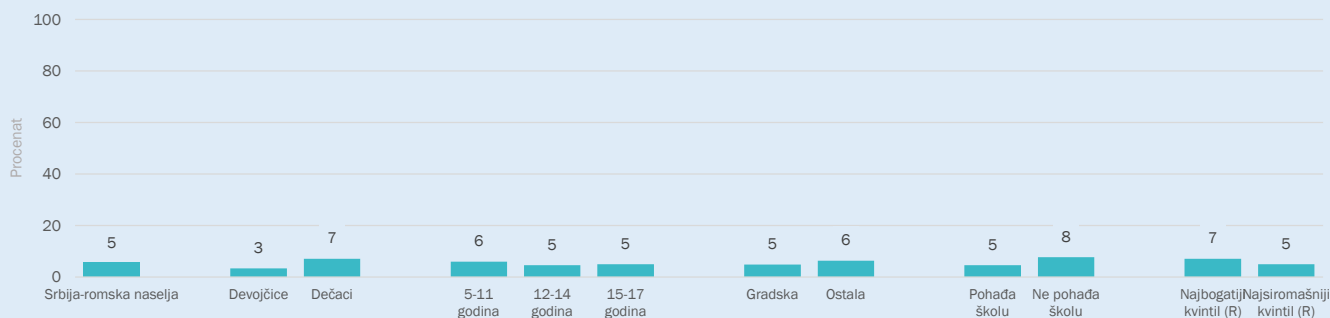

Dečiji rad za decu starosti 5–17 godina: SDG 8.7.1 Srbija

Procenat dece starosti od 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema osnovnim karakteristikama

Dečiji rad za decu starosti 5–17 godina: SDG 8.7.1 Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti od 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema osnovnim karakteristikama

(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Definicija dečijeg rada

Starost 5 do 11 godina: Najmanje 1 sat ekonomskih aktivnosti ili 21 sat neplaćenog rada u domaćinstvu nedeljno.

Starost 12 do 14 godina: Najmanje 14 sati ekonomskih aktivnosti ili 21 sat neplaćenog rada u domaćinstvu nedeljno.

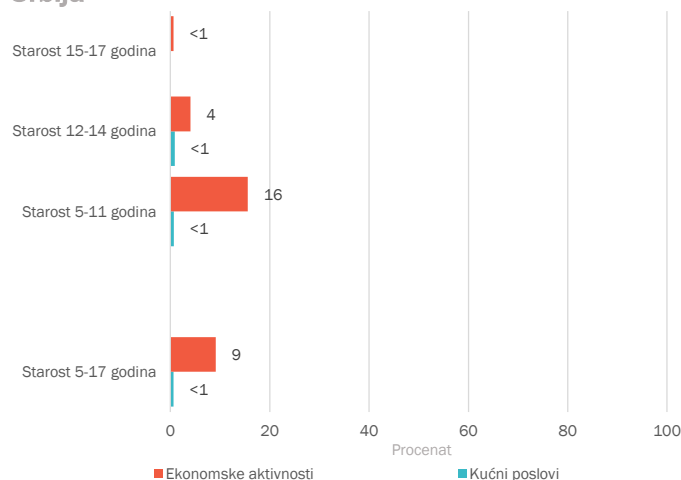
Starost 15 do 17 godina: Najmanje 43 sata ekonomskih aktivnosti. Nema ograničenja za broj sati neplaćenog rada u domaćinstvu.

Ekonomske aktivnosti uključuju plaćeni ili neplaćeni rad za nekoga ko nije član domaćinstva, rad na porodičnoj farmi ili u porodičnom poslu.

Kućni poslovi podrazumevaju poslove kao što su kuvanje, čišćenje ili briga o deci.

Imajte u vidu da je definicija dečijeg rada promenjena tokom implementacije šeste runde MICS istraživanja. Promene se odnose na starosne granice za kućne poslove i isključenje opasnih uslova rada. Iako opšti koncept dečijeg rada uključuje opasne uslove rada, definicija dečijeg rada koja se koristi za izveštavanje prema SDG indikatorima to ne uključuje.

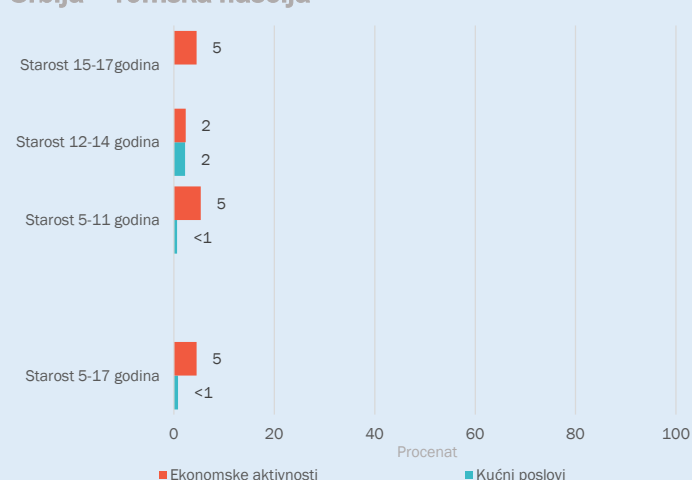
Vrste dečijeg rada Srbija

Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema vrsti rada i starosti

Napomena: Ovi podaci odražavaju proporciju dece uključene u aktivnosti na nivou starosne granice ili iznad starosne granice date u okviru za definisanje.

Vrste dečijeg rada Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema vrsti rada i starosti

Napomena: Ovi podaci odražavaju proporciju dece uključene u aktivnosti na nivou starosne granice ili iznad starosne granice date u okviru za definisanje.

Nejednakosti u dečijem radu Srbija

Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema vrsti rada i polu

Napomena: Ovi podaci odražavaju proporciju dece uključene u aktivnosti na nivou starosne granice ili iznad starosne granice date u okviru u kome su prikazane definicije dečijeg rada.

Nejednakosti u dečijem radu Srbija – romska naselja

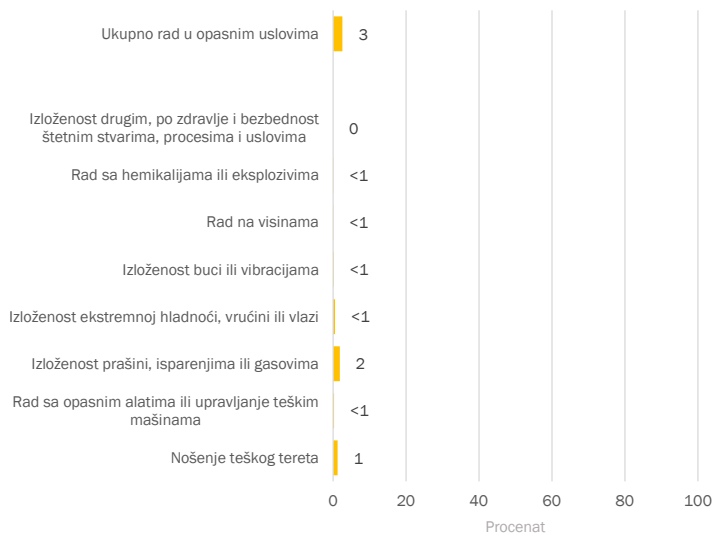
Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema vrsti rada i polu

Napomena: Ovi podaci odražavaju proporciju dece uključene u aktivnosti na nivou starosne granice ili iznad starosne granice date u okviru u kome su prikazane definicije dečijeg rada.

Ključne poruke

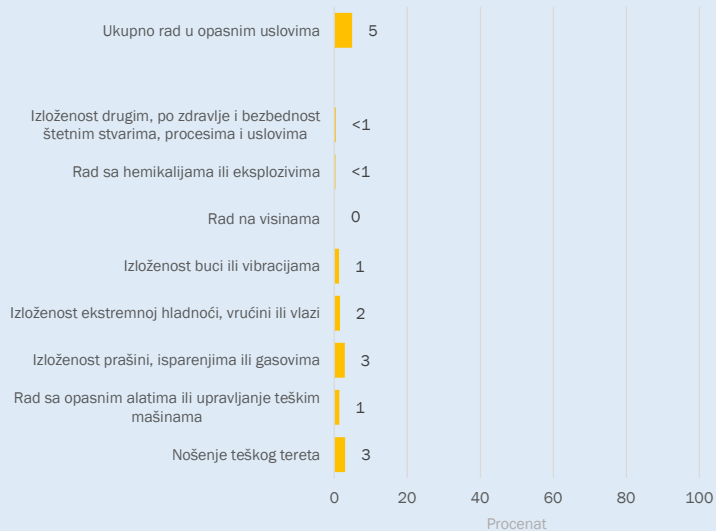
- Dečiji rad je češći u naseljima koja nisu gradska, i među decom starosti 5–11 godina.
- Kada su u pitanju deca koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima, malo je veća verovatnoća da će biti uključena u dečiji rad nego deca koja žive u domaćinstvima iz bogatijih kvintila.
- Prevalencija dečijeg rada u opštoj populaciji u Srbiji je 10 procenata dok je ista prevalencija među decom koja žive u romskim naseljima u Srbiji 5 procenata.
- Dečiji rad u Srbiji je rasprostranjeniji u regionu Šumadije i Zapadne Srbije nego u Beogradskom regionu.
- Pet procenata dece u romskim naseljima u Srbiji i 3 procenta dece u ukupnom stanovništvu u Srbiji rade u opasnim uslovima.

Opasni uslovi rada Srbija

Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja rade u opasnim uslovima, prema osnovnim karakteristikama

Opasni uslovi rada Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja rade u opasnim uslovima, prema osnovnim karakteristikama

Podaci o dečijem radu prema regionima

Region	Ukupan dečiji rad
Srbija	10
Beogradski region	7
Region Vojvodine	8
Region Šumadije i Zapadne Srbije	15
Region Južne i Istočne Srbije	8

Procenat dece starosti 5 do 17 godina uključene u dečiji rad, prema regionima

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja u Srbiji za romska naselja koji se odnose na disciplinovanje dečiji rad. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama PR.3.3 i PR.3.4 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ovo i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019. Dečiji brakovi

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Dečiji brakovi: Nivoi i razvrstavanja

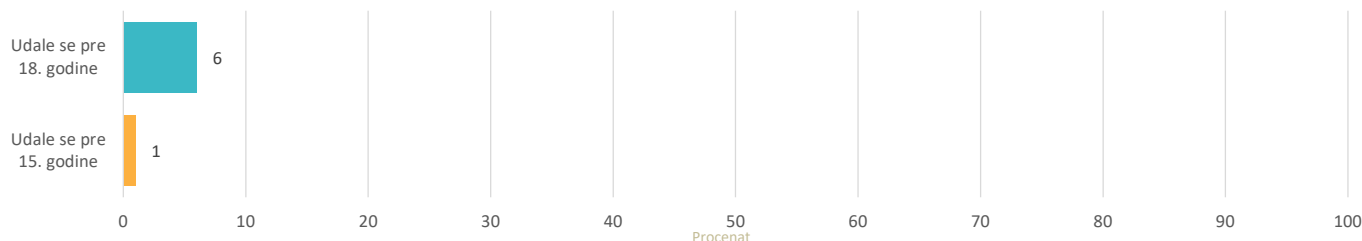

#EY
3A TEBE

Stupanje u brak pre 15. godine i pre 18. godine: SDG 5.3.1

Srbija

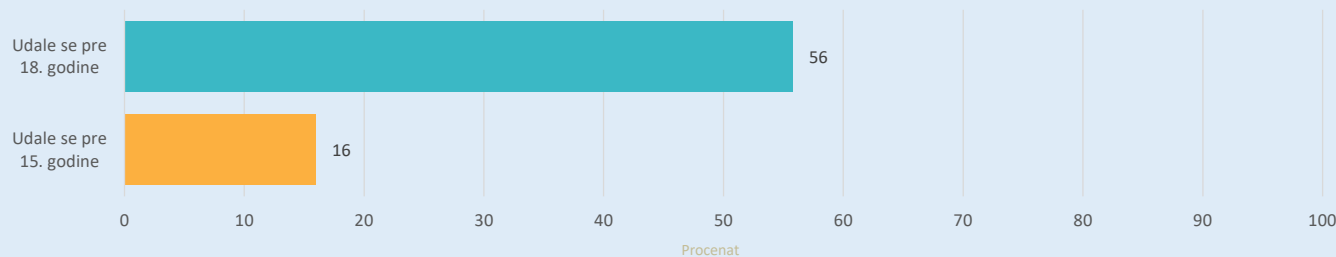

Procenat žena starosti 20–24 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre navršenih 15 odnosno pre navršenih 18 godina.

Gornji grafikon se odnosi na žene starosti 20 do 24 godine, pošto je ova najmlađa kohorta najskorije izašla iz izloženosti riziku od dečijih brakova, zbog čega je ona najpribližnija trenutnoj prevalenciji dečijih brakova. Naredni grafikoni, koji pokazuju razvrstavanje prema osnovnim karakteristikama, odnose se na kompletnu kohortu žena starosti 20 to 49 godine.

Stupanje u brak pre 15. godine i pre 18. godine: SDG 5.3.1

Srbija – romska naselja

Procenat žena starosti 20–24 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre navršenih 15 odnosno pre navršenih 18 godina.

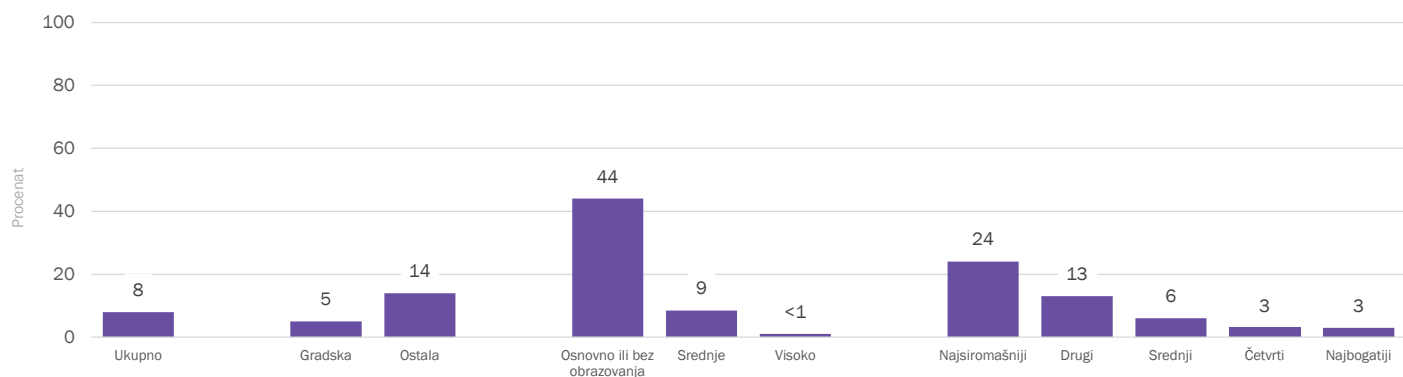
Gornji grafikon se odnosi na žene starosti 20 do 24 godine, pošto je ova najmlađa kohorta najskorije izašla iz izloženosti riziku od dečijih brakova, zbog čega je ona najpribližnija trenutnoj prevalenciji dečijih brakova. Naredni grafikoni, koji pokazuju razvrstavanje prema osnovnim karakteristikama, odnose se na kompletnu kohortu žena starosti 20 to 49 godine.

Ključne poruke

- Uočena je primetna razlika u stopi dečijeg braka kod žena starosti 20–24 godina u opštoj populaciji u poređenju sa ženama starosti 20–24 godine koje žive u romskim naseljima u Srbiji.
- Beogradski region ima najmanju prevalencu braka pre 18. godine među ženama starosti 20–49 u ukupnom stanovništvu u Srbiji.
- Brak pre 18. godine među ženama starosti 20–49 godina češći je kod žena koje žive u siromašnijim domaćinstvima i u sredinama koje nisu gradske, kao i među ženama sa nižim nivoom obrazovanja.
- Tokom godina u ukupnom stanovništvu u Srbiji procenat žena starosti 20–49 godina koje su se udale pre 18. godine neznatno se smanjio.

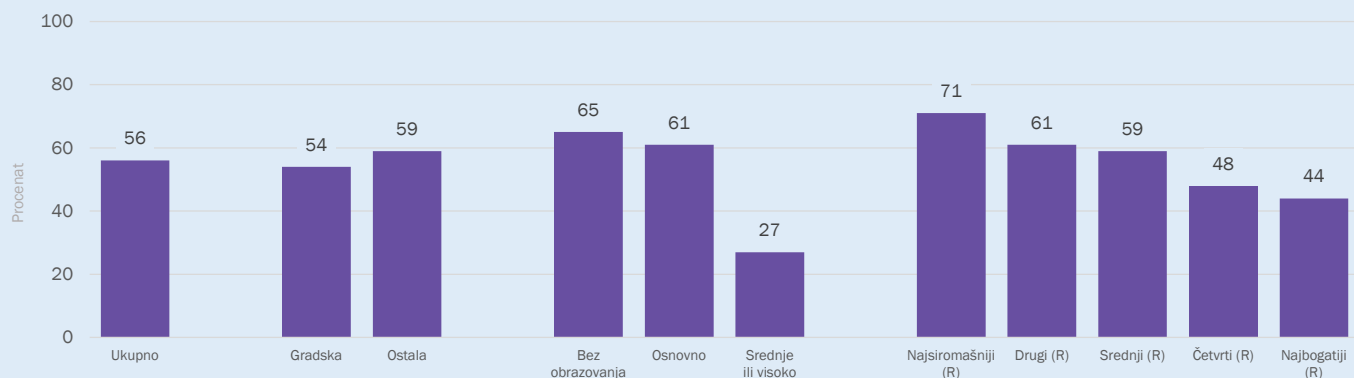
Dečiji brakovi: Nivoi & razvrstavanja (žene starosti 20-49 godina)

Razvrstavanja u pogledu stupanja u brak pre 18. godine Srbija

Procenat žena starosti 20–49 godina koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre navršenih 18 godina, prema osnovnim karakteristikama

Razvrstavanja u pogledu stupanja u brak pre 18. godine Srbija – romska naselja

Procenat žena starosti 20–49 godina koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre navršenih 18 godina, prema osnovnim karakteristikama

(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su sprovedeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

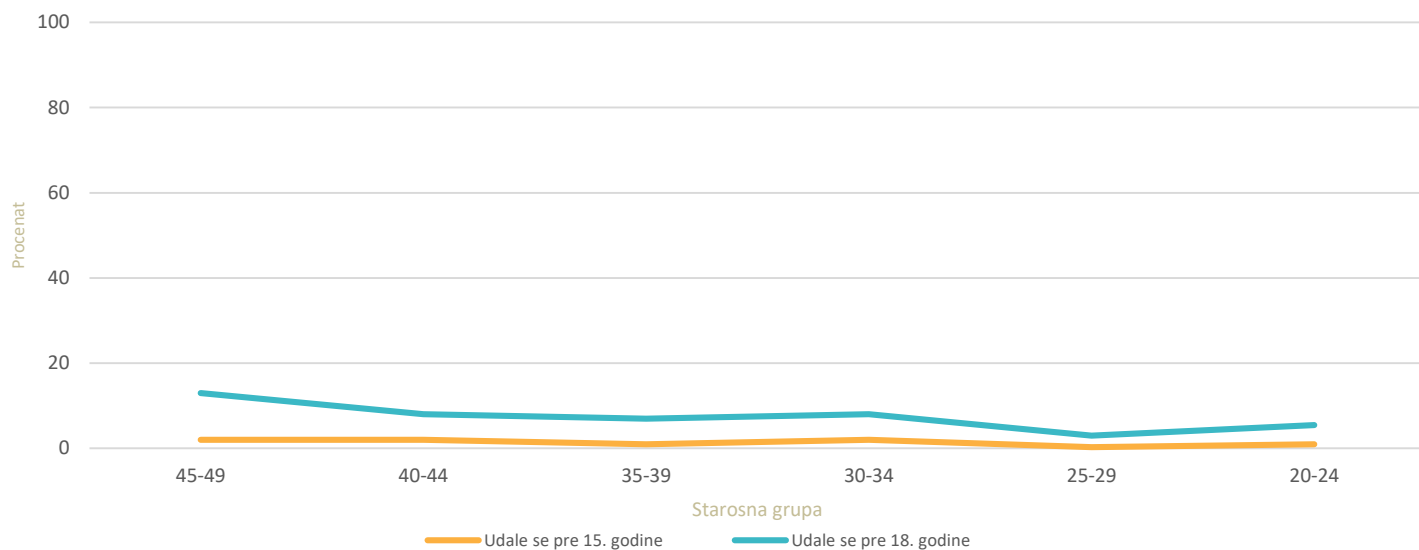
Podaci o dečijim brakovima po regionima

Region	Udale se pre 18. godine
Srbija	8
Beogradski region	4
Region Vojvodine	9
Region Šumadije i Zapadne Srbije	9
Region Južne i Istočne Srbije	11

Procenat žena starosti 20–49 godina koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre navršenih 18 godina, prema regionima

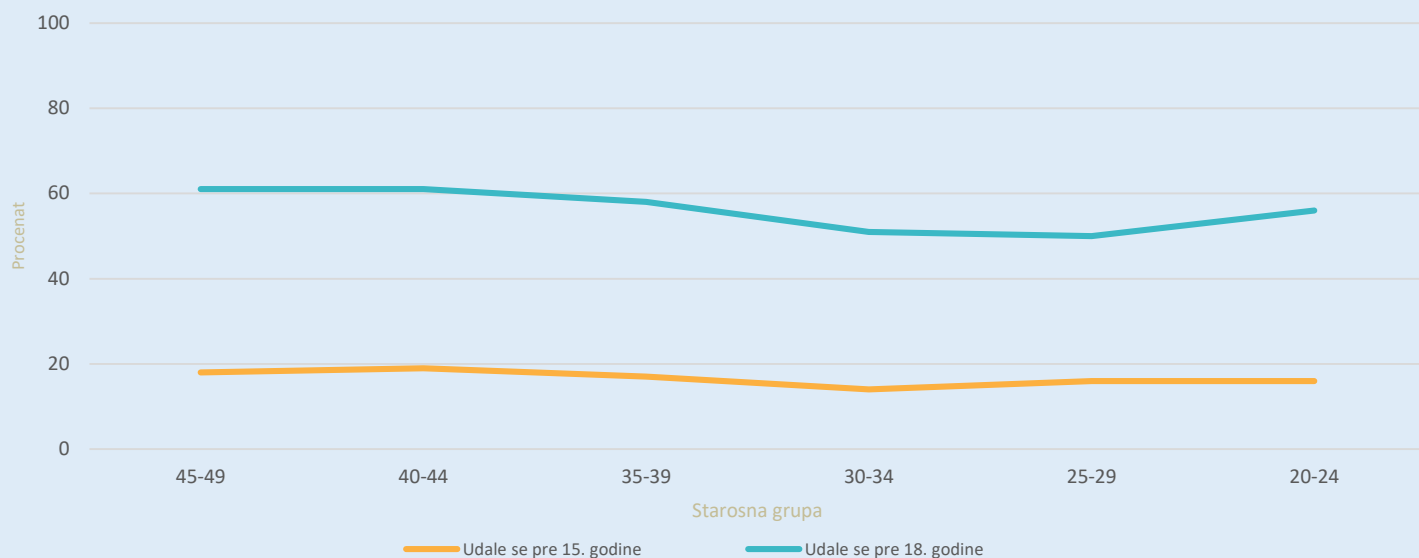
Stupanje u brak pre 18. godine je nešto što se događa mnogim mladim devojkama. U mnogim delovima sveta roditelji podstiču kćerke da se udaju dok su još deca u nadi da će od njihovog braka imati koristi i iz finansijske i iz društvene perspektive i da će se, u isto vreme, osloboditi finansijskog tereta u porodici. Maloletnički brakovi, međutim, predstavljaju kršenje ljudskih prava, ugrožavaju razvoj devojčica i često dovode do ranih trudnoća i društvene izolacije, a nedovoljno obrazovanje i loša stručna obuka jačaju rodnu prirodu siromaštva. Pravo na „slobodan i potpun“ pristanak na brak je priznato u Opštoj deklaraciji o pravima čoveka, a priznato je i da pristanak ne može biti „slobodan i potpun“ kada jedna od strana nije dovoljno zrela da donese promišljenu odluku o izboru životnog partnera.

Trendovi u dečijim brakovima Srbija

Procenat žena starosti 20-49 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre navršenih 15 odnosno pre navršenih 18 godine, prema starosnim grupama

Trendovi u dečijim brakovima Srbija – romska naselja

Procenat žena starosti 20-49 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre navršenih 15 odnosno pre navršenih 18 godine, prema starosnim grupama

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF), UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja u Srbiji za romska naselja koji se odnose na dečiji brak. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama PR.4.1W i PR.4.2. (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ovo i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019. Adolescenti

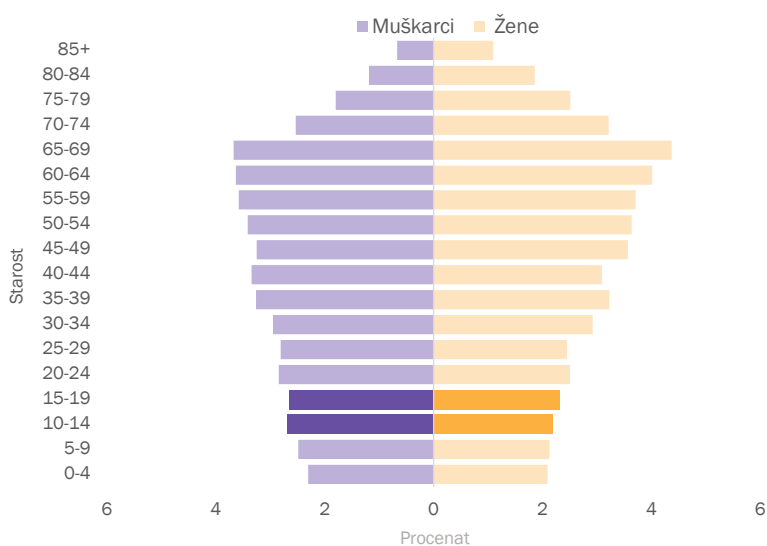

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Populacija adolescenata:
Uzrast 10-19 godina

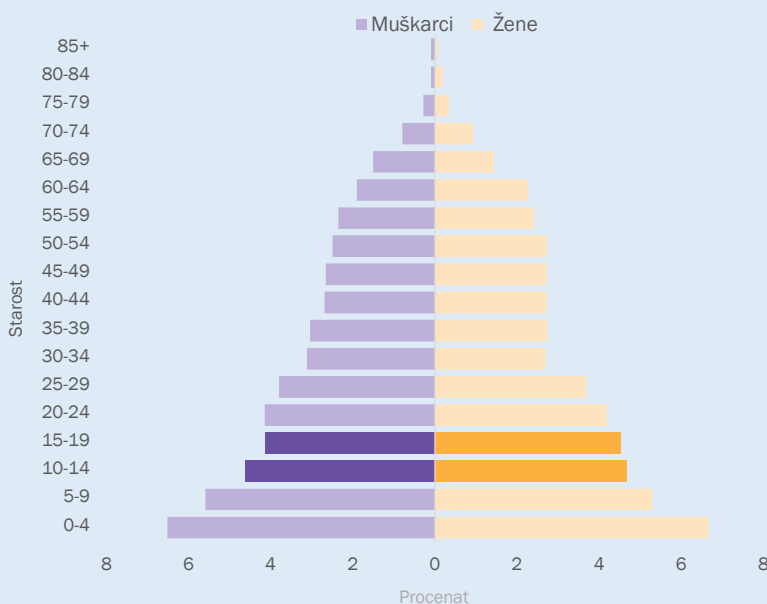
Raspodela stanovništva u domaćinstvima prema starosti i polu Srbija

Ovaj kratki pregled o dobrobiti adolescenata bavi se osnovnim ključnim oblastima za adolescente:

- Svaki adolescent preživljava i napreduje
- Svaki adolescent uči
- Svaki adolescent je zaštićen od nasilja i eksploatacije
- Svaki adolescent živi u bezbednom i čistom okruženju
- Svaki adolescent ima jednake šanse u životu

Raspodela stanovništva u domaćinstvima prema starosti i polu Srbija – romska naselja

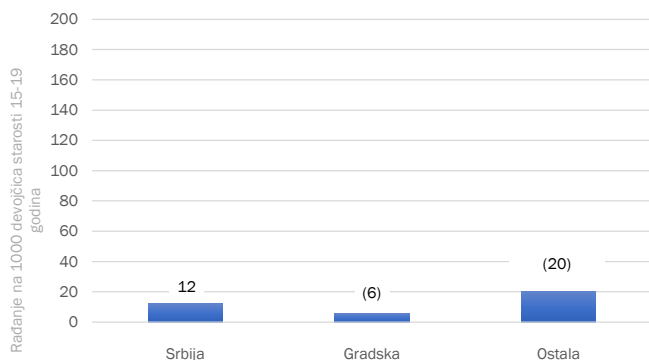

Svaki adolescent preživljava i napreduje

Prema nekim pokazateljima, adolescencija je najzdraviji period života, ali takođe može i da ukaže na prve manifestacije pojava koje mogu da imaju doživotni uticaj na zdravlje i dobrobit, kao što su nebezbedno seksualno ponašanje, rano rađanje i zloupotreba određenih supstanci. Pokazalo se da zdravstvene intervencije u ovom periodu mogu da ostave dugoročne posledice. Pristup odgovarajućim kontraceptivnim metodama presudan je za prevenciju adolescentske trudnoće i njenih posledica obezbeđujući adolescentkinjama da uđu u odraslo doba sa mogućnošću da planiraju svoje trudnoće i vode zdrav i produktivan život.

Stopa rađanja adolescentkinja: SDG 3.7.2

Srbija

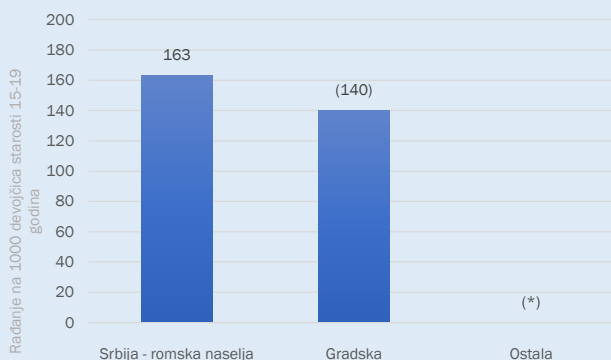

Specifična stopa fertiliteta prema starosti za adolescentkinje starosti 15–19 godina: predstavlja broj živorođenja u poslednje 3 godine, podeljen sa prosečnim brojem adolescentkinja u datoj starosnoj grupi tokom istog perioda, izražen na 1000 adolescentkinja

() Podaci su bazirani na 125–249 neponderisanih osoba-godina izloženosti

Stopa rađanja adolescentkinja: SDG 3.7.2

Srbija – romska naselja

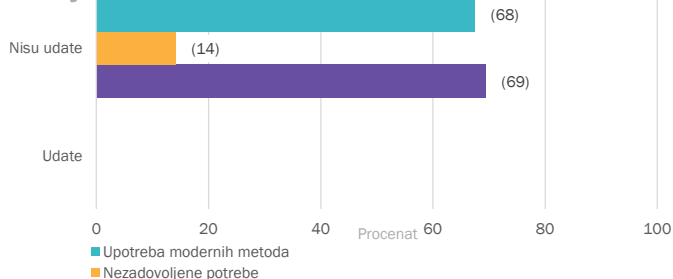
Specifična stopa fertiliteta prema starosti za adolescentkinje starosti 15–19 godina: predstavlja broj živorođenja u poslednje 3 godine, podeljen sa prosečnim brojem adolescentkinja u datoj starosnoj grupi tokom istog perioda, izražen na 1000 adolescentkinja

() Podaci su bazirani na 125–249 neponderisanih osoba-godina izloženosti

(*) Podaci su bazirani na manje od 125 neponderisanih osoba-godina izloženosti

Upotreba modernih metoda kontracepcije, nezadovoljena potreba i zadovoljena potreba za modernim metodama: SDG 3.7.1

Srbija

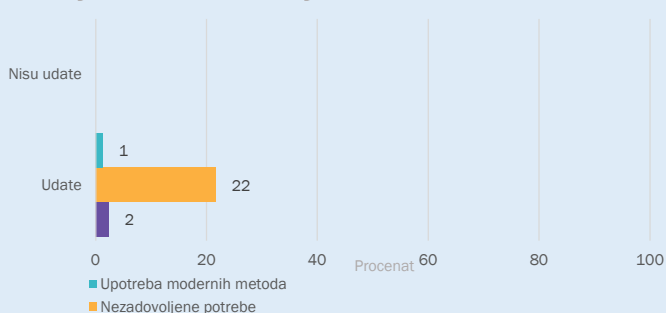
Procenat adolescentkinja starosti 15–19 godina koje primenjuju (ili čiji partner primenjuje) neki metod kontracepcije, procenat sa nezadovoljenom potrebom za kontracepcijom i procenat zadovoljenih potreba za modernim metodama planiranja porodice, prema bračnom statusu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Podaci za udate adolescentkinje bazirani su na manje od 25 neponderisanih slučajeva i nisu prikazani

Upotreba modernih metoda kontracepcije, nezadovoljena potreba i zadovoljena potreba za modernim metodama: SDG 3.7.1

Srbija – romska naselja

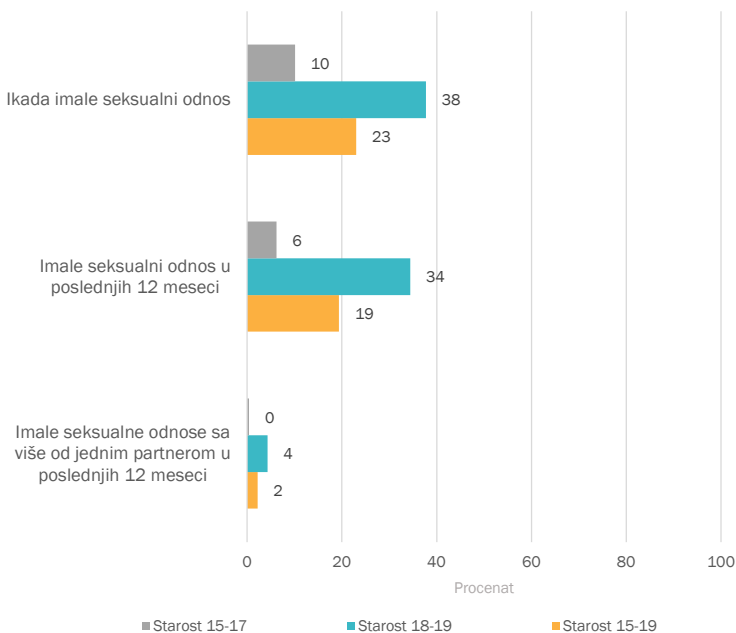
Procenat adolescentkinja starosti 15–19 godina koje primenjuju (ili čiji partner primenjuje) neki metod kontracepcije, procenat sa nezadovoljenom potrebom za kontracepcijom i procenat zadovoljenih potreba za modernim metodama planiranja porodice, prema bračnom statusu

Podaci za neudate adolescentkinje bazirani su na manje od 25 neponderisanih slučajeva i nisu prikazani

Nezadovoljena potreba za kontracepcijom odnosi se na fertile žene koje ne koriste nijednu metodu kontracepcije, ali žele da odlože naredni porođaj (proređivanje broja trudnoća) ili žele potpuno da prestanu sa rađanjem (ograničenje broja dece).

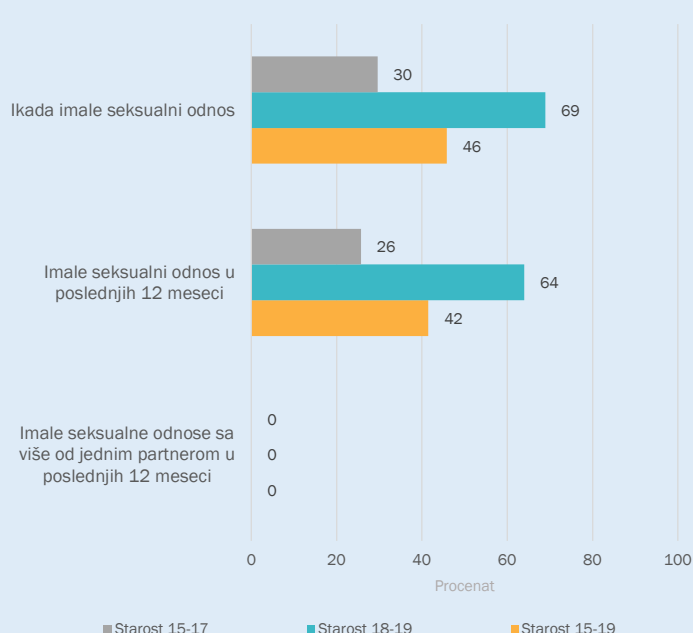
Procenat zadovoljene potrebe definisan je kao udeo žena koje trenutno koriste savremene metode kontracepcije u odnosu na ukupnu potrebu za kontracepcijom. Ukupna potreba za kontracepcijom uključuje žene koje trenutno imaju nezadovoljenu potrebu (za proređivanjem broja trudnoća ili ograničenjem broja dece) i one koje trenutno koriste savremene metode kontracepcije.

Seksualni odnosi sa više partnera Srbija

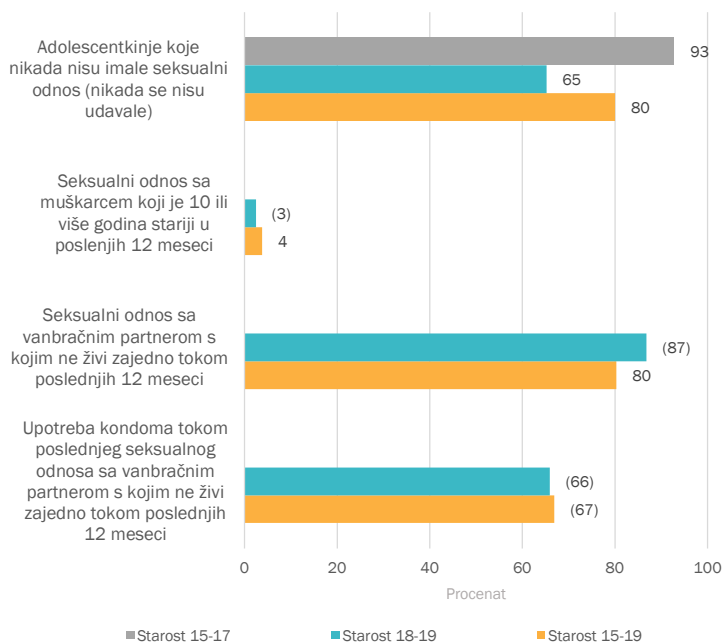
Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje su ikada imale seksualni odnos, koje su imale seksualni odnos u poslednjih 12 meseci i koje su imale seksualni odnos sa više od jednim partnerom u poslednjih 12 meseci
Indikator „Korišćenje kondoma tokom poslednjeg seksualnog odnosa među adolescentkinjama sa više seksualnih partnera“ nije prikazan jer su podaci bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva.

Seksualni odnosi sa više partnera Srbija – romska naselja

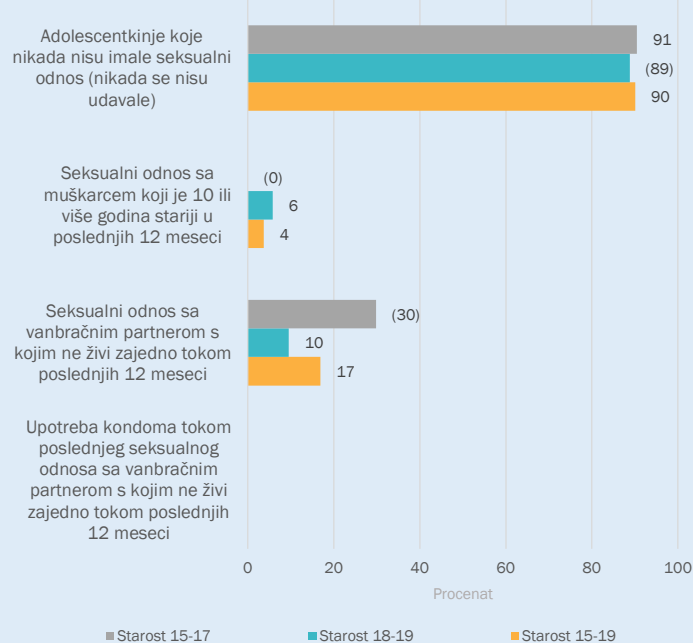
Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje su ikada imale seksualni odnos, koje su imale seksualni odnos u poslednjih 12 meseci i koje su imale seksualni odnos sa više od jednim partnerom u poslednjih 12 meseci
Indikator „Korišćenje kondoma tokom poslednjeg seksualnog odnosa među adolescentkinjama sa više seksualnih partnera“ nije prikazan jer su podaci bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva.

Ključni indikatori seksualnog ponašanja Srbija

Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina prema ključnim indikatorima seksualnog ponašanja
() Podaci su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva
Podaci za starosnu grupu od 15 do 17, osim za indikator „Adolescentkinje koje nikada nisu imale seks (nikad se nisu udavale)“, su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva i nisu prikazani

Ključni indikatori seksualnog ponašanja Srbija – romska naselja

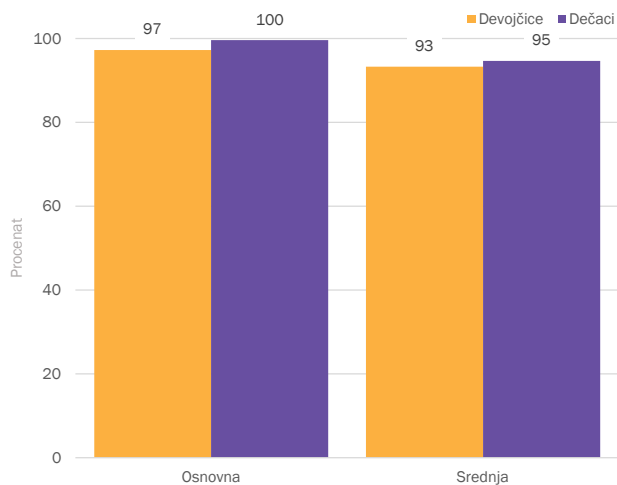

Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina prema ključnim indikatorima seksualnog ponašanja
() Podaci su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva
Podaci za indikator „Upotreba kondoma tokom poslednjeg seksualnog odnosa sa vanbračnim partnerom s kojim ne živi tokom poslednjih 12 meseci“ nisu prikazani, jer su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Svaki adolescent uči

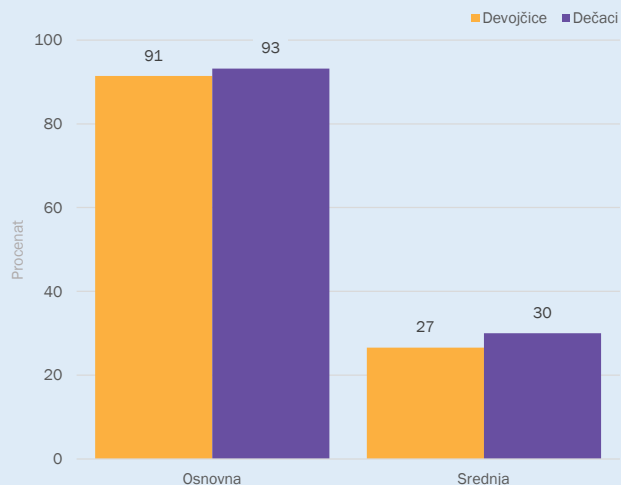
Nalazi za osnovno i srednje obrazovanje predstavljeni su prema nacionalnoj klasifikaciji obrazovnog sistema. Nacionalna klasifikacija obrazovnog sistema obuhvata 8 razreda obaveznog osnovnoškolskog obrazovanja (tipično za uzrast 6–13 godina; deca koja napune 6 godina do kraja februara tekuće školske godine moraju se upisati u prvi razred osnovne škole) i 4 razreda srednjoškolskog obrazovanja (tipično za uzrast 14–17 godina).

Stope pohađanja škole Srbija

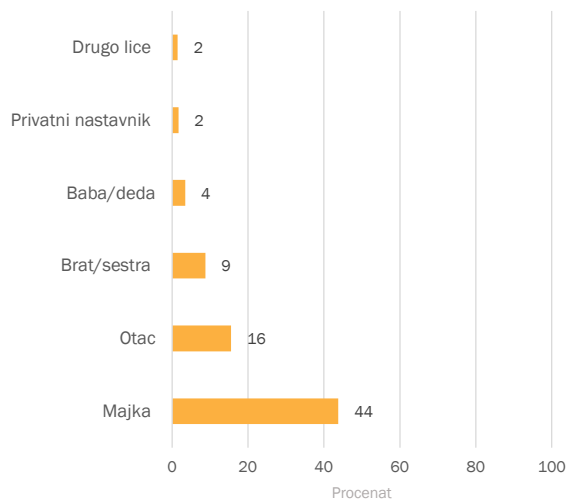
Prilagođena neto stopa pohađanja, prema nivou obrazovanja i polu

Stope pohađanja škole Srbija – romska naselja

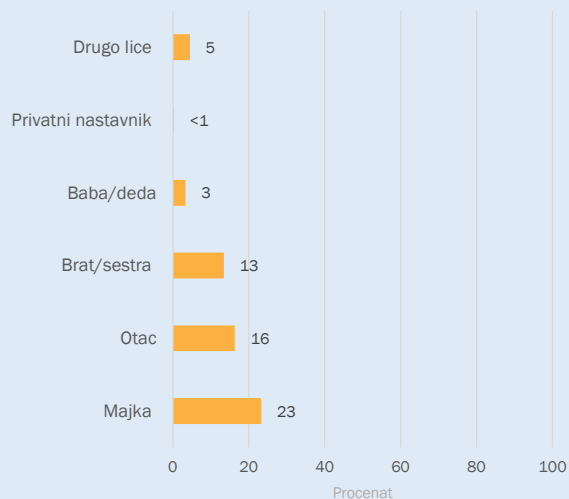
Prilagođena neto stopa pohađanja, prema nivou obrazovanja i polu

Pomoć sa domaćim zadacima Srbija

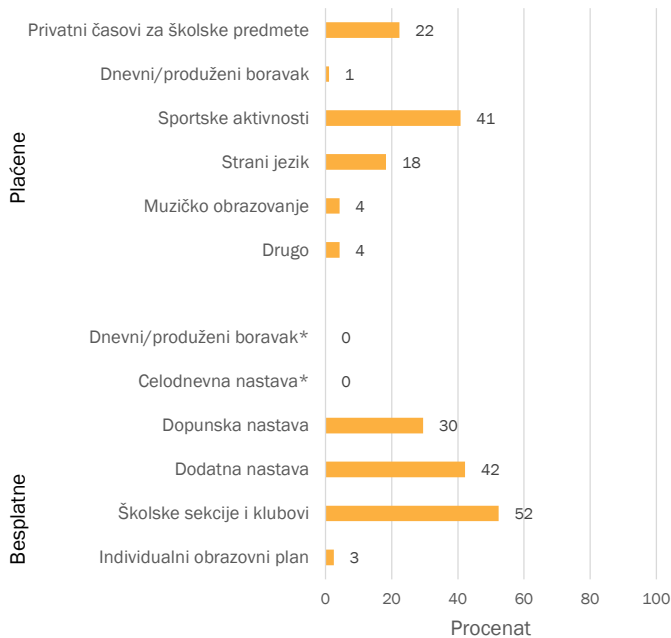
Procenat adolescenata starosti 10–14 godina koja imaju domaće zadatke i dobijaju pomoć sa domaćim zadacima, prema tome ko im pomaže

Pomoć sa domaćim zadacima Srbija – romska naselja

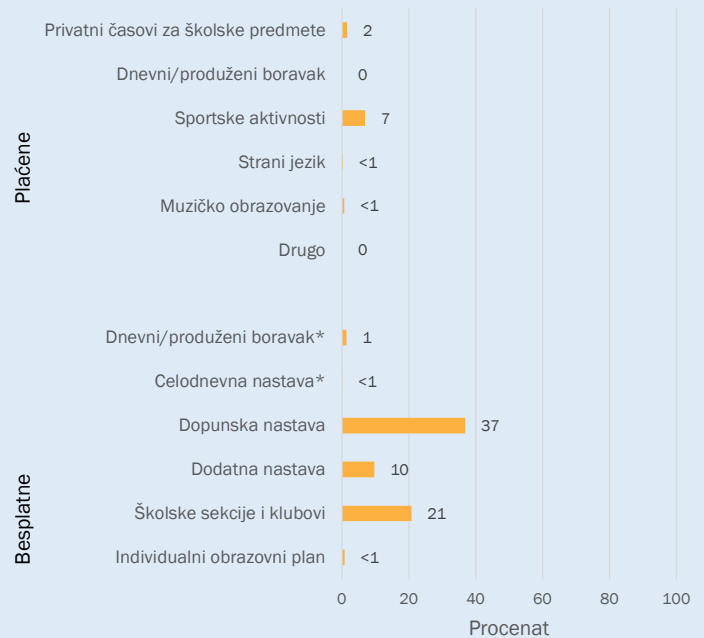
Procenat adolescenata starosti 10–14 godina koja imaju domaće zadatke i dobijaju pomoć sa domaćim zadacima, prema tome ko im pomaže

Učešće u aktivnostima vezanim za školu Srbija

Procenat adolescenata starosti 10–14 godina koja pohađaju školu koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo, i procenat koji učestvuju u školskim aktivnostima koje su besplatne
* Produženi školski boravak i celodnevna nastava odnose se na decu koja pohađaju osnovnu školu od 1-4. razreda

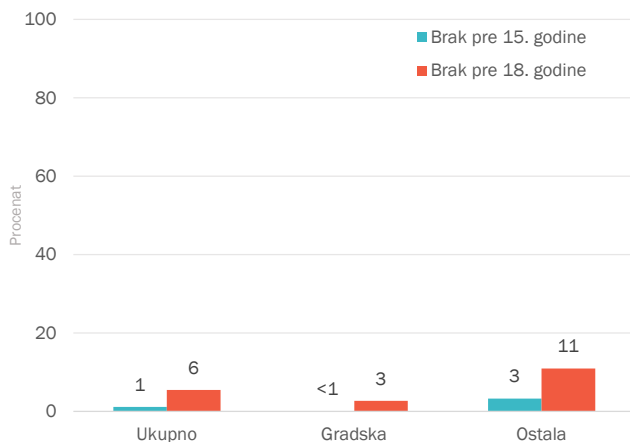
Učešće u aktivnostima vezanim za školu Srbija – romska naselja

Procenat adolescenata starosti 10–14 godina koja pohađaju školu koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo, i procenat koji učestvuju u školskim aktivnostima koje su besplatne
* Produženi školski boravak i celodnevna nastava odnose se na decu koja pohađaju osnovnu školu od 1-4. razreda

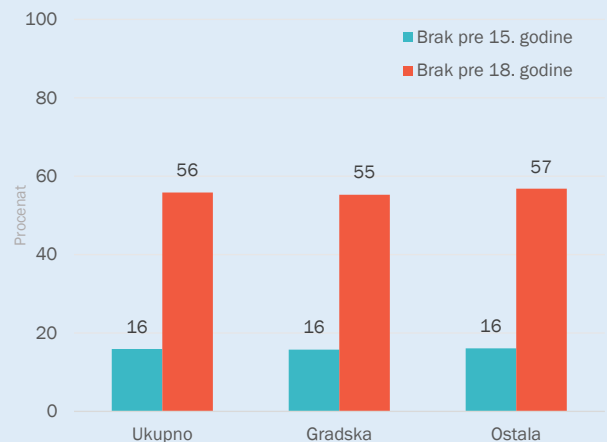
Svaki adolescent je zaštićen od nasilja i eksploatacije

Dečiji brak: SDG 5.3.1 Srbija

Procenat mladih žena starosti 20–24 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 15. godine i pre 18. godine, prema tipu naselja

Dečiji brak: SDG 5.3.1 Srbija – romska naselja

Procenat mladih žena starosti 20–24 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 15. godine i pre 18. godine, prema tipu naselja

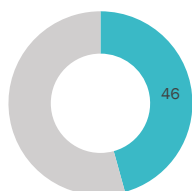
Adolescencija je doba povećanog rizika od određenih oblika nasilja i eksploatacije. Početak puberteta predstavlja važnu promenu u životima devojčica i dečaka pri čemu rod, seksualnost i seksualni identitet počinju da dobijaju veći značaj, povećavajući osetljivost na određene oblike nasilja, posebno za devojčice u adolescentskom dobu. Određene štetne tradicionalne prakse kao što su rani brakovi, često se dešavaju na početku puberteta. Istovremeno, kako deca ulaze u pubertet, počinju da provode više vremena van svojih domova i ulaze u bližnje odnose sa širim krugom ljudi, uključujući i vršnjake i emotivne partnere. Ova promena na društvenom planu donosi puno prednosti, ali takođe može da izloži adolescente novim oblicima nasilja.

Svaki adolescent je zaštićen od nasilja i eksploatacije

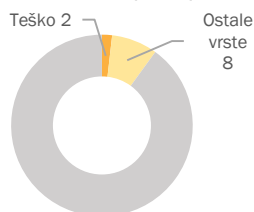
Disciplinovanje deteta

Srbija

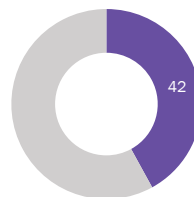
Samo nenasilni metodi

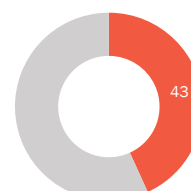
Fizičko kažnjavanje

Psihičko kažnjavanje

Bilo koji nasilni metod*

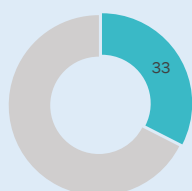
Procenat adolescenata starosti 10-14 godina koji su u prethodnih mesec dana bili izloženi nekom obliku disciplinovanja, prema metodama disciplinovanja

*Razvrstavanje prema uzrastu SDG 16.2.1

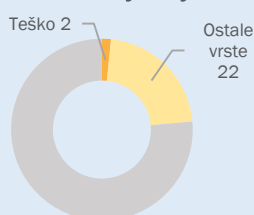
Disciplinovanje deteta

Srbija – romska naselja

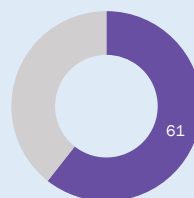
Samo nenasilni metodi

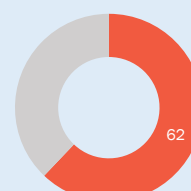
Fizičko kažnjavanje

Psihičko kažnjavanje

Bilo koji nasilni metod*

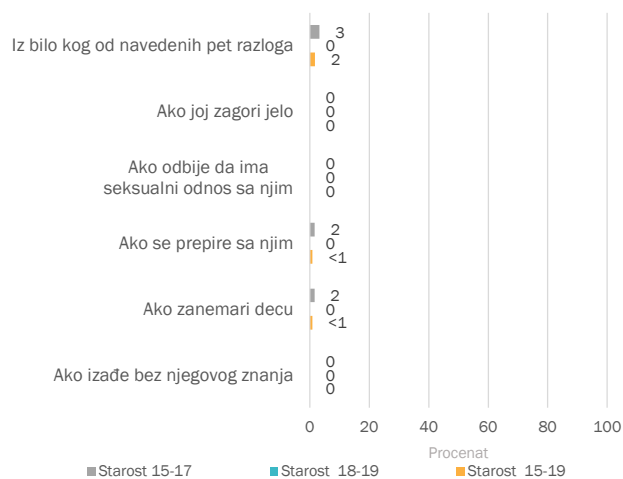

Procenat adolescenata starosti 10-14 godina koji su u prethodnih mesec dana bili izloženi nekom obliku disciplinovanja, prema metodama disciplinovanja

*Razvrstavanje prema uzrastu SDG 16.2.1

Stavovi prema nasilju u porodici

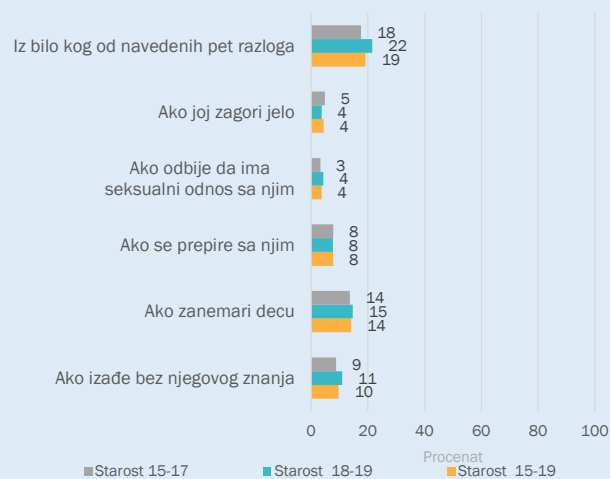
Srbija

Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje smatraju da suprug ima pravo da udari ili istuče svoju suprugu u različitim situacijama

Stavovi prema nasilju u porodici

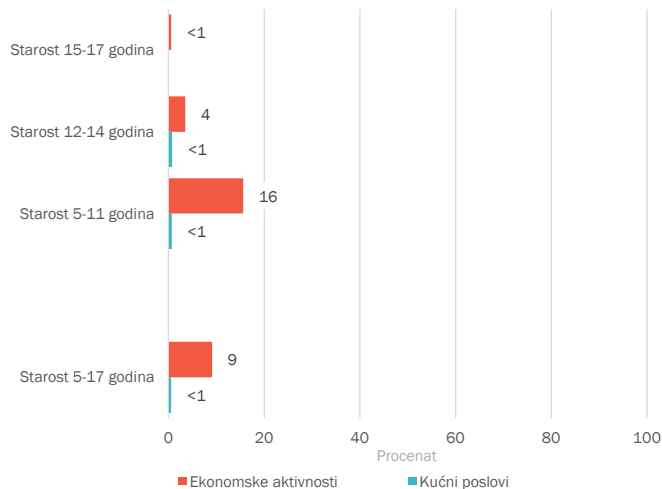
Srbija – romska naselja

Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje smatraju da suprug ima pravo da udari ili istuče svoju suprugu u različitim situacijama

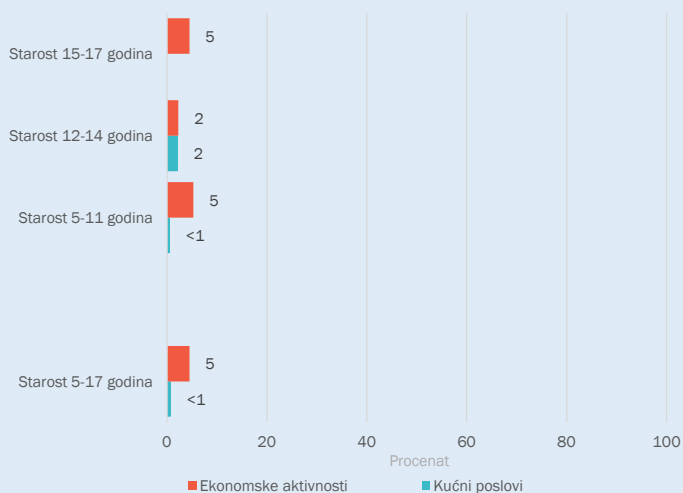
Svaki adolescent je zaštićen od nasilja i eksploatacije

Dečiji rad: SDG 8.7.1 Srbija

Procenat dece i adolescenata starosti 5-17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema vrsti rada i starosti
Napomena: Ovi podaci odražavaju proporciju dece uključene u aktivnosti na nivou starosne granice ili iznad starosne granice date u delu sa definicijama u nastavku

Dečiji rad: SDG 8.7.1 Srbija – romska naselja

Procenat dece i adolescenata starosti 5-17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema vrsti rada i starosti
Napomena: Ovi podaci odražavaju proporciju dece uključene u aktivnosti na nivou starosne granice ili iznad starosne granice date u delu sa definicijama u nastavku

Definicija dečijeg rada

Starost 5 do 11 godina: Najmanje 1 sat ekonomskih aktivnosti ili 21 sat neplaćenog rada u domaćinstvu nedeljno.

Starost 12 do 14 godina: Najmanje 14 sati ekonomskih aktivnosti ili 21 sat neplaćenog rada u domaćinstvu nedeljno.

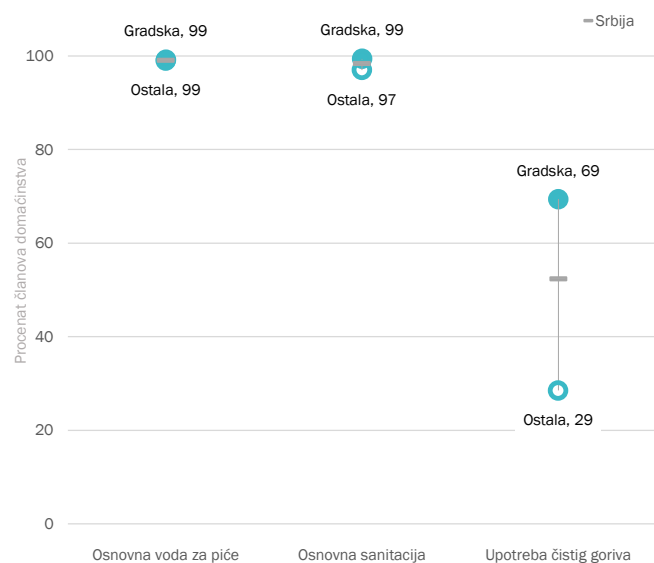
Starost 15 do 17 godina: Najmanje 43 sata ekonomskih aktivnosti. Nema ograničenja za broj sati neplaćenog rada u domaćinstvu.

Ekonomske aktivnosti uključuju plaćeni ili neplaćeni rad za nekoga ko nije član domaćinstva, rad na porodičnoj farmi ili u porodičnom poslu. Kućni poslovi podrazumevaju poslove kao što su kuvanje, čišćenje ili briga o deci.

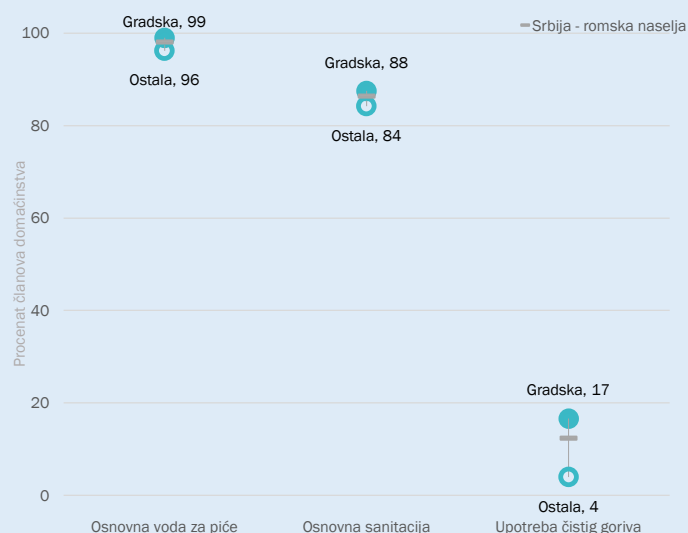
Imajte u vidu da je definicija dečijeg rada promenjena tokom implementacije šeste runde MICS istraživanja. Promene se odnose na starosne granice za kućne poslove i isključenje opasnih uslova rada. Iako opšti koncept dečijeg rada uključuje opasne uslove rada, definicija dečijeg rada koja se koristi za izveštavanje prema SDG indikatorima to ne uključuje.

Svaki adolescent živi u bezbednom i čistom okruženju

Voda, sanitacija i upotreba čistih goriva Srbija

Voda, sanitacija i upotreba čistih goriva Srbija – romska naselja

Podaci prikazani ovde su na nivou domaćinstva. Dokazi ukazuju na to da je pristup ovim uslugama za adolescente uporediv sa podacima za domaćinstvo.

Osnovna voda za piće SDG 1.4: Voda za piće iz poboljšanog izvora, vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće ne bude duže od 30 minuta za odlazak i povratak, uključujući čekanje u redu. Poboljšani izvori vode za piće su oni koji zahvaljujući svom izgledu i konstrukciji, mogu da isporuče bezbednu vodu i uključuju: tekuću vodu, bušeni ili pokriveni bunar, zaštićen/uređen izvor, kišnicu, kamion cisternu i flaširanu ili dostavljenu vodu.

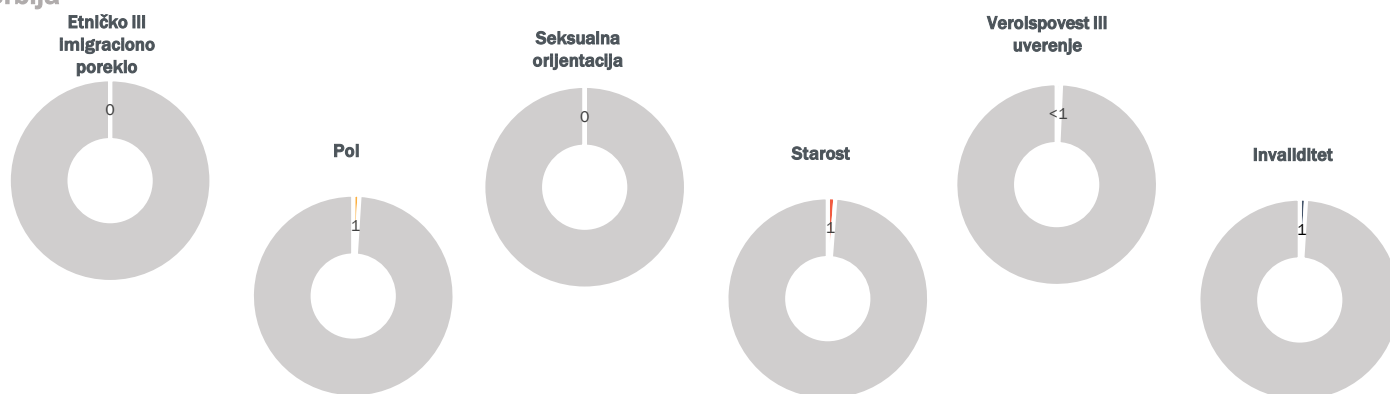
Osnovne sanitarne usluge SDG 1.4.1/6.2.1: Korišćenje poboljšanih objekata koji se ne dele sa drugim domaćinstvima. Poboljšane sanitarne prostorije su one koje su projektovane za higijensko odvajanje otpadnih materija (fekalija) od kontakta s ljudima, a uključuju: priključak na kanalizacioni sistem, septičku jamu, jamu poljskog WC-a, ventilisani (pokriveni) poljski WC i ekološki (suvi) toalet.

Čista goriva SDG 7.1.2: Prvenstveno se odnose na čista goriva i tehnologije za kuvanje, zagrevanje prostorija i osvetljenje.

Svaki adolescent ima jednake šanse u životu

Diskriminacija i uznemiravanje

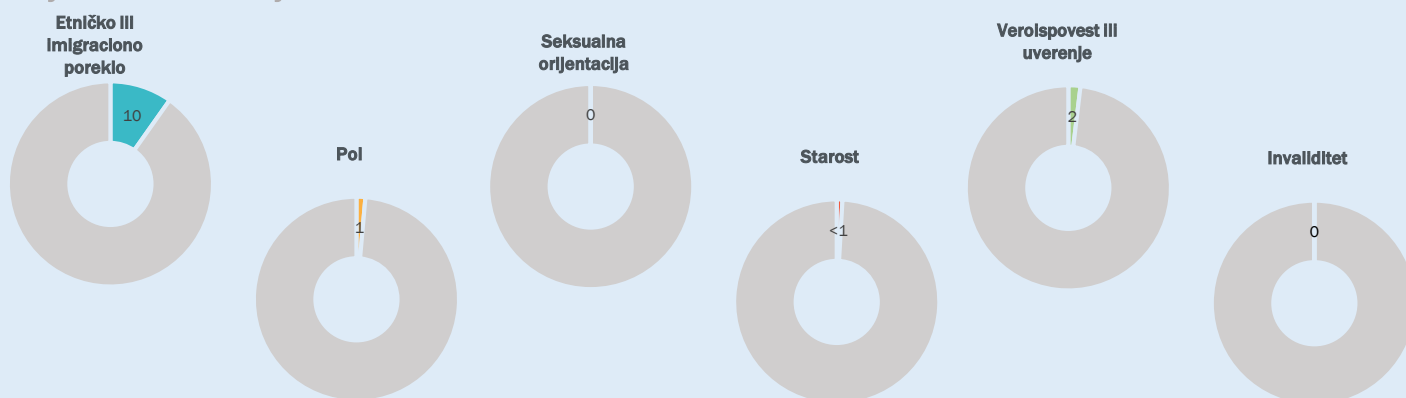
Srbija

Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje su se u poslednjih 12 meseci osetile diskriminisano ili maltretirano po osnovu različitih razloga

Diskriminacija i uznemiravanje

Srbija – romska naselja

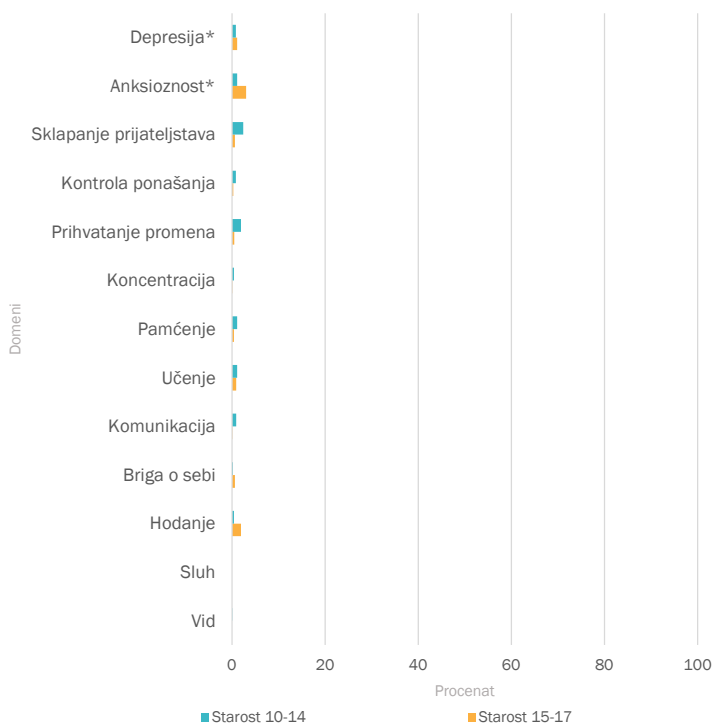
Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje su se u poslednjih 12 meseci osetile diskriminisano ili maltretirano po osnovu različitih razloga

Ostvarivanje održivog napretka i rezultata u pogledu jednakosti nalaže pristup zasnovan na ljudskim pravima. U srži međunarodnog pravnog okvira za ljudska prava nalazi se načelo nediskriminacije, sa instrumentima za borbu protiv specifičnih oblika diskriminacije, uključujući diskriminaciju žena, starosedelačkih naroda, migranata, manjina, osoba s invaliditetom i diskriminaciju na osnovu rase i religije, ili seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Kako se u doba adolescencije počinje snažnije oblikovati individualni identitet, diskriminacija često može biti izraženija, i javljati se u obliku uznemiravanja, maltretiranja ili isključivanja iz određenih aktivnosti. Istovremeno, istraživanja su pokazala da diskriminacija tokom adolescencije ima posebno snažan efekat na hormone stresa, što potencijalno vodi do doživotnih posledica po mentalno ili fizičko zdravlje.

Deca i adolescenti sa smetnjama u razvoju jedna su od najmarginalizovanijih grupa u društvu. Suočeni sa svakodnevnim diskriminacijom u obliku negativnih stavova, nedostatka adekvatnih politika i zakonodavstva, adolescentima sa invaliditetom je suštinski uskraćeno ostvarivanje prava na zdravlje, obrazovanje, pa čak i opstanak.

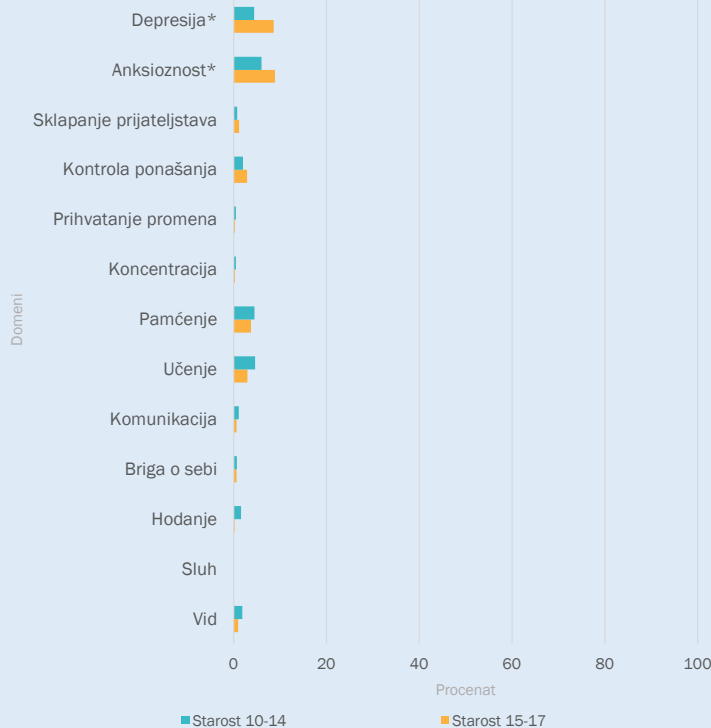
Svaki adolescent ima jednake šanse u životu

Poteškoće u funkcionisanju kod adolescenata Srbija

Procenat adolescenata koji imaju poteškoće u funkcionisanju, prema domenima i starosti

Poteškoće u funkcionisanju kod adolescenata Srbija – romska naselja

Procenat adolescenata koji imaju poteškoće u funkcionisanju, prema domenima i starosti

*Poteškoće u funkcionisanju u afektivnom domenu (depresija i anksioznost) među adolescentima od 10 do 17 godina mereni su pomoću dva pitanja: koliko često je dete veoma uznemireno, nervozno ili zabrinuto, i koliko često je dete veoma tužno ili depresivno.

Ključne poruke

- Nove generacije adolescenata su manje brojne od prethodnih. Starosna piramida stanovništva koja žive u romskim naseljima je u obliku zvona.
- U Srbiji je stopa rađanja među adolescentkinjama starosti 15–19 godina koje žive u „ostalim“ područjima veća nego među onima koje žive u gradskim područjima.
- Šest procenata mladih žena starosti 20–24 godine u opštoj populaciji u Srbiji su se udale pre navršene 18. godine, u

poređenju sa 56 procenata mladih žena starosne dobi 20–24 godine koje žive u romskim naseljima u Srbiji.

- Dva procenta adolescenata starosti 10–14 godina bili su izloženi teškom fizičkom kažnjavanju. Psihološko kažnjavanje iskusilo je 42 procenta adolescenata, u poređenju sa 61 procentom onih koji žive u romskim naseljima u Srbiji.

Učešće dece i adolescenata starosti 5–11 godina u ekonomskim aktivnostima veće je nego u starosnoj grupi 12–17 godina u

opštoj populaciji stanovništva u Srbiji.

- Deset procenata adolescentkinja starosti 15–19 godina iz romskih naselja u Srbiji doživele su maltretiranje po osnovu etničke pripadnosti u poslednjih 12 meseci.
- Adolescenti starosti 15–17 godina imaju malo veću verovatnoću da će imati funkcionalne poteškoće u afektivnom domenu (depresija i anksioznost).

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa

javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i istraživanja MICS 2019 za romska naselja u Srbiji koji se odnose na adolescente. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama SR.4.1, TM.1.1, TM.3.1, TM.3.2, TM.3.3, TM.3.4, TM.10.1W, TM.10.2W, LN.2.3, LN.2.6, LN.3.3, LN.3.4, PR.2.1, PR.3.3, PR.4.1W, PR.8.1W, WS.3.6, TC.4.7, EQ.1.2 i EQ.3.1W (podaci za romska naselja u

Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R“) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019. Rodna ravnopravnost

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Rodna ravnopravnost znači da devojčice i dečaci, žene i muškarci imaju ista prava, resurse, mogućnosti i zaštitu. Ulaganje u rodnu ravnopravnost doprinosi celoživotnim pozitivnim ishodima za decu i njihove zajednice i ima značajne međugeneracijske efekte jer prava i dobrobit dece često zavise od prava žena i njihove dobrobiti. Ovaj kratki pregled prikazuje ključne dimenzije rodne ravnopravnosti tokom životnog ciklusa. Osnovni aspekti kojima se bavi uključuju: 1) prvu dekadu života (0-9 godina starosti) kada su rodne razlike uglavnom male, posebno u ranom detinjstvu; 2) drugu dekadu detinjstva (10-19 godina starosti) kada rodne razlike postaju izraženije sa početkom puberteta i učvršćivanjem rodni normi; i 3) odraslo doba, kada rodne razlike utiču i na dobrobit žena i devojčica i dečaka.

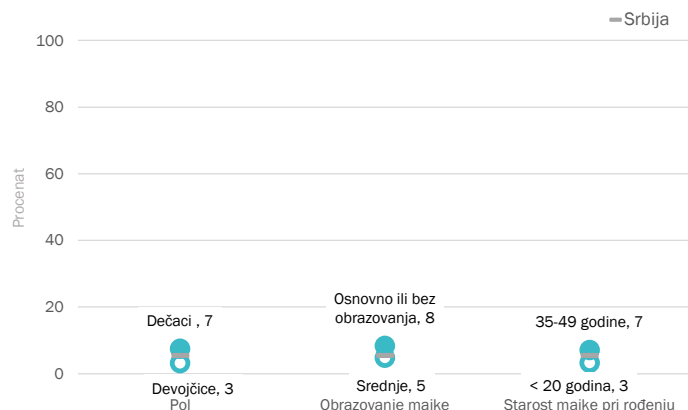
Sve devojčice i dečaci preživljavaju i napreduju: prva dekada života

Ishrana i podržavajuće okruženje u ranom detinjstvu ključno utiču na zdravlje i preživljavanje dece i njihov fizički i kognitivni razvoj. Generalno, devojčice imaju bolje biološke predispozicije za preživljavanje do pete godine od dečaka, a time i veće šanse za preživljavanje u prirodnim okolnostima. Međutim, rodna diskriminacija devojčica može uticati na preživljavanje, i rezultirati većom stopom smrtnosti žena od očekivane. Slično tome, stopa zaostajanja u rastu tipično je niža među devojčicama nego među dečacima, potencijalno zbog većeg rizika od prevremenog porođaja pri rađanju dečaka, što je u velikoj meri povezano i sa manjom težinom na rođenju. Međutim, veća je verovatnoća da će deca čije majke

rađaju mlade ili koje nemaju obrazovanje, biti neuhranjena. Deca sa ograničenim kognitivnim razvojem tokom ranog života u riziku su od kasnijih neuropsiholoških problema, manjeg obrazovnog postignuća, ranog napuštanja školovanja, zapošljavanja na poslovima koji zahtevaju niže kvalifikacije i lošiju brigu o sopstvenoj deci. Stimulacija i interakcija sa roditeljima i starateljima mogu ubrzati razvoj mozga i doprineti dobrobiti u ranom detinjstvu. Ovo je takođe period razvoja kada se ispoljava rodna socijalizacija ili proces učenja kulturnih obrazaca prema polu. Staratelji, posebno očevi, mogu različito reagovati i komunicirati sa sinovima i ćerkama.

Sve devojčice i dečaci preživljavaju i napreduju: prva dekada života

Uhranjenost: Zaostajanje u rastu (umereno i teško) dece mlađe od 5 godina, SDG 2.2.1 Srbija

Zaostajanje u rastu odnosi se na dete koje je prenisko za svoj uzrast.

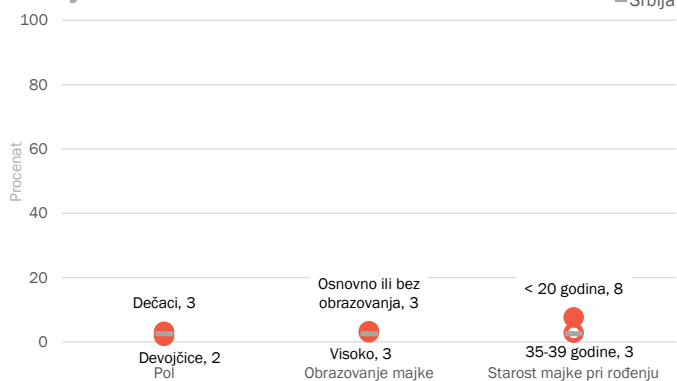
Uhranjenost: Zaostajanje u rastu (umereno i teško) dece mlađe od 5 godina, SDG 2.2.1 Srbija - romska naselja

Zaostajanje u rastu odnosi se na dete koje je prenisko za svoj uzrast
() Podaci su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva

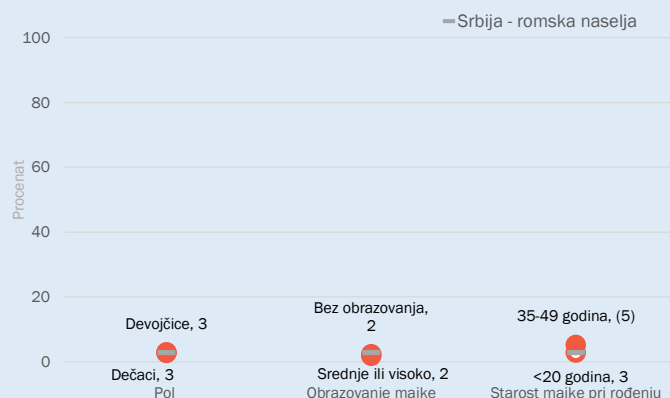
Uhranjenost: Zaostajanje u težini u odnosu na visinu (umereno i teško) dece mlađe od 5 godina, SDG 2.2.2

Srbija

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu odnosi se na dete koje je isuviše mršavo za svoju visinu.

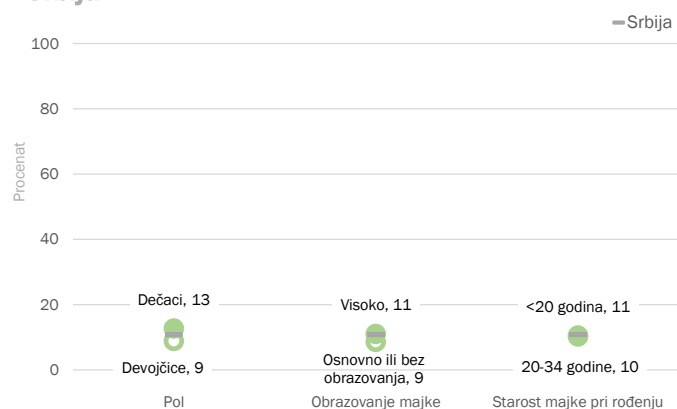
Uhranjenost: Zaostajanje u težini u odnosu na visinu (umereno i teško) dece mlađe od 5 godina SDG 2.2.2 Srbija – romska naselja

Zaostajanje u težini u odnosu na visinu odnosi se na dete koje je isuviše mršavo za svoju visinu. () Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Uhranjenost: Gojaznost (umereno i teško) dece mlađe od 5 godina, SDG 2.2.2

Srbija

Gojaznost se odnosi na dete koje je preteško za svoju visinu.

Uhranjenost: Gojaznost (umereno i teško) dece mlađe od 5 godina, SDG 2.2.2

Srbija – romska naselja

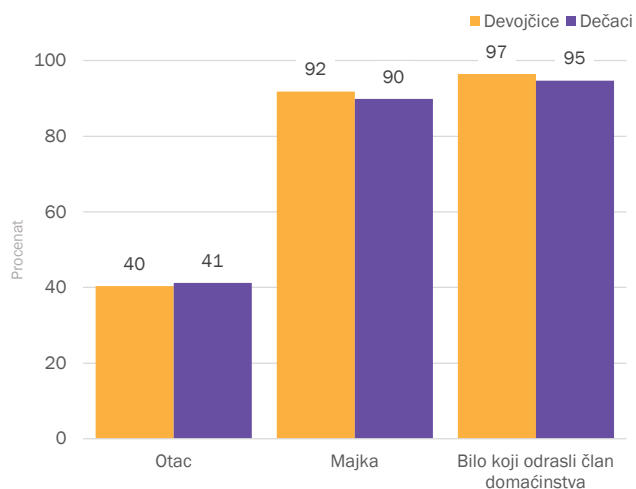
Gojaznost se odnosi na dete koje je preteško za svoju visinu. () Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Ključne poruke

- Zaostajanje u rastu malo je veće kod dečaka nego kod devojčica u opštoj populaciji u Srbiji, a zaostajanje u rastu je veće kod dečaka nego kod devojčica u populaciji koja živi u romskim naseljima u Srbiji. U opštoj populaciji u Srbiji zaostajanje u težini u odnosu na visinu veće je među decom koju su rodile mlađe majke.
- Indeks razvoja u ranom detinjstvu sličan je kod devojčica i dečaka.
- Nasilnom disciplinovanju su podjednako izloženi dečaci i devojčice u opštoj populaciji stanovništva u Srbiji.
- Niža je stopa učešća devojčica u organizovanom učenju u uzrastu jednu godinu mlađem od zvanične starosti za polazak u osnovnu školu kod devojčica iz romskih naselja u Srbiji.
- U opštoj populaciji 6 procenata žena starosne dobi 20–24 godine se uda pre navršene 18. godine dok je to slučaj za 56 procenata žena starosti 20–24 godina koje žive u romskim naseljima u Srbiji.
- Među ženama strosti 20–24 godine koje žive u romskim naseljima 34 procenta ih je udato ili su u vanbračnoj zajednici sa partnerom koji je 5 ili više godina stariji.
- U populaciji adolescentkinja starosti 15–17 godina, 3 procenata u opštoj populaciji i 18 procenata u populaciji u romskim naseljima adolescentkinja opravdavaju da muž može da istuče ženu u nekim situacijama.
- Deca koje žive u domaćinstvima iz najsiromašnijih kvintila ređe pohađaju srednju školu.
- Oko 1 od 7 adolescentkinja koje su imale menstruaciju tokom prethodnih 12 meseci nisu učestvovala u društvenim aktivnostima, išle u školu ili na posao kada su imale menstruaciju.
- U opštoj populaciji u Srbiji, muški članovi domaćinstva starosti 15 godina češće donose vodu za piće za domaćinstvo, dok to češće rade žene iste starosne dobi iz romskih naselja u Srbiji.
- Jedanaest procenata dečaka u starosnoj grupi od 5 do 17 godina i 8 procenata devojčica u opštoj populaciji u Srbiji su uključeni u dečiji rad kroz kućne poslove i ekonomske aktivnosti.

Sve devojčice i dečaci preživljavaju i napreduju: Prva dekada života

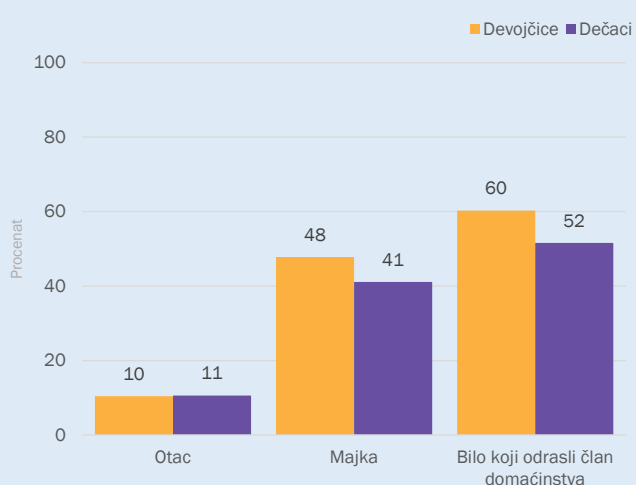
Rana stimulacija i odgovorna briga odraslih Srbija

Procenat dece starosti 2–4 godine sa kojom je odrasli član domaćinstva uključen u aktivnosti koje podstiču učenje i spremnost za školu tokom prethodna tri dana, prema osobi koja je uključena i prema polu deteta

Napomena: Aktivnosti uključuju: čitanje knjiga detetu; pričanje priča; pevanje pesama; izvođenje deteta napolje; igranje sa detetom; i imenovanje, brojanje ili crtanje stvari sa detetom

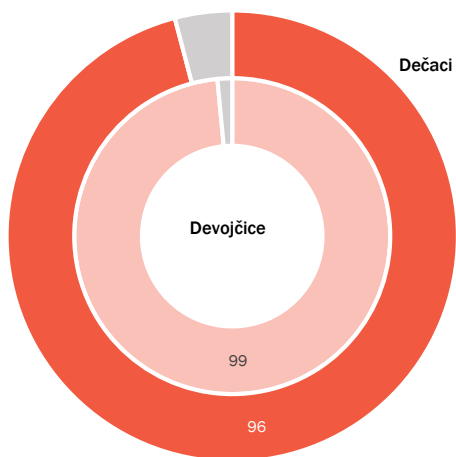
Rana stimulacija i odgovorna briga odraslih Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 2–4 godine sa kojom je odrasli član domaćinstva uključen u aktivnosti koje podstiču učenje i spremnost za školu tokom prethodna tri dana, prema osobi koja je uključena i prema polu deteta

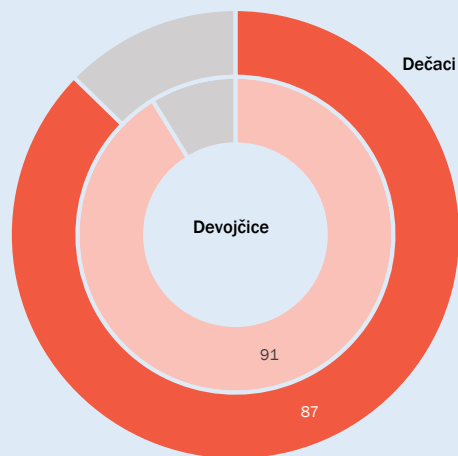
Napomena: Aktivnosti uključuju: čitanje knjiga detetu; pričanje priča; pevanje pesama; izvođenje deteta napolje; igranje sa detetom; i imenovanje, brojanje ili crtanje stvari sa detetom

Indeks ranog razvoja deteta, SDG 4.2.1 Srbija

Procenat dece starosti 3–4 godine koja se pravilno razvijaju u najmanje 3 od sledeća 4 domena: poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja, prema polu

Indeks ranog razvoja deteta, SDG 4.2.1 Srbija – romska naselja

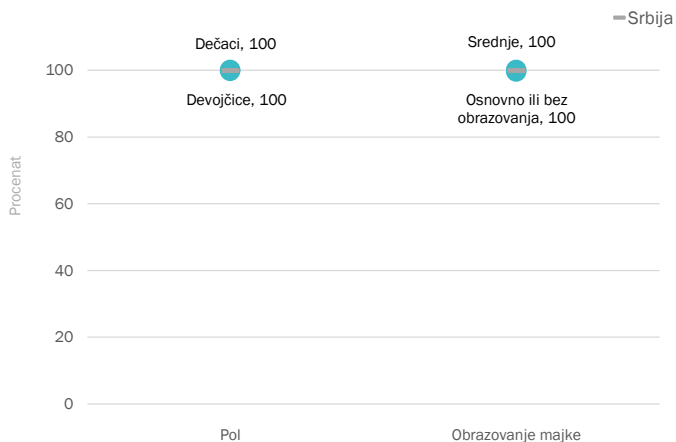
Procenat dece starosti 3–4 godine koja se pravilno razvijaju u najmanje 3 od sledeća 4 domena: poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja, prema polu

Sve devojčice i dečaci su zaštićeni od nasilja i eksploatacije: prva dekada života

Upis dece u matičnu knjigu rođenih je prvi korak u obezbeđivanju njihovog prepoznavanje pred zakonom, zaštite njihovih prava i obezbeđivanje da nijedan oblik kršenja prava ne prođe nezapaženo. Iako su od vitalnog značaja i za devojčice i dečake, posledice niske stope upisa u matičnu knjigu rođenih za devojčice su značajnije, čineći ih ranjivijima na određene oblike eksploatacije kojima mogu biti izložene, uključujući dečije brakove i međunarodnu trgovinu decom. I pored toga što su stope

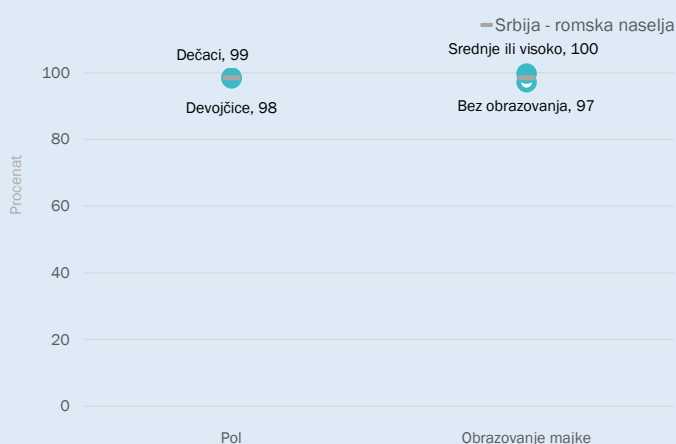
upisa u matičnu knjigu rođenih slične za devojčice i dečake, deca čije majke nemaju obrazovanje mogu ređe biti upisana u matičnu knjigu rođenih. Dok se devojčice i dečaci suočavaju sa sličnim rizikom od nasilnog disciplinovanja koje uključuje fizičko kažnjavanje i psihološko nasilje od strane staratelja u kući, rodna neravnopravnost i nasilje u porodici su među faktorima koji utiču na povećan rizik od nasilja nad devojčicama i nad dečacima.

Upis u matičnu knjigu rođenih, SDG 16.9.1 razvrstavanje prema polu Srbija

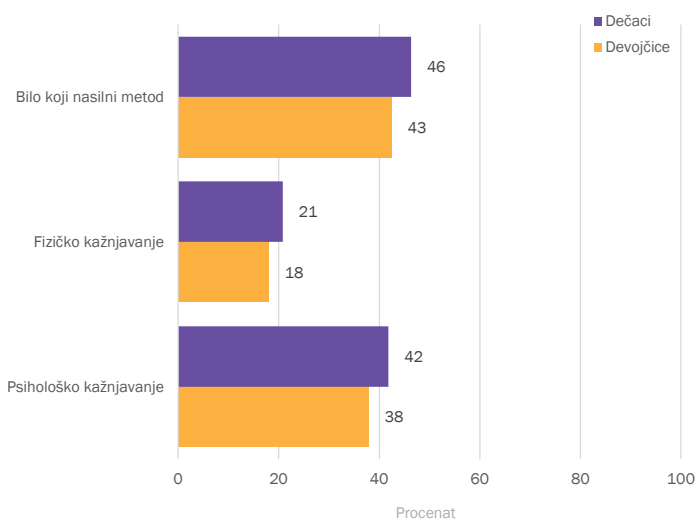
Procenat dece mlađe od 5 godina čije je rođenje upisano u matičnu knjigu rođenih, prema polu i obrazovanju majke

Upis u matičnu knjigu rođenih, SDG 16.9.1 razvrstavanje prema polu Srbija – romska naselja

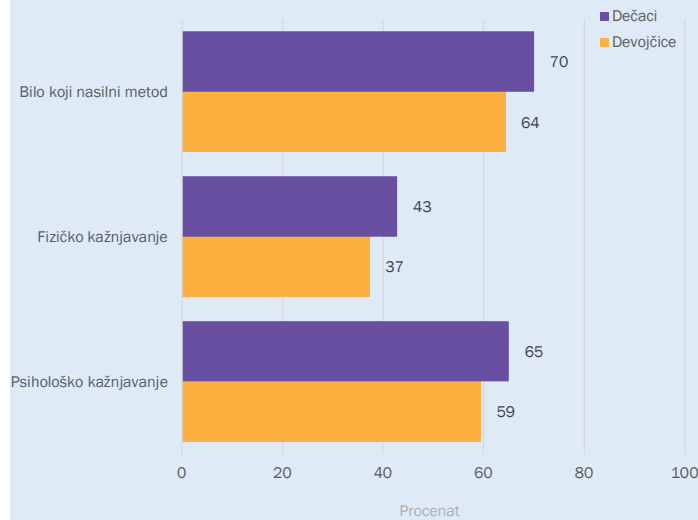
Procenat dece mlađe od 5 godina čije je rođenje upisano u matičnu knjigu rođenih, prema polu i obrazovanju majke

Nasilno disciplinovanje, SDG 16.2.1 razvrstavanje prema polu Srbija

Procenat dece starosti od 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena nekom obliku nasilnog disciplinovanja, prema polu
Napomena: Starosna grupa 1–14 obuhvata prvu i drugu dekadu života.

Nasilno disciplinovanje, SDG 16.2.1 razvrstavanje prema polu Srbija – romska naselja

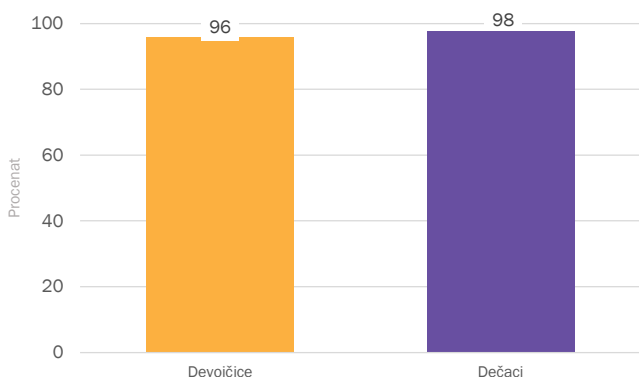
Procenat dece starosti od 1 do 14 godina koja su u prethodnih mesec dana bila izložena nekom obliku nasilnog disciplinovanja, prema polu
Napomena: Starosna grupa 1–14 obuhvata prvu i drugu dekadu života.

Sve devojčice i dečaci uče: prva dekada života

Ulaganje u usluge kvalitetnog obrazovanja u ranom detinjstvu, pre polaska u školu, kod dece poboljšava ishode učenja. Takođe, njime se povećava efikasnost školskog sistema smanjivanjem stope ponavljanja i odustajanja od školovanja i unapređenjem postignuća, posebno među devojčicama i marginalizovanim grupama. Osnovno obrazovanje obezbeđuje osnov za celoživotno učenje. Kada je reč o ostvarivanju univerzalnog obrazovanja i smanjenju rodnog jaza ostvaren je značajan napredak, ali rodne razlike na štetu devojčica i dalje su prisutne u nekim zemljama. Uz to, upravo devojčice čine većinu svetske populacije koja ne pohađa školu.

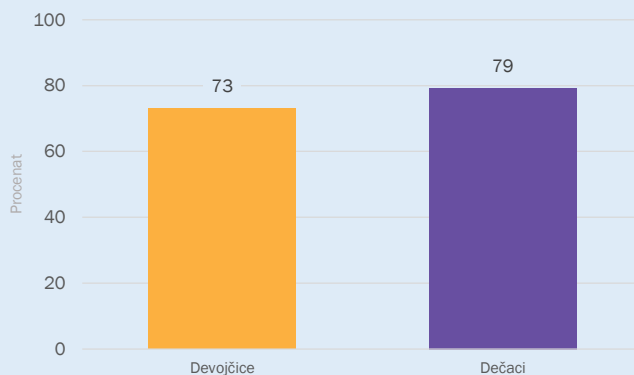
Napomena: Budući da su deca osnovnoškolskog uzrasta stara od 6-13 godina, ovi indikatori uključuju i decu koja su u drugoj dekadi života.

Stopa učešća u organizovanom učenju, SDG 4.2.2 Srbija

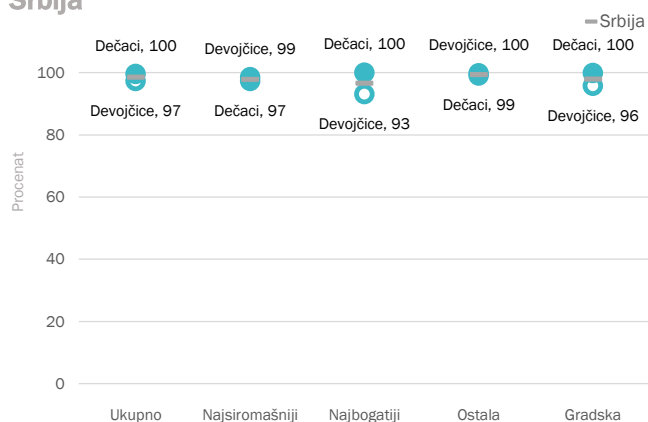
Procentualna raspodela dece koja su godinu dana mlađa od zvaničnog uzrasta za polazak u školu, prema pohađanju obrazovanja, pohađanju programa obrazovanja u ranom djetinjstvu ili osnovnog obrazovanja (prilagođena neto stopa pohađanja), prema polu

Stopa učešća u organizovanom učenju, SDG 4.2.2 Srbija – romska naselja

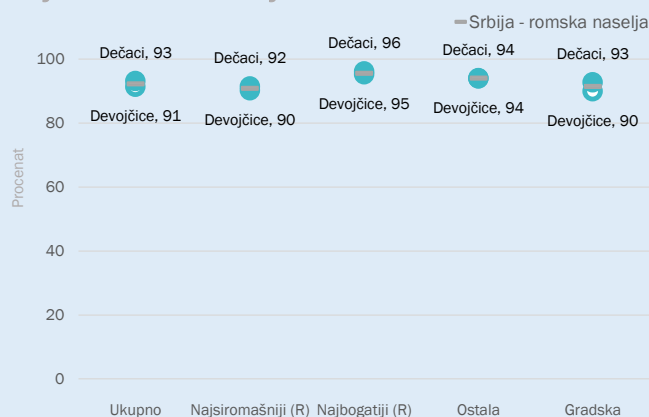
Procentualna raspodela dece koja su godinu dana mlađa od zvaničnog uzrasta za polazak u školu, prema pohađanju obrazovanja, pohađanju programa obrazovanja u ranom djetinjstvu ili osnovnog obrazovanja (prilagođena neto stopa pohađanja), prema polu

Pohađanje osnovne škole Srbija

Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu (prilagođena neto stopa pohađanja), prema kvintilima indeksa blagostanja i tipu naselja

Pohađanje osnovne škole Srbija – romska naselja

Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu (prilagođena neto stopa pohađanja), prema kvintilima indeksa blagostanja i tipu naselja

(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su urađeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za oba istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

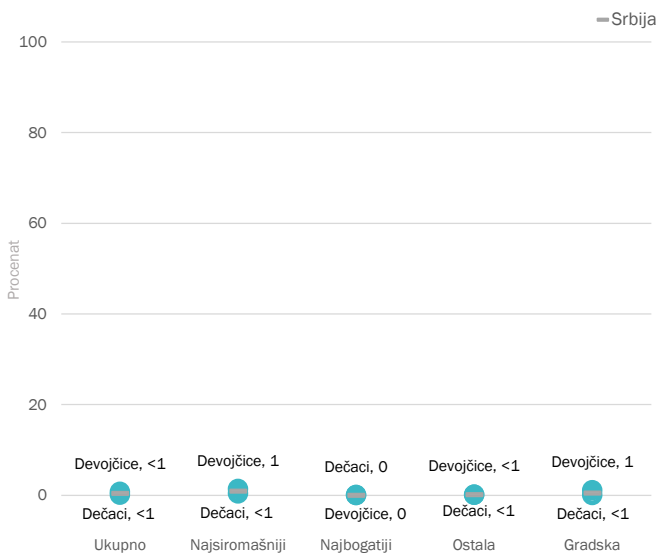
Ukoliko nije izričito navedeno, nalazi za osnovno i srednje obrazovanje predstavljeni su prema nacionalnoj klasifikaciji obrazovnog sistema. Nacionalna klasifikacija obrazovnog sistema obuhvata 8 razreda obaveznog osnovnoškolskog obrazovanja (tipično za uzrast 6–13 godina; deca koja napune 6 godina do kraja februara tekuće školske godine moraju se upisati u prvi razred osnovne škole) i 4 razreda srednjoškolskog obrazovanja (tipično za uzrast od 14–17 godina).

Klasifikacija osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja u Republici Srbiji prema ISCED 2011 sadrži sledeće: (i) ISCED 1 - osnovna škola, koja odgovara 1-4 razreda osnovne škole (tipično za uzrast od 6–9 godina); (ii) ISCED 2 - niža srednja škola, što odgovara 5–8 razreda osnovne škole u nacionalnom obrazovnom sistemu (obično za uzrast od 10–13 godina); i (iii) ISCED 3 - viša srednja škola, što odgovara 1–4 razreda srednje škole u nacionalnom obrazovnom sistemu (obično za uzrast od 14–17 godina).

Pošto su se u Srbiji 2006. godine promenili kriterijumi za polazak u osnovnu školu za decu rođenu posle 1998. godine (ovo se odnosi na sve nalaze prikazane u ovom dokumentu), starost na početku osnovne škole je preračunata i odnosi se na starost deteta (u punim godinama) do kraja februara 2019. godine.

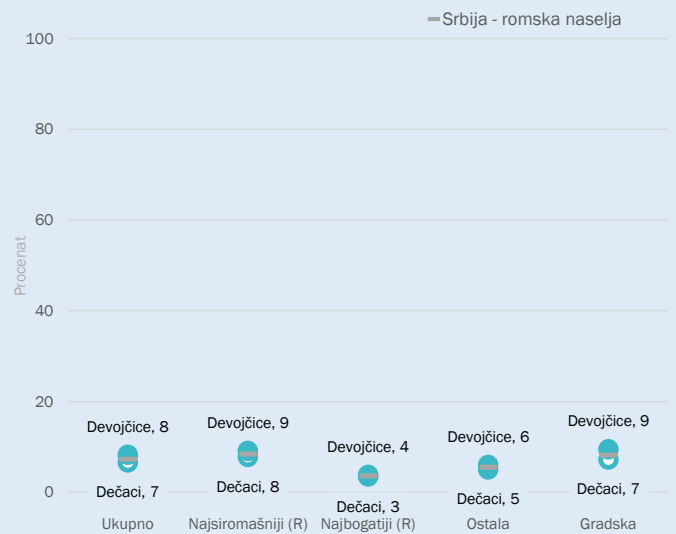
Sve devojčice i dečaci uče: prva dekada života

Deca osnovnoškolskog uzrasta koja ne pohađaju školu Srbija

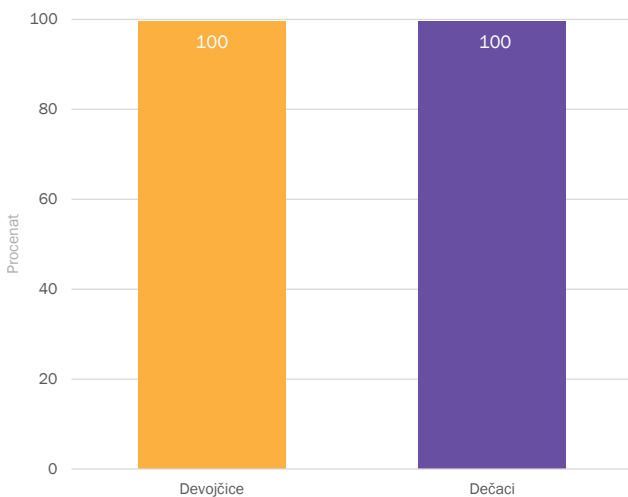
Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja ne pohađaju ni osnovnu ni srednju školu, prema kvintilima indeksa blagostanja i tipu naselja

Deca osnovnoškolskog uzrasta koja ne pohađaju školu Srbija – romska naselja

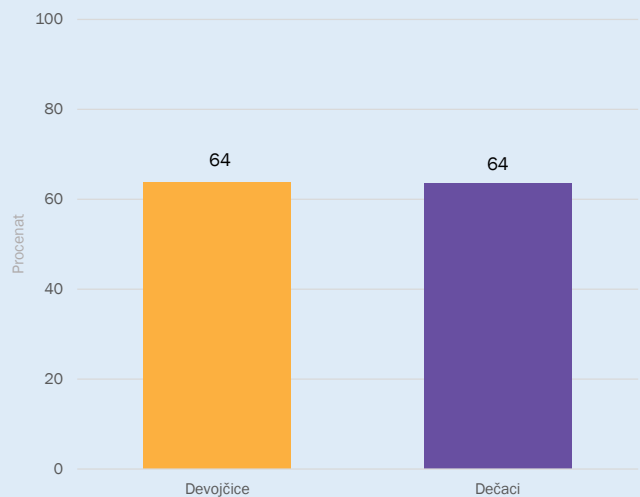
Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja ne pohađaju ni osnovnu ni srednju školu, prema kvintilima indeksa blagostanja i tipu naselja

Završavanje osnovne škole, SDG 4.1.2 Srbija

Procenat dece starije 3 do 5 godina od predviđene starosti za poslednji razred osnovne škole koji su završili osnovno obrazovanje, prema polu

Završavanje osnovne škole, SDG 4.1.2 Srbija – romska naselja

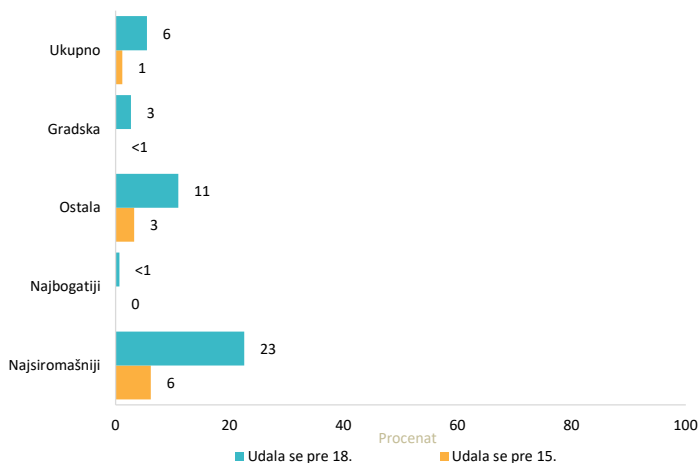
Procenat dece starije 3 do 5 godina od predviđene starosti za poslednji razred osnovne škole koji su završili osnovno obrazovanje, prema polu

Sve devojčice i dečaci adolescenti su zaštićeni od nasilja i eksploatacije: druga dekada života

Doba adolescencije za devojčice predstavlja posebno osetljivo doba i čini ih ranjivim na nasilje i eksploataciju. U mnogim zemljama, brak pre 18. godine je realnost za devojčice zbog sadejstva nekoliko faktora koji čine da devojčice budu u riziku, uključujući siromaštvo, društvene norme, običajno ili versko pravo koje opravdava takvu praksu, neodgovarajući pravni okvir i sistem civilne registracije u zemlji. Dečiji brak često ugrožava razvoj devojčice tako što rezultira ranom trudnoćom i društvenom izolacijom, prekidajući njeno školovanje, i ograničavajući njene mogućnosti za karijeru i stručno usavršavanje. To često uključuje i veliku razliku u godinama između devojčice i njenog partnera, što je dodatno ugrožava i dovodi u veći rizik od partnerskog nasilja, seksualno prenosivih bolesti i nedostatka zaštite. Stavovi prema udaranju supruga služe kao pokazatelj društvene prihvatljivosti partnerskog nasilja.

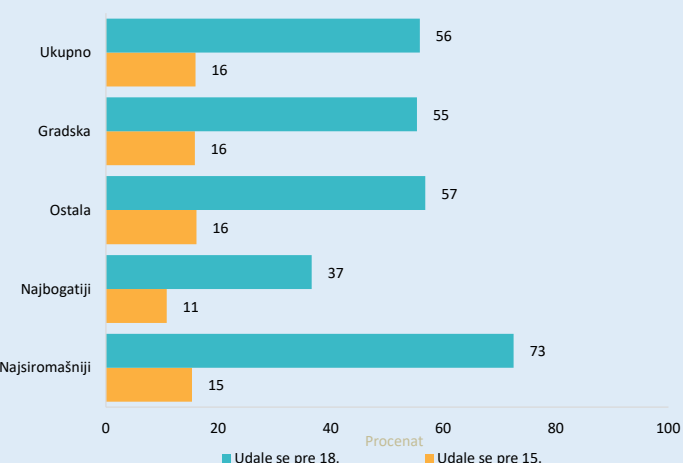
Prihvatanje udaranja žena među adolescentima dečacima i devojčicama ukazuje na to da za udate devojčice koje dožive nasilje može biti teško da zatraže pomoć, a za neudate devojčice da prepoznaju i uspostave zdrave i ravnopravne odnose. Rodno zasnovana diskriminacija može biti jedan od najprisutnijih oblika diskriminacije sa kojom se adolescentkinje suočavaju i ima dugotrajne i dalekosežne posledice na njihov lični razvoj kao i na sve aspekte društvenog i ekonomskog razvoja. Iako u većini regiona devojčice i dečaci imaju podjednaku priliku da budu uključeni u dečiji rad, rod utiče na vrstu posla u koju će devojčice i dečaci biti uključeni, pa će devojčice češće biti uključene u domaći posao.

Dečiji brak, SDG 5.3.1 Srbija

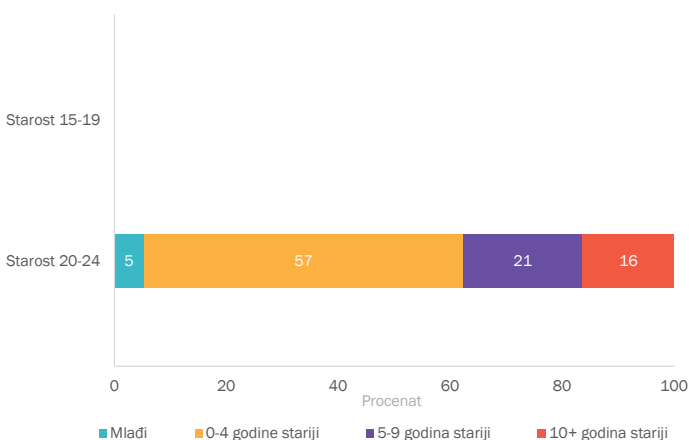
Procenat žena starosti 20–24 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 15. odnosno 18. godine, prema tipu naselja i kvintilima indeksa blagostanja

Dečiji brak, SDG 5.3.1 Srbija - romska naselja

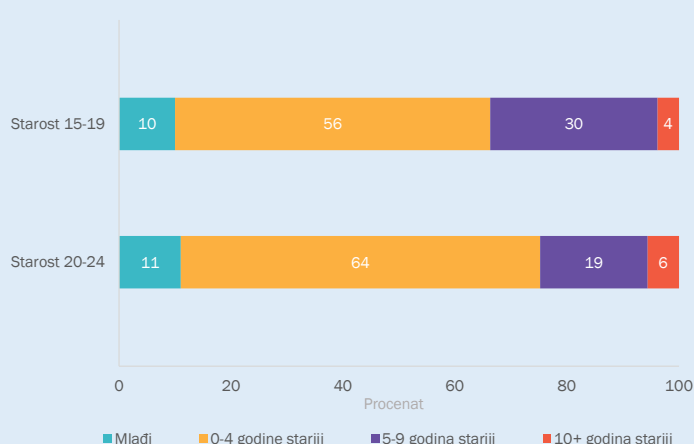
Procenat žena starosti 20–24 godine koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 15. odnosno 18. godine, prema tipu naselja i kvintilima indeksa blagostanja

Razlika u starosti supružnika Srbija

Procentualna raspodela žena starosti 20–24 godine koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici prema starosti njihovih partnera
Podaci za devojčice starosti 15–19 godina nisu prikazani zato što su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

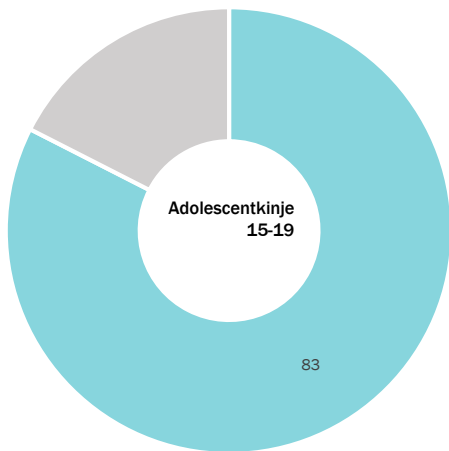
Razlika u starosti supružnika Srbija - romska naselja

Procentualna raspodela devojčica starosti 15–19 godina i žena starosti 20–24 godine koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici prema starosti njihovih partnera

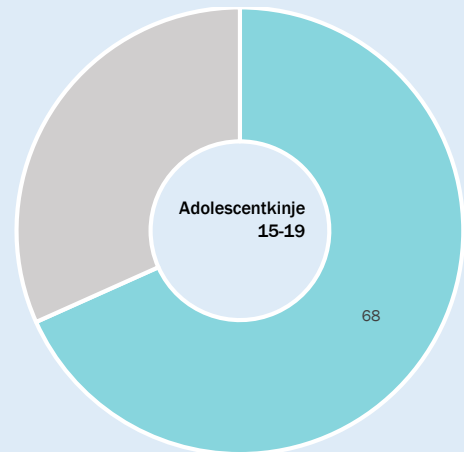
Sve devojčice i dečaci adolescenti su zaštićeni od nasilja i eksploatacije: druga dekada života

Osećaj bezbednosti, SDG 16.1.4 Srbija

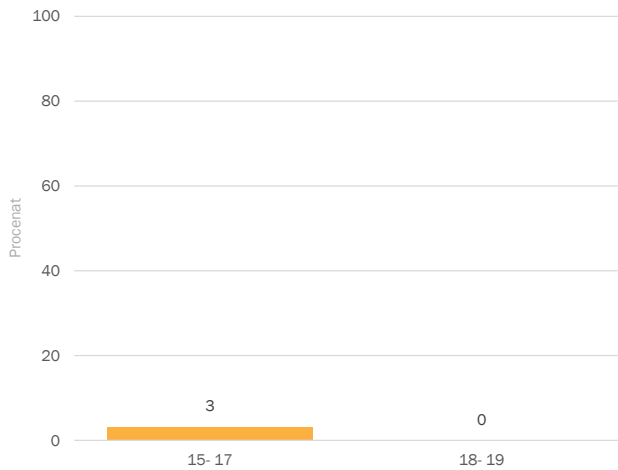
Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje se osećaju bezbedno da hodaju same u komšiluku kada padne mrak

Osećaj bezbednosti, SDG 16.1.4 Srbija – romska naselja

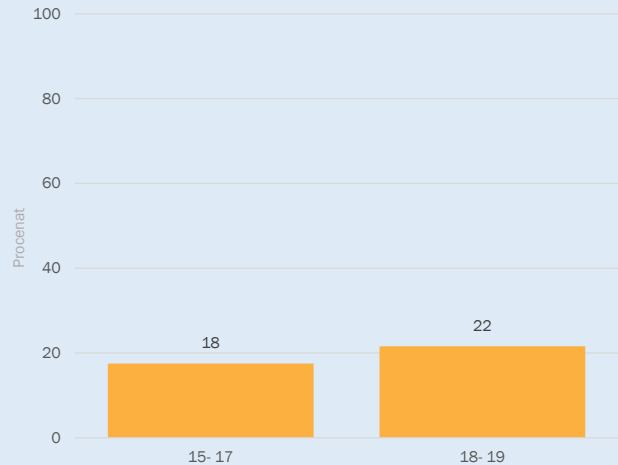
Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje se osećaju bezbedno da hodaju same u komšiluku kada padne mrak

Stavovi prema nasilju u porodici Srbija

Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje odobravaju da muž udari ili istuče ženu iz jednog od sledećih razloga: ako ona izlazi bez njegovog znanja; ako ona zanemaruje decu; ako se ona svađa sa njim; ako odbija seks sa njim; ako joj zagori jelo, prema starosnim grupama

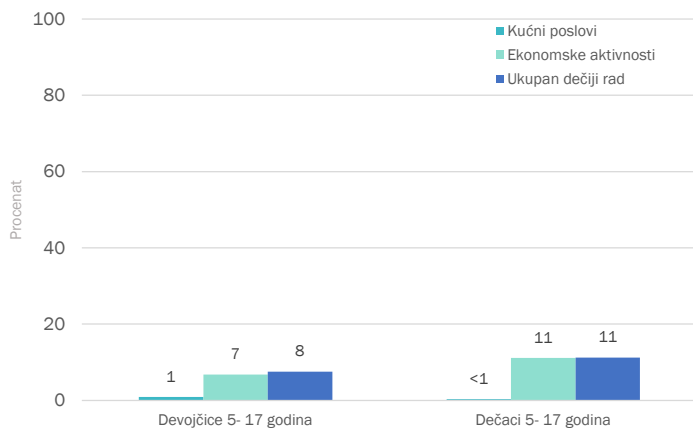
Stavovi prema nasilju u porodici Srbija – romska naselja

Procenat adolescentkinja starosti 15-19 godina koje odobravaju da muž udari ili istuče ženu iz jednog od sledećih razloga: ako ona izlazi bez njegovog znanja; ako ona zanemaruje decu; ako se ona svađa sa njim; ako odbija seks sa njim; ako joj zagori jelo, prema starosnim grupama

Sve devojčice i dečaci adolescenti su zaštićeni od nasilja i eksploatacije: druga dekada života

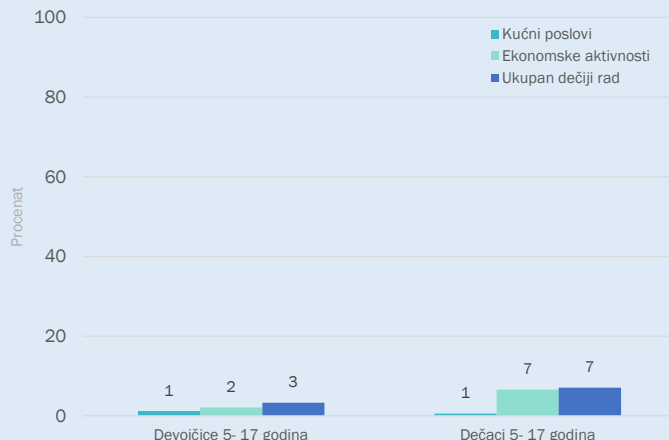
Dečiji rad, SDG 8.7.1 Srbija

Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema polu, starosnim grupama i vrsti aktivnosti

Napomena: Indikator obuhvata decu u prvoj i drugoj dekadi

Dečiji rad, SDG 8.7.1 Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 5 do 17 godina koja su uključena u dečiji rad, prema polu, starosnim grupama i vrsti aktivnosti

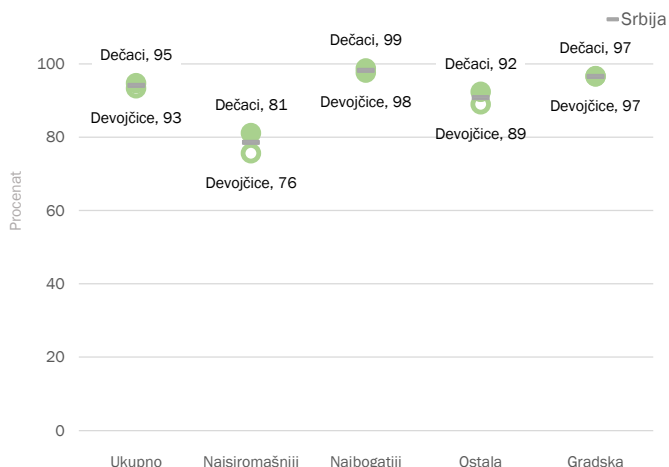
Napomena: Indikator obuhvata decu u prvoj i drugoj dekadi

Sve devojčice i dečaci adolescenti uče: druga dekada života

Iako se učešće u srednjem obrazovanju povećava, ono zaostaje za učešćem u osnovnom obrazovanju. Rodne razlike na štetu devojčica su očigledne i prisutnije su u mnogim zemljama na nivou srednjeg obrazovanja nego na nivou osnovnog obrazovanja. Ipak, unapređenje srednjoškolskog obrazovanja devojčica jedna je od najvažnijih transformativnih razvojnih strategija u koje zemlje mogu da ulažu.

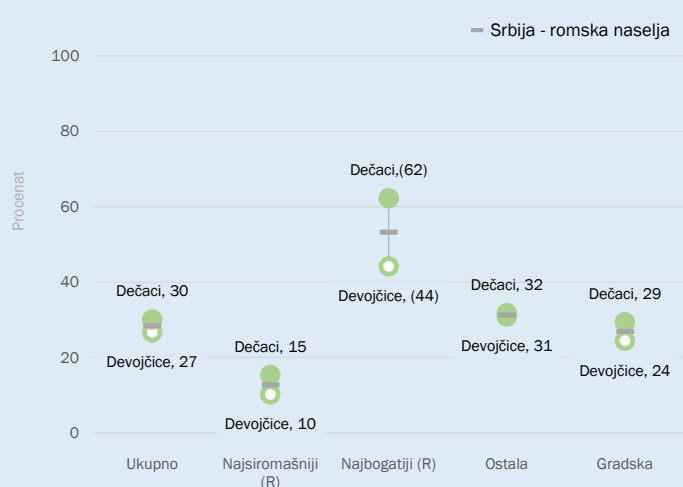
Završavanje srednje škole donosi značajne pozitivne koristi za devojčice i društvo - od povećanja životne dobiti i nacionalne stope rasta do smanjenja dečijih brakova, zaostajanja u rastu dece i smrtnosti dece i majki.

Neto stopa pohađanja srednje škole Srbija

Procenat dece uzrasta za pohađanje srednje škole koja pohađaju srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), prema polu, kvintilima indeksa blagostanja i tipu naselja

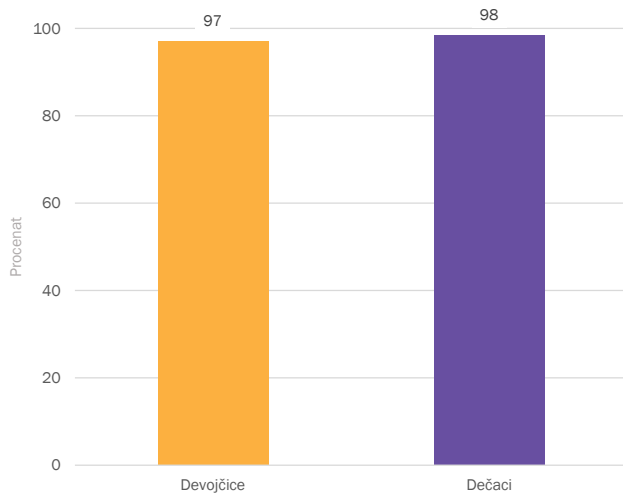
Neto stopa pohađanja srednje škole Srbija – romska naselja

Procenat dece uzrasta za pohađanje srednje škole koja pohađaju srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), prema polu, kvintilima indeksa blagostanja i tipu naselja
() Podaci su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva

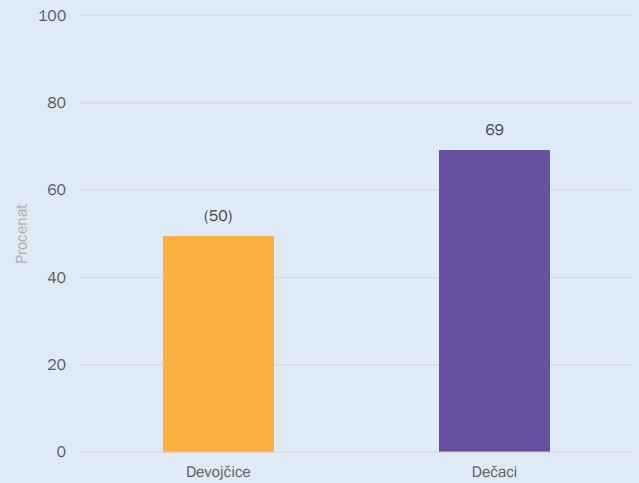
Sve devojčice i dečaci adolescenti uče: druga dekada života

Završavanje srednje škole, SDG 4.1.2 Srbija

Procenat dece ili mladih starijih 3 do 5 godina od predviđene starosti za poslednji razred srednje škole koji su završili srednju školu, prema polu

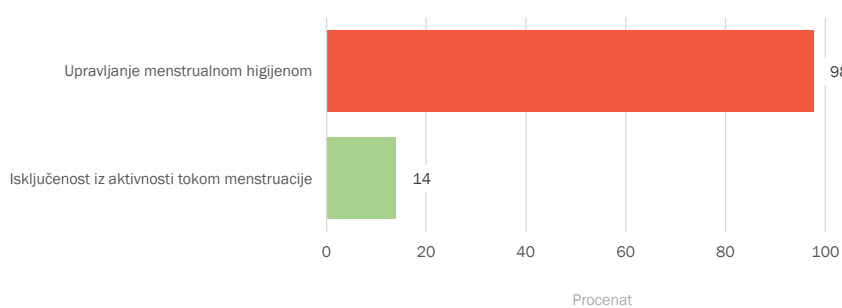
Završavanje srednje škole, SDG 4.1.2 Srbija – romska naselja

Procenat dece ili mladih starijih 3 do 5 godina od predviđene starosti za poslednji razred srednje škole koji su završili srednju školu, prema polu
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Sve devojčice i dečaci adolescenti žive u bezbednom i čistom okruženju: druga dekada života

Održavanje menstrualne higijene Srbija

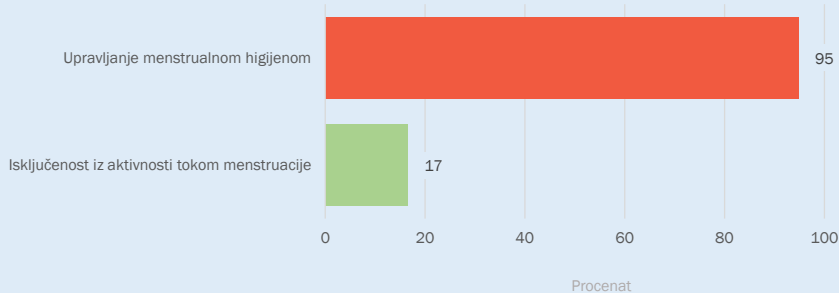

Mogućnost adolescentkinja da na privatan i dostojanstven način sigurno upravljaju svojim mesečnim menstrualnim ciklusom od suštinskog je značaja za njihovo zdravlje, psihosocijalno blagostanje i mobilnost. Devojke u sredinama koje karakterišu oskudni resursi i u hitnim situacijama bez pristupa odgovarajućim objektima za održavanje menstrualne higijene i sredstvima potrebnim za to, doživljavaju stigmatu i socijalnu isključenost, a istovremeno propuštaju važne obrazovne, socijalne i ekonomske prilike.

Održavanje menstrualne higijene: Među adolescentkinjama starosti 15–19 godina koje su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci, procenat onih koje koriste odgovarajuća menstrualna higijenska sredstva i raspoložu privatnim prostorom za pranje i presvlačenje dok su kod kuće.

Isključivanje iz aktivnosti tokom menstruacije: Među adolescentkinjama starosti 15–19 godina koje su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci, procenat žena koje nisu učestvovala u društvenim aktivnostima, školi ili poslu zbog poslednje menstruacije u poslednjih 12 meseci

Održavanje menstrualne higijene Srbija – romska naselja

Rodna ravnopravnost u odraslom dobu

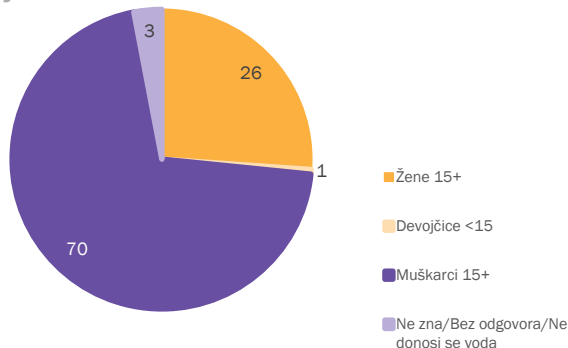
Da bi preživela i napredovala, svoj deci je potrebna briga i podrška odraslih žena i muškaraca. Briga i podrška mogu se značajno poboljšati podsticanjem rodne ravnopravnosti, koja je sama po sebi važan cilj, ali je značajno i smanjenje barijera vezanih za rod. Barijere vezane za rod uključuju nesrazmerni nedostatak informacija, znanja i tehnologije, resursa i sigurnosti i mobilnosti žena i devojčica, kao i rodnu podelu rada i rodnih normi. Na primer, nedostatak mobilnosti majke, zbog zabrane korišćenja prevoza ili nepostojanja istog, može predstavljati prepreku upisu

deteta u matičnu knjigu rođenih, ishrani i drugim ishodima u vezi s detetom. Internalizacija rodnih normi u vezi s očekivanjima od pripadnika muškog i ženskog pola kao i u vezi s njihovim ponašanjem može da utiče na stavove žena i muškaraca prema intimnom partnerskom nasliju i fizičkom kažnjavanju dece, kao i na sopstvenu percepciju blagostanja, uključujući zadovoljstvo životom i očekivanja u vezi s budućnošću.

Vreme za kućne poslove: donošenje vode

Ko donosi vodu?

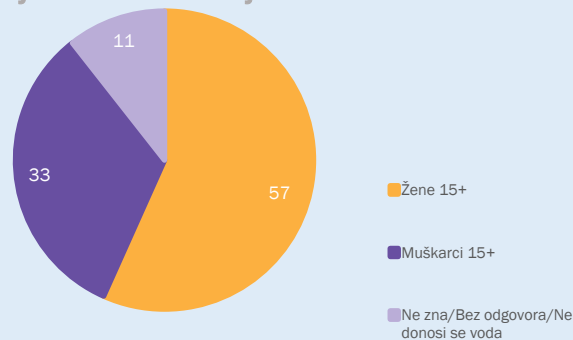
Srbija

Procentualna raspodela članova domaćinstva bez vode za piće u stanu/kući prema osobi koja obično donosi vodu za piće za domaćinstvo
Nije bilo slučajeva da dečaci mlađi od 15 godina skupljaju pitku vodu za upotrebu u domaćinstvu

Ko donosi vodu?

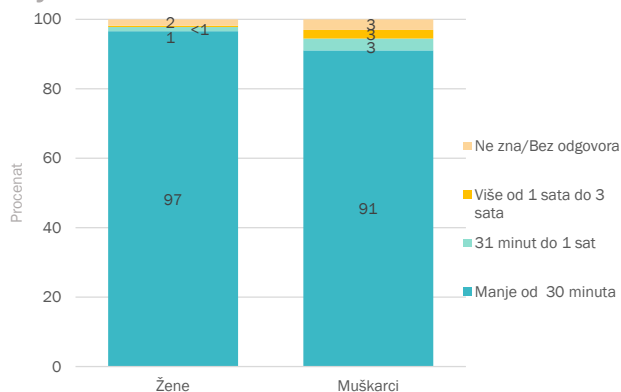
Srbija – romska naselja

Procentualna raspodela članova domaćinstva bez vode za piće u stanu/kući prema osobi koja obično donosi vodu za piće za domaćinstvo
Nije bilo slučajeva da dečaci ili devojčice mlađe od 15 godina skupljaju pitku vodu za upotrebu u domaćinstvu

Vreme provedeno za donošenje vode

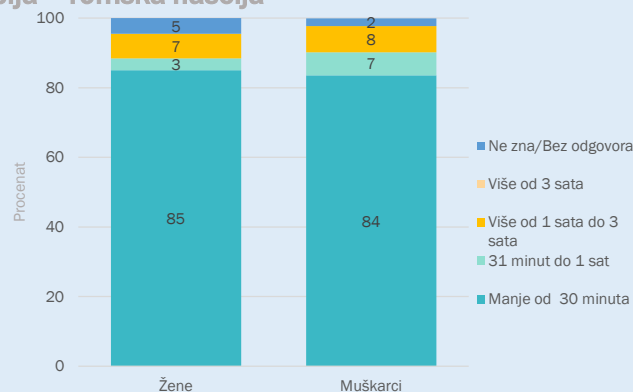
Srbija

Procentualna raspodela prosečnog dnevnog vremena koje je potrebno da se donese voda, prema polu osobe koja je primarno odgovorna za donošenje vode u domaćinstvima koja nemaju vodu za piće u stanu/kući.
Nije bilo slučajeva da na skupljanju vode, osoba koja je primarno odgovorna za prikupljanje vode u domaćinstvima bez pitke vode u prostorijama, troši više od tri sata.

Vreme provedeno za donošenje vode

Srbija – romska naselja

Procentualna raspodela prosečnog dnevnog vremena koje je potrebno da se donese voda, prema polu osobe koja je primarno odgovorna za donošenje vode u domaćinstvima koja nemaju vodu za piće u stanu/kući
Nije bilo slučajeva da na skupljanju vode osoba, koja je primarno odgovorna za prikupljanje vode u domaćinstvima bez pitke vode u prostorijama, troši više od tri sata.

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

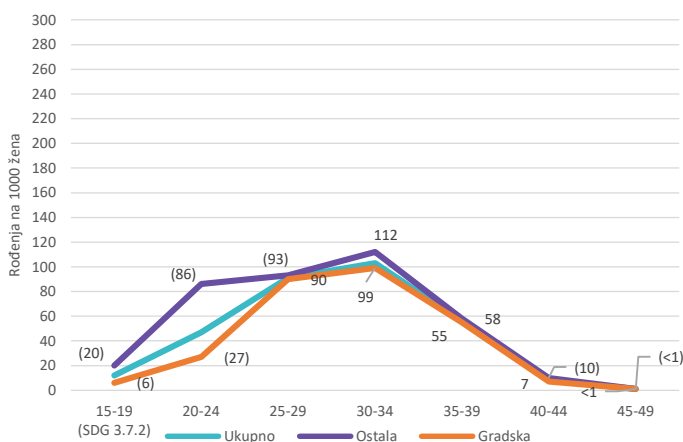
Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i istraživanje MICS 2019 za romska naselja u Srbiji koji se odnose na rodnu ravnopravnost. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama TC.8.1, TC.10.1, TC.11.1, PR.1.1, PR.2.1, LN.1.2, LN.2.3, LN.2.6, LN.2.7, PR.8.1W, PR.5.3, PR.7.1W, WS.1.3, WS.1.4, WS.4.1 i WS.4.2 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Fertilitet

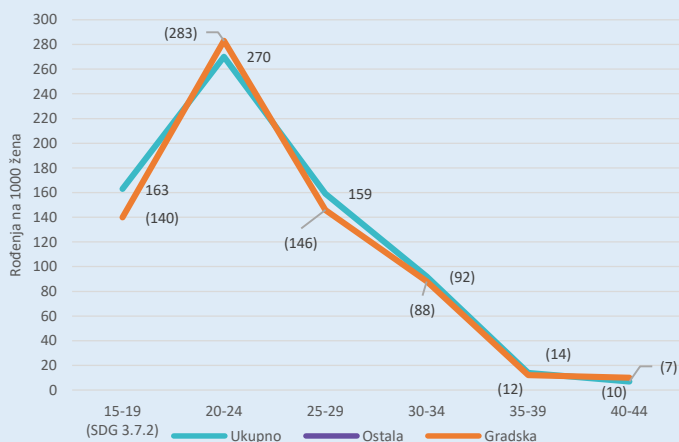
Specifične stope fertiliteta prema starosti
Srbija

Specifične stope fertiliteta prema starosti (ASFR) predstavlja broj živorođenja u poslednjoj godini, podeljen sa prosečnim brojem žena u datoj starosnoj grupi tokom istog perioda, izražen na 1000 žena

() Podaci su bazirani na 125-249 osoba-godina izloženosti

Specifične stope fertiliteta prema starosti
Srbija - romska naselja

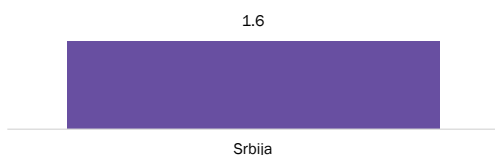
Specifične stope fertiliteta prema starosti (ASFR) predstavlja broj živorođenja u poslednjoj godini, podeljen sa prosečnim brojem žena u datoj starosnoj grupi tokom istog perioda, izražen na 1000 žena

() Podaci su bazirani na 125-249 osoba-godina izloženosti
Podaci za žene koje žive u romskim naseljima tipa „Ostalo“ i za žene starosti 15-49 godina koje žive u urbanim područjima nisu prikazane, jer se zasnivaju na manje od 125 neponderisanih osoba-godina izloženosti

Stopa rađanja adolescentkinja SDG 3.7.2 indikator je u okviru cilja 3.7: Do 2030. obezbediti univerzalni pristup uslugama koje se odnose na polnu i reproduktivnu zdravstvenu zaštitu uključujući planiranje porodice, informisanje i obrazovanje, kao i integraciju reproduktivnog zdravlja u nacionalne strategije i programe.

Smanjivanje stope fertiliteta adolescentkinja i isticanje brojnih faktora ključni su za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i društvenu i ekonomsku dobrobit adolescentkinja. Prevencija vrlo ranog rađanja u životu žene je važna mera za zaštitu zdravlja majke i smanjenje smrtnosti odojčadi.

Stopa ukupnog fertiliteta
Srbija

Stopa ukupnog fertiliteta (TFR) je izračunata sabiranjem specifičnih stopa fertiliteta prema starosti (ASFRs) izračunatih za svaku od petogodišnjih starosnih grupa žena starosti 15 do 49 godina

Stopa ukupnog fertiliteta
Srbija - romska naselja

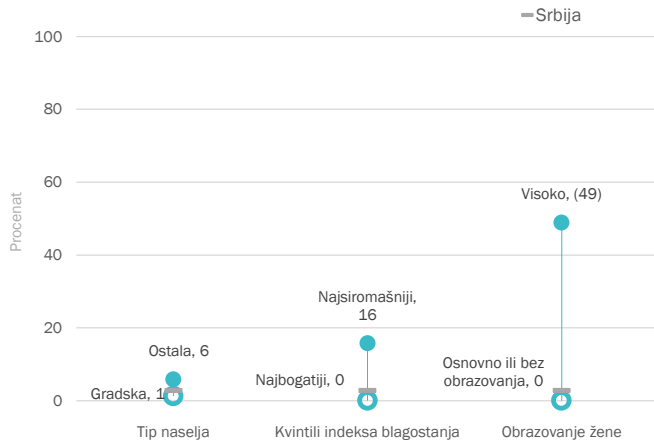

Stopa ukupnog fertiliteta (TFR) je izračunata sabiranjem specifičnih stopa fertiliteta prema starosti (ASFRs) izračunatih za svaku od petogodišnjih starosnih grupa žena starosti 15 do 49 godina

() Podaci su bazirani na 125-249 osoba-godina izloženosti

Rano rađanje – pre 18. godine

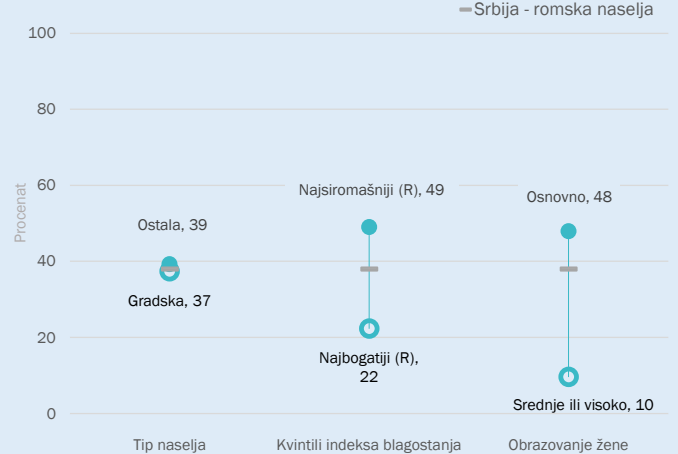
Srbija

Procenat žena starosti 20–24 godine koje su imale živorođenje pre 18. godine, prema osnovnim karakteristikama

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Srbija – romska naselja

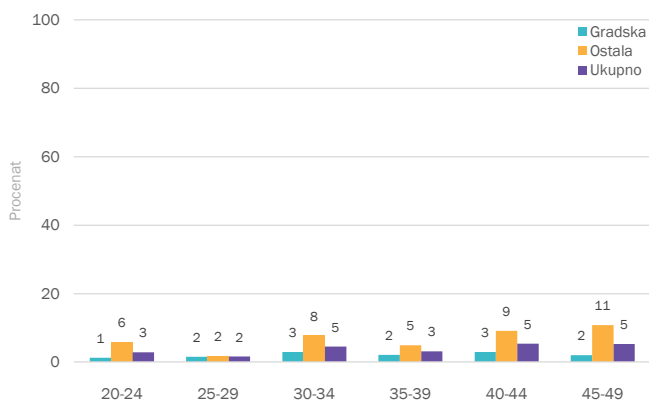

Procenat žena starosti 20–24 godine koje su imale živorođenje pre 18. godine, prema osnovnim karakteristikama

(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su urađeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

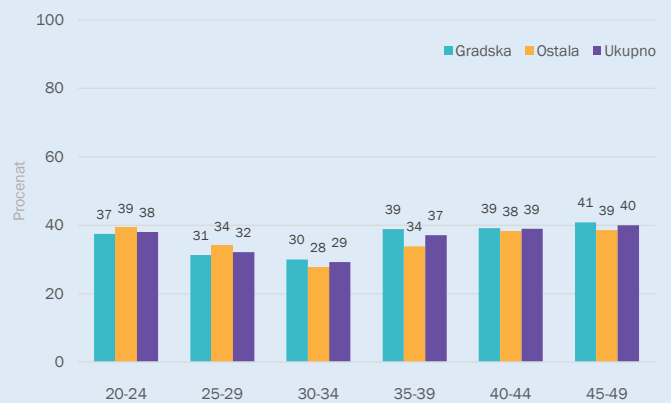
Trendovu u ranom rađanju – pre 18. godine

Srbija

Procenat žena starosti 20–24 godine koje su imale živorođenje pre 18. godine

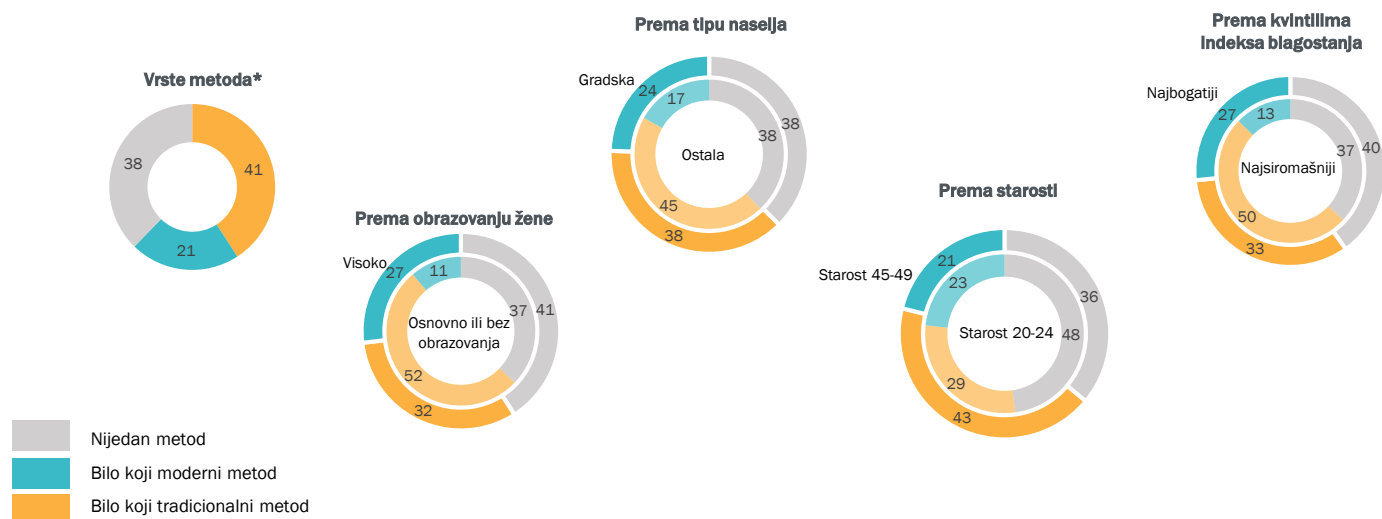
Srbija – romska naselja

Procenat žena starosti 20–24 godine koje su imale živorođenje pre 18. godine

Metodi planiranja porodice prema različitim karakteristikama

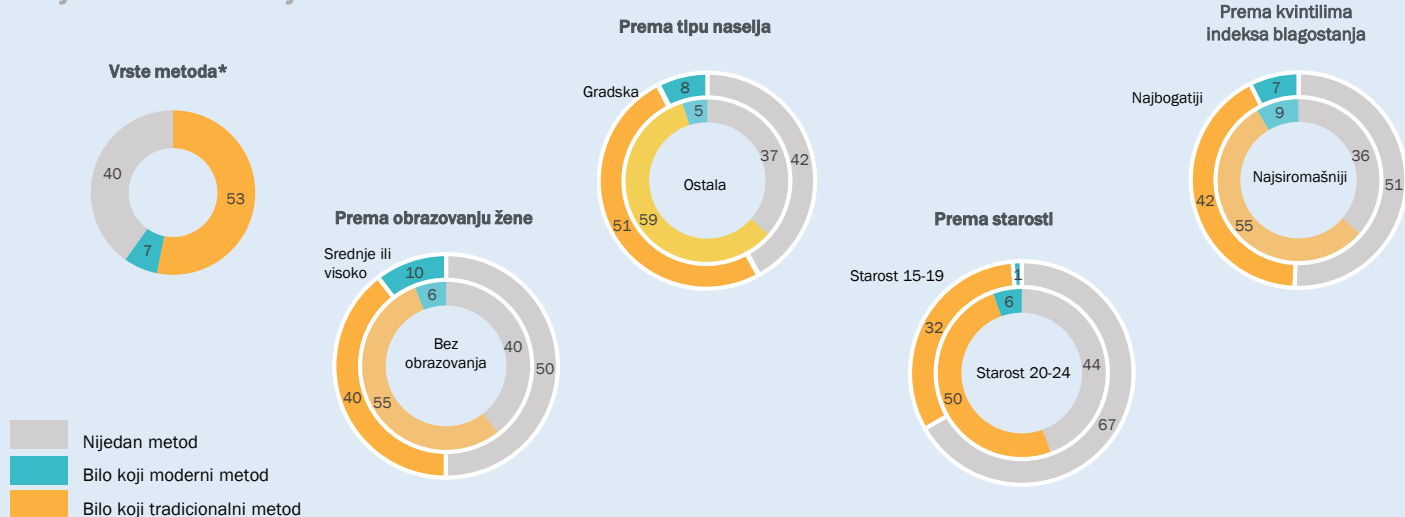
Srbija

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici i koje primenjuju (ili čiji partner primenjuje) neki metod kontracepcije

*Moderne metode obuhvataju sterilizaciju žene, sterilizaciju muškarca, spiralnu, injekcije, implante, pilule, muški kondom, ženski kondom, dijafragmu, penu/gel ili hitnu kontracepciju (kontracepciju posle seksualnog odnosa). Tradicionalne metode odnose se na periodičnu apstinenciju i prekinuti odnos.

Srbija – romska naselja

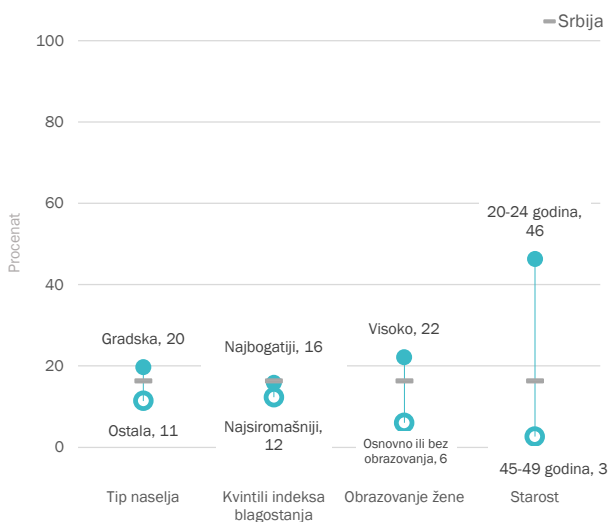
Procenat žena starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici i koje primenjuju (ili čiji partner primenjuje) neki metod kontracepcije

*Moderne metode obuhvataju sterilizaciju žene, sterilizaciju muškarca, spiralnu, injekcije, implante, pilule, muški kondom, ženski kondom, dijafragmu, penu/gel ili hitnu kontracepciju (kontracepciju posle seksualnog odnosa). Tradicionalne metode odnose se na periodičnu apstinenciju i prekinuti odnos.

Zadovoljena potreba za planiranjem porodice

Zadovoljena potreba za planiranjem porodice – za ređe trudnoće

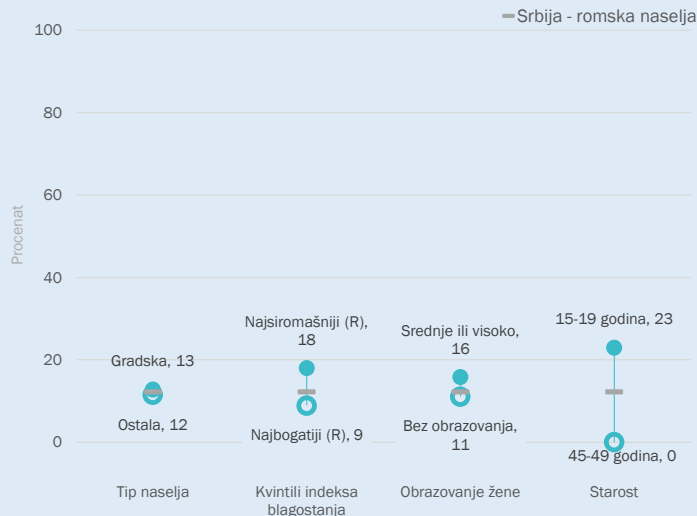
Srbija

Procenat žena starosti 15-49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju zadovoljenu potrebu za planiranjem porodice za ređe trudnoće, prema osnovnim karakteristikama

Zadovoljena potreba za planiranjem porodice – za ređe trudnoće

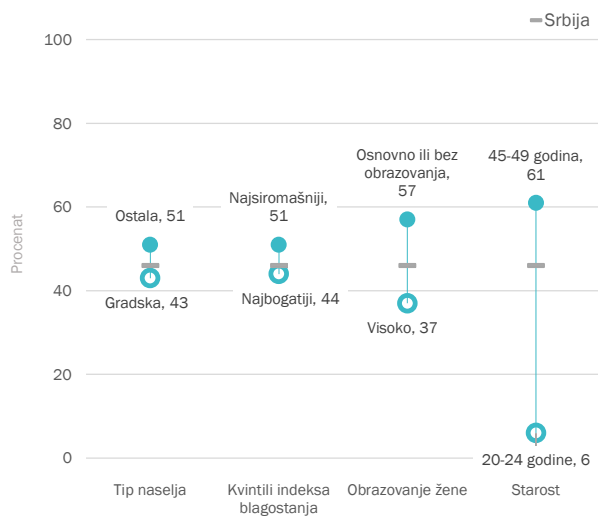
Srbija – romska naselja

Procenat žena starosti 15-49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju zadovoljenu potrebu za planiranjem porodice za ređe trudnoće, prema osnovnim karakteristikama

Zadovoljena potreba za planiranjem porodice – ograničavanje broja dece

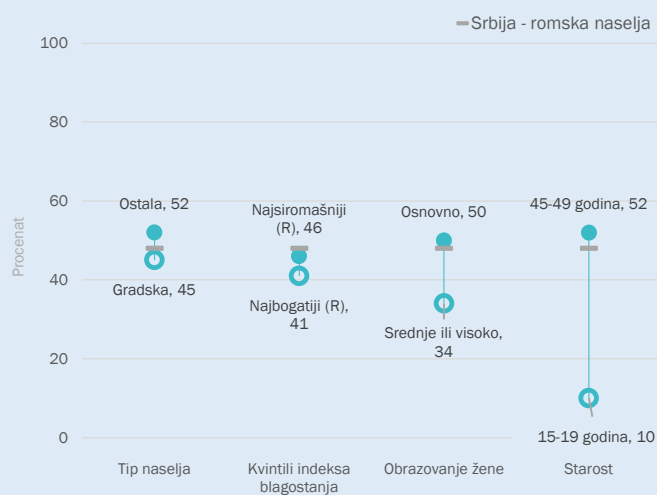
Srbija

Procenat žena starosti 15-49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju zadovoljenu potrebu za planiranjem porodice za ograničavanje broja dece, prema osnovnim karakteristikama

Zadovoljena potreba za planiranjem porodice – ograničavanje broja dece

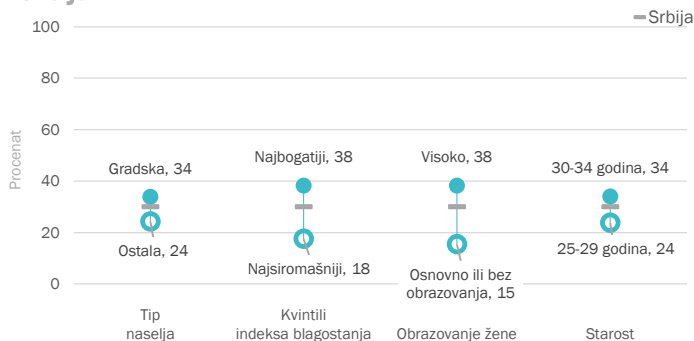
Srbija – romska naselja

Procenat žena starosti 15-49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju zadovoljenu potrebu za planiranjem porodice za ograničavanje broja dece, prema osnovnim karakteristikama

Procenat potreba za planiranjem porodice zadovoljenih savremenom kontracepcijom - SDG indikator 3.7.1

Srbija

Srbija – romska naselja

Proporcija potrebe za planiranjem porodice zadovoljena savremenom kontracepcijom (SDG indikator 3.7.1) korisna je za procenu ukupnog nivoa pokrivenosti programom i uslugama planiranja porodice. Pristup i upotreba efikasnih sredstava za sprečavanje trudnoće omogućava ženama i njihovim partnerima da ostvare svoje pravo da slobodno i odgovorno odlučuju o broju dece i razmaku između rađanja i da imaju informacije, znanja i sredstva za to. Zadovoljenje potreba za planiranjem

porodice savremenim metodama takođe doprinosi zdravlju majke i deteta sprečavanjem neplaniranih trudnoća i čestih uzastopnih trudnoća. Ispunjavanje potreba za planiranjem porodice modernim metodama doprinosi i zdravlju majki i dece sprečavanjem nenamerne trudnoće i malog perioda između trudnoća, koje su izložene većem riziku od loših akušerskih ishoda.

Regionalni podaci o fertilitetu i planiranju porodice

Region	Rođanje deteta pre 15.*	Rođanje deteta pre 18.	Kontracepcija Upotreba modernih metoda žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici	Kontracepcija Upotreba bilo kog metoda žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici	Potreba za planiranjem porodice zadovoljena upotrebom modernih metoda među ženama koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici
Srbija	0	3	21	62	30
Beogradski region	(0)	<1	26	55	39
Region Vojvodine	0	4	19	63	26
Region Šumadije i Zapadne Srbije	0	3	22	63	31
Region Južne i Istočne Srbije	0	4	20	69	26

*Procenat žena starosti 15–19 godine koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Ključne poruke

- Stope fertiliteta su najviše u starosnoj grupi 30–34 godine u ukupnoj populaciji žena u Srbiji, a među ženama koje žive u romskim naseljima u grupi 20–24 godine.
- Stopa ukupnog fertiliteta među ženama koje žive u romskim naseljima viša je nego u opštoj populaciji.
- Rano rađanje je češće među ženama u starosnoj grupi 20–24 godine koje žive u romskim naseljima i pripadaju siromašnijim kvintilima.
- U Srbiji, 38 procenata žena u starosnoj grupi 15–49 godina koje su u braku/vanbračnoj zajednici ne koristi nijedan metod kontracepcije, 21 procenat koristi moderne metode kontracepcije, a manje ih koriste žene iz najsiromašnijih domaćinstava i domaćinstava iz „ostalih” naselja.

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i MICS 2019 istraživanja za romska naselja u Srbiji koji se odnose na fertilitet i planiranje porodice. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama TM.1.1, TM.2.2W, TM.2.3W, TM.3.1 i TM.3.3 (podaci za romska naselja u Srbiji

nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

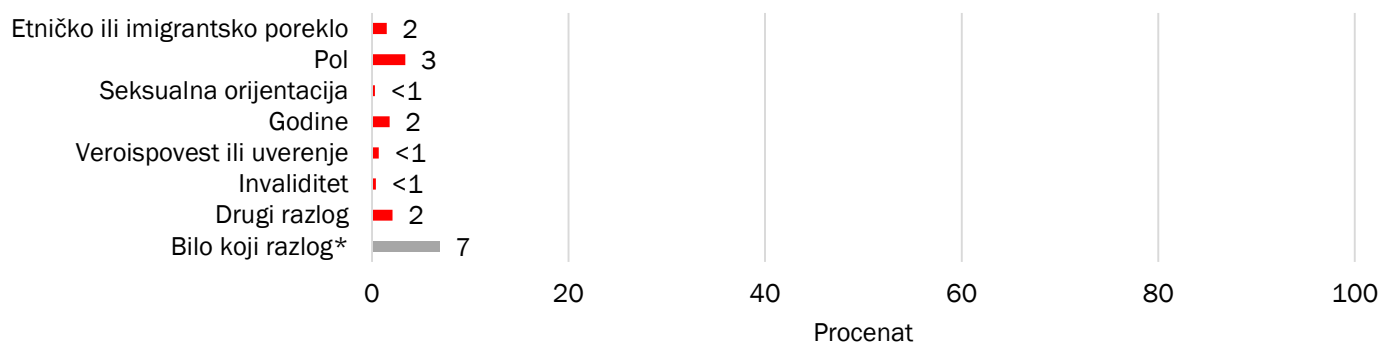
Diskriminacija i viktimizacija

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Diskriminacija i uznemiravanje

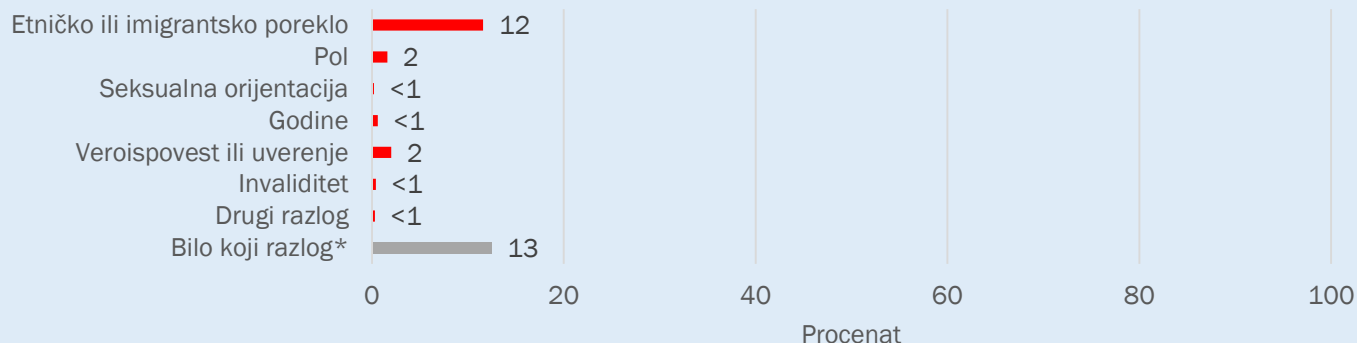
Diskriminacija i uznemiravanje: SDG indikatori 10.3.1 i 16.b.1 Srbija

Procenat adolescentkinja starosti 15–19 godina koje su se u prethodnih 12 meseci osetile diskriminisano ili uznemiravano po nekoj osnovi diskriminacije koja je zabranjena po međunarodnom pravu

* Bilo koji razlog je SDG indikator 10.3.1 i 16.b.1

Srbija – romska naselja

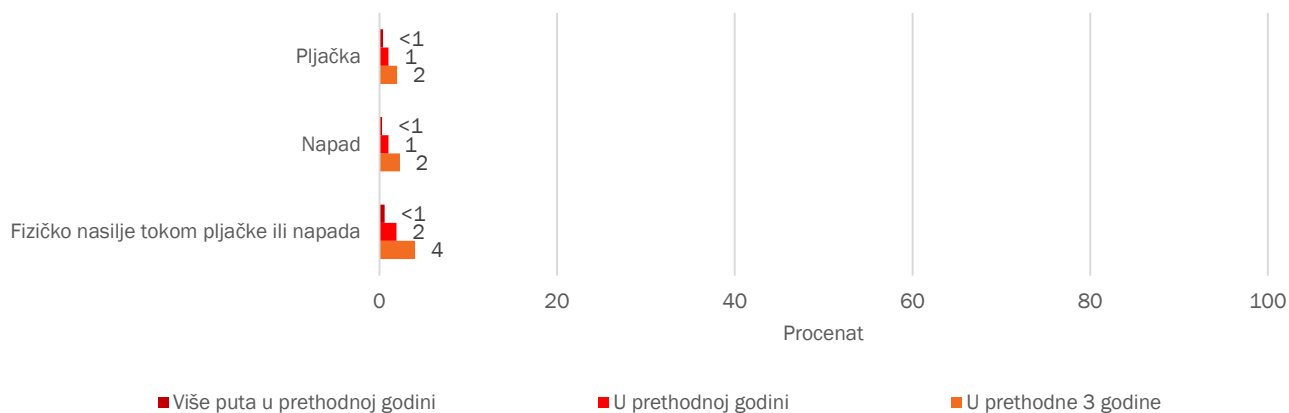
Procenat adolescentkinja starosti 15–19 godina koje su se u prethodnih 12 meseci osetile diskriminisano ili uznemiravano po nekoj osnovi diskriminacije koja je zabranjena po međunarodnom pravu

* Bilo kakav razlog je SDG indikator 10.3.1 i 16.b.1

Ključne poruke

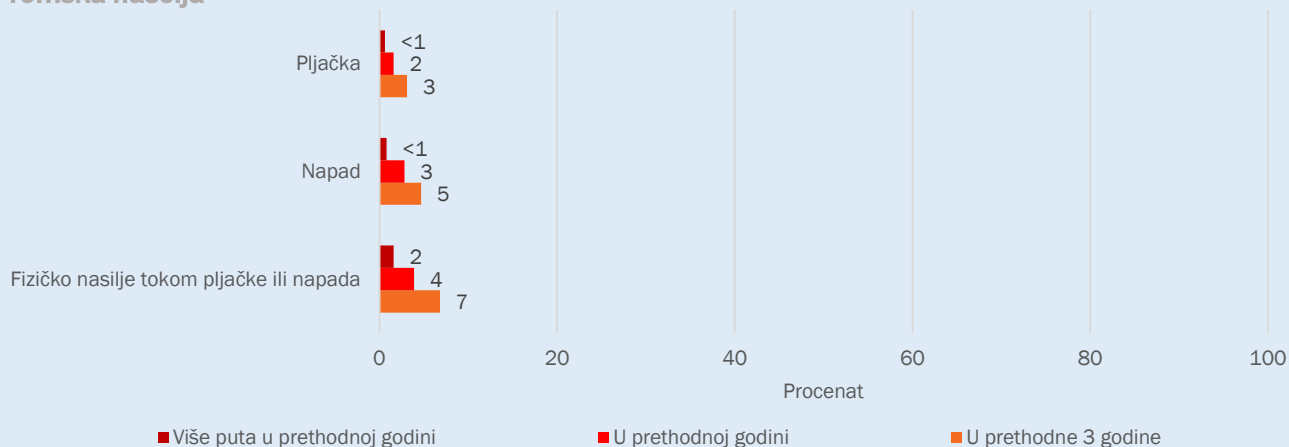
- Sedam procenata žena starosti 15–49 godina u Srbiji i 13 procenata žena iste starosti u romskim naseljima u Srbiji bile su žrtve diskriminacije i uznemiravanja u poslednjih 12 meseci.
- Četiri procenata žena starosti 15–49 godina u Srbiji i 7 procenata žena iste starosti u romskim naseljima u Srbiji bile su žrtve fizičkog nasilja pljačke ili napada u prethodne 3 godine.
- Četrdeset procenata žena starosti 15 do 49 godina u Srbiji i 67 procenata žena iste starosti iz romskih naselja u Srbiji izjavilo je da je poslednji incident fizičkog nasilja razbojništva i/ili napada u prethodnih godinu dana prijavljen policiji.
- Četiri procenata žena starosti 15–49 godina u romskim naseljima u Srbiji osećaju se vrlo nesigurno kad same hodaju u svom naselju kad padne mrak ili kad su same kod kuće kad padne mrak.

Žrtve pljačke i napada Srbija

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su bile žrtve pljačke, napada i fizičkog nasilja tokom pljačke ili napada u prethodne 3 godine, u prethodnoj godini ili više puta u prethodnoj godini

Srbija – romska naselja

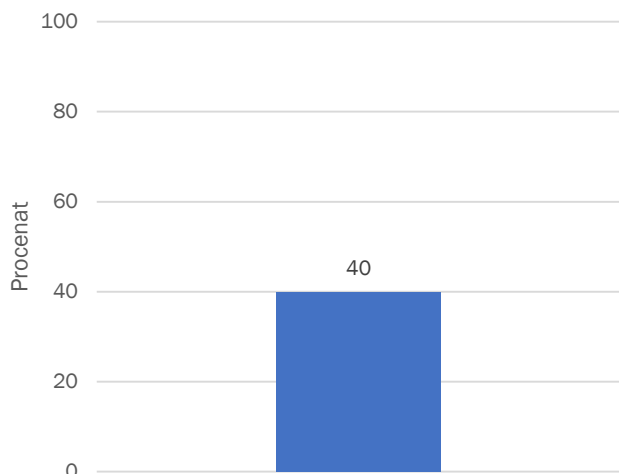
Procenat žena starosti 15–49 godina koje su bile žrtve pljačke, napada i fizičkog nasilja tokom pljačke ili napada u u prethodne 3 godine, u prethodnoj godini ili više puta u prethodnoj godini

Regionalni podaci o žrtvama pljački, napada i osjećanju bezbednosti

Reglon	Pljačka u prethodne 3 godine	Napad u prethodne 3 godine	Doživele fizičko nasilje pljačku ili napad u prethodne 3 godine	Kad padne mrak, osećaju se veoma nebezbedno kad same hodaju u svom naselju ili kad su same kod kuće
Srbija	2	2	4	<1
Beogradski region	4	4	7	2
Region Vojvodine	2	3	4	1
Region Šumadije i Zapadne Srbije	1	1	2	<1
Region Južne i Istočne Srbije	1	1	3	<1

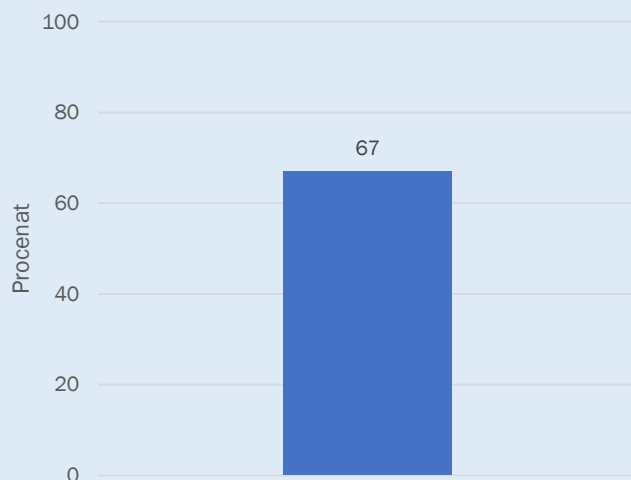
Procenat žena starosti 15–49 godina koje su bile žrtve pljačke, napada i fizičkog nasilja tokom pljačke ili napada u prethodne 3 godine, i procent žena koje se osećaju veoma nesigurno kad same hodaju u svom naselju kad padne mrak ili kad su same kod kuće kad padne mrak

Prijavljivanje pljačke i napada: SDG 16.3.1 Srbija

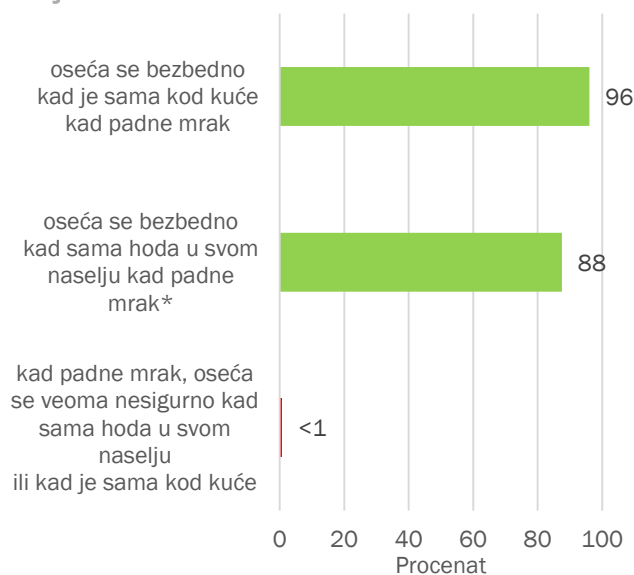
Procentat žena starosti 15–49 godina čiji je poslednji incident fizičkog nasilja u vidu pljačke i/ili napada u prethodnoj godini prijavljen policiji

Srbija – romska naselja

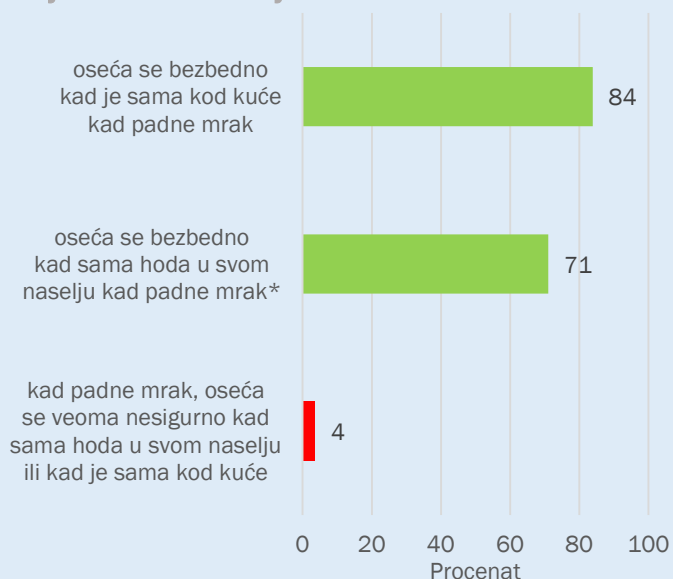
Procentat žena starosti 15–49 godina čiji je poslednji incident fizičkog nasilja u vidu pljačke i/ili napada u prethodnoj godini prijavljen policiji

Osećaj sigurnosti: SDG 16.1.4* Srbija

Procent žena starosti 15–49 godina prema osećaju bezbednosti kada same hodaju u svom naselju kad padne mrak i kad su same kod kuće kad padne mrak

Srbija – romska naselja

Procent žena starosti 15–49 godina prema osećaju bezbednosti kada same hodaju u svom naselju kad padne mrak i kad su same kod kuće kad padne mrak

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i istraživanje MICS 2019 za romska naselja u Srbiji koji se odnose na diskriminaciju i viktimizaciju. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama EQ.3.1W, PR.6.1W, PR.6.4W i PR.7.1W (podaci za romska naselja u Srbiji

nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019. Materijalna deprivacija

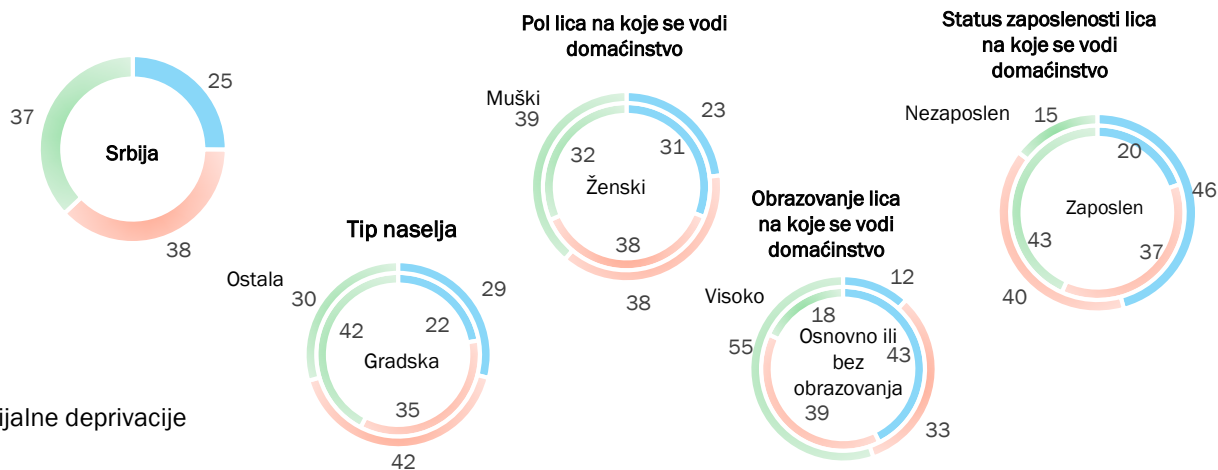

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

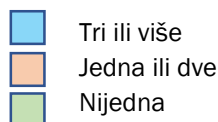

Stanovništvo materijalno depriviranih domaćinstava

Srbija

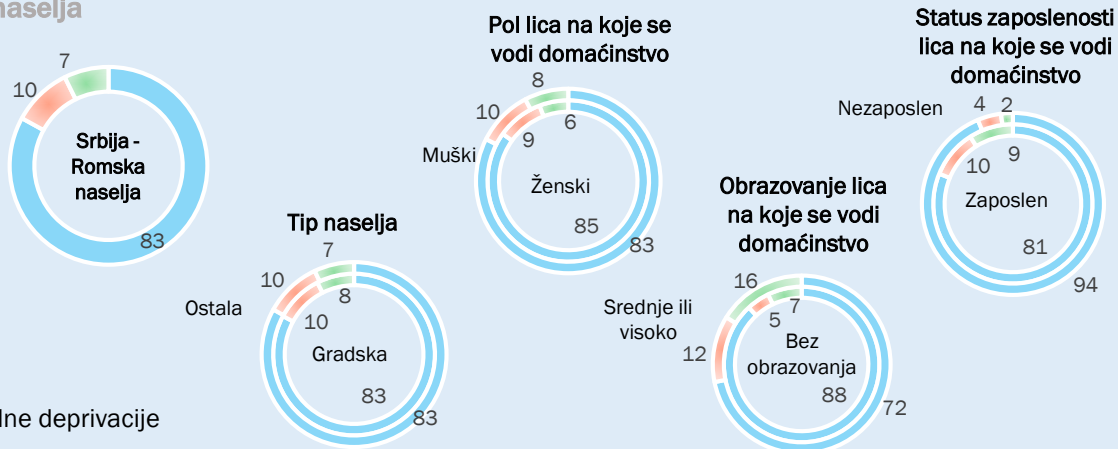

Broj stavki materijalne deprivacije

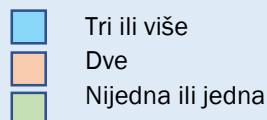

Procentualna raspodela populacije domaćinstava prema broju stavki materijalne deprivacije i osnovnim karakteristikama

Srbija – romska naselja

Broj stavki materijalne deprivacije

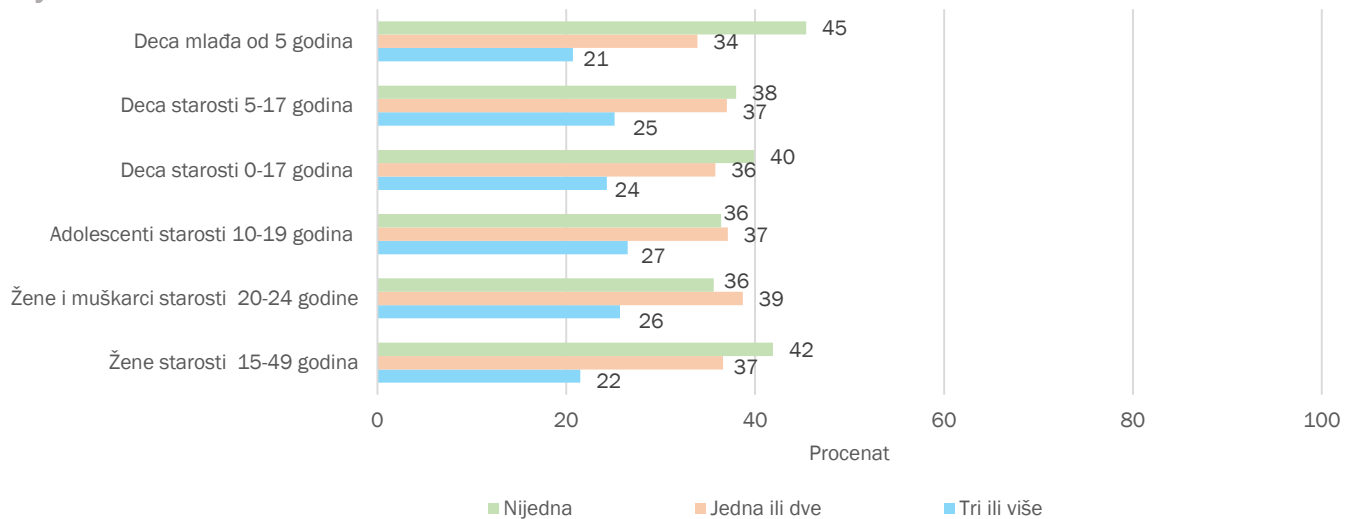
Procentualna raspodela populacije domaćinstava prema broju stavki materijalne deprivacije i osnovnim karakteristikama

Materijalna deprivacija: EU SILC pitanja koja se koriste za procenu stope materijalne deprivacije dodata su u modul Karakteristike domaćinstva i kao zasebni modul Materijalne uskraćenosti, s ciljem dopunjavanja indeksa blagostanja i predstavljanja materijalne uskraćenosti kao osnovne karakteristike.

Materijalna deprivacija je složen indikator izračunat kao procenat stanovništva koje ne može da priušti barem tri od sledećih devet stavki: plaćanje stanarine, hipoteke, komunalnih računa, rata otkupa ili drugih zajmova; adekvatno zagrevanje stana/kuće; suočavanje sa neočekivanim troškovima; obrok s mesom, piletinom, ribom (ili vegetarijanskim ekvivalentom) svaki drugi dan; odlazak na godišnji odmor od nedelju dana daleko od kuće; televizor; veš-mašina; automobil; telefon. Da bi se stvorila ova osnovna karakteristika za 2019 MICS u Srbiji, stanovništvo anketiranih domaćinstava je podeljeno u tri grupe materijalne deprivacije: nemogućnost da se priušti tri ili više stavki (Tri ili više); nemogućnost da se priušti jedna ili dve stavke (Jedna ili dve); mogućnost da se priušte sve stavke (Nijedna). Za 2019 MICS za romska naselja u Srbiji stanovništvo anketiranih domaćinstava podeljeno je u kategorije „Tri ili više“, „Dve“ i „Nijedna ili jedna“.

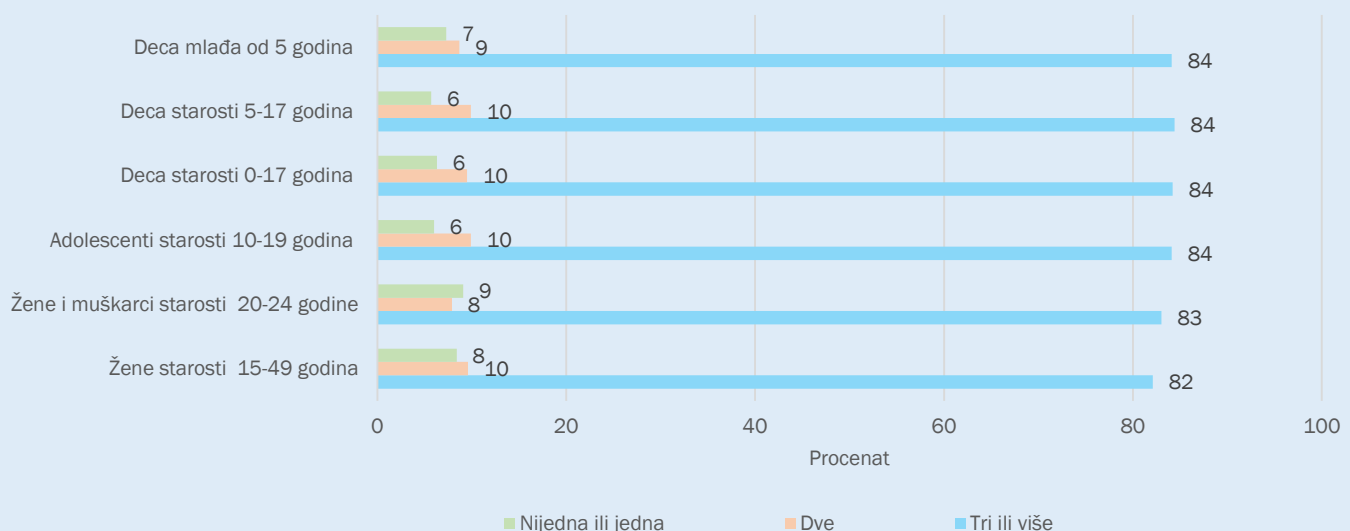
Materijalna deprivacija specifičnih grupa stanovništva

Srbija

Procentualna raspodela materijalno deprivirane populacije iz domaćinstava po specifičnim grupama stanovništva, prema broju stavki materijalne deprivacije

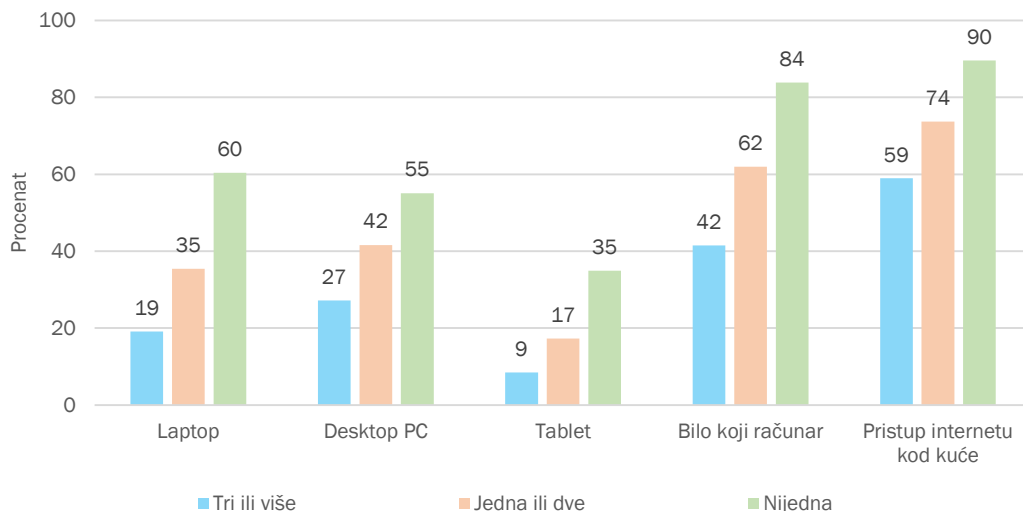
Srbija – romska naselja

Procentualna raspodela materijalno deprivirane populacije iz domaćinstava po specifičnim grupama stanovništva, prema broju stavki materijalne deprivacije

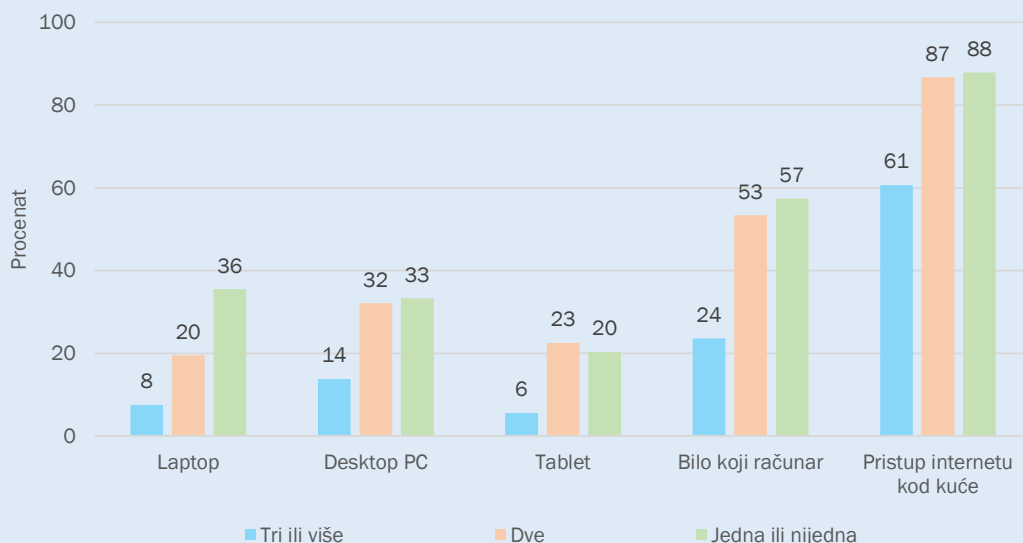
IT oprema i pristup Internetu u vlasništvu domaćinstva

Srbija

Procenat domaćinstava koja imaju računar, tablet i pristup internetu kod kuće prema broju stavki materijalne deprivacije

Srbija – romska naselja

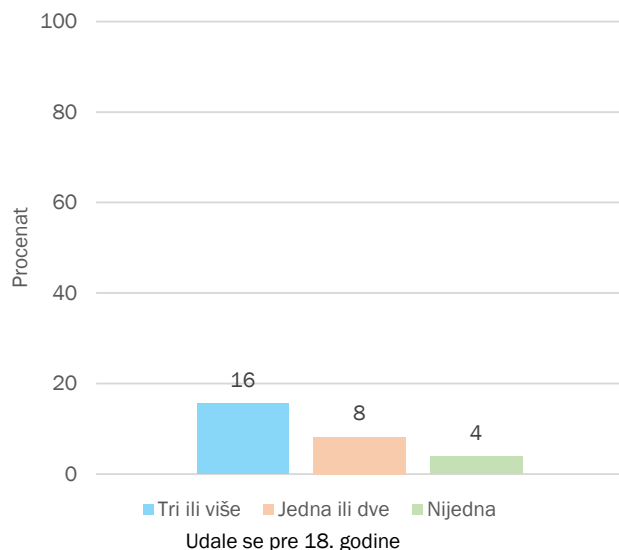

Procenat domaćinstava koja imaju računar, tablet i pristup internetu kod kuće prema broju stavki materijalne deprivacije

Ključne poruke

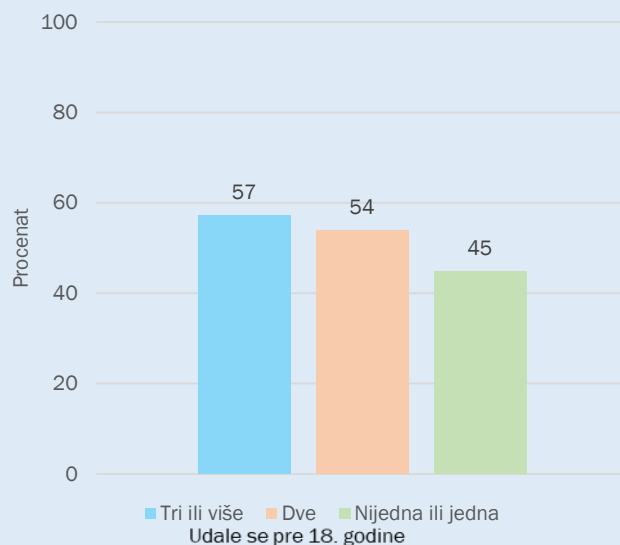
- Jedna od četiri osobe ili 25 procenata stanovništva u Srbiji živi u domaćinstvima sa tri ili više stavki materijalne deprivacije, dok u romskim naseljima u Srbiji pet od šest osoba ili 83 procenta stanovništva živi u domaćinstvima sa tri ili više stavki materijalne deprivacije.
- Jedno od petoro dece mlađe od 5 godina u Srbiji (21 procenat), i šest od sedmoro (84 procenata) dece mlađe od 5 godina u romskim naseljima u Srbiji živi u domaćinstvima sa tri ili više stavki materijalne deprivacije.
- Jedno od četiri (27 procenata) dece srednjoškolskog uzrasta u domaćinstvima sa tri ili više stavki materijalne deprivacije u romskim naseljima u Srbiji pohađa srednjoškolsko obrazovanje.
- Tri od pet žena starosti 20-49 godina koje žive u domaćinstvima sa tri ili više stavki materijalne deprivacije u romskim naseljima u Srbiji udale su se pre navršanih 18 godina.
- U ekonomske aktivnosti u trajanju od 35 i više sati nedeljno uključeno je 4 procenta dece uzrasta od 15 do 17 godina u Srbiji.

Dečiji brak Srbija

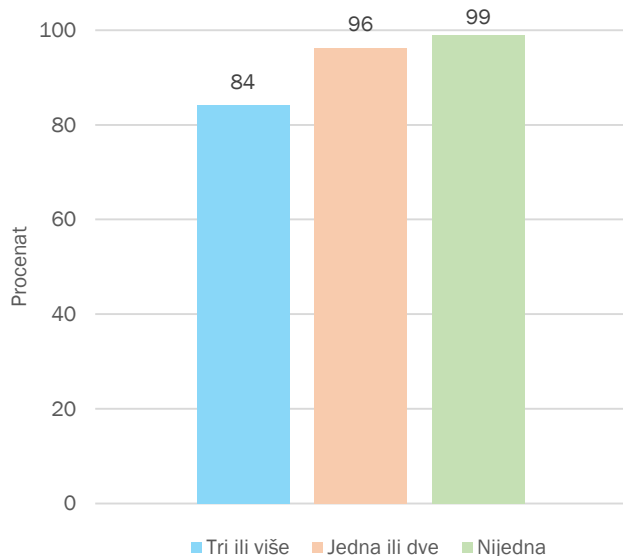
Procenat žena starosti 20–49 godina koje su stupile u brak pre 18. godine, prema stavkama materijalne deprivacije u domaćinstvu

Dečiji brak Srbija – romska naselja

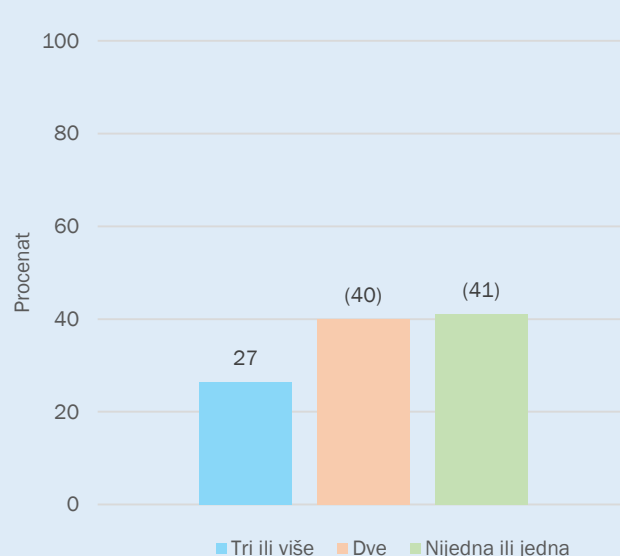
Procenat žena starosti 20–49 godina koje su stupile u brak pre 18. godine, prema stavkama materijalne deprivacije u domaćinstvu

Pohađanje srednje škole* Srbija

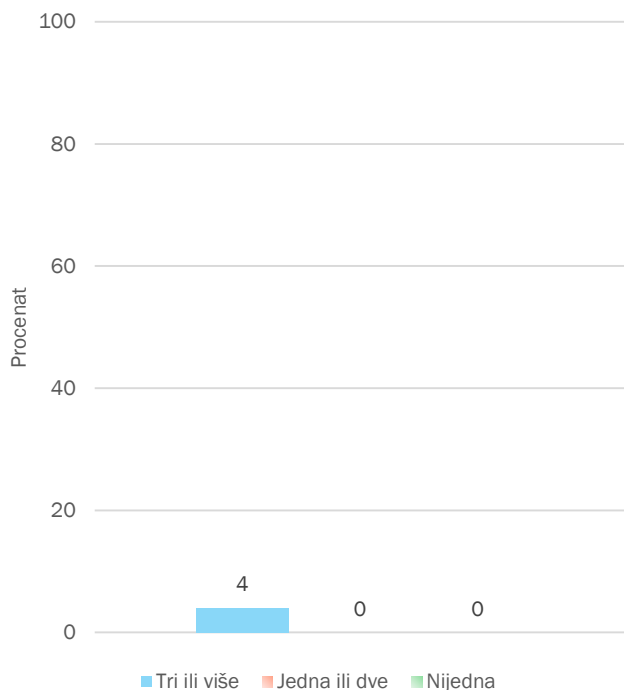
* Prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole (NAR), prema stavkama materijalne uskraćenosti u domaćinstvu

Pohađanje srednje škole* Srbija – romska naselja

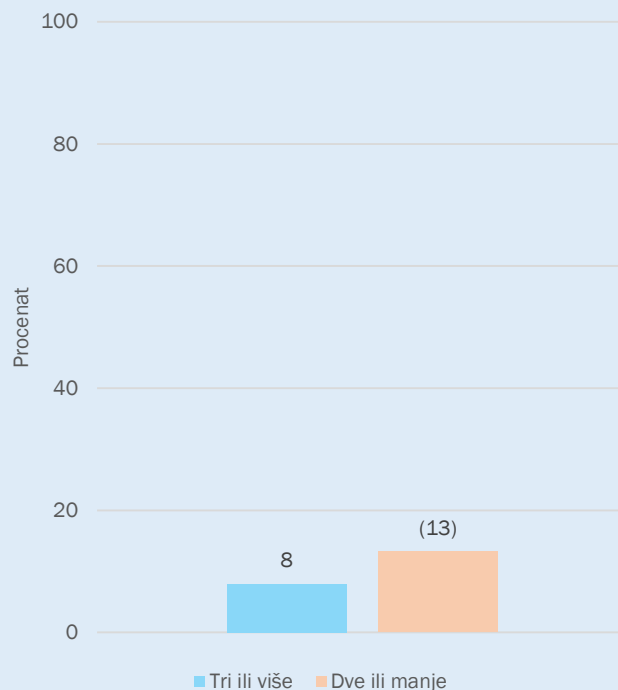
* Prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole (NAR), prema stavkama materijalne uskraćenosti u domaćinstvu
() Podaci bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Uključenost dece u ekonomske aktivnosti Srbija

Procenat dece starosti 15–17 godina koja su uključena u ekonomske aktivnosti 35 i više sati nedeljno, prema stavkama materijalne deprivacije domaćinstva

Uključenost dece u ekonomske aktivnosti Srbija – romska naselja

Procenat dece starosti 15–17 godina koja su uključena u ekonomske aktivnosti 35 i više sati nedeljno, prema stavkama materijalne deprivacije domaćinstva
() Podaci bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Regionalni podaci o materijalno depriviranom stanovništvu, prema stavkama materijalne deprivacije

Region	Tri ili više	Jedna ili dve	Nijedna
Srbija	25	38	37
Beogradski region	20	35	45
Region Vojvodine	23	34	42
Region Šumadije i Zapadne Srbij	25	39	36
Region Južne i Istočne Srbije	33	44	23

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i istraživanja MICS 2019 za romska naselja u Srbiji koji se odnose na materijalne uskraćenosti. Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama SR.2.3, SR.5.1W, SR.5.2, SR.5.3, SR.9.2, PR.3.1, PR.4.1W i LN.2.6 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o

rezultatima istraživanja.

Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

Srbija i Srbija - romska naselja 2019.

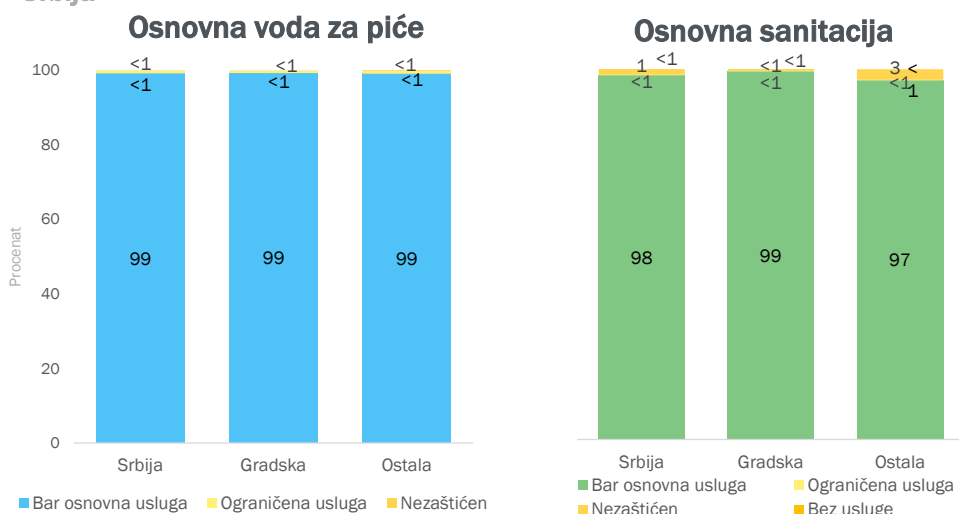
Voda za piće i sanitacija (WASH)

Istraživanje
višestrukih pokazatelja

Osnovne usluge u vezi sa vodom za piće i sanitacijom

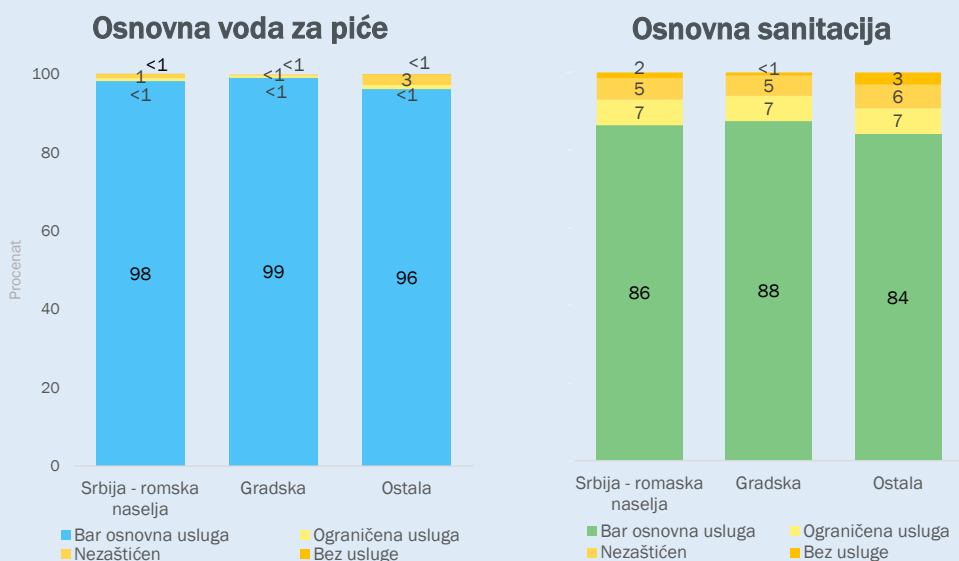
Srbija

Procenat stanovništva prema korišćenju vode za piće i sanitacije
Procenat populacije domaćinstava koja koristi ograničene i nezaštićene usluge u vezi sa vodom za piće i sanitacijom bio je manji od 1, s nešto većim udelom za nezaštićenu sanitaciju u ostalim područjima. Nije bilo slučajeva da domaćinstva nemaju osnovnu pitku vodu.
Podaci zbog zaokruživanja u zbiru ne daju uvek 100%.

Usluga u vezi s vodom za piće: Bar osnovna usluga vode za piće (SDG 1.4.1) odnosi se na poboljšani izvor, pod uslovom da vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće ne bude duže od 30 minuta za odlazak, uključujući čekanje u redu. Poboljšani izvori vode za piće su oni koji imaju potencijal za isporuku sigurne vode prema prirodi svog dizajna i konstrukcije, a uključuju: tekuću vodu (vodovod), bušotine ili cevi, zaštićene ukopane bunare, zaštićene izvore, kišnicu i flaširanu ili dostavljenu vodu. **Ograničena usluga** odnosi se na poboljšani izvor koji je udaljen više od 30 minuta. **Nezaštićeni izvori** se odnosi na nepokriveni bunar i nezaštićeni izvor. **Bez usluge** obuhvata slučajeve prikupljanja vode direktno iz površinskih voda, kao što su reke, jezera ili kanali za navodnjavanje.

Srbija – romska naselja

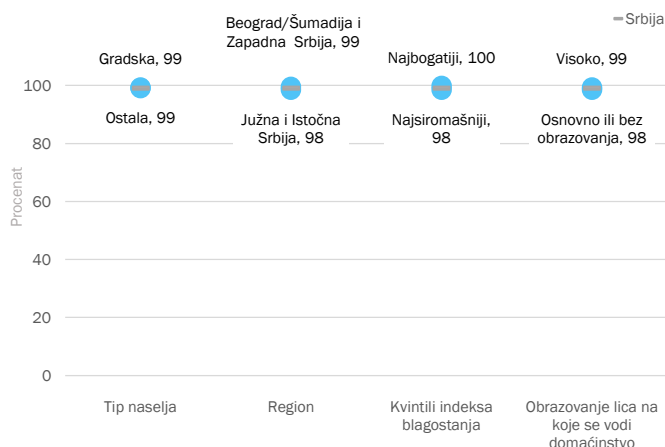

Procenat stanovništva prema korišćenju vode za piće i sanitacije
Podaci zbog zaokruživanja u zbiru ne daju uvek 100%.

Usluga sanitacije: Bar osnovna usluga sanitacije (SDG 1.4.1) odnosi se na korišćenje poboljšanih objekata koji se ne dele sa drugim domaćinstvima. Poboljšane sanitarne prostorije su one koje su projektovane za higijensko odvajanje fekalija i otpadnih voda od kontakta s ljudima, a uključuju: vodokotlić sa ispiranjem vodom gde otiče u kanalizacione cevi, septičke jame ili poljske toalete; ventilisane poboljšane poljske toalete, ekološke (suve) toalete ili pokrivene poljske toalete. **Ograničena** usluga sanitacije odnosi se na poboljšani objekat koji se deli sa drugim domaćinstvima. **Nezaštićeni** sanitarne prostorije uključuju ispiranje i odvod na otvorenu površinu, nepokrivena poljske toalete i kante. **Bez usluge** obuhvata slučajeve kada domaćinstvo ne poseduje WC/toalet.

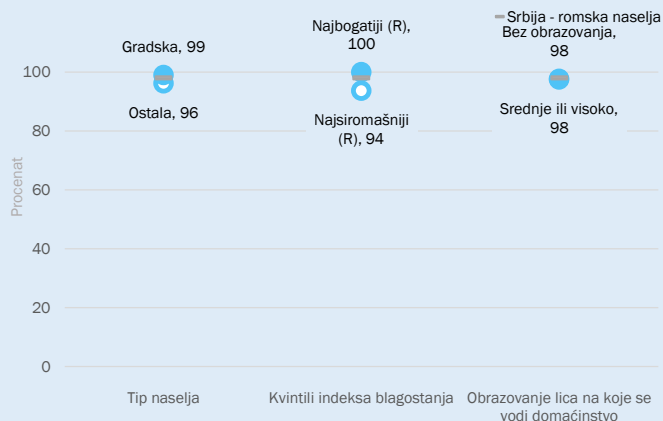
WASH: Nejednakosti u osnovnim uslugama

Osnovna voda za piće Srbija

Procenat stanovništva koje koristi osnovne usluge vode za piće prema osnovnim karakteristikama

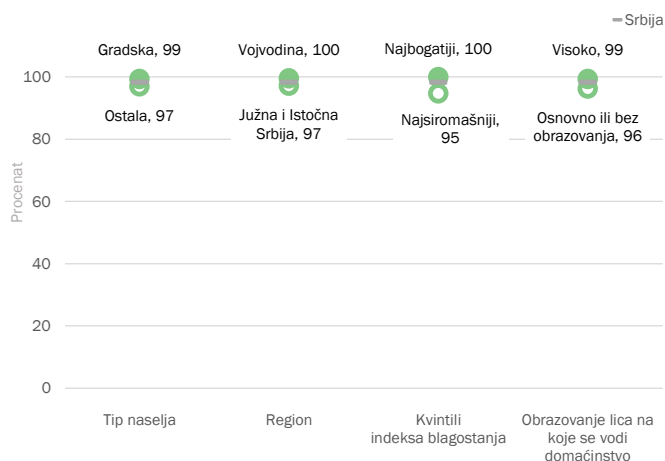
Osnovna voda za piće Srbija – romska naselja

Procenat stanovništva koje koristi osnovne usluge vode za piće prema osnovnim karakteristikama

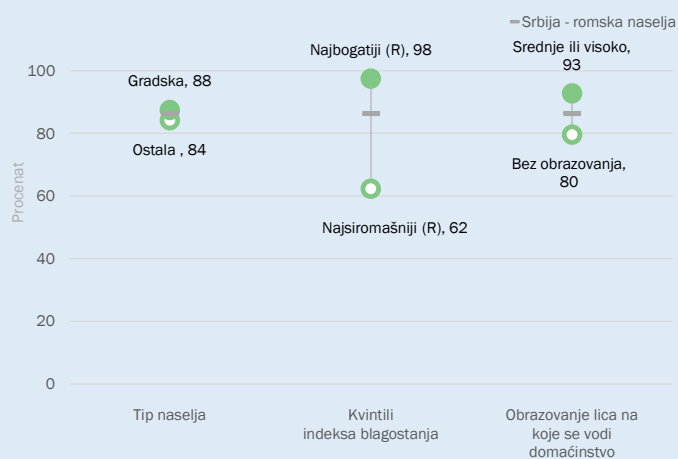
(R) Indeks blagostanja izračunat je korišćenjem informacija o imovini domaćinstava imajući u vidu da sam indeks meri temeljno dugoročno bogatstvo domaćinstava i kao takav rangira domaćinstva po bogatstvu, od najsiromašnijih do najbogatijih. Proračuni su urađeni odvojeno na uzorku domaćinstava na nivou Srbije i na uzorku domaćinstava iz romskih naselja Srbije, na osnovu specifičnih karakteristika oba uzorka. Stoga su izračunate vrednosti indeksa blagostanja primenjive samo za specifični skup podataka na kojima su izračunate i razlikuju se za dva istraživanja. Nalazi prema indeksu blagostanja izračunati za uzorak domaćinstava iz romskih naselja u Srbiji, označeni su u grafikonima slovom (R).

Osnovne sanitarne usluge Srbija

Procenat stanovništva koje koristi osnovne sanitarne usluge prema osnovnim karakteristikama

Osnovne sanitarne usluge Srbija – romska naselja

Procenat stanovništva koje koristi osnovne sanitarne usluge prema osnovnim karakteristikama

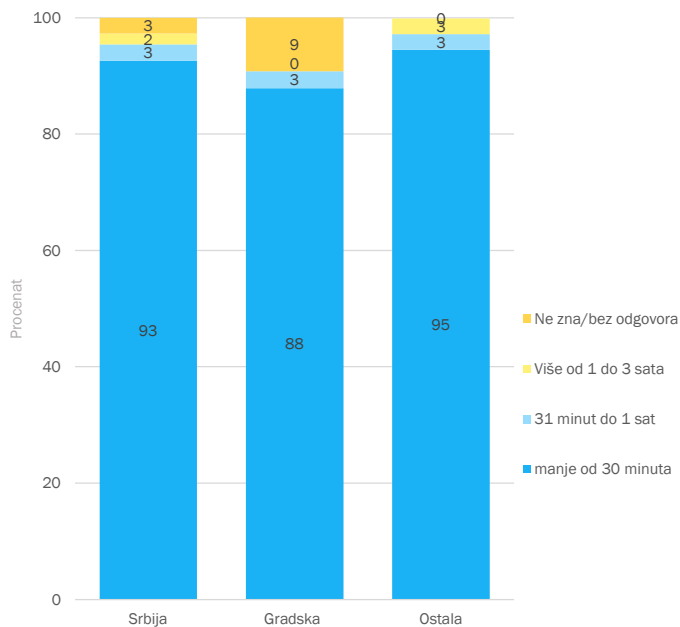
Podaci o osnovnim uslugama prema regionima

Region	Osnovna voda za piće	Osnovne sanitarne usluge
Srbija	99	98
Beogradski region	99	100
Region Vojvodine	99	100
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99	97
Region Južne i Istočne Srbije	98	97

Procenat stanovništva koji koristi osnovne usluge vode za piće i osnovne sanitarne usluge, prema regionima

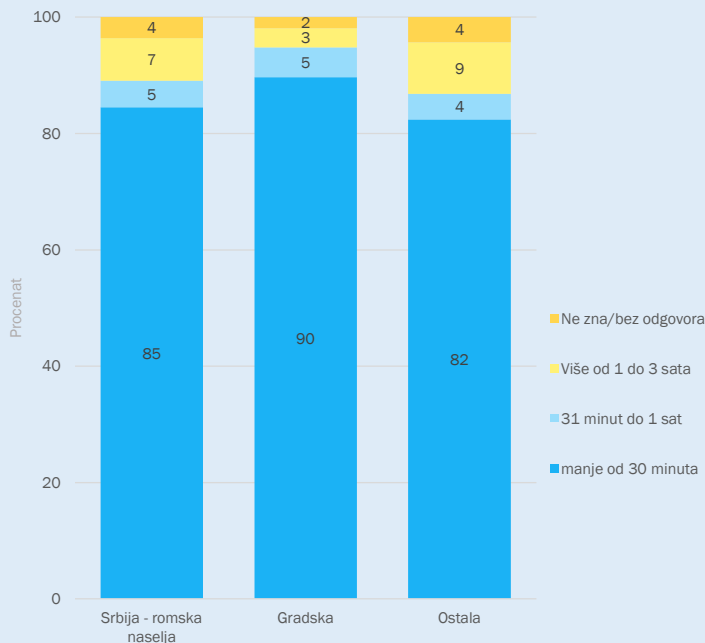
Pristup vodi za piće i sanitarnim objektima

Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće Srbija

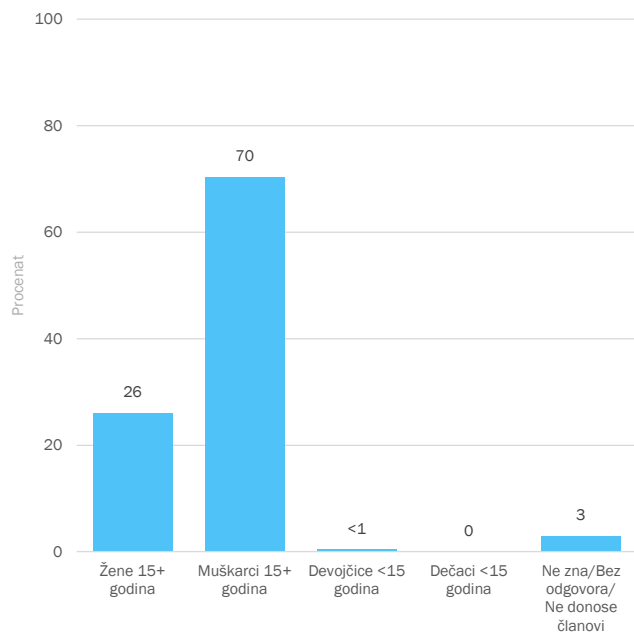
Procentualna raspodela stanovništva prema prosečnom vremenu koje je potrebno osobi koja je primarno odgovorna za donošenje vode da dođe do izvora vode za piće u domaćinstvima bez vode. Nije bilo slučajeva da članovi domaćinstva troše više od 3 sata dnevno prikupljajući vodu za piće. Podaci zbog zaokruživanja u zbiru ne daju uvek 100 procenata.

Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće Srbija – romska naselja

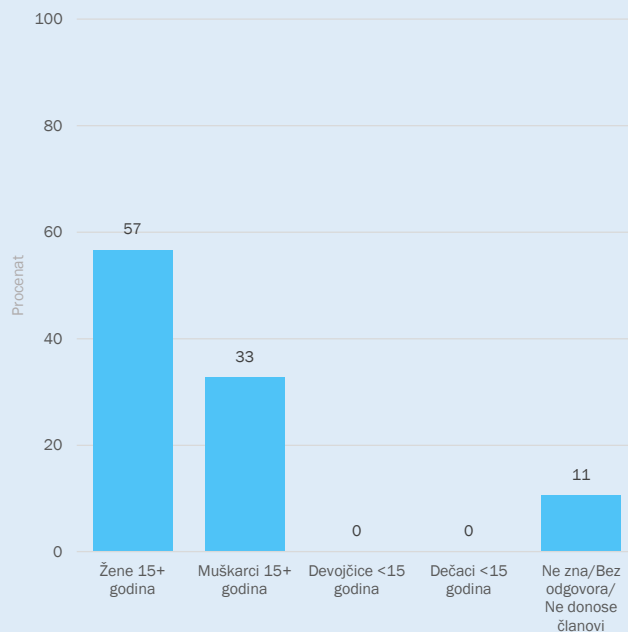
Procentualna raspodela stanovništva prema prosečnom vremenu koje je potrebno osobi koja je primarno odgovorna za donošenje vode da dođe do izvora vode za piće u domaćinstvima bez vode. Nije bilo slučajeva da članovi domaćinstva troše više od 3 sata dnevno prikupljajući vodu za piće. Podaci zbog zaokruživanja u zbiru ne daju uvek 100 procenata.

Ko primarno donosi vodu za piće za domaćinstvo Srbija

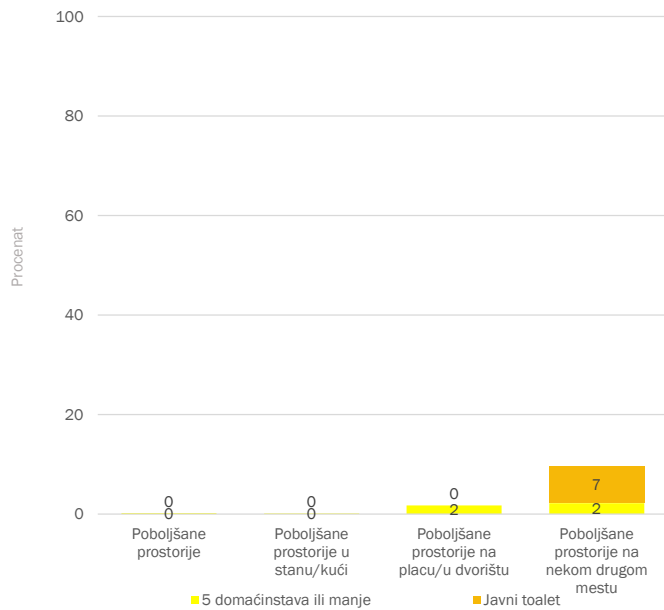
Procentualna raspodela stanovništva prema polu i starosti osobe koja je primarno odgovorna za donošenje vode u domaćinstvima bez vode.

Ko primarno donosi vodu za piće za domaćinstvo Srbija – romska naselja

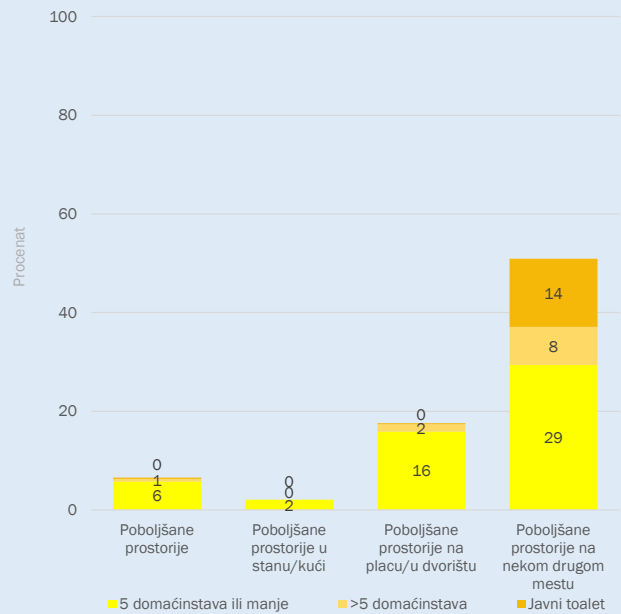
Procentualna raspodela stanovništva prema polu i starosti osobe koja je primarno odgovorna za donošenje vode u domaćinstvima bez vode.

Pristupačnost sanitarnih prostorija i privatnost Srbija

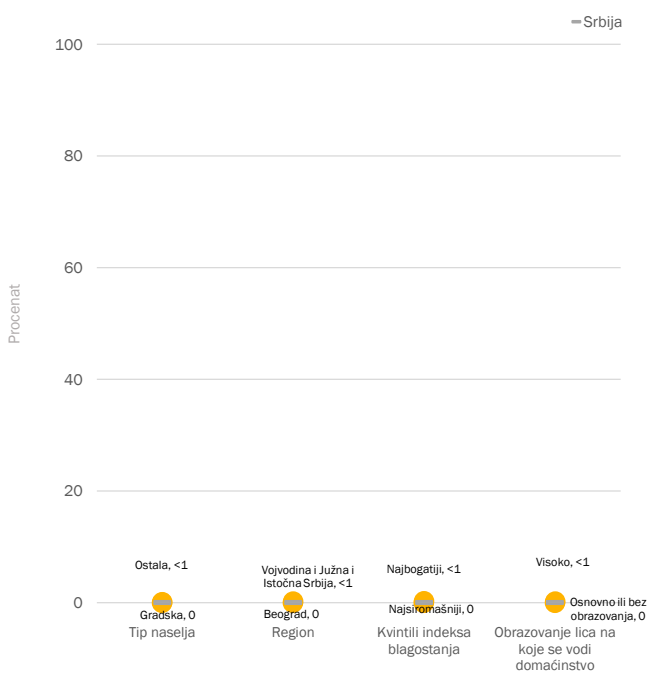
Procenat stanovništva koje deli poboljšane sanitarne prostorije, prema mestu gde se prostorije nalaze. Članovi domaćinstava koji ne dele objekte i oni koji ne koriste poboljšane sanitarne prostorije nisu prikazani. Nije bilo slučajeva da članovi domaćinstva dele poboljšane prostorije sa >5 domaćinstava.

Pristupačnost sanitarnih prostorija i privatnost Srbija – romska naselja

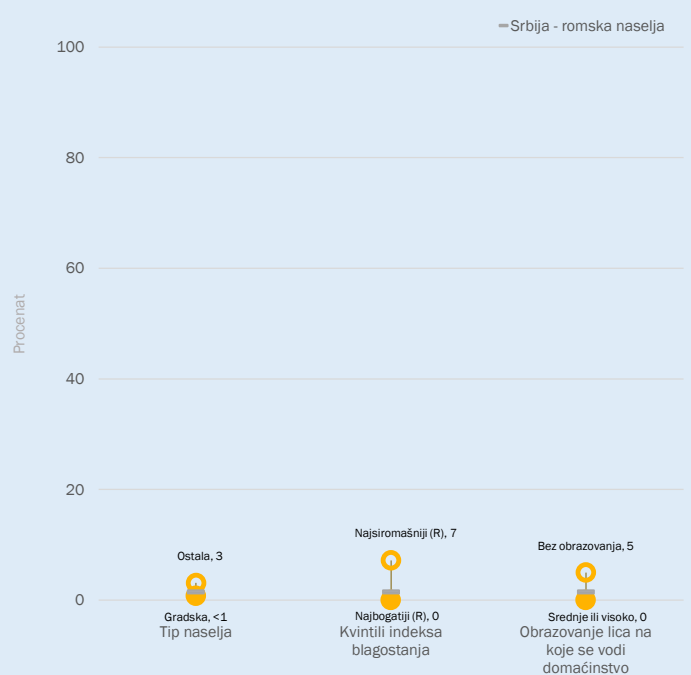
Procenat stanovništva koje deli poboljšane sanitarne prostorije, prema mestu gde se prostorije nalaze. Članovi domaćinstava koji ne dele objekte i oni koji ne koriste poboljšane sanitarne prostorije nisu prikazani.

Defekacija na otvorenom Srbija

Procenat stanovništva koje obavlja defekaciju na otvorenom, prema osnovnim karakteristikama

Defekacija na otvorenom Srbija – romska naselja

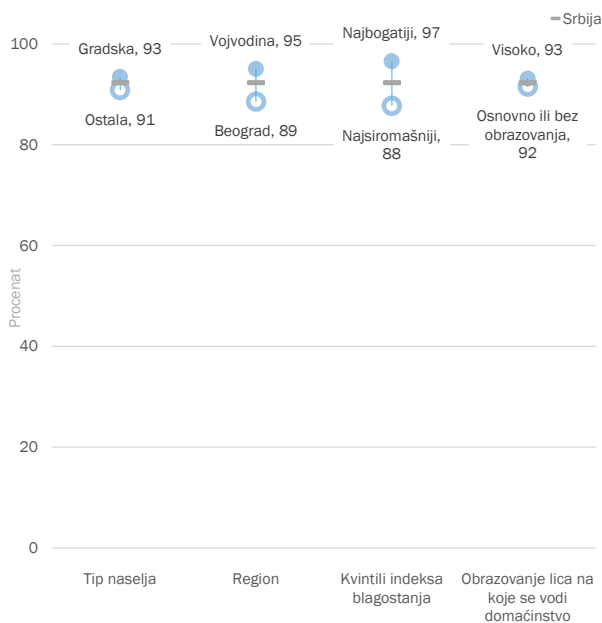

Procenat stanovništva koje obavlja defekaciju na otvorenom, prema osnovnim karakteristikama

Dostupnost vode za piće

Dostupnost vode za piće

Srbija

Procenat stanovništva koje koristi izvore vode za piće sa dovoljnom količinom vode u poslednjih mesec dana

Dostupnost vode za piće

Srbija – romska naselja

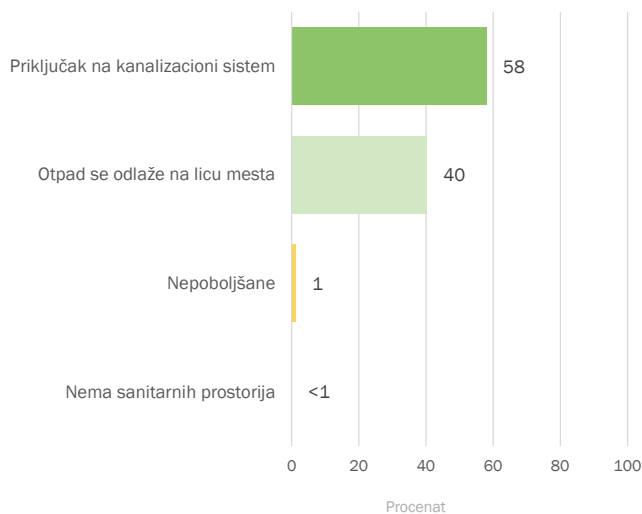

Procenat stanovništva koje koristi izvore vode za piće sa dovoljnom količinom vode u poslednjih mesec dana

Bezbedno upravljanje sanitarnim sistemima: SDG 6.2.1

Vrste sanitarnih prostorija

Srbija

Procenat stanovništva prema vrsti sanitarnih prostorija grupisanih prema vrsti odlaganja otpada

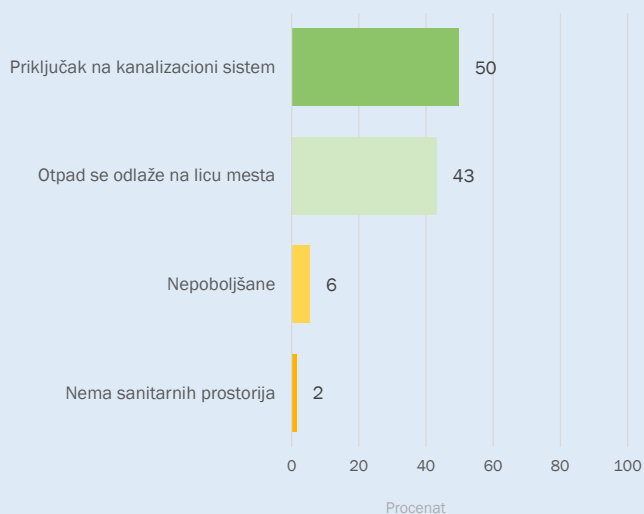
Priključak na kanalizacioni sistem uključuje "vodokotlić/ispiranje vodom otiče u kanalizacione cevi" i "Vodokotlić- ne zna gde otiče"

Otpad se odlaže na licu mesta uključuje "vodokotlić/ispiranje otiče u septičku jamu", "vodokotlić/ispiranje otiče u jamu poljskog WC", "Ventilisani pokriveni poljski WC" i "Pokriveni poljski WC".

"Ekološki (suvi) toalet" se smatra objektom za odlaganje otpada na licu mesta. Nije bilo zabeleženih slučajeva.

Vrste sanitarnih prostorija

Srbija – romska naselja

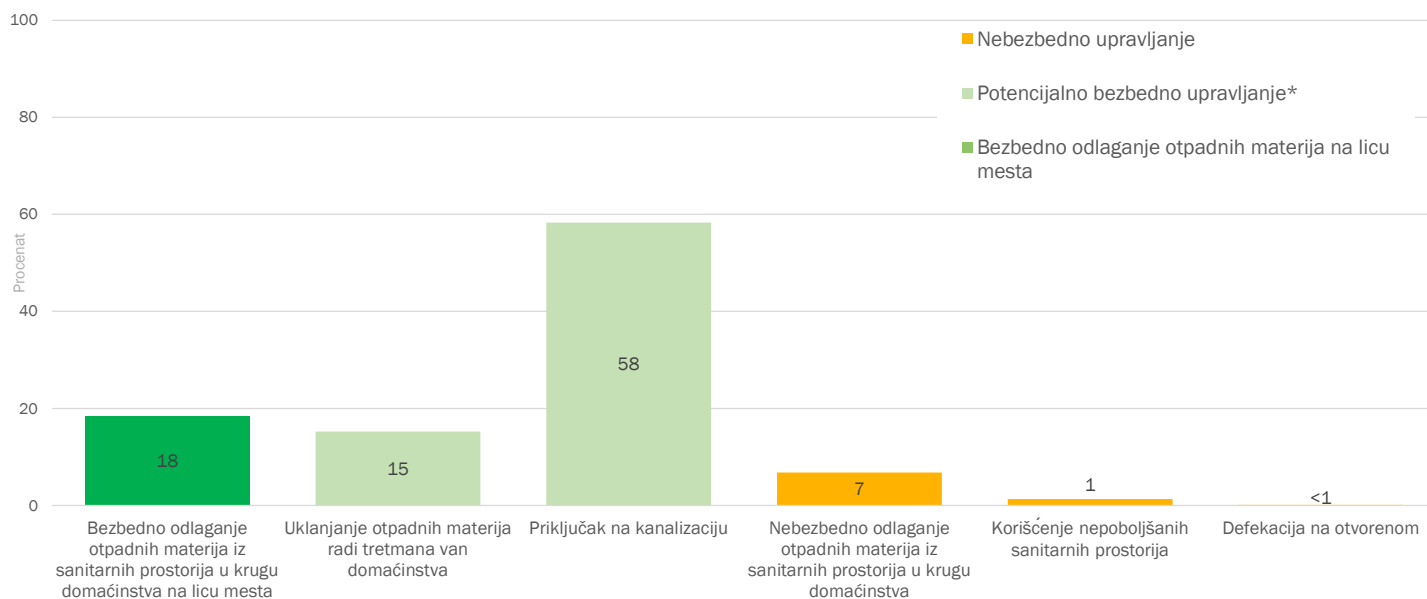

Procenat stanovništva prema vrsti sanitarnih prostorija grupisanih prema vrsti odlaganja otpada

Priključak na kanalizacioni sistem uključuje "vodokotlić/ispiranje vodom otiče u kanalizacione cevi" i "Vodokotlić- ne zna gde otiče"

Otpad se odlaže na licu mesta uključuje "vodokotlić/ispiranje otiče u septičku jamu", "vodokotlić/ispiranje otiče u jamu poljskog WC", "Ventilisani pokriveni poljski WC", "Pokriveni poljski WC" i "Ekološki (suvi) toalet".

Srbija

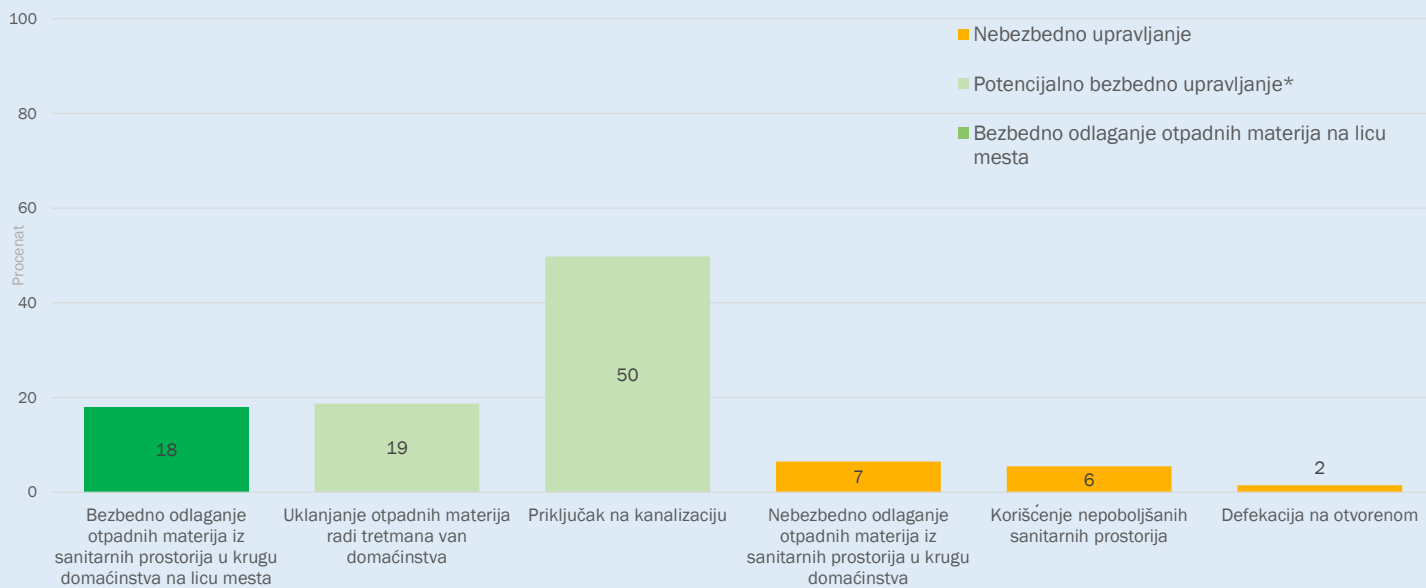

Procenat stanovništva prema načinu upravljanjem otpadnim materijama iz sanitarnih prostorija u domaćinstvu

* Dodatne informacije potrebne za utvrđivanje da li su fekalni mulj i otpadne vode bezbedno tretirani.

Sanitarni servisi kojim se sigurno upravlja predstavljaju ambiciozan novi nivo servisa tokom SDG-a i pokazatelj su cilja 6.2. Sanitarni servisi kojim se sigurno upravlja su poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele sa drugim domaćinstvima i gde se otpadne materije sigurno odlažu na licu mesta ili se prevoze i tretiraju na drugoj lokaciji. Istraživanje MICS prikupljalo je informacije o upravljanju otpadnim materijama iz sanitarnih prostorija na licu mesta. Za domaćinstva gde se otpadne materije prevoze van mesta (kanalizacioni priključak, uklanjanje radi tretmana) potrebne su dodatne informacije o prevozu i tretmanu otpadnih materija da bi se izračunala proporcija onih kojim se sigurno upravlja.

Srbija – romska naselja

Procenat stanovništva prema načinu upravljanjem otpadnim materijama iz sanitarnih prostorija u domaćinstvu

* Dodatne informacije potrebne za utvrđivanje da li su fekalni mulj i otpadne vode bezbedno tretirani.

Sanitarni servisi kojim se sigurno upravlja predstavljaju ambiciozan novi nivo servisa tokom SDG-a i pokazatelj su cilja 6.2. Sanitarni servisi kojim se sigurno upravlja su poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele sa drugim domaćinstvima i gde se otpadne materije sigurno odlažu na licu mesta ili se prevoze i tretiraju na drugoj lokaciji. Istraživanje MICS prikupljalo je informacije o upravljanju otpadnim materijama iz sanitarnih prostorija na licu mesta. Za domaćinstva gde se otpadne materije prevoze van mesta (kanalizacioni priključak, uklanjanje radi tretmana) potrebne su dodatne informacije o prevozu i tretmanu otpadnih materija da bi se izračunala proporcija onih kojim se sigurno upravlja.

Vrste sanitarnih prostorija prema regionima

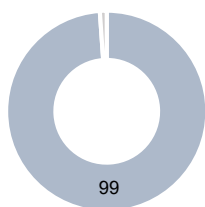
Region	Priključak na kanalizaciju	Odlaganje na licu mesta
Srbija	58	40
Beogradski region	76	24
Region Vojvodine	50	50
Region Šumadije i Zapadne Srbije	52	45
Region Južne i Istočne Srbije	58	40

Procenat stanovništva koje koristi priključak na kanalizaciju i odlaganje otpada na licu mesta, prema regionima

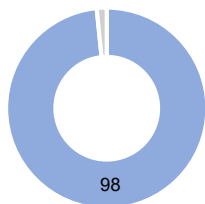
Sanitarni servisi kojim se sigurno upravlja predstavljaju ambiciozan novi nivo servisa tokom SDG-a i pokazatelj su cilja 6.2. Sanitarni servisi kojim se sigurno upravlja su poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele sa drugim domaćinstvima i gde se otpadne materije sigurno odlažu na licu mesta ili se prevoze i tretiraju na drugoj lokaciji. Istraživanje MICS prikupljalo je informacije o upravljanju otpadnim materijama iz sanitarnih prostorija na licu mesta. Za domaćinstva gde se otpadne materije prevoze van mesta (kanalizacioni priključak, uklanjanje radi tretmana) potrebne su dodatne informacije o prevozu i tretmanu otpadnih materija da bi se izračunala proporcija onih kojim se sigurno upravljanje.

Upravljanje menstrualnom higijenom

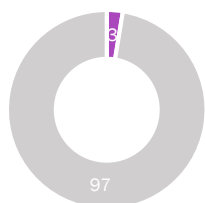
Srbija

Žene koje su mogle da se operu i presvuku kod kuće u privatnosti

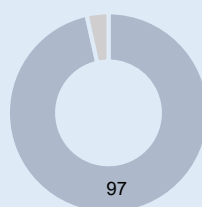
Žene koje su koristile odgovarajuće materijale

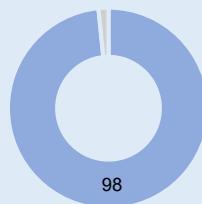
Žene koje su koristile odgovarajuće materijale i mogle da se operu i presvuku kod kuće u privatnosti

Denominator za sva 3 indikatora: žene starosti 15–49 koje su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

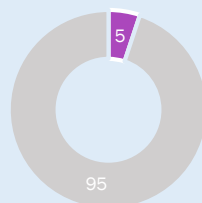
Srbija – romska naselja

Žene koje su mogle da se operu i presvuku kod kuće u privatnosti

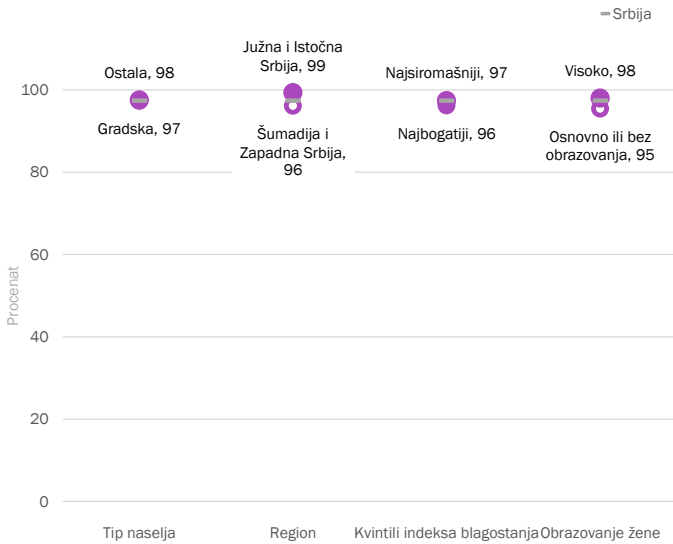
Žene koje su koristile odgovarajuće materijale

Žene koje su koristile odgovarajuće materijale i mogle da se operu i presvuku kod kuće u privatnosti

Denominator za sva 3 indikatora: žene starosti 15–49 koje su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

Nejednakosti u dostupnosti odgovarajućih materijala, dostupnosti mesta za pranje i presvlačenje u privatnosti kod kuće Srbija

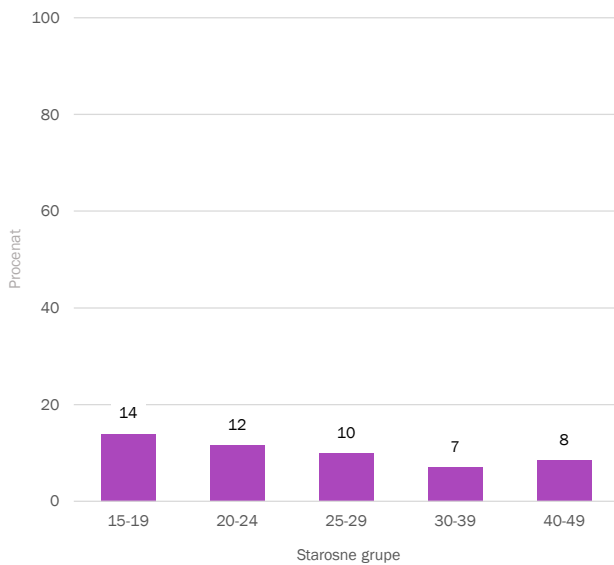
Procenat žena starosti 15–49 koje koriste odgovarajuće materijale za menstrualnu higijenu koje imaju mogućnost da se operu i presvuku u privatnosti dok su kod kuće, u odnosu na žene koje su izjavile da su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

Nejednakosti u dostupnosti odgovarajućih materijala, dostupnosti mesta za pranje i presvlačenje u privatnosti kod kuće Srbija – romska naselja

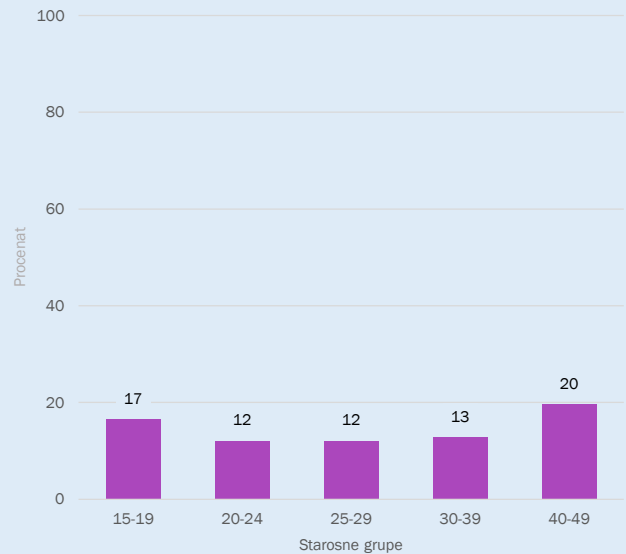
Procenat žena starosti 15–49 koje koriste odgovarajuće materijale za menstrualnu higijenu koje imaju mogućnost da se operu i presvuku u privatnosti dok su kod kuće, u odnosu na žene koje su izjavile da su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

Isključenost iz aktivnosti tokom menstruacije Srbija

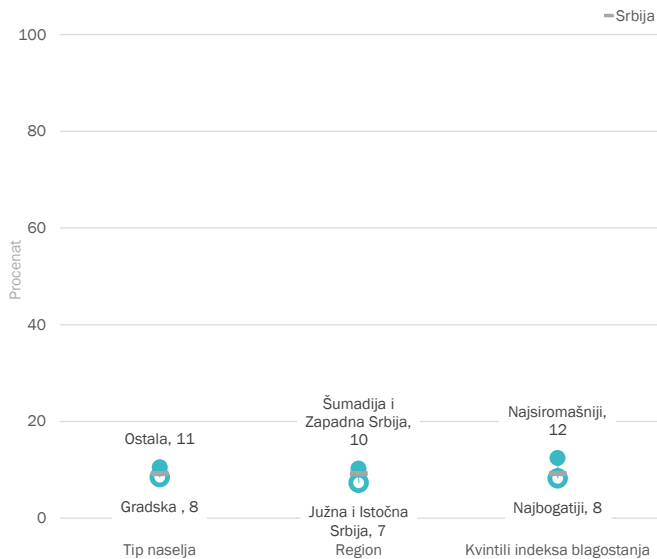
Procenat žena koje nisu učestvovala u društvenim aktivnostima, školi ili poslu zbog poslednje menstruacije u poslednjih 12 meseci, prema starosti u odnosu na žene koje su izjavile da su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

Isključenost iz aktivnosti tokom menstruacije Srbija – romska naselja

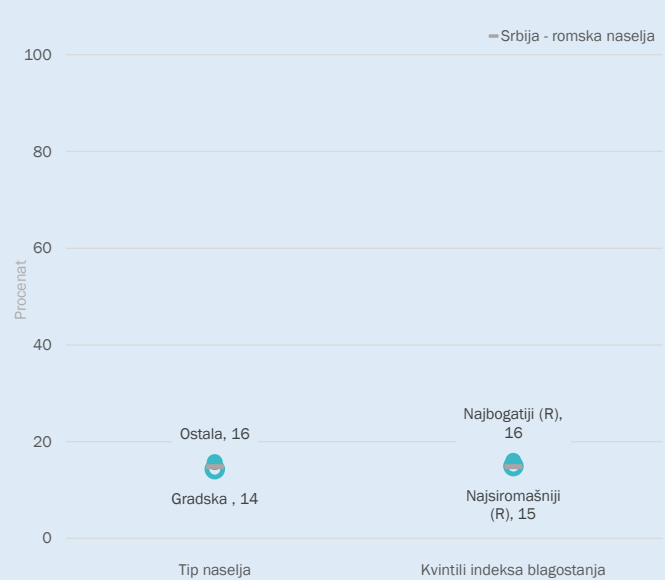
Procenat žena koje nisu učestvovala u društvenim aktivnostima, školi ili poslu zbog poslednje menstruacije u poslednjih 12 meseci, prema starosti u odnosu na žene koje su izjavile da su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

Isključenost iz aktivnosti tokom menstruacije prema različitim karakteristikama Srbija

Procenat žena koje nisu učestvovala u društvenim aktivnostima, školi ili poslu zbog poslednje menstruacije u poslednjih 12 meseci, prema tipu naselja, kvintilima indeksa blagostanja i regionu, u odnosu na žene koje su izjavile da su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

Isključenost iz aktivnosti tokom menstruacije prema različitim karakteristikama Srbija – romska naselja

Procenat žena koje nisu učestvovala u društvenim aktivnostima, školi ili poslu zbog poslednje menstruacije u poslednjih 12 meseci, prema tipu naselja i kvintilima indeksa blagostanja u odnosu na žene koje su izjavile da su imale menstruaciju u poslednjih 12 meseci

Ključne poruke

- Priključak na kanalizaciju češći je u Beogradskom regionu nego u drugim regionima.
- Najsiromašnija domaćinstva u romskim naseljima češće se suočavaju sa problemima sa osnovnim sanitarnim uslovima.
- U opštoj populaciji u Srbiji, muškarci stari 15 i više godina su uglavnom zaduženi za donošenje vode u domaćinstvima koja nemaju vodu u stambenoj jedinici, dok u romskim naseljima donošenje vode češće pada na teret žena.
- Približno 3 procenta žena u opštoj populaciji u Srbiji koje su imale menstruaciju u proteklih 12 meseci nema odgovarajuće materijale (ulošci, tamponi, krpe) i mogućnost da se kod kuće opere i presvuče u privatnosti tokom menstrualnog ciklusa.

Istraživanja višestrukih pokazatelja Srbija i Srbija – romska naselja (MICS) sproveo je Republički zavod za statistiku tokom 2019. godine u sklopu globalnog MICS programa. Tehničku podršku obezbedio je Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF, UNFPA, EU i Vlada Republike Srbije obezbedili su finansijsku podršku.

Cilj ovog kratkog pregleda je da se sa javnošću podele odabrani rezultati iz MICS 2019 istraživanja u Srbiji i istraživanja MICS 2019 za romska naselja u Srbiji koji se odnose na vodu za piće, sanitaciju i higijenu (WASH). Podaci iz ovog pregleda mogu se naći u tabelama WS.1.1 do WS.4.2 (podaci za romska naselja u Srbiji nalaze se u tabelama označenim slovom „R”) u Izveštaju o rezultatima istraživanja. Dodatni statistički pregledi i Izveštaj o

rezultatima istraživanja za ova i druga MICS istraživanja dostupni su na adresi mics.unicef.org/surveys.

